

ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย
A STUDY OF PROBLEMS AND SOLUTIONS DRINKING
ALCOHOL AFFECT THE THAI SOCIETY

พระครูสุเมธที่ธรรมธาดา (สายัน บวบขม)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย

พระครูสุเมธธรรมชาดา (สายัน บวบขม)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**A STUDY OF PROBLEMS AND SOLUTIONS DRINKING
ALCOHOL AFFECT THE THAI SOCIETY**

Phrakhru Sumonthammathada (Sayan Boupkhom)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2010

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

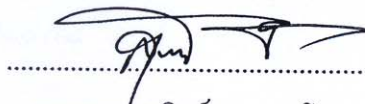
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา

(พระสุธีธรรมานุวัตร)

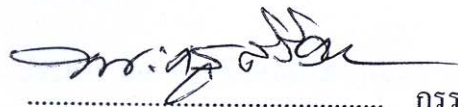
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระมหาสุทิตย์ อากาศโร)

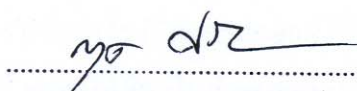
กรรมการ

(พระครูสิริรัตนานุวัตร)

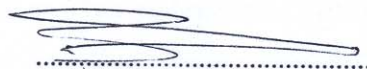
กรรมการ

(พระมหาวรญาณ วรญาณ)

กรรมการ

(อาจารย์กฤต ศรียะอาจ)

กรรมการ

(รศ.บุญเรือง อินทวัฒน์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระครูสิริรัตนานุวัตร, ผศ.ดร.

ประธานกรรมการ

พระมหาวรญาณ วรญาณ, ดร.

กรรมการ

อาจารย์กฤต ศรียะอาจ

กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย
ผู้วิจัย : พระครูสุเมธธรรมธาดา (สายัน บวบขม)
ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูสิริรัตนานวัตร, ผศ.ดร. (ทวี จานวโร) Ph.D.
: พระมหาวัชรญาณ วรบุญ, ดร. ป.ธ ๗ พธ.บ., M.A., Ph.D.
: อาจารย์กฤต ศรียะอาจ ป.ธ.๔, พธ.บ., พธ.ม.(ปรัชญา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๕ / มีนาคม / ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ๒) เพื่อศึกษาผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย ๓) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาการดื่มสุราตามหลักพระพุทธศาสนา การวิจัยนี้ พบว่า

๑. สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องโยงกันไปหมดแทบทุกเรื่อง ทั้งความฟุ้งเฟ้อ ความยากจน ครอบครัวแตกแยกมีปัญหา ก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ อุบัติเหตุ โรคภัยสารพัดครุร้าย การสูญเสียทรัพยากรบุคคล และสูญเสียทางเศรษฐกิจของสังคมไทยโดยรวม ๒. มีผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย ทำให้เกิดความเชื่อผิดคิดว่าการดื่มสุราเป็นวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ที่แทรกซึมอยู่ในทัศนคติ จนทำให้ผู้คนในสังคมมองว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติ แม้แต่งงานบุญก็ยังไม่วั้นการดื่มด้วยเช่นกัน การดื่มสุรากล่อมทำให้ผู้ดื่มขาดสติ ขาดความยับยั้งชั่งใจ และกระทำความรุนแรง อันเป็นปัญหาของสังคม ๓. การหาทางออกในการแก้ปัญหาการดื่มสุราตามหลักพุทธธรรม การนำหลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นปัญหาด้านสุขภาพส่วนบุคคลของผู้ดื่มสุรา สุขภาพจิตสุขภาพชีวิตสมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้อง ตลอดจนปัญหาสังคมได้ คือ

๑. ในการหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุราเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้นการใช้ ๓ ประการ คือ (๑) อบายมุข ๖ (๒) เบญจศีล และ (๓) สติสัมปชัญญะ

๒. หลักพุทธธรรมที่ใช้เพื่อแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัวมี ๒

ประการ คือ (๑) หลักฆราวาสธรรม (๒) หลักสังคาลสูตร หลักพุทธธรรมทั้ง ๒ ประการนี้ สามารถประสานกรอบคร่าวให้เกิดความอบอุ่น

๑. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาผลกระทบต่อสังคมโดยรวม มี ๓ กลุ่มคือ (๑) ขันติ โสรัจ (๒) เบญจธรรม และ (๓) ทิฏฐธรรมมิกัตถธรรม

หลักพุทธธรรมดังกล่าวนี้ ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมใจของคนที่เกี่ยวข้องกับสุราแล้ว ให้ละความต้องการที่จะดื่มสุรา เป็นการส่งเสริมให้คนมีอนาคตที่ดี ด้วยการขยันหาทรัพย์ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาทรัพย์ที่หามาได้เพื่อใช้จ่ายในคราจำเป็น รู้จักคบคนดีเป็นเพื่อนเพื่อเขาจะได้แนะนำในสิ่งที่ดีๆ และเลี้ยงชีวิตของตนให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่

Thesis Title : A STUDY OF PROBLEMS AND SOLUTIONS DRINKING ALCOHOL AFFECT THE THAI SOCIETY

Researcher : Phrakru Sumonthammathada (Sayon Boupkhom)

Degree : Master of Arts (Buddhist studies)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Phrakru Siriratananuwat, (Thawee Thanavaro)

: Dr. Phramaha Varanyu Varaññu, Pali , M.A., Ph.D.

: Mr. Krit Sriya-ad, Pali IV, B.A., M.A. (Phil.)

Date of Graduation : 9 / March / 2011

ABSTRACT

The aim of this thesis is consisted of 3 objectives :- 1) To study status and conflict of alcohol drinking in Thai social. 2) To study impact of alcohol drinking to Thai society. 3) To study guideline in problem's solving of alcohol drinking for Buddhist doctrines. It is found that :-

1) The status and problem of alcohol drinking in Thai Society caused link's problems to many things, extravagance, poorness, and conflict of family, causing crime, accident, disease, losing properties, and including losing the economics of Thai Society. 2) There is the impact of alcohol drinking which makes misunderstanding that alcohol drinking is the culture and a part of life. It is culture infiltrating in the attitude, it was made people look it simply. Although, the religious ceremony still have alcohol drinking. The alcohol drinking is causing heedlessness, restraint, and violence which are the social problems. 3) The way of problem's solving of alcohol drinking according to Buddhist doctrines, it brings the Buddhist doctrines solve the alcohol drinking in Thai Society. The researcher has studies drinking problem of the individual, the mental and physical health of the member in family and relative including social problem as follow :-

1) The way of problem's solving of the alcohol drinking for solving of individual health by using the three doctrines namely, (1) the causes of ruin (Apâyamukha), (2) the five precepts (Pañca-sîla), and (3) awareness (Satisampajañña)

2) The Buddhist doctrines using to solve the mental and physical problem in family, there are two Dhammas, namely, (1) the virtues for good household life (Gharāvâsa-dhamma), and (2) the six directions (Singâlaka-sutta). These dhammas can harmonize the family warm.

3) There are three Buddhist doctrines about the solution of social problem, there are :- (1) *Khanti* (Patience) and *Soracca* (Modesty), (2) five doctrines (Pañca-dhamma), and (3) the benefit in the present (Ditthadhammikattha)

The Buddhist doctrines as mentioned above, it is the tool to control the mentality of the person who ever concerned with alcohol to stop drinking. It promotes people have a good life in the future by to be endowed with energy and industry, protection, association with good people, and living economically.

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสิริรัตนานุวัตร, ผศ.ดร. (ทวี จานวโร) , ดร.พระมหาวรญาณ วรญาณ ,อาจารย์กฤต ศรียะอาจ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา และตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้เนื้อหาของงานวิจัยนี้ชัดเจนสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเอาใจใส่ของพระสุธีธรรมมานุวัตร ผศ.ดร. (เทียบ สิริธนา โฉม ป.ช.๕) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย พระราชสิทธิธมฺณี (พล อากาศโร ป.ช.๕) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระศรีคัมภีร์ญาณ, ผศ.ดร. (สมจินต์ สมมาปญฺโญ ป.ช.๕) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ พระเทพปริยัติเมธี ผศ.,ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ที่ได้เมตตาและอนุเคราะห์ช่วยเหลือให้คำแนะนำ และช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลบางส่วน

ผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อหยด แม่นงเยาว์ บิดามารดาผู้ให้กำเนิด ที่มีพระคุณมากมายนานัปการที่จะพรรณนา

ขอขอบพระคุณ คณะพระอาจารย์และคณาจารย์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และคำแนะนำในด้านต่างๆ แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำหรับน้ำใจและไมตรีที่มีให้แก่มิตรด้วยดีเสมอมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

คุณงามความดีและประโยชน์ที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมอุทิศเป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระศรีรัตนตรัย คุณบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ครู อาจารย์ และคุณของผู้มีอุปการะแก่ข้าพเจ้าทุกท่าน

(พระครูสุเมธธรรมธาดา)

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๗
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๘
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๘
๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๘
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๔
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๑๕
๑.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๖
บทที่ ๒ สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย	
๒.๑ นิยามความหมายและความเป็นมาของสุรา	๑๗
๒.๑.๑ ความหมาย	๑๙
๒.๑.๒ ประเภทและชนิดของสุรา	๒๔
๒.๑.๓ ความเป็นมาของสุรา	๒๖
๒.๑.๔ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุรา	๓๓
๒.๑.๔.๑ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.๒๕๕๓	๓๖

๒.๑.๔.๒ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗	๓๘
๒.๑.๔.๓ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๐	๓๗
๒.๑.๔.๔ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๓ พ.ศ. ๒๕๑๕	๓๘
๒.๑.๔.๕ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๗ พ.ศ. ๒๕๑๕	๓๙
๒.๑.๔.๖ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔	๓๙
๒.๑.๔.๗ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง ให้เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เป็นสินค้าที่ควบคุม ผลิต	๔๐
๒.๑.๔.๘ พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ(ฉบับที่ ๗)พ.ศ. ๒๕๕๐	๔๑
๒.๑.๔.๙ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๔๑
๒.๑.๕ โทษของสุรา	๔๓
๒.๒ สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย	๕๐
๒.๒.๑ ปัญหาบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล	๕๒
๒.๒.๒ ปัญหาการรับผิดชอบต่อครอบครัว	๕๕
๒.๒.๓ ปัญหาสังคมโดยรวม	๕๖
๒.๓ สรุป	๕๗

บทที่ ๓ ผลกระทบจากการดื่มสุราต่อสังคมไทย

๓.๑ ผลกระทบด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคล	๖๐
๓.๑.๑ ผลกระทบทางด้านร่างกายก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ	๖๐
๓.๑.๒ ผลกระทบทางด้านอารมณ์	๖๗
๓.๑.๓ ผลกระทบทางด้านบุคคลกับสังคม	๖๙
๓.๑.๔ ผลกระทบทางด้านสติปัญญา	๗๐
๓.๒ ผลกระทบด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัว	๗๒
๓.๒.๑ ผลกระทบต่อคู่ครอง	๗๓
๓.๒.๒ ผลกระทบต่อบุคคลผู้สืบสกุล	๗๖
๓.๒.๓ ผลกระทบต่อญาติมิตร	๗๘
๓.๓ ผลกระทบต่อสังคมโดยรวม	๗๙
๓.๓.๑ ผลกระทบจากตัวบุคคลผู้ดื่มสุรา	๘๐

๓.๓.๒ ผลกระทบจากระบบของสังคม	๘๑
๓.๓.๓ ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ	๘๔
๓.๔ กรณีตัวอย่างจากสื่อสิ่งพิมพ์และการสัมภาษณ์	๘๖
๓.๔.๑ กรณีตัวอย่างจากสื่อสิ่งพิมพ์	๘๖
๓.๔.๒ กรณีตัวอย่างจากการสัมภาษณ์	๘๕
๓.๕ สรุป	๑๐๑

บทที่ ๔ แนวทางการแก้ปัญหาตามหลักพุทธธรรม

๔.๑ การแก้ปัญหาด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคล	๑๐๓
๔.๑.๑ หลักอบายมุข	๑๐๔
๔.๑.๒ เบญจศีล	๑๐๖
๔.๑.๓ สติ สัมปชัญญะ	๑๑๑
๔.๒ การแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัว	๑๑๒
๔.๒.๑ หลักฆราวาสธรรม	๑๑๒
๔.๒.๒ หลักสังคาลกสูตร (ทศ ๖)	๑๑๔
๔.๓ การแก้ปัญหาลักษณะต่อสังคมโดยรวม	๑๓๓
๔.๓.๑ ขันติ โสรจจะ	๑๓๓
๔.๓.๒ เบญจธรรม	๑๓๖
๔.๓.๓ ทิฏฐธัมมิกัตถธรรม	๑๔๔
๔.๔ สรุป	๑๔๘

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๕๐
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๕๓

บรรณานุกรม ๑๕๔

ภาคผนวก รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลกรณีศึกษา ๑๖๐

ประวัติผู้วิจัย ๑๖๑

คำชี้แจงการใช้อักษรย่อและหมายเลขย่อคัมภีร์

๑. การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นหลักโดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.(บาลี)	=	วินยปิฎก	มหาวิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.มหา.(ไทย)	=	วินยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา. (บาลี)	=	สุตตนตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ลั.ส. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ทุก.(บาลี)	=	สุตตนตปิฎก	องคุตตรนิกาย	ทุกนินปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ทุก.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทุกนินบาท	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.(บาลี)	=	สุตตนตปิฎก	องคุตตรนิกาย	จตุกกนินปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.(บาลี)	=	สุตตนตปิฎก	องคุตตรนิกาย	ปญจกนินปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ปัญจกนินบาท	(ภาษาไทย)
อง.ฉกก.(บาลี)	=	สุตตนตปิฎก	องคุตตรนิกาย	ฉกกนินปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.สตุตค.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	สัตตกนินบาท	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก.(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	อฏฐกนินบาท	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาดก	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.สี.อ. (บาลี)	=	ทีฆนิกาย	สูมฺงฺกลวิลาสินี	สีลกฺขณชฺวคฺคอฏฺฐกถา	(ภาษาบาลี)
ขุ.ธ.อ. (บาลี)	=	ขุททกนิกาย	ธมฺมปทญฺจนกถา		(ภาษาบาลี)
ขุ.อิติ.อ. (บาลี)	=	ขุททกนิกาย	ปรมตฺถทีปนี	อิติวุตฺตกอฏฺฐกถา	(ภาษาบาลี)

ขุ.เปต.อ. (บาลี) = ขุททกนิกาย ปรมตฺถโชติกา เปตวตฺตอฏฺฐกถา (ภาษาบาลี)

ขุ.ชา.ทูก.อ. (บาลี) = ขุททกนิกาย ทุกนิปาตชาตคอกฏฺฐกถา (ภาษาบาลี)

ฎีกาพระสุตตันตปิฎก

อง.ทูก.ฎีกา.(บาลี) = องคฺคตฺตรนิกาย ทุกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นหลักการอ้างอิง พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีใช้ระบบระบุ เล่ม/ชื่อ/หน้า เช่น ที.ปา.(บาลี) ๑๑/๒๖๗/๑๖๔ หมายความว่า การอ้างอิงนั้นระบุถึง สุตตฺตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวคฺคปาลี ฉบับภาษาบาลี พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๑ ชื่อที่ ๒๖๗ หน้าที่ ๑๖๔ ส่วนพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ชื่อ/หน้า/ เช่น ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๗/๒๑๓ หมายความว่า สุตตฺตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๑ ชื่อที่ ๒๖๗ หน้าที่ ๒๑๓ เป็นต้น

๓. การระบุเลขหมายคัมภีร์อรรถกถา

คัมภีร์อรรถกถาในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้คัมภีร์อรรถกถาฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๕ การอ้างอิงคัมภีร์นั้นจะระบุคำย่อของคัมภีร์และตามด้วยเล่ม/ชื่อ/หน้า เช่น ขุ.ชา.ทูก.อ.(บาลี) ๓/๔/๔๒๕ หมายถึง ขุททกนิกาย ทุกนิปาตชาตคอกฏฺฐกถา ฉบับภาษาบาลี เล่มที่ ๓ ชื่อที่ ๔ หน้า ๔๒๕ เป็นต้น

๔. การระบุเลขหมายคัมภีร์ฎีกา

คัมภีร์ฎีกา ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การอ้างอิงคัมภีร์นั้น จะระบุคำย่อของคัมภีร์และตามด้วย เล่ม/ชื่อ/หน้า เช่น อง.ทูก.ฎีกา.(บาลี) ๓/๑๗๕/๖๖ หมายถึง องคฺคตฺตรนิกาย ทุกนิปาต-ฎีกา เล่มที่ ๓ ชื่อที่ ๑๗๕ หน้า ๖๖ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (ETHYL ALCOHOL) ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน ๖๐% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถใช้ดื่มได้ (เป็นเกณฑ์กำหนดของสากลทั่วไป แต่ของคนไทยครอบคลุมถึงปริมาณไม่เกิน ๘๐%) เอทิลแอลกอฮอล์เป็นสารที่เสพติดได้^๑ ในพระวินัยปิฎก มหาวีถังค์ ตอนว่าด้วยเรื่องสุรา ระบุว่า คำว่าสุรา คือสุราที่ทำจากแป้ง สุราที่ทำจากขม สุราที่ทำจากข้าวสุก สุราหมักแป้งเชื้อสุรา สุราที่ผสมเครื่องปรุงหลายชนิด ส่วนเมรัย ได้แก่ น้ำหมักคองคอกไม้ น้ำหมักคองผลไม้ น้ำหมักคองน้ำผึ้ง น้ำหมักคองน้ำอ้อยบ น้ำหมักคองที่ผสมเครื่องปรุงหลายชนิด^๒ หมายความว่า สุราก็คือ เหล้าหรือน้ำเมาที่กลั่นแล้ว” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ส่วน “ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ โดยการดื่มนั้นมีลักษณะที่ต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้น และเมื่อหยุดดื่มจะมีอาการแสดงของการขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร่างกาย^๔

จากการดื่มสุราเป็นเหตุให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ใน

^๑ มูลนิธิเมาไม่ขับ www.ddd.or.th เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๒.

^๒ วิ.มหา.(ไทย) ๒/๓๒๘/๔๖๕.

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๓๔๘.

^๔ อ้างในพระราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๕๕๑/๑๒๕/๓๓๓/๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคม และเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย^๕

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า คนไทยดื่มสุราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๒๖๐,๐๐๐ คน มีอัตราการบริโภคแอลกอฮอล์ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยใน ๑๐ ปีที่ผ่านมา โดยเริ่มจาก พ.ศ.๒๕๓๕ - ๒๕๔๕ มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จาก ๕๕๒ ล้านลิตร เป็น ๑,๕๒๖ ล้านลิตร อัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นจาก ๒๕.๒ ลิตร ในปี ๒๕๓๕ เป็น ๔๑.๖ ลิตร ในปี ๒๕๔๕ โดยเฉพาะเบียร์ มีการบริโภคเพิ่มขึ้นถึง ๔ เท่า จาก ๓๒๐ ล้านลิตร เป็น ๑,๒๒๒ ล้านลิตร คิดเป็น ๘.๑ ลิตรต่อคน เพิ่มเป็น ๒๔.๘ ลิตรต่อคน อายุของผู้ริเริ่มดื่มสุราครั้งแรก มีแนวโน้มน้อยลง ขณะนี้กลุ่มผู้ริเริ่มดื่มสุราที่ใหญ่ที่สุดคือ กลุ่มวัยรุ่นอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีซึ่งพบว่า ร้อยละ ๔๖.๕ หรือเกือบครึ่งหนึ่งเริ่มลองดื่มสุราแล้ว^๖

น.พ.บัณฑิต ศรีไพศาล ผอ.ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) กล่าวว่า ตัวเลขการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติเก็บล่าสุดในปี ๒๕๕๐ พบว่าประชากรกว่า ๑๕ ล้านคน หรือคิดเป็น ๓๐% ของประชากรดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำเป็นเพศชายประมาณ ๑๓ ล้านคน และหญิง ๒ ล้านคน ส่วนใหญ่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป เครื่องดื่มที่ประชากรนิยมดื่มมากที่สุดคือเบียร์ รองลงมาคือเหล้าขาว และสุราผสม โดยผู้ดื่มเบียร์มีจำนวน ๗,๐๑๕,๕๐๗ คน คิดเป็น ๔๕.๖๓% ของผู้บริโภคสุราทั้งหมด รองลงมาคือผู้ดื่มเหล้าขาวหรือสุรากลั่นชุมชน ๖,๐๑๖,๖๒๔ คน คิดเป็น ๓๕.๑๓% ตามด้วยผู้ดื่มสุราสียี่ห่อไทย ๑,๖๔๒,๗๘๖ คน คิดเป็น ๑๐.๖๕% และสุราสียี่ห่อต่างประเทศ ๓๒๔,๑๕๘ คน คิดเป็น ๒.๑๑% ยาดองเหล้า ๒๐๓,๓๐๕ คน คิดเป็น ๑.๓๒% ไวน์คูลเลอร์ ๖๔,๒๖๕ คน คิดเป็น ๐.๔๒% ไวน์หรือแชมเปญ ๓๕,๕๑๕ คน คิดเป็น ๐.๒๓% สุราหมักพื้นบ้าน ๒๔,๔๑๗ คน คิดเป็น ๐.๑๖% สุราจีนเซียงซุน ๑๘,๕๘๑ คน คิดเป็น ๐.๑๒% ตามลำดับ จากผลวิจัยที่ผ่านมาพบว่า แม้รัฐบาลจะ

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

^๖ <http://www.vibhavadi.com/> เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๒.

ขึ้นภาษีสรรพสามิตสุราและเบียร์ ก็พบว่าประชากรยังบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดิม โดยเฉพาะเบียร์และเหล้าขาว ซึ่งยังเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก^๓

จะเห็นได้ว่าค่านิยมในการดื่มสุราในสังคมไทย เป็นค่านิยมที่ผิดที่คนยังคงให้ความสำคัญ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าร่วมกลุ่มกับสังคม แม้กระทรวงวัฒนธรรมยังระบุว่าคนไทยขี้เมาเสียเงินค่าเหล้ามากกว่าทำบุญ งานบวช-งานศพ เหลือจ่ายค่าเหล้า ๒หมื่น-๒.๕ หมื่นบาท ซึ่งภาคเหนือใช้เงินซื้อเหล้า ๓๒% ทำบุญ ๑๕%^๔ ที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งก็มาจากสภาพทางสังคมไทยนั่นเองเป็นตัวทำให้เกิดพฤติกรรมนิยมดังกล่าว จะเห็นได้จากผลการวิจัยที่ รศ.ดร.มาณี ไชยธีรานุกุลศิริ หัวหน้าภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย” ผลจากการวิจัยทำให้มองเห็นว่า รูปแบบและพฤติกรรมผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น กลุ่มวัยรุ่นอายุ ๑๘ - ๒๕ ปี นิยมดื่มเบียร์และสุรา โดยวัยรุ่นชายนิยมดื่มเบียร์และสุราที่ผลิตในประเทศไทย มีบางส่วนชอบดื่มสุราต่างประเทศ ส่วนวัยรุ่นหญิงนิยมดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์พร้อมดื่ม กลุ่มวัยรุ่นนิยมดื่มกับเพื่อนเพราะต้องการความสนุกสนานและพบปะสังสรรค์ แต่ก็มีบางส่วนที่ดื่มเพราะว่าเกิดความเครียดจากปัญหาครอบครัวหรือปัญหาชีวิต ส่วนใหญ่จะมีความถี่ในการดื่มประมาณ ๓ - ๖ ครั้งต่อเดือน โดยค่าใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยประมาณ ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน และจะดื่มที่บ้านพักของตนเองหรือบ้านเพื่อน มีบางโอกาสที่ออกไปดื่มตามร้านอาหาร คิสโก้เทค ผับ^๕

แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน หลายหน่วยงาน จะพยายามรณรงค์เกี่ยวกับการลดละเลิกอบายมุข โดยเฉพาะการดื่มสุรา ไม่ว่าจะเป็นส่วนของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม หรือแม้แต่ภาคเอกชนเช่นมูลนิธิเมาไม่ขับ เป็นต้น พยายามที่จะกระตุ้นให้คนไทยลด ละ เลิก สิ่งเสพติดอันจะก่อให้เกิดผลเสียทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม แต่ผลที่ตามมาก็ยังไม่ค่อยจะประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากกรณีการกระตุ้นให้งดดื่มสุราในช่วงเทศกาลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลสงกรานต์ หรือเทศกาลปีใหม่ สุดท้ายก็ยังถือว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แม้คนทั่วไปจะรู้ว่าสาเหตุส่วน

^๓ ข่าวสด, ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒, http://www.matichon.co.th/khaosod/view_news.php?newsid

^๔ คมชัดลึก, ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๑ : ๑.

^๕ <http://www.manager.co.th/> เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕.

หนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุดถึงขั้นเสียชีวิตและมีผู้บาดเจ็บคือผลสะท้อนจากการดื่มสุราแล้วขับรถ ดังผลสำรวจในช่วงเทศกาลสงกรานต์ปี ๒๕๕๐ ตลอดระยะ ๗ วันอันตราย จะเห็นได้ว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอันดับที่ ๑ ก็คือ การเมาสุรา ร้อยละ ๓๘.๕๖^{๑๑}

ประชาชนส่วนใหญ่จะเห็นว่าการงดดื่มสุรามีผลดีต่อชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการมีเงินเหลือเพื่อที่จะทำประโยชน์อย่างอื่นต่อไป และช่วยลดปัญหาสังคมได้ ดังที่เอแบคโพลล์ ได้รายงานผลการสำรวจ เรื่อง ประเมินผลการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษาปี ๒๕๕๑” : กรณีศึกษาประชาชนอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร และใน ๒๓ จังหวัดทั่วประเทศ ได้ชี้ให้ประชาชนส่วนใหญ่บอกว่าการเลิกเหล้าช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้จริงถึงร้อยละ ๕๔.๓ หากประชาชนเลิกได้อย่างจริงจัง จะทำให้มีเงินเหลือเพื่อที่จะนำไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างอื่นถึงร้อยละ ๗๕.๔ และช่วยลดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ได้ เช่น ความรุนแรง อุบัติเหตุในท้องถนนถึงร้อยละ ๖๖.๒^{๑๒}

พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงโทษของการดื่มสุราไว้ในสัพพหลุสสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย การดื่มสุราและเมรัยที่บุคคลเสพ เจริญ ทำให้มากแล้ว ย่อมอำนวยผลให้ไปเกิดในนรก อำนวยผลให้ไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน อำนวยผลให้ไปเกิดในเปรตวิสัย วิบากแห่งการดื่มสุราและเมรัยอย่างเบาที่สุด ย่อมอำนวยผลให้เป็นผู้วิกลจริตแก่ผู้เกิดเป็นมนุษย์”^{๑๓}

พุทธประสงค์ดังกล่าวนี้ ต้องการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบ หรือผลสะท้อนที่จะได้รับในภพหน้า ซึ่งมีผลร้ายแรงตั้งแต่การต้องเข้าไปสู่นรก แม้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกยังกลายเป็นคนบ้าไร้สติ นั่นคือผลกระทบที่บุคคลผู้ดื่มสุราจะต้องประสบตามหลักการในทางพระพุทธศาสนาอันเป็นผลกระทบข้ามภพข้ามชาติ และผลที่บุคคลจะต้องได้รับในปัจจุบันกาล คือในช่วงระยะแห่งชีวิตนี้ยังเป็นผลที่ประจักษ์อยู่อย่างแจ่มแจ้งทุกแห่งหน ซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่าเป็นทางแห่งความเสื่อมทราม มีผลเป็นที่เกิดขึ้นทันตา ดังที่ตรัสไว้ใน

^{๑๑} <http://ThaiHealth.or.th>. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๒

^{๑๒} ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, รายงานผลการสำรวจ เรื่อง “ประเมินผลการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษาปี ๒๕๕๑” : กรณีศึกษาประชาชนอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร และใน ๒๓ จังหวัดทั่วประเทศ”, (สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ), ธันวาคม ๒๕๕๑, อ้างใน www.abacpoll.au.edu. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๒.

^{๑๓} อัง.อรรถก. (ไทย) ๒๓/๔๐/๓๐๒.

สิงคาลกสูตร ที่มณิกาย ปาฎิกวรรค คือ (๑) เสียวทรัพย์ทันตาเห็น (๒) ก่อการทะเลาะวิวาท (๓) เป็นบ่อเกิดแห่งโรคร้ายต่างๆ (๔) เป็นเหตุเสียชื่อเสียง (๕) เป็นเหตุให้ไม่รู้จักร่างกาย (๖) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา^{๑๓}

นั่นเป็นผลของการดื่มสุราที่ทำให้คนผู้ชอบดื่มเป็นนิจ จะต้องได้รับผลกระทบดังกล่าว ซึ่งหากมองดูถึงเหตุผลที่ทำให้บุคคลในสังคมไทยดื่มน้ำเมา แม้จะดูเหมือนเป็นพฤติกรรมสังคม เช่น การอยากมีเพื่อน การอย่างแสดงศักยภาพของตนเองต่อสังคมก็ตาม แต่ความเป็นจริงก็คือบุคคลส่วนใหญ่ นั้น ล้วนมีปัญหาเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง มนุษย์ในสังคมมีชีวิตที่วุ่นวายยุ่งเหยิง ใช้ชีวิตกระเสือกกระสนดิ้นรนเพื่อแสวงหาวัตถุปัจจัยมาสนองความปรารถนาทางใจ โดยไม่มีขอบเขตสิ้นสุด ไม่รู้จักพอ^{๑๔} บ้างก็ต้องการที่จะหลีกเลี่ยงออกจากปัญหาดังกล่าว เมื่อหาหนทางแก้ไม่ได้ ก็หวังพึ่งสุราเพื่อดับความทุกข์นั้น อันที่จริงถ้าคนเราเข้าใจได้ว่า ชีวิตนั้น ก็คือสิ่งที่มีปัญหาหรือมีความทุกข์ หรือมีสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอยู่ในตัวของเรา^{๑๕} หากหยุดคิดสักนิดว่า คนเราเกิดมาเพื่อต่อสู้กับปัญหา จิตใจอย่าไปวุ่นวาย คนเราก็จะมองเห็นหนทางรอดจากภัยดังกล่าวได้

ปัจจุบันรัฐบาลมองเห็นผลกระทบจากปัญหาสุขภาพของประชากรบางส่วน ที่ถือเป็นส่วนใหญ่ที่สำคัญของประเทศ ซึ่งปัจจุบันได้รื้อกลับหน้าเข้าสู่กลุ่มเสี่ยงใหม่คือกลุ่มวัยรุ่นวัยกำลังศึกษาเล่าเรียน โดยรัฐมองเห็นว่าผลจากการดื่มสุราของประชากรไทยนั้น ก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง โรคหัวใจ เป็นต้น จึงได้วางแผนการลงทุนด้านสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖ ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจ ระยะที่ ๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบสุขภาพให้มีศักยภาพและขีดความสามารถรองรับสถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่สำคัญ อันนำไปสู่ความมีสุขภาพที่ดีของประชาชน เป็นสังคมแห่งสุขภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้^{๑๖} เพื่อเกื้อหนุนต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่มุ่งเน้นไปที่การ

^{๑๓} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๒ - ๒๐๓.

^{๑๔} ปัญญา สระทองตรง, **ธรรมคดี**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๕๖.

^{๑๕} พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ), **วิถีแห่งชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗.

^{๑๖} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข, **แผนการลงทุนด้านสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖ ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ ๒**, หน้า ๒๘ (เอกสารอัดสำเนา).

เตรียมความพร้อมของคน และระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง^{๑๑} เพราะถ้าหากคนหรือบุคลากรของชาติหมกมุ่นอยู่กับอบายมุข ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาประเทศที่เน้นความพอเพียงและยั่งยืน

วิกฤตการณ์โลกปัจจุบันเกิดจากการพัฒนาอย่างไม่สมดุล การพัฒนายังคงเน้นการเจริญเติบโตทางวัตถุมากเกินไป และได้ละเลยการพัฒนาด้านจิตวิญญาณไป พระพุทธศาสนาได้ชี้ให้เห็นถึงแหล่งความรู้ด้านจิตวิญญาณที่ยิ่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อฟื้นฟูระบบการพัฒนาให้เกิดความสมดุล เพื่อเยียวยาวิกฤตการณ์ของโลกได้ ประเทศไทยเองแม้จะประสบกับภาวะวิกฤตหลายครั้งเราก็ยังมีขุมความรู้ทางจิตวิญญาณตามหลักพระพุทธศาสนาที่มีศักยภาพ และจะนำมาใช้ได้ ซึ่งถ้าหากได้รับการเพิ่มพูนให้มีศักยภาพเข้มข้น และมีการนำไปใช้อย่างเหมาะสมแล้วก็จะสามารถช่วยหลีกเลี่ยงวิกฤตการณ์ของมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อมได้

ปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นสังคมที่คอยการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ความบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่กับสังคมทุกวันนี้ เกิดจากการกระทำของมนุษย์และความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ คนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐ เป็นพุทธศาสนิกชน ปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากชาวพุทธ และจำเป็นต้องอาศัยพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการแก้ไข พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่จะชี้นำจิตวิญญาณ และแก้ปัญหของสังคมทั้งโดยตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อม และปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

โดยเฉพาะปัญหาการดื่มสุรา ที่ก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน จนกระทั่งประชาชนคนไทยทั่วไป ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตสังคมไทยทั้งระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ปัญหาส่วนตัวของบุคคลผู้ดื่มเอง เช่น ก่อให้เกิดการเสียวทรัพย์สินเงินทองโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และก่อให้เกิดโรคร้ายก่อสุขภาพร่างกายของตัวเอง เป็นต้น และยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตครอบครัว ในขณะที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งภายในครอบครัวตกอยู่ในห้วงแห่งน้ำเมา ย่อมทำให้ระบบเศรษฐกิจในครอบครัวผันผวน ความสงบสุขภายในครอบครัวก็

^{๑๑} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) (เอกสารอัดสำเนา).

จะลดน้อยถอยลงไป ส่งผลให้เกิดเป็นมหันตภัยเงียบคอยบั่นทอนความมั่นคงของระบบทางสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ก่อให้เกิดเป็นภัยสังคมที่ร้ายแรงในอนาคตได้

จากหลักการและเหตุผลข้างต้นซึ่งกล่าวถึงโทษภัยของการดื่มสุรา อันมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว อันจะส่งผลกระทบต่อบุคลากรของประเทศ วิถีชีวิตของระบบสังคมไทยระดับย่อย และระบบของสังคมโดยรวม เพื่อเป็นการหาทางออกสำคัญ ที่จะนำสังคมไทยไปสู่ความสงบสุขยั่งยืนและมั่นคงได้ตามหลักพุทธธรรม

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาการดื่มสุราตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงปัญหาของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย และการหาทางออกจากปัญหานั้นโดยอาศัยหลักพุทธธรรมมาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมไทยโดยรวม และยั่งยืน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๔.๑ สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย
- ๑.๔.๒ ผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย
- ๑.๔.๓ การหาทางออกในการแก้ปัญหาการดื่มสุราตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

- ๑.๕.๑ ปัญหา หมายถึง สาเหตุที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนจากการดื่มสุราอันมี

ผลกระทบต่อตัวบุคคล ครอบครัว และสังคมไทย

๑.๕.๒ ทางออก หมายถึง มรรควิธีหรือแนวทางในการนำหลักธรรมในทางพระพุทธ-ศาสนา มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๕.๓ ผลกระทบ หมายถึง ผลสะท้อนจากการดื่มสุราอันเป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ อันนำมาซึ่งความไม่สงบสุขแห่งสังคมไทย

๑.๕.๔ สุรา หมายถึง วัตถุสิ่งผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

๑.๕.๕ การดื่ม หมายถึง การดื่มน้ำมาทุกชนิดให้ล่วงลำคองไปแม้เพียงเล็กน้อย อันเป็นเหตุเบื้องต้นที่ทำให้คนเกิดความประมาท

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้กล่าวถึงโทษของสุราไว้ว่า สุรา เป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุครั้งนี้ อุบัติเหตุจราจร ประมาณ ๕๐% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรม ประมาณ ๔๐% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุจมน้ำ ประมาณ ๓๘% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ประมาณ ๕๓-๖๔ % ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุตกจากที่สูง ประมาณ ๑๗ - ๓๕% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด สถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากสถิติที่ผ่านมาคนไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร เฉลี่ยถึง ๒ คน/ชั่วโมง และเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจสูงถึง ๑๐๖,๓๖๗ ล้านบาท ซึ่งนับวันแนวโน้มสถิติเกี่ยวกับเรื่องนี้จะสูงขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาอุบัติเหตุจราจรที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สาเหตุสำคัญซึ่งมากกว่าร้อยละ ๕๐ เกิดจากพฤติกรรมการขับขี่ยานพาหนะเมาสุรา ความสัมพันธ์ของระดับแอลกอฮอล์ในเลือดส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุทางจราจรได้ เมื่อเทียบระดับแอลกอฮอล์ในเลือดต่อมิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์กับคนปกติ โดยมูลนิธิเมาไม่ขับได้สรุปผลสำรวจไว้ว่า ผู้บริโภคมีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๒๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุใกล้เคียงกับคนที่ไม่ดื่มสุรา มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๒ เท่า มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๘๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์

โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๓ เท่า มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๑๐๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๖ เท่า มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๑๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๔๐ เท่า ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดมาตรการในการตรวจจับผู้ขับขี่ที่เมาสุรา โดยถือเอาระดับแอลกอฮอล์ในเลือดที่เกิน ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ เป็นผู้ขับขี่ที่เมาสุราและมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก มาตรา ๔๓(๒) (ที่แก้ไขแล้ว) ผู้ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ^{๑๔}

๑.๖.๒ มาโนช หล่อตระกูล กล่าวว่ากลุ่มอาการเนื่องจากการขาดสุรา(alcohol withdrawal syndrome) เป็นกลุ่มอาการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ของระบบประสาทส่วนกลาง เกิดขึ้นในผู้ที่หยุดดื่มหรือลดการดื่มสุราลงกะทันหัน หลังจากที่ได้ติดต่อกันมานาน ผู้ป่วยที่มีภาวะถอนพิษสุรา (alcohol withdrawal) จะมาพบแพทย์ ด้วยอาการแตกต่างกันไปเช่น อาการตัวสั่น ตึงเครียด ชัก ประสาทหลอน หรือมีอาการสับสน วุ่นวาย พบบ่อยว่าผู้ป่วยเกิดอาการ เหล่านี้ขึ้น หลังจากเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลได้ ๒ - ๓ วัน ด้วยความเจ็บป่วยอื่นหรือได้รับอุบัติเหตุ ซึ่งลักษณะอาการทางคลินิก แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ตามความรุนแรงและช่วงเวลาที่เกิดอาการ

๑. อาการถอนพิษสุราที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน (Uncomplicated alcohol withdrawal)อาการที่พบแรกสุด และบ่อยที่สุดได้แก่ อาการตัวสั่น มือสั่น ร่วมกับ มีอารมณ์หงุดหงิด คลื่นไส้ อาเจียน ซึ่งอาการเหล่านี้มักเกิดหลังจากหยุดดื่มได้ไม่กี่ชั่วโมง จะเป็นในตอนเช้าวันรุ่งขึ้น อาการสั่นเป็นอาการที่เห็นได้ชัด การสั่นจะมากขึ้นเมื่อมีการเคลื่อนไหว หรือมีความเครียด อาการเหล่านี้จะรุนแรงมากสุดในช่วง ๒๔ - ๔๘ ชั่วโมง แล้วค่อยๆ ลดลงจนปกติภายใน ๕ - ๗ วัน แต่อาจมีอาการหงุดหงิดง่าย นอนไม่ค่อยหลับได้ถึง ๑๐ วันหรือนานกว่านั้น

๒. อาการชักจากภาวะถอนพิษสุรา (Alcohol withdrawal seizure) พบว่าร้อยละ ๕๐ เกิดอาการชักในช่วง ๗ - ๔๘ ชั่วโมงหลังจากหยุดดื่มสุรา ลักษณะการชัก

^{๑๔}<http://phanpatrol.spaces.live.com/blog/cns!A9A11B96FB116ACA!12106.trak> อ้างถึง

ประมาณหนึ่งในสามของผู้ที่มีการชักจะเกิดอาการเพ้อคลั่ง (withdrawal delirium) ต่อไป และอาการชักหลังหยุดดื่มสุรานี้ไม่ได้เป็นตัวบ่งถึง ความรุนแรงของการเป็นโรคพิษสุรา

๓. อาการประสาทหลอนจากภาวะถอนพิษสุรา (Alcohol withdrawal hallucinosis) โดยมากเริ่มมีอาการภายใน ๔๘ ชั่วโมงหลังจากหยุดดื่ม ลักษณะอาการเด่นจะเป็นประสาทหลอนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเสียงแว่ว เช่น เสียงนาฬิกา เสียงรถยนต์ เสียงระฆัง เสียงคนพูดกัน หรือพูดข่มขู่ผู้ป่วย ผู้ป่วยจะหวาดกลัว ตื่นตระหนก กระสับกระส่าย

๔. อาการเพ้อจากภาวะถอนพิษสุรา (Alcohol withdrawal delirium) อาการมักเกิดขึ้นหลังจากหยุดสุราได้ ๒ - ๓ วัน และจะรุนแรงมากที่สุดในวันที่ ๔ - ๕ เกิดในผู้ที่ดื่มสุราหนักมา ๕ - ๑๕ ปีและมีความเจ็บป่วยทางร่างกายร่วม เช่น อุบัติเหตุ โรคตับ โรคติดเชื้อ รู้สึกว่ามีอะไรมาไต่ตามตัวบางครั้งหูแว่ว เสียงคนพูด เสียงคนข่มขู่ มีท่าทางหวาดกลัว บางครั้งพูดฟังไม่เข้าใจ ร้องตะโกนหรือหลบซ่อนตัว อาการเป็นตลอดทั้งคืน ส่วนใหญ่จะมีอาการมากอยู่ ประมาณ ๓ วันแล้วค่อยๆ ทุเลาลง^{๑๕}

๑.๖.๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาทุกประเภทตามหลักการทางพระพุทธศาสนาไว้ในหนังสือ “พุทธธรรม” ว่า พระพุทธศาสนาสอนให้แก้ปัญหของมนุษย์โดยมนุษย์เอง ที่ตรงตัวเหตุปัจจัย และพูดเช่นนี้เป็นกลางๆ ไม่ได้จำกัดจำเพาะว่าจะแก้แต่ข้างใน หรือแก้แต่ข้างนอก คือแล้วแต่เหตุปัจจัย ควรจะย้อนกลับออกไปด้วยซ้ำว่า ศิลปวิทยาและระบบการทั้งหลายเท่าที่มีอยู่นี้ต่างหากที่มักมุ่งแต่จะแก้ปัญหที่ข้างนอกอย่างเดียวด้านเดียว มองข้ามการแก้ปัญหาด้านภายในไปอย่างแทบจะสิ้นเชิง อันนับว่าเป็นการแก้ปัญหที่ไม่สมบูรณ์ อาจพูดอีกอย่างหนึ่งว่า การแก้ปัญหตามหลักพระพุทธศาสนานั้น ไม่ใช่แก้ที่ข้างนอกหรือแก้ที่ข้างในอย่างเดียว แต่ให้แก้ตั้งแต่ข้างในออกมาทีเดียว หมายความว่า มิใช่จะแก้แต่ข้างนอกอย่างเดียว ต้องแก้ข้างในด้วย คือ แก้หมด แก้ที่เหตุปัจจัย ไม่ว่าจะข้างนอกหรือข้างใน^{๑๖}

^{๑๕} มาโนช หล่อตระกูล, กลุ่มอาการเนื่องจากการขาดสุราและการรักษาในปัจจุบัน, แหล่งที่มาจาก <http://www.mahidol.ac.th> อ้างใน เบนจวรรณ จอมอินตา, “การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการผูกมัดผู้ป่วย โรงพยาบาลเกาะคา จังหวัดลำปาง”, งานค้นคว้าอิสระ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พ.ศ. ๒๕๕๐), หน้า ๒.

^{๑๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๔ พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินดอน) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย” ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาที่มีต่อสังคมไทยมากที่สุดในปัจจุบัน ก็คือปัญหาสิ่งเสพติดที่ระบาดอยู่ในสังคมไทย ในเรื่องนี้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีเหตุผล ที่ยอมรับข้อเท็จจริงคือ เป็นเพราะขาดหลักธรรมข้อปฏิบัติสำหรับมนุษย์ อันเรียกว่าศีลนั้น โดยเฉพาะศีลข้อที่ ๕ ซึ่งถือว่ามีค่ามากที่สุด ซึ่งว่าด้วยเรื่องสุราเมรัยและของเมา โดยเห็นคุณโทษว่าสุราเมรัยและของเมานั้น เป็นสิ่งที่มีอันตราย เป็นข้อห้ามโดยส่วนตัวเป็นพิษร้ายแก่สังคมมีโทษทำลายสุขภาพกายและสุขภาพจิต ความหมายของสุราเมรัยและของเมา โดยทั่วไป หมายถึง ของเมาทุกชนิด น้ำเมากลั่นแล้วและยังไม่ได้กลั่น หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด ตลอดถึงสิ่งเสพติดทุกชนิดใช้การเสพติดโดยการดื่มกิน ที่มีปรากฏอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน ในทางตรงกันข้าม เมื่อกล่าวถึงประโยชน์สุราหรือสิ่งเสพติดนั้น อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ หรือปรุงอาหารเพื่อชูรสด้วย ดังที่จะเห็นได้จากความหมายในมงคลสูตรว่า “การตำรวมจากการดื่มน้ำเมาเป็นมงคล” หมายถึงการให้มีความระมัดระวังมีความรอบคอบ พิจารณาลึกลงก่อนแล้วจึงบริโภค หรือใช้ให้ถูกวิธี

กรรม กล่าวคือ การกระทำ เพราะการดื่มสุราเมรัยนี้ เป็นเหตุแห่งความเมา ความเมา เป็นเหตุแห่งการกระทำอกุศลกรรมบถและอกุศลกรรมให้เกิดขึ้นนั้น ย่อมทำหน้าที่ให้สำเร็จกัมมกิจเป็นเพราะกรรมที่ทำหน้าที่ให้ไปเกิดในนรกภูมิ ด้วยอำนาจการดื่มสุราเมรัยแล้วกระทำทุจริตกรรมลง แต่หากมีกระทำทุจริตกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ไม่อาจนำไปสู่นรกภูมิได้ และเพราะการทำทุจริตกรรมให้สำเร็จลงกล่าวคือ ดื่มสุราแล้วกระตุ้นใจกล้า สามารถกระทำทุจริตกรรมสำเร็จลง ย่อมไปเกิดในนรกภูมิ หลังตายแล้ว^{๒๐}

๑.๖.๕ เบญจวรรณ จอมอินตา ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการผูกยึดผู้ป่วยระยะถอนพิษสุรา โรงพยาบาลเกะคา จังหวัดลำปาง” ผลการศึกษา

สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๕๒๐.

^{๒๐} พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินดอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), พ.ศ. ๒๕๔๒.

พบว่า แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการผูกยึดผู้ป่วยระยะถอนพิษสุราที่พัฒนาขึ้นตามกระบวนการบนพื้นฐานความรู้เชิงประจักษ์ สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง โดยมีองค์ประกอบ ๗ ประการคือ ๑) ด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยและจริยธรรม ๒) ด้านการประเมินผู้ป่วยในการผูกยึด ๓) ด้านการพยาบาลผู้ป่วยในการผูกยึด ๔) ด้านการให้ความรู้/คำแนะนำเกี่ยวกับการผูกยึด ๕) ด้านการดูแลต่อเนื่อง ๖) ด้านการบันทึกข้อมูลในแฟ้มประวัติผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ และ ๗) การควบคุมคุณภาพการบริการ^{๒๒}

๑.๖.๖ วิไลรัตน์ ปริดาอุทหนา ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่า

๑) นักเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ดื่มสุราเริ่มครั้งแรกในช่วงอายุ ๑๕ ปี (๒๕.๕๐%) โดยสาเหตุของการดื่มสุราครั้งแรกมาจากการ อยากรลอง (๒๕.๖๑%) และเหตุผลที่นักเรียนยังคงดื่มสุราในปัจจุบัน คือเพื่อนชวน (๒๕.๕๘%)

๒) ชนิดของสุราที่นักเรียนส่วนใหญ่ดื่มครั้งแรก คือ เบียร์ (๓๒.๘๔%) และชนิดของสุราที่ดื่มบ่อยครั้งคือ เบียร์ (๔๕.๓๗%)

๓) นักเรียนส่วนใหญ่ดื่มสุราบ่อยมากที่สุดในงานเทศกาลต่างๆ (๔๕.๕๓%) โดยคนที่ดื่มสุราด้วย คือ เพื่อน (๘๕.๕๐%) ส่วนช่วงเวลาที่ดื่มโดยปกติ คือ ดื่มในช่วงวันหยุด (๖๔.๔๐%) และ สถานที่ดื่มสุรา คือ บ้านเพื่อน (๖๓.๘๐%)

๔) นักเรียนส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายในการดื่มสุราประมาณ ๕๐- ๑๐๐ บาท (๕๑.๐๐%) ต่อครั้ง และมีวิธีการได้มาของสุรา คือ จ่ายเงินตัวเอง (๕๕.๐๐%)

๕) ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ ดื่บบ้างเป็นบางครั้ง (๘๗.๕๐%) และแต่ละครั้งที่ดื่ม จะดื่มมากกว่าหนึ่งกลม (๒๘.๕๐%) สำหรับการเลิกดื่มในแต่ละครั้ง บอกว่าเลิกดื่มเมื่อเริ่มรู้สึกมีหงายศีรษะ (๖๐.๔๐%)

๖) ในการดื่มแต่ละครั้งนักเรียนส่วนใหญ่ ไม่เคยใช้สารเสพติดร่วมกับการ

^{๒๒}เบญจวรรณ จอมอินตา, “การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการผูกยึดผู้ป่วย โรงพยาบาลเกาะกา จังหวัดลำปาง”, งานค้นคว้าอิสระ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), พ.ศ. ๒๕๕๐.

ดื่มสุรา (๖๖.๒๓%) สำหรับการกระทำที่แสดงออกหลังการดื่มสุรา คือ นอน (๓๒.๓๕%) และจากคำบอกเล่าคนรอบข้างเกี่ยวกับการกระทำที่นักเรียนส่วนใหญ่แสดงออกหลังการดื่มสุรา คือ นอน (๓๒.๓๕%) นอกจากนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยทะเลาะวิวาทชกต่อยเนื่องจากการดื่มสุรา (๗๖.๕๐%) แต่เป็นที่สังเกตว่า มีจำนวนของนักเรียนเกือบครึ่งหนึ่ง (๔๕.๐๐%) ที่บอกว่า หลังการดื่มสุราแล้วจะขับจักรยานพาหนะ คือ จักรยานยนต์^{๒๓}

๑.๖.๗ สุนันทา ศิริวาท ได้ศึกษาเรื่อง “การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่” ผลการศึกษาพบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราโดยรวมและรายด้าน ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านการแก้ปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม และการทำหน้าที่ทั่วไป อยู่ในระดับดีพอควร ส่วนการทำหน้าที่ของครอบครัวในรายข้อของด้านการผูกพันทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการที่ผู้ใหญ่ในครอบครัวออกคำสั่งเด็กมากเกินไป ในรายข้อของด้านการตอบสนองทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัว แสดงอารมณ์หรือความรู้สึกอยู่ในระดับดีเล็กน้อย^{๒๔}

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้มองเห็นได้ว่า การดื่มสุรามีผลกระทบทั้งต่อสุขภาพร่างกายของบุคคล และมีผลกระทบต่อระบบของสังคมตั้งแต่ครอบครัว สังคมรอบข้าง ตลอดถึงสังคมใหญ่ระดับประเทศ ผลจากการดื่มสุรานี้ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายที่จะช่วยกันประคับประคองให้บุคคลผู้ดื่มสุราลด ละ เลิก จากการดื่มสุราได้ โดยอาศัยหลักการและวิธีการในทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือช่วยเชื่อมประสาน เพื่อพัฒนาคนพัฒนาชาติให้เป็นสังคมคุณภาพตามหลักพุทธธรรม

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

^{๒๓} วิไลรัตน์ ปริดายุทธนา, “พฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย”, งานวิจัยการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), พ.ศ. ๒๕๕๐.

^{๒๔} สุนันทา ศิริวาท, “การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่” งานค้นคว้าอิสระ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), พ.ศ. ๒๕๕๘.

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยสามารถจัดลำดับการวิจัยได้ดังนี้

๑. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศึกษาสภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย จะใช้ข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา งานเขียนบทความทางวิชาการ การสัมภาษณ์กรณีศึกษาจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐ คน

๒. ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทยจะใช้เอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และจากแหล่งสื่อสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต

๓. ในส่วนของการหาแนวทางในการแก้ปัญหา จะใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

๔. สรุปข้อมูลทั้งหมดรวบรวมนำเสนอผลงาน

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑.๘.๑ ทำให้ทราบสภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย

๑.๘.๒ ทำให้ทราบถึงผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย

๑.๘.๓ ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ปัญหาการดื่มสุราตามหลักพระพุทธศาสนา

บทที่ ๒

สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย

การดื่มสุราอยู่ในวิถีชีวิตและสังคมไทยมายาวนาน ตั้งแต่สมัยอดีตแต่ไม่ได้มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค จนกระทั่งในสมัยพระเจ้าปราสาททองจึงมีการเก็บอากรสุรา ทั้งจากผู้ผลิตและผู้ขาย โดยรัฐแต่ละยุคแต่ละสมัยต่างพยายามที่จะกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมปัญหาสุราเพื่อประโยชน์ของรัฐ ประโยชน์ทางระบบเศรษฐกิจของประเทศ และประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม^๑ เมื่อวัฒนธรรมตะวันตกได้แผ่ขยายเข้ามาสู่ประเทศไทยอย่างรุนแรง ทำให้ระบบสังคมครอบครัวไทยเริ่มแตกสลาย และวัฒนธรรมดังกล่าวยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นในสังคมไทย ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ ข้ำวของแพง ปัญหา ยาเสพติด การมั่วสุมเที่ยวเตร่ของวัยรุ่น เป็นต้น นับเป็นปัญหาที่สะท้อนถึงความเสื่อมโทรมของสังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด บางคนหาทางออกจากปัญหาดังกล่าวด้วยการพึ่งพาอบายมุข โดยเฉพาะสุรา ทำให้ความสุขในสังคมเดิมลดบทบาทลงมาก ดังที่ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ หรือเอแบคโพลล์^๒ ซึ่งความสุขมวลรวมของคนไทยในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๒ ทรุดฮวบจาก ๗.๑๕ เหลือ ๕.๕๒ กรุงเทพฯ มีความสุขต่ำสุด ในขณะที่ภาคอีสานมีความสุขสูงสุด^๓ เหตุผลหนึ่งนั้นก็มาจากสุรา ซึ่งบริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้านสุราต่างโหมกระหน่ำโฆษณาให้บุคคลหากำไรให้กับชีวิตในทางที่ต้องการ กระตุ้นการขายสินค้าเข้ามาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเหล้า เบียร์ และสิ่งของมีเงินเมาอื่นๆ และการดื่มสุรานั้นยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาชีวิตของบุคคล ปัญหาครอบครัว และยังส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมระดับชุมชนและระดับประเทศด้วย

^๑ นายแพทย์บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, “วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย”, พิมพ์ครั้งที่ ๒, เอกสารศูนย์วิจัยปัญหาสุรา,(กรุงเทพมหานคร : มปท., ๒๕๔๘), หน้า ๑.

^๒ ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, รายงานผลการสำรวจ เรื่อง “ศึกษาแนวโน้มดัชนีความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศต้นเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๒” (สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ), อ้างใน www.abacpoll.au.edu. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒.

จากการสำรวจสภาพการดื่มสุราของคนไทยที่สำนักงานสถิติแห่งชาติเก็บล่าสุด ในปี ๒๕๕๐ พบว่า ประชากรกว่า ๑๕ ล้านคน หรือคิดเป็น ๓๐% ของประชากรดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ เป็นเพศชายประมาณ ๑๓ ล้านคน และหญิง ๒ ล้านคน ส่วนใหญ่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป เครื่องดื่มที่ประชากรนิยมดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ รองลงมา คือ เหล้าขาว และสุราผสม^๗

จากสภาพปัญหาการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อครอบครัวไทยในปัจจุบันดังกล่าว เบื้องแรกผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงนิยามความหมายและความเป็นมาของสุราในอดีตแล้วโยงยมาถึงความความเป็นมาของสุราในสังคมไทย โดยอาศัยหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุราเปรียบเทียบ แล้วจึงจะศึกษาถึงสภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งเป็นประเด็นการศึกษาไว้ ๒ ประเด็นหลักด้วยกัน ดังนี้

๒.๑ ความหมายและความเป็นมาของสุรา

๒.๒ สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย

๒.๑ นิยามความหมายและความเป็นมาของสุรา

ข่าวความสูญเสียที่เกิดเพราะสุรามีผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก เช่น ข่าวการเมาสุราแล้วขับรถทำให้เกิดอุบัติเหตุมีผลต่อชีวิตและร่างกายของตนเองและผู้อื่นที่ไม่รู้เรื่อง หรือการเมาสุราแล้วก่อการทะเลาะวิวาทยกพวกทำร้ายซึ่งกันและกัน เป็นปัญหาใหญ่ รุมเร้าค่อๆ กัดกร่อนความเป็นสังคมที่ดีของไทย หากมองไปที่ความเป็นสังคมเพราะสุราเป็นตัวประสานแล้วจะเห็นได้ว่าสังคมดังกล่าวเป็นสังคมที่ไร้เสี้ยวซึ่งคุณค่า อันได้แก่ความดีงามที่คงมีอยู่ สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งมีจริยธรรมขั้นพื้นฐานคือศีล ๕ ซึ่งข้อที่ ๕ ระบุว่า การงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา ถึงกระนั้นก็ตามที่ยังมีเหตุอันนำมาซึ่งความหดหู่ใจเพราะสุราเป็นต้นเหตุ นั้นจะถือว่าสุราเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือว่าคนที่ดื่มสุราเป็นไม่รู้จักรักตัวเอง หรือว่าเพราะพุทธศาสนาไม่ได้มีอิทธิพลต่อจิตใจของสังคมไทยอย่างแท้จริง

^๗ http://www.matichon.co.th/khaosod/view_news.php?newsid=TUROamIyd3dPR

จากสถานการณ์ดังกล่าวของปัญหาที่เกิดจากสุราในประเทศไทย ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงสภาพพื้นฐานของสุรา อันได้แก่ นิยามความหมายและบ่อเกิดความเป็นมาของสุรา โดยตั้งประเด็นการศึกษาดังนี้

๒.๑.๑ ความหมาย

๒.๑.๒ ประเภทและชนิดของสุรา

๒.๑.๓ ความเป็นมาของสุรา

๒.๑.๔ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุรา

๒.๑.๕ โทษของสุรา

๒.๑.๑ ความหมาย

ในมุมมองของพระพุทธศาสนานั้น เห็นว่า สุราเมรัยคือวัตถุที่ทำให้บุคคลผู้ใดดื่มเข้าไปแล้วเสียวจรตก่อให้เกิดความประมาทพลาดพลั้งกับชีวิตของตนเองและส่วนรวมสามารถที่จะทำอันตรายให้แก่บุคคลอื่นได้โดยไร้สติ ดังความในอรรถกถาปรหมัตตโชติกาวา

ที่ตั้งแห่งความประมาท คือ การดื่มของเมา คือสุราและเมรัย ที่กล่าวไว้ก่อนแล้ว ก็เพราะเหตุที่ผู้ดื่มของเมาข่อมไม่รู้ธรรมดา ไม่รู้ธรรม ข่อมทำอันตรายแก่มารดา ทำอันตรายแก่บิดา แม้แก่พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพระพุทธเจ้า และพระสาวกของพระตถาคต ข่อมประสพ การติเตียนในภพปัจจุบัน ประสพทุกขในภพเบื้องหน้า และประสพความเป็นบ้าในภพต่อไป^๔

จากนิยามข้างต้นของสุราทำให้เราได้รู้ว่า สุราเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดสิ่งอันเป็นอุปมงคลกับชีวิต ก่อให้เกิดความทุกข์แก่บุคคลผู้ดื่มเอง และบุคคลที่อยู่ใกล้เคียงไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาหรือแม้แต่พระพุทธศาสนาข่อมได้รับอันตรายได้ แม้ในพระวินัยเอง พระพุทธองค์ยังทรงตรัสปรามภิกษุไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับสุรา แม้สักว่าเริ่มหมักดองเป็นต้นไป ดังคำาที่ว่า เหล้าดิบ คือสุราอันแรกใดเขากระทำ สีดำสีแดงตั้งเท่านั้นกพิราบ แต่ยังหาเป็นสุราน้ำเมาไม่ภิกษุไม่ควรจะดื่มกิน^๕

^๔ พุ.พ.อ.(บาลี) ๑๖/๑๕๑.

^๕ แผนกตำรา กองวิชาการ สภาการศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย, ธรรมสมบัติ หมวดที่ ๒ สังคีตถกถา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๕๒.

ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้แบ่งประเภทของสุราไว้เป็น ๓ ประเภท คือ สุราเมรัย และมัชชะ ดังนี้

ก. สุรา คือ เหล้าที่ได้จากการกลั่นล้วนๆ มี ๕ ชนิดด้วยกัน คือ สุราที่ทำด้วยแป้งสุราที่ทำด้วยขนม สุราที่ทำด้วยข้าวสุก สุราที่หมักสำเหล้า สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุง^๖

๑. สุราที่ทำด้วยแป้ง ได้แก่ สุราที่ใส่แป้งลงในภาชนะ แล้วเติมน้ำพอเหมาะแก่แป้งนั้น ขยำ ทำการต้มกลั่น (ปิฏจสุรา)

๒. สุราที่ทำด้วยขนม ได้แก่ สุราที่ใส่ขนมลงในภาชนะแล้วเติมน้ำพอเหมาะแก่ขนมนั้น ขยำ ทำการต้มกลั่น (ปฐุสุรา)

๓. สุราที่ทำด้วยข้าวสุก ได้แก่ สุราที่ใส่ข้าวสุกแล้วเติมน้ำพอเหมาะ (โตนสุรา)

๔. สุราที่หมักสำเหล้า ได้แก่ สุราที่ใส่แป้งเชื้อหรือแป้งเหล้าปรุง (กนิณปะกุกิตสุรา)

๕. สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุง ได้แก่ สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุงต่างๆ มีผลสมอไทย และเมล็ดพันธุ์ผักกาด เป็นต้น (สมภารสยุดตสุรา)^๗

ข. เมรัย คือน้ำเมาที่ได้จากการหมัก หรือ การแช่น้ำที่ยังไม่ได้กลั่น มี ๕ ชนิด คือน้ำคองดอกไม้ น้ำคองผลไม้ น้ำคองน้ำผึ้ง น้ำคองน้ำอ้อยยบ น้ำคองที่ผสมด้วยเครื่องปรุง^๘

๑. น้ำคองดอกไม้ ได้แก่ น้ำคองที่ปรุงด้วยรสมะขาง ตาล และมะพร้าว เป็นต้น ที่หมักไว้นาน (ปุปะสาสโว)

๒. น้ำคองผลไม้ ได้แก่ น้ำคองที่ขยำผลองุ่น และขนุน เป็นต้น ปรุงด้วยรสผลองุ่น เป็นต้นเหล่านั้นหมักไว้นาน (ผลาสโว)

๓. น้ำคองน้ำหวาน ได้แก่ น้ำคองที่ปรุงด้วยรสชาติของผลองุ่นทั้งหลาย หรือปรุงด้วยน้ำหวานแห่งแมลงผึ้งที่หมักไว้นาน (มธวาสโว)

^๖ วิ.ม.(ไทย) ๒/๕๗๖/๕๐๘.(มหามกุฏ.)

^๗ พุ.ขุ.อ.(บาลี) ๑๖/๒๖. สุราติ ปณจ สุรา ปิฏจสุรา ปฐุสุรา โตนสุรา กนิณปะกุกิตตา สมภารสยุดตา จ, อง.ทุก.ฎีกา.(บาลี) ๓/๑๗๘/๖๖. คูอธิบายใน มงคลตถ.(บาลี) ๒/๑๖๕-๑๖๘/๑๓๓-๑๓๔.

^๘ วิ.ม.(ไทย) ๒/๕๗๖/๕๐๘. (มหามกุฏ.)

๔. น้ำดองน้ำอ้อย ได้แก่ รสน้ำอ้อยบที่หมักไว้นาน (คุพาสโว)

๕. น้ำดองผสมเครื่องปรุง ได้แก่ รสของเครื่องปรุงต่างๆ มีสมอไทย มะขามป้อม และของเผ็ด เป็นต้น ที่หมักไว้นาน (สมุฏการสยุดตาโส)^๕

อีกนัยหนึ่งพระฎีกาจารย์แสดงเมรัยไว้เป็น ๔ ชนิด คือ

๑. น้ำดอกไม้ (ปุปผาสโว)

๒. น้ำดองผลไม้ (ผลาสโว)

๓. น้ำดองน้ำหวาน (มธวาสโว)

๔. น้ำดองน้ำอ้อย (คุพาสโว)^๖

ค. มัชชะ คือของเมา หรือของมีนเมา สิ่งของที่ทำให้ผู้เสพเข้าไปแล้วมีนเมาเรียกตามภาษานิยมปัจจุบันว่า “ยาเสพติด” และคำว่ามัชชะ มี ๒ ประเภท คือ ประเภทที่ถูกกฎหมาย ได้แก่ สุรา เมรัย และประเภทที่ผิดกฎหมาย ได้แก่ เฮโรอีน ฟีน กัญชา ยาบ้า ใบกระท่อม และสารเสพติดประเภทต่างๆ ที่ระบุไว้ในกฎหมาย เป็นต้น ไม่ว่าจะถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมายต่างก็เป็นมัชชะ เพราะเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท หรือว่าแม้ของอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความเมา คนดื่มแล้วเมามา ยเรียกว่า มัชชะเหมือนกัน ในปัจจุบันมัชชะ ที่เป็นยาเสพติดที่ผิดกฎหมายได้มีการพัฒนาการผลิตออกมาเป็นหลายรูปแบบ หลากหลายชนิดเป็นจำนวนที่นับไม่ได้ และล้วนเป็นของที่ทำให้ผู้เสพมีนเมา ก็ถือเป็นมัชชะทั้งนั้น อีกทั้งมีการพัฒนาในด้านวิธีการเสพ นอกจาก กิน ดื่มแล้ว ยังมี สูบ ฉีดเข้าเส้นเลือดดำ เป็นสติ๊กเกอร์ติดใต้ลิ้นให้ซึมผ่าน หรือ อม เป็นต้น^๗

^๕ พุ.พ.อ. (บาลี) ๑๖/๒๖. เมรยุนติ ปุปผาสโว ผลาสโว คุพาสโว มธวาสโว สมุฏการสยุดโต จาติ ปญจวิธึ, อญ.ทฎ.ฎีกา. (บาลี) ๓/๑๗๕/๖๖. คูอธิบายใน มงฺกคตฎ. (บาลี) ๒/๑๖๕-๑๖๘/๑๓๓-๑๓๔.

^๖ อญ.ทฎ.ฎีกา. (บาลี) ๓/๑๗๕/๖๖.

^๗ พันจ่าอากาศเอกบุญเพ็ง หงษา, “การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของกองทัพอากาศ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

พระอมราภิกษิต ได้ให้คำนิยามของคำว่าสุราไว้ใน นุพพลิกขวารรณนา ว่า น้ำเมาเขาทำด้วยเชื้อมีแปง เป็นต้น ชื่อว่าสุรา น้ำคองเขาทำด้วยคอกไม้ เป็นต้น ชื่อว่าเมรัย^{๑๒}

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงนิพนธ์ไว้ว่า สุราเมรัย หรือน้ำเมานั้น คือสิ่งของมีเมา อันได้แก่ฝิ่น เฮโรอิน กัญชา เป็นต้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือขาดสติ เพราะถ้าบุคคลดื่มน้ำเมาหรือเสพยาเสพติดให้โทษเข้าไปแล้ว ก็ย่อมขาดสติ ไม่สามารถยับยั้งการประพฤติของตนได้ ไม่เคยทะเลาะคูร้าย ก็ทะเลาะคูร้าย ไม่เคยเป็นโจรก็เป็นโจรปล้นฆ่าเขาได้ ไม่เคยผิดประเวณีก็ทำผิดได้ ไม่ชอบพูดเท็จก็พูดเท็จได้เป็นอันว่าถ้าขาดศีลข้อที่ ๕ แล้วอาจทำให้ข้ออื่น ๆ ขาดได้อีกทุกข้อ^{๑๓} เพราะว่ น้ำเมาเป็นสิ่งส่งเสริมความชั่วให้มีกำลังแรงจืดกว่าธรรมดา สุราหรือเมรัยเป็นจำพวกน้ำเมาสามารถเปลี่ยนนิสัยอ่อนแอให้เป็นคนแข็งแกร่งขึ้นได้ สิ่งใดเป็นของชั่ว ของควรละอาย และควรกลัว เมื่อยังไม่กล้าจะทำสิ่งนี้ลงไปได้ ครั้นมีน้ำเมาเป็นเชื้อเข้าแล้วก็สามารถทำได้ทุกอย่าง และก็คนนั้นเองเมื่อยังไม่ดื่มสามารถทำอะไรดีได้ ครั้นดื่มเข้าแล้วกลับทำไม่ได้ อย่างต้องพักกล่าวถึงการทำดีเลย เพียงแต่จะไม่ทำผิดก็ฝืนได้อย่างยากเย็นเสียแล้ว ตามโทษที่แสดงไว้ในอธิบายมุขนั้น เป็นแว่นส่องให้เห็นช่องทางของความหายนะอันจักบังเกิดในภายหน้าได้อย่างดี อำนาจของสุราและเมรัยสามารถเพิกถอนสิทธิของศีลธรรมทั้งปวงให้สลายไปได้หมด เมื่อได้ดื่มเข้าแล้ว ศีลทั้ง ๔ ข้างต้นจะล่วงได้ทั้งสิ้น ฉะนั้น ศีลองค์นี้จึงน่าจะได้รับความยกย่องขึ้นเป็นตัวสำคัญ เพราะเหตุมีกำลังอำนาจสามารถคุ้มครองศีลเหล่านี้ไว้ได้ด้วย^{๑๔}

พระมหาสารวย ญาณส่วโร ได้ให้กล่าวว่า ความหมายของสุราเมรัยและของเมา โดยทั่ว ๆ ไป หมายถึง ของเมาทุกชนิด น้ำเมากลิ่นแล้วและยังไม่ได้กลิ่น หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด ตลอดถึงสิ่งเสพติดทุกชนิดใช้การเสพโดยการดื่มกิน ที่มีปรากฏอยู่ใน

^{๑๒} พระอมราภิกษิต (อมโร เกิด), สัตตคัมภีร์นุพพลิกขา และนุพพลิกขวารรณนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๑๕), หน้า ๒๒๒ – ๒๒๓.

^{๑๓} สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, อธิบายธรรมวิภาค ปริจเฉทที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๓๒๗ – ๓๒๘.

^{๑๔} สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, อธิบายคิปปิปฏิบัติ ทิศวิภาค, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๑๑๑.

สังคมไทยปัจจุบัน ในทางตรงกันข้าม เมื่อกล่าวถึงประโยชน์สุราหรือสิ่งเสพติดนั้น อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ หรือปรุงอาหารเพื่อชูรสด้วย ดังที่จะเห็นได้จากความหมายในมงคลสูตรว่า “ การสำรวมจากการดื่มน้ำเมาเป็นมงคล” หมายถึงการให้มีความระมัดระวังมีความรอบคอบ พิจารณาสິงนั้นก่อนแล้วจึงบริโภค หรือใช้ให้ถูกวิธี^{๑๕}

จากนิยามความหมายของสุราตามนัยทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวมาเบื้องต้นนั้น ทำให้ทราบว่า เหล้าที่หมักทำมาจากแป้งคัมและกลั่นมีฤทธิ์ทำเมาชื่อว่า สุรา ส่วนเมรัย คือ เหล้าที่หมักจากผลไม้ และทั้งสุราและเมรัยล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ดื่มเข้าไปแล้วขาดสติ สามารถที่จะกระทำกิจอันไม่น่าปรารถนาเป็นต้นว่า การทำร้ายผู้มีบุญพการี หรือก่อโทษให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ซึ่งท่านเรียกว่าเป็นความประมาทที่ขาดสตินั่นเอง

ในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ได้กำหนดความหมายของสุราไว้ว่า “สุรา หมายความว่ารวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา”^{๑๖}

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายของสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (Alcoholic Beverages) ไว้ว่า สุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (Alcoholic Beverages) หมายความว่ารวมถึงเครื่องดื่มใดๆ ในรูปของของเหลวที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl Alcohol) เป็นองค์ประกอบไม่น้อยกว่า๐.๕ เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและสามารถบริโภคได้^{๑๗}

^{๑๕} พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินดอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), พ.ศ. ๒๕๔๒.

^{๑๖} สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ, กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๕๑), หน้า ๓๔.

^{๑๗} มัทนา พุกกะรัตนานนท์, “ทิศทางการพัฒนาคุณภาพสุราชุมชน” อ้างใน <http://lab.excise.go.th/group1/spirit/stype.htm> เข้าถึงเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๒.

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรากลั่น มอก. ๒๐๘๘-๒๕๔๔ ได้ให้คำนิยามของสุราไว้ว่า “สุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีแรงแอลกอฮอล์เกิน ๐.๕ ดีกรี แต่ไม่เกิน ๘๐ ดีกรี”^{๑๘}

ในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ.๒๕๔๔ (ฉบับที่ ๓) เรื่อง วิธีบริหารงานสุรา พ.ศ. ๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๔) และประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง และสุราแช่อื่นนอกจากเบียร์ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดความหมายของสุราต่างๆ ไว้ดังนี้

“สุราแช่และผลิตภัณฑ์” หมายความว่า สุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง สุราแช่อื่นนอกจากเบียร์

“สุรากลั่นชุมชน” หมายถึง สุรากลั่นชนิดสุราขาว ทำจากวัตถุดิบจำพวกข้าว หรือ แป้ง หรือผลไม้ หรือน้ำผลไม้ หรือผลิตทางการเกษตรอื่นๆ มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า ๑๕ ดีกรี แต่ไม่เกิน ๔๐ ดีกรี

สุรากลั่นชุมชนและสุราแช่ชุมชน นอกจากมีความหมาย ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีเงื่อนไขว่าต้องทำการผลิตสุราดังกล่าวในสถานที่ทำสุรา ซึ่งใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าแรงม้า หรือใช้คนงานน้อยกว่าเจ็ดคน หรือกรณีที่ใช้ทั้งเครื่องจักรและคนงาน เครื่องจักรต้องมีกำลังรวมต่ำกว่าห้าแรงม้า และคนงานต้องน้อยกว่าเจ็ดคน^{๑๙}

จากนิยามความหมายของสุราข้างต้น ทำให้ทราบว่า สุรานั้น หมายรวมเอาทั้งสุราที่กลั่นแล้วและยังไม่ได้กลั่น ซึ่งมีดีกรีหรือแรงแอลกอฮอล์ตั้งแต่ ๐.๕ ดีกรี ถึง ๘๐ ดีกรี อันมีผลทำให้ผู้บริโภคเกิดความมึนเมาอันเป็นเครื่องทำลายสติให้อ่อนกำลัง และยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลและสังคม เช่น การก่อให้เกิดโรคต่างๆ มากกว่า ๖๐ โรค เช่น โรคมะเร็งตับ โรคหัวใจ โรคเกี่ยวกับสมอง และยังก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตทั้งตนเองและสังคม

๒.๑.๒ ประเภทและชนิดของสุรา

^{๑๘} เรื่องเดียวกัน.

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน.

การแบ่งประเภทของสุราตามวิธีการผลิต แบ่งได้หลายแบบ ดังนี้

หนังสือ Economic Microbiology Volume 1 Alcoholic Beverages ได้แบ่งสุรา ออกเป็น ๒ ประเภท คือ (๑) สุราแช่ ซึ่งแบ่งออกเป็นชนิด Malt beverages เช่น เบียร์ สาเก และไวน์ (๒) สุรากลั่น ซึ่งแบ่งออกเป็นชนิด วิสกี้ บรั่นดี รัม เทกิล่า ยิน วอดก้า ลิเกียว^{๒๐}

หนังสือ Grossman's Guide to Wines, Beers and Spirits ได้แบ่ง สุราออกเป็น ๓ ประเภท คือ (๑) สุราแช่ (Fermented beverages) ที่ได้จากการหมักผลิตผลทางการเกษตร เช่น ธัญพืช หรือผลไม้ต่างๆ (๒) สุรากลั่น (Distilled หรือ Spirit beverages) ที่ได้จากการนำสุรา แช่ที่ผลิตจากธัญพืช รากพืช ผลผลิตจากน้ำตาล หรือผลไม้ แล้วนำมากลั่น เช่น วิสกี้ (Whisky), วอดก้า (Vodka), รัม (Rum), บรั่นดี (Brandy), เทกิล่า (Tequila) (๓) สุราผสม (Compounded beverages) ที่ได้จากการนำสุรากลั่นมาผสมกับสารปรุงแต่งกลิ่นรส เช่น ยิน (Gin) ลิเกียว (Liqueur) ซึ่งสุราแต่ละประเภทนี้มีการแบ่งย่อยลงเป็น ๒ ชนิด โดยสุราแช่และ สุรากลั่นแบ่งตามวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ส่วนสุราผสมแบ่งตามวิธีการปรุงแต่ง^{๒๑}

ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ได้ให้คำจำกัดความของสุราแช่และสุรา กลั่นไว้ซึ่งพอจะอนุมานได้ว่ามีการแบ่งประเภทของสุราไว้ ๒ ประเภท คือ

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย^{๒๒}

นอกจากนี้ได้มีการกำหนดชนิดของสุรากลั่นเป็น ๕ ชนิด ตามกฎกระทรวง ฉบับ ที่ ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ และกฎกระทรวงเรื่องกำหนดชนิดของสุราและ อัตราภาษีของสุรา พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้ (๑) ชนิดสุราสามทับ คือ สุรากลั่นที่มีแรงแอลกอฮอล์

^{๒๐} มัทนา พุกกะรัตนานนท์, “ทิศทางการพัฒนาคุณภาพสุราชุมชน” อังใน <http://lab.excise.go.th/group1/spirit/stype.htm> เข้าถึงเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๒.

^{๒๑} เรื่องเดียวกัน.

^{๒๒} มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓, อังในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๔๕๓/๑๖/๓๔๖/ ๒๑ มีนาคม ๒๔๕๓

ตั้งแต่ ๘๐ ดิกรีขึ้นไป (๒) ชนิดสุราขาว คือ สุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า ๘๐ ดิกรี (๓) ชนิดสุราผสม คือ สุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับมาปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า ๘๐ ดิกรี (๔) ชนิดสุราปรุงพิเศษ คือสุรากลั่นที่ใช้สุราสามทับมาปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า ๘๐ ดิกรี (๕) ชนิดสุราพิเศษ คือ สุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยใช้กรรมวิธีพิเศษ มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า ๘๐ ดิกรี แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทวิสกี้ บรั่นดี รัม ยิน หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น และประเภทเกาเหลียง เชียงซุน บุ้นก๋วยโล้ว หรือสุราแบบจีนอย่างอื่น

สำหรับสุราแช่ได้มีการกำหนดชนิดไว้ในกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดชนิดของสุราและอัตราภาษีสุรา พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓กล่าวถึงสุราแช่ไว้ ๔ ชนิด ได้แก่ เบียร์ ไวน์ และสปาร์กกลิงไวน์ ที่ทำจากองุ่น สุราแช่พื้นเมือง (อุ สาโท และน้ำตาลเมา) และสุราแช่อื่น^{๒๓}

สรุปแล้วสุรานั้นมีอยู่ ๒ ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ สุราแช่ ได้แก่ สุราที่ไม่ได้กลั่นและมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดิกรี ส่วนใหญ่จะเป็นสุราที่หมักด้วยธัญพืชต่างๆ เช่น ไรน์ผลไม้ อีกประเภทหนึ่งคือสุรากลั่น ได้แก่ สุราที่ได้กลั่นแล้ว และมีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดิกรี เป็นสุราที่กลั่นมาจากสุราแช่ให้มีความเข้มข้นยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ดื่มแล้วมีความมึนเมามากกว่าประเภทแรก

๒.๑.๓ ความเป็นมาของสุรา

สุรานั้นเป็นกรรมวิธีที่เกิดจากการหมักของด้วยผลไม้บ้าง ข้าวสูกบ้าง แป้งบ้าง มีรสชาติที่ทำให้บุคคลผู้ดื่มเข้าไปเกิดอาการมึนเมา สุรา หรือเหล้า สุรานั้นเป็นเครื่องดื่มที่มีมาตั้งแต่โบราณกาลนับตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ มนุษย์เราได้เรียนรู้มาจากสัตว์ในป่าโดยบังเอิญคือในสมัยนั้นมีป่าใหญ่แห่งหนึ่งมีต้นไม้ใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาปกคลุมไปทั่ว และบริเวณนั้นก็ร่มเย็นทำให้สัตว์ป่าต่างๆ มักจะใช้ร่มไม้เป็นที่ชุมนุมกันอยู่เสมอ สัตว์พวกนี้ นอกเหนือไปจากพวกนกต่างๆ แล้วก็ยังมีสัตว์จำพวกที่กินพืชและผลไม้เป็นอาหาร เช่น ลิง กวาง ชะนี ค่าง ช้าง หมู ฯลฯ ต่างก็พากันใช้เป็นที่พักผ่อนและหาอาหารกิน เนื่องจากบริเวณนี้

^{๒๓} มัทนา พุกกะรัตนานนท์ “ทิศทางการพัฒนาคุณภาพสุราชุมชน” อ้างใน

มีผลไม้ต่าง ๆ นานาชนิด เช่น กล้วย ลูกหว้า มะปราง มะม่วงป่า เป็นต้น บรรดาสัตว์ที่ซุกซน และชอบแห่สัตว์ จำพวกต่าง ๆ ก็คือ ลิงซึ่งชอบปลิดลูกไม้ขว้างปากันเองหรือสัตว์ป่าอื่น ๆ เสมอจนกระทั่งผลไม้ต่าง ๆ เกือบโคนต้นไม้และตามคาบ นอกจากนั้นบางทีนกก็คาบผลไม้ไปกินและทิ้งเมล็ดไว้ตกเกลื่อนกลาด ผลไม้ที่แก่หอม กาดันบางกิ่งก็ตกหล่นมาเองค้างอยู่ตามโคนของต้นไม้ดังกล่าวแล้วหล่นอยู่ ครั้นเวลาได้ลู่วงไปหลายวัน ผลไม้ซึ่งถูกหมักขึ้นโดยธรรมชาติ เนื่องจากน้ำตาลในผลไม้เปลี่ยนเป็นแอลกอฮอล์ส่งกลิ่นไปทั่วบริเวณนั้น และเกิดกลายเป็นเหล้าขึ้นเอง บรรดาสัตว์ต่าง ๆ เช่น ลิง นก ฯลฯ ได้กลิ่นหอมก็ต่างพากันมากินเหล้าธรรมชาติที่คาบไม้และเกิดอาการเมามาขึ้นและเหตุนี้เองก็คือที่มาของ “เหล้า” ในตำนานกำเนิดสุราและเมรัยทางพระพุทธศาสนาปรากฏในกัมภชาดกพูดถึงตำนานของสุราที่ว่าด้วยสุรา-วารุณี สรูปใจความได้ดังนี้ สุราก็ดี เมรัยก็ดี เป็นเครื่องดื่ม ที่เรียกว่าสุราเพราะนายพรานป่าคนหนึ่งชื่อสุระ เป็นคนค้นพบน้ำเมาชนิดหนึ่ง ได้เข้าไปในป่าเพื่อหาของใช้ที่ป่ามีต้นไม้ต้นหนึ่งมีลักษณะสามง่าม ในระหว่างสามง่ามของต้นไม้ต้นนั้นมีบ่อกว้างประมาณคืบน้ำ และบ่อนั้นก็เต็มไปด้วยน้ำคราวมีฝนตก บริเวณนั้นก็มียอดสมอ มะขามป้อม กอพริก ข้าวสารลีบ้างเกิดขึ้นบริเวณใกล้ ๆ บ่อ นกทั้งหลายได้คาบผลไม้ต่าง ๆ เหล่านั้นตกลงไปบนสามง่ามนั้นเมื่อบ่อน้ำนั้นถูกแสงอาทิตย์แผดเผาจนวันเข้าน้ำนั้นจึงมีสีแดง เมื่อฝูงนกกระหายน้ำต่างกินและกลืนตกลงโคนต้นไม้ต้นนั้นกลับสักครู่หนึ่งก็บินต่อไป พรานป่าเห็นเหตุการณ์นั้นแล้วจึงคิดว่า ถ้าน้ำนี้มีพิษนกเหล่านั้นต้องตาย แต่สัตว์เหล่านั้นงุนงงครู่หนึ่งก็จากไป น้ำนี้ต้องมีพิษแน่ จึงดื่มน้ำนั้นบ้าง จากนั้นเขาก็มีอาการเหมือนกับนก พรานป่าจึงไปชวนดาบสคนหนึ่งชื่อว่าวรุณะ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากที่นั้น จึงตักน้ำนั้นไปแล้วชวนดาบสนั้นดื่มน้ำนั้น เหตุนี้น้ำที่ดื่มนั้นจึงได้ชื่อว่า สุราและวารุณี เพราะความที่พรานป่าชื่อสุระและดาบสชื่อวรุณะพบเห็นและดื่มกิน^{๒๔}

นอกจากนี้ยังมีนิทานปรัมปราเล่ากันเป็นตำนานของสุราว่า

ก่อนยุค “ขุนเจือง” โนน มีนายพรานคนหนึ่งไปล่าสัตว์เอนอแรด และงาช้างป่านามาถวายพระราชารวันนั้นยังธนูก็ไม่แม่น จับสัตว์ก็ยากมาก ต้องกินหัวเผือกหัวมัน ทำเอาอ่อนระโหยแรง เมื่อตะวันคล้อยจึงม่อยหลับไป พอตื่นขึ้นเห็นนกแก้วตัวหนึ่งมาจับโคนไม้ที่มีโพรง นกใช้จะงอยปากดูดกินน้ำ แล้วทำเสียงอ้อแอ้ๆ พูดอยู่ตัวเดียว เสียงเบาบ้างดังบ้าง แล้ว

^{๒๔} พุทธา ๒๗/ ๓๓-๖๓/ ๕๔๓-๕๔๗. พระธรรมสิริรัชย์, พุทธนิบาตชาดก เล่มที่ ๑-๕, (กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์จำกัด, ๒๕๒๘), หน้า ๒๖๐-๒๗๓.

มีคนตัวใหม่มากินด้วย กินแล้วคุยกันหยอกกันสนุกสนานกันใหญ่ ส่งเสียงจนหนวกหู กระจกกระแตไล่กันมาถึง ได้กินน้ำในโพรงนั้นแล้วก็หยอกกันกอดคอกัน แล้วโคงคอ อาเจียน แะๆ ห้อยหัวลง นายพรานแปลกใจ จึงลุกขึ้น สัตว์เหล่านั้นจึงแตกหนี นายพรานเอา ใบไม้ทำเป็นจอกตักดื่มชิมดู มีรสซ่า เลือดลมฉีดนำขึ้นหูผ่าวๆ ลองจุกอีกจอกหนึ่ง รู้สึกสนุก ขึ้นมา จึงตักมาอีกจอกที่สาม จิตใจหวานคิดถึงอดีต อยากสนุกสนานเล่รื่องรำทำเพลงอยู่ในป่า พออารมณ์ความรู้สึกมันลึกล้ำ น้ำตานายพรานไหลอาบแก้ม ตักอีกจอกหนึ่ง สามารถเจรจา พาที่กลับต้นไม้ได้ ดื่มเข้าไปอีกจอกหนึ่ง รู้สึกเซซาสน์ จึงนั่งลงทันที เหลียวเห็นต้นไม้วังไ้รอบตัว เมฆมันไหลแรง ดอกไม้บานบ้างหุบบ้าง ตาพร่ามัว แล้วม่อยหลับไป ไม่กล้าเสื่อไ้ใครงักเลย นายพรานวนเวียนอยู่ในป่าแฉวนั้น รู้สึกว่ามันมีมนต์ตรึงใจ ให้เวียนมาดื่มทุกวันจนน้ำหมด พอฝนตกมา น้ำก็แช่อีก กินอีกก็เมาอีก จึงตักใส่กระบอกรน้ำดื่มตั้งใจจะเอาไปถวาย พระราชา แต่พอตกค่ำๆ เดินทางเหนื่อย ก็ยกกระบอกรน้ำขึ้นจิบทีละน้อยจนหมดเกลี้ยง นายพรานกลับมาเอาใหม่อีกหลายครั้ง กว่าจะตัดใจกลับบ้านได้ นายพรานจึงเอารากไม้ในโพรงมาให้ชาวเมืองพากันแช่กินด้วย ไม่นานก็ได้ยินเสียงกลองดังไปทุกคุ้ม ตายายอายุ ๖๐ - ๗๐ ปี ก็เอาเครื่องถ้วยชามแก้ว ออกมาฟ้อนรำวงกลางแจ้งเป็นที่สนุกสนาน^{๒๕}

นั่นเป็นตำนานที่เล่าถึงกำเนิดสุราของชนภาคอีสานของประเทศไทย แม้จะเป็นเรื่องปรัมปราเล่าสืบๆ กันมา แต่ก็ให้ความแง่คิดที่ว่า สุรานั้นเกิดขึ้นจากการหมักดองของเสีย ทำให้เกิดการบูดเน่า และเมื่อบุคคลใดก็ตามดื่มกินเข้าไปย่อมทำให้หลงลืมสติได้ อย่าง นายพรานต้องหลงป่าอยู่ตั้งนานก็เพราะสุรา จนกระทั่งตัดใจจากการดื่มจึงสามารถนำรากไม้ ต้นแบบน้ำมาฝากคนอื่นได้ และยังส่งผลให้คนแก่อายุมากแล้วยังแสดงกิริยาเป็นหนุ่มสาว คีนมาอีกครึ่งเพราะความหลงสติ หากเรามองในแง่ที่ว่าสุราทำให้คนกล้าแสดงออก หรือทำให้คนหน้าด้านพอที่จะแสดงกิริยาที่ตนปกปิดไว้ตลอดให้ปรากฏต่อสาธารณะชนได้ นั่นก็จริง แต่ไม่ใช่ความจริงทั้งหมด เมื่อเรามองไปในแง่ลบจะพบว่าสุรานำมาซึ่งอันตรายต่อสุขภาพของผู้ดื่มกิน และยังส่งผลต่อความเป็นผู้นำเคารพน่าศรัทธาด้วย ดังเรื่องของพระสาคตเถระ ที่ปรากฏในสุราปานสิกขาบท ความว่า

เมื่อครั้งที่ท่านพระสาคตเถระพึงบวชเข้ามาสู่พระธรรมวินัย ท่านก็มุ่งบำเพ็ญเพียรจน

^{๒๕} ดูความละเอียดใน www.esaanvoice.net

ได้สำเร็จอภิญญา ๕^{๒๖} มีฤทธิ์มาก สามารถปราบพระยานาคที่มารบกวนชาวเมืองโกสัมพีได้ ชาวเมืองเกิดความดีใจจึงเข้าไปปรึกษากับพระกลุ่มจัพพิคคีย์เพื่อทำสักการะตอบแทนคุณท่าน พระจัพพิคคีย์จึงแนะนำให้ชาวเมืองนำสุราที่หมักจนเกิดเป็นน้ำสีแดงเหมือนสีเท่านกพิราบ แล้วนำมาให้พระสาครตะคิมจะเป็นมหามงคลอย่างยิ่ง ชาวเมืองเหล่านั้นเชื่อตามจึงได้นำมาถวายท่าน เมื่อพระสาครตะคิมตั้งเต้าน้ำหลังแรกจนถึงบ้านหลังสุดท้ายก็เกิดความเมามายได้ได้สติ จนล้มฟุบลงที่หน้าประตูเมือง พระพุทธเจ้าจึงให้พระอานนท์นำเข้ามาในวัด แม้ภิกษุทั้งหลายจะวางท่านให้หันศีรษะไปทางพระพุทธเจ้าท่านกลับนอนหันเท้าไปทางพระพุทธเจ้า ซึ่งถือว่าเป็นการไม่เคารพ พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า เมื่อก่อนพระสาครตะคิมมีความเคารพในเรา แต่เมื่อคิมนำเมาแล้วก็ไม่มี ความเคารพ เมื่อก่อนท่านมีฤทธิ์สามารถปราบพระยานาคได้ แต่ตอนนี้แม้จะปราบงูกินปลา ก็ไม่ได้ เพราะแม้สังขารของตัวเองก็ยังเอาไม่รอด^{๒๗}

จะเห็นได้ว่าสุราไม่ก่อให้เกิดความสุขที่แท้จริงกับชีวิตของใครทั้งนั้น นอกจากนั้นแล้วยังทำให้เกิดความเสียหายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มเองเฉกเช่นพระสาครตะคิม ท่านจะมีฤทธิ์เดชขนาดไหน สุดท้ายเมื่อเมามายแม้ร่างกายของตนก็ไม่สามารถที่จะพยุงยึดไว้ได้ แม้ในชาติตะวันตกยังมีประวัติเกี่ยวกับสุราที่ทำให้เกิดอาการมึนเมานั้นมาอย่างยาวนาน เป็นตำนานคู่มา กับประวัติศาสตร์ของชาติเลยทีเดียว ซึ่งพอที่จะประมวลความเป็นมาเกี่ยวกับสุราหรือน้ำเมานั้นไว้ ๕ ประเภทด้วยกัน คือ

๑. สุรา หลักฐานบ่งบอกว่ามีมาแต่สมัยกลาง (ระยะเวลาจากคริสต์ศตวรรษที่ ๕ ถึงปลายศตวรรษที่ ๑๔) โรงเรียนแพทย์แห่งหนึ่งในซาเลอร์ อิตาลี นำเหล้าองุ่นมาดื่มให้เดือดให้ไอน้ำผ่านท่อที่ทำให้เย็น ไอน้ำจะควบแน่นกลายเป็นหยดแอลกอฮอล์ใช้ผสมยา ตั้งชื่อหยดน้ำนั้นว่า “อควาไวเต้”(Aqua-vitae) หรือ “น้ำแห่งชีวิต” ด้านจีนและอินเดีย มีหลักฐานยืนยันว่าฮ่องเต้ทุกพระองค์เสวยน้ำจัณฑ์ เช่นกันกับพระจักรพรรดิแห่งอินเดียนับแต่ก่อนพุทธกาล

^{๒๖} อภิญญา ๖ คือความรู้ขั้นสูง เกิดจากการฝึกฝนจิต เป็นความรู้นอกเหนือประสาทสัมผัส คือ (๑) อิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ได้ (๒) ทิพยโสต หูทิพย์ (๓) เจโตปริยญาณ รู้ความคิดของผู้อื่น (๔) ปุพเพนิวาสานุสสติ รู้ระลึกชาติได้ (๕) ทิพพจักขุ ตาทิพย์ (๖) อาสวักขยญาณ รู้ละกิเลสได้ อภิญญา ๕ ข้อแรกสามารถเกิดขึ้นได้ในปุถุชนที่บรรลุนานขั้นที่ ๔ จัดเป็นอภิญญาขั้นโลกิยะ ส่วนข้อสุดท้ายเกิดขึ้นได้เฉพาะในพระอรหันต์จัดเป็นอภิญญาขั้นโลกุตระ อ้างใน ที.ปา.(บาลี) ๑๑/๔๓๑/๓๐๗, อภ.ภก.(บาลี) ๒๒/๒๓๓/๓๑๑. พระสาครตะคิมท่านปฏิบัติได้ถึงอภิญญาข้อที่ ๕ เท่านั้น ส่วนข้อที่ ๖ นั้นเป็นคุณลักษณะของพระอรหันต์

^{๒๗} ความละเอียดใน วิ.ม.(ไทย) ๒/๕๗๕/๕๐๖ - ๕๐๘(มหามกุฏ.)

เหล้ากลั่นมีชื่อเรียกต่างๆ ออกไปตามวัตถุดิบและกรรมวิธีการผลิต (๑) ตากีลา-Tequila จาก กระบองเพชร Agave แห่งเมือง Tequila เม็กซิโก (๒) จิน-Gin จากข้าวผสม juniper ผลไม้ ตระกูลเบอร์รี่ (๓) รัม-Rum จากน้ำอ้อยหมัก (๔) วอดก้า-Vodka (๕) วิสกี้-Whisky / Whiskey จากข้าวบาเลย์ ข้าวโพด ข้าวไรน์ กลั่นแล้วบ่มในถังไม้โอ๊ก มี Scotch Whisky จาก สกอตแลนด์ Rye Whisky จากแคนาดา Irish Whiskey จากไอร์แลนด์ Bourbon Whiskey จาก อเมริกา (๖) บรันดี-Brandy หมักองุ่น กลั่นแล้วบ่ม (๗) คอนญัก-Cognac ราชอาณาจักรบรันดี

๒. เหล้า มนุษย์ค้นพบน้ำเมาจากผลของการหมัก ย้อนไปได้ถึงสมัย บาบิโลนและอียิปต์ที่พบว่าถ้าเอาผลองุ่นมาบีบให้แตกแล้วหมักกับข้าวที่ทำให้ขึ้น จะได้ น้ำที่มีฟองเล็กน้อย ดื่มแล้วรู้สึกครีมนอกครีมนใจ ส่วนในแง่วิทยาศาสตร์ หลุยส์ ปาสเตอร์ พบเชื้อรา ชนิดที่เรียกว่ายีสต์ เป็นสิ่งมีชีวิต และใช้น้ำตาลที่ได้จากการย่อยแป้งเป็นอาหาร แล้วถ่ายเอา ของเสียออกมา ซึ่งก็คือแอลกอฮอล์และคาร์บอนไดออกไซด์

๓. เบียร์ หลักฐานบอกว่าการผลิตเบียร์มีมาเป็นเวลานานเกือบ ๕,๐๐๐ ปี บันทึกลงในเมโสโปเตเมียราว ๒,๘๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราชพูดถึงการแบ่งปันเบียร์ให้ผู้ใช้ แรงงาน สมัยอียิปต์โบราณก็พบว่าการผลิตเบียร์และนิยมดื่มเบียร์อย่างกว้างขวาง มี ภาพเขียนและภาพสลักบนแผ่นหินเป็นหลักฐาน

๔. แชมเปญ คือ ไวน์ชนิดมีแก๊ส หรือ sparkling wine เรียกแชมเปญตามชื่อ แคว้น Champagne ของฝรั่งเศส อันเป็นที่ซึ่งผลิตไวน์ประเภทนี้ออกมา ทั้งนี้ต้องผลิตจากองุ่น ๑ ใน ๓ พันธุ์ คือ Pinot Noir, Pinot Meunier และ Chardonnay ต่างไปจากนั้นจัดเป็นสปาร์ กลิง ไวน์ ธรรมดา

๕. วอดก้า โอที่อปรัสเซีย รวมถึงโปแลนด์ และฟินแลนด์ เหล้าสีขาวใส มี กลิ่นเพียงเล็กน้อยจนแทบไม่รู้สึกรส หมักจากข้าวหรือมันฝรั่งผ่านการกรองและดुकกลั่นจนเหลือ สีเจือปนและกลิ่นน้อยที่สุด มีประวัติว่าวอดก้าถือกำเนิดในโปแลนด์เมื่อศตวรรษที่ ๕ ต่อมา ไปแพร่หลายไปในประเทศแถบยุโรปตะวันออก และรุ่งโรจน์มีชื่อเสียงที่ประเทศรัสเซียใน ศตวรรษที่ ๑๔ เมื่อทูตสหราชอาณาจักรเดินทางสู่ไปมอสโก มีการต้อนรับด้วยเครื่องดื่ม วอดก้า จากนั้นวอดก้าก็ได้ยกฐานะขึ้นเป็นเครื่องดื่มประจำชาติของรัสเซีย ซึ่งต่อมาผลิตเพื่อ

การส่งออกด้วย ผู้รับซื้อชาติแรกที่ถูกบันทึกไว้คือประเทศสวีเดน มีการเซ็นสัญญาซื้อขายใน ค.ศ.๑๕๐๕^{๒๔}

สำหรับกำเนิดสุราในประเทศไทยนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่นอนได้ว่ามีมาตั้งแต่สมัยใดยุคใด หากจะสันนิษฐานน่าจะมากับพิธีกรรมในทางศาสนาที่ติดมากับลัทธิความเชื่อของต่างชาติโดยเฉพาะชาวฮินดูที่มากำขายในประเทศไทย โดยมีการกล่าวถึงตำนานการกวนสมุทรจนได้นำอมฤต สำหรับหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศไทยน่าจะเป็นจารึกภาษาเขมรซึ่งพบที่ปราสาทพนมรุ้ง โดยมีอายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๖ – ๑๘ กล่าวถึงสุราว่า เป็นหนึ่งในบรรดาเครื่องบวงสรวงสักการะเทพเจ้า^{๒๕}

พระไพศาล วิสาโล ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสุราในสยามประเทศไว้ว่า สุราที่ปรากฏในกลุ่มน้ำเข้าพระยานี้น่าจะเริ่มจากการเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมในทางศาสนาหรือพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อของชนพื้นเมือง ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจาก

๑. เพื่อเช่นสังเวทียสังคีตพิธี สังคมไทยก่อนที่พระพุทธศาสนาจะแพร่เข้ามา ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากลัทธิผีและลัทธิพราหมณ์ ดังนั้นจึงนิยมใช้สุราเช่นสังเวทียเพราะเชื่อว่าทั้งผีทั้งเทวดานั้นชอบสุรา

๒. เพื่อให้เกิดภาวะทางจิตแบบเหนือสามัญ การที่มีสุรามีผลต่อจิตสำนึกอารมณ์และความรับรู้ ได้ทำให้ผู้บริโภคมึนเมา มีสภาพจิตประหนึ่งประสพภาวะลึกลับทางจิตวิญญาณ นอกจากเชื่อกันว่า ในภาวะดังกล่าวผู้ประกอบพิธีสามารถติดต่อกับเทพหรือสังคีตพิธีได้แล้ว ยังอาจทำให้เกิดฤทธิ์เกิดมานอีกด้วย

๓. เพื่อความเป็นสิริมงคล ความเชื่อที่ว่าผีและเทวดาชอบสุรา ทำให้เกิดทัศนคติว่า สุราเป็นน้ำที่ทำให้เกิดสิริมงคล ดังที่เชื่อกันในภาคอีสาน งานพิธีที่ต้องการความผาสุกสวัสดิ์จึงต้องมีสุราเป็นส่วนประกอบ นอกจากนั้น ความเป็นสิริมงคลของสุรายังอาจเนื่องมาจากการมีกำเนิดจากข้าว ในสังคมที่ถือว่าข้าวเป็นของสูง เช่น วัฒนธรรมกะเหรี่ยง

^{๒๔} http://61.19.32.21/ssj/drug/index.php?option=com_content&view=article&id=94:2009-06-30-08-06-58&catid=3:2009-06-17-07-39-39&Itemid=98 เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒.

^{๒๕} สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์, ม.ร.ว., ปราสาทเขาพนมรุ้ง, (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพฯการพิมพ์, ๒๕๐๐), หน้า ๓๒.

สุราที่ทำจากยอดข้าวจะได้รับการยกย่องและใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญในงานประเพณีและพิธีกรรมสำคัญทุกงาน^{๓๐}

สุราได้เกี่ยวโยงกับสังคมไทยมาตลอดทุกยุคทุกสมัย ในส่วนของรัฐนั้น พระมหากษัตริย์บางยุคก็มีกฎหมายบังคับควบคุมข้าราชการไม่ได้ดื่มสุรา แต่ไม่ได้ห้ามประชาชนทั่วไปดื่ม เพราะถือว่าเป็นประเพณีนิยมของชาวบ้าน ดังความในพระไอยการอาญาหลวงตราในปี พ.ศ. ๑๘๕๕ สมัยกรุงศรีอยุธยา มาตรา ๔๓ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้มุขมนตรีราชินิกุลขุนหมื่นหัวพันทั้งหลายคบกันเสพสุรา ยาเมา สูบฝิ่น เทียวเล่นในกลางคืน”^{๓๑} และส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะรัฐต้องขาดรายได้จากภาษีสุราที่ได้เงินมหาศาลให้แก่รัฐและเอกชนที่มีธุรกิจเกี่ยวข้องกับสุรา ถึงส่วนของประชาชนทั่วไปบางกลุ่มก็มองว่าสุราเป็นสิ่งที่ไม่ได้เพราะผิดศีลข้อที่ ๕ ตามหลักของพระพุทธศาสนา ดังความในขุนช้างขุนแผน ตอนนางทองประศรีมารดาของพลายแก้วมาขอนางพิมพิลาไลย นางศรีประจันผู้มารดาได้ถามว่า

ดูจะขอถามความท่านยาย ลูกชายนั้นดีหรืออย่างไร
ไม่เล่นเบี้ยกินเหล้าเมากัญชา ฝิ่นฝามันสูบบ้างหรือไม่^{๓๒}

ความคิดของนางศรีประจันอาจมาจากความคิดของกวีที่ต้องการสื่อให้เห็นถึงความคิดของคนในยุคสมัยนั้นที่มองเห็นว่าสุราเป็นสิ่งที่ไม่ดีมีโทษ และคนที่ดื่มสุราหรือเหล้านั้นไม่สมควรที่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีได้ ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้ยังส่งผลถึงความคิดของชาวชนบทในปัจจุบันด้วย

แม้ในวรรณกรรมของสุนทรภู่ก็สะท้อนให้เห็นทัศนคติเกี่ยวกับโทษภัยของสุรา แม้เราจะได้รับทราบว่าสุนทรภู่เป็นนักดื่มตัวยง แต่ตัวท่านเองนั้นก็กลับกล่าวถึงโทษของสุราไว้ในสุภายิตสอนหญิงว่า

คิดถึงตัวหาฝืนนี้หายาก มันชั่วมากนะอนงค์อย่างหลงไหล
คนสูบฝิ่นกินสุราพาจัญไร แม้นหญิงใครร่วมห้องจะต้องจน

^{๓๐} พระไพศาล วิสาโล, ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการระบาคติวิทยาแห่งชาติ สถาบันวิจัยประชากรและสุขภาพไทย มูลนิธิประชากรและสุขภาพแห่งชาติ, ๒๕๓๖), หน้า ๗ - ๘.

^{๓๑} กุรุสภา, กฎหมายตราสามดวง ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๖) ๔๒ - ๔๓.

^{๓๒} อ้างใน พระไพศาล วิสาโล, ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย, หน้า ๑๕.

มักเบียดเบียนบีฑาประชาเสียด เหมือนเลี้ยงเหยื่อปรีดิ์ไม่มีผล
ไม่ทำมาหากินจนสิ้นคน แล้วชุกชนตี่ซึ่งเที่ยววังราว^{๓๓}

สุราที่เราเห็นได้เด่นชัดน่าจะมาจากกระแสสุราต่างประเทศที่หลังไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยในช่วงรอยต่อระหว่างความเจริญทางวัฒนธรรมในสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ได้มีการเชื่อมสัมพันธ์ภาพกับต่างประเทศ โดยเห็นได้จากการที่รัฐได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุราไม่ว่าจะเป็นการตราพระราชบัญญัติการจ้ดเก็บภาษีอากร การเก็บภาษีโรงกลั่น การเก็บภาษีนำเข้าสุรา เป็นต้น^{๓๔}

๒.๑.๔ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุรา

แม้ในปัจจุบันรัฐบาลจะขึ้นภาษีสรรพสามิตสุราและเบียร์ ประชากรยังนิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดิม โดยเฉพาะเบียร์และเหล้าขาว รัฐบาลและกรมสรรพสามิตต่างระบุว่าต้องการหาเงินเข้ารัฐ แต่กลับไม่เลือกขึ้นภาษีในผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ให้ส่วนแบ่งรายได้เงินภาษีเข้ารัฐที่มีสัดส่วนสูง โดยหากดูจากอัตราภาษีสุรานำเข้าหรือต่างประเทศซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้ภาษีเพียง ๘% เต็มเพดานที่ ๔๐๐ บาทต่อลิตร แอลกอฮอล์บริสุทธ์ มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ และขึ้นอัตราภาษีสุราปรุงพิเศษ (แม่โขง) ซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้ภาษีเพียง ๐.๒% เต็มเพดานเมื่อปี ๒๕๔๘ แต่ในปี ๒๕๕๒ กลับยังขึ้นภาษีเบียร์และเหล้าขาวไม่เต็มเพดาน ทั้งที่เบียร์ให้ส่วนแบ่งรายได้ภาษี ๕๕% และเหล้าขาวให้ส่วนแบ่ง ๑๑% โดยขึ้นภาษีเบียร์ครั้งสุดท้ายเป็น ๕๕% เมื่อปี ๒๕๔๔ และเหล้าขาวเก็บที่อัตรา ๑๐๐ บาทต่อลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธ์ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ และขึ้นเป็น ๑๑๐ บาทเมื่อปี ๒๕๕๐

หากดูโครงสร้างรายรับภาษีสรรพสามิตสุราของประเทศไทยปี ๒๕๕๑ รัฐได้ภาษีสรรพสามิตสุราขอครวม ๕๐,๑๘๘ ล้านบาท อันดับ ๑ คือ เบียร์ ๕๓,๓๖๕ บาท คิดเป็น ๕๕% เหล้าขาว ๑๑,๖๐๕ ล้านบาท คิดเป็น ๑๑% สุราผสม ๕,๐๒๐ ล้านบาท คิดเป็น ๑๐% สุรานำเข้า ๓,๕๘๕ ล้านบาท คิดเป็น ๘.๔% สุราพิเศษ (ครอบคลุมบรันดี) ๖,๑๕๑ ล้านบาท คิด

^{๓๓} สุนทรภู, นิราศสุนทรภู, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๐), หน้า ๕๑๘ อ้างใน พระไพศาล วิสาโล, ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย, หน้า ๑๕.

^{๓๔} ดูรายละเอียดใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑ - ๕๗.

เป็น ๖.๘๕% สุราปรุงพิเศษ ๑๕๘ ล้านบาท คิดเป็น ๐.๒% และคาดว่าหลังการขึ้นภาษีครั้งล่าสุด คนไทยก็ยังนิยมบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดิม^{๓๕}

การดื่มสุรามีผลเสียต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นเหตุให้คนเกิดประมาท การจะตรากฎหมายบังคับให้คนเห็นด้วยนั้น ผู้นำต้องมีความเชื่อว่าสิ่งนั้นไม่ดีแล้วจึงห้าม และตนก็ไม่ล่วงกฏกติกานั้นด้วย ดังที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงเชื่อว่าการบริโภคสุราการดื่มสุราเป็นบาป จึงทรงตราพระราชกำหนดใหม่ข้ายให้ “บันดาเสวกามาตราชบรรพสัตว์ฝ่ายหน้า แลท้าวนางชะแม่พระสนมกำนันทนายเรือนจำโจลน แลข้าหลวงกรมพระราชวังบวรฯ ข้าเจ้าต่างกรมแลหากรมมิได้ ผู้รักษาเมือง กรมการทั้งปวง” ให้อยู่ในศีลธรรม ด้วยทรงเป็นห่วงว่าข้าราชการบริพารของพระองค์ “บัดนี้คบกันเสพสุราเล่นเบียดเบียนเป็นพาลทุจริต มิได้คิดเกรงบาปลอยบาปทุกขโทษในประจุบันก็มี ครั้นสิ้นชีวิตไปแล้วก็จะไปทนทุกข์เวทนาอยู่ในนรกนั้นช้านาน” ดังนั้น หากว่าทรงพบผู้ใดบริโภคสุราเล่นการพนันไม่ว่าในทีใดก็ตามจะถูกเขียนสามยกถอดออกจากราชการให้เป็นไพร่ และสักหน้า^{๓๖}

จะเห็นได้ว่า พระราชกำหนดดังกล่าวพระองค์มีพระประสงค์จะห้ามเฉพาะส่วนราชการที่ต้องทำงานเพื่อประชาชน เพื่อต้องการให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพ และก่อประโยชน์แก่การบริหารประเทศชาติและการปกครองประชาชน แต่ไม่ทรงออกกฎหมายบังคับประชาชนไม่ให้ดื่มสุรา อาจเป็นเพราะสุรานั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประชาชนทั่วไปหรืออาจเป็นเพราะประชาชนทั่วไปเห็นคล้อยตามระเบียบทางการ ที่ว่าเมื่อเจ้าทำอย่างไรยอมทำให้ประชาชนเอาอย่างก็เป็นได้ เพราะในสมัยของพระองค์ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระราชอาณัติและราชบัณฑิตช่วยกันแต่งไตรภูมิโลกวินิจฉัย อันว่าด้วยหลักการละเว้นอกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ และโทษในการประพฤติดีศีล ๕ ขึ้นเมื่อปีเถาะ จุลศักราช ๑๑๔๕

^{๓๕} http://www.matichon.co.th/khaosod/view_news.php?newsid=TUROamlyd3dPR

EV5TURVMU1nPT0=§ionid=TURNd013PT0=&day=TWpBd09TMHdOUzB4TWc9PQ== เข้าถึงเมื่อ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

^{๓๖} กฎหมายตามดวง ๕, หน้า ๑๕๘ – ๑๕๙, อ้างใน พระไพศาล วิสาโล, ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย, หน้า ๑๕.

(พ.ศ.๒๓๒๖) เป็นหนังสือ ๑ จบ แต่ยังไม่สมบูรณ์ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๓๔๕ โปรดให้พระยาธรรมปรีชา (แก้ว) แต่งไตรภูมิวินิจจัย จบจบความ^{๓๖}

เนื่องจากสุราก่อให้เกิดโทษภัยนานาประการ อันมีผลกระทบต่อสังคมไทยมาช้านานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐแต่ละยุคต่างก็ได้กำหนดกฎหมายเกี่ยวกับสุราไว้เพื่อเป็นการคานกับพิษภัยจากสุราดังกล่าว แต่ส่วนใหญ่จะออกเป็นกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรเท่านั้น จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๕๓ รัฐบาลได้ตรากฎหมายเป็นพระราชบัญญัติสุราขึ้น แม้จะไม่ได้มุ่งส่งเสริมสุขภาพของประชาชน แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยกำหนดมาตรฐานของการผลิตสุราขึ้นในประเทศไทย โดยในงานวิจัยส่วนนี้ ผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นกฎหมายบางมาตราที่รัฐได้ออกมาเกี่ยวกับสุรา เพื่อต้องการให้ทราบถึงวิวัฒนาการของสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย ดังนี้

๒.๑.๔.๑ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.๒๔๕๓^{๓๗}

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๓ ถึงประเภทที่ ๗ ทำการเปลี่ยนแปลงสุราโดยเอาสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลง หรือเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรา เว้นแต่ผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น ถ้าปรากฏว่าสุราที่มีอยู่ในความครอบครองของผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวในวรรคก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีได้เป็นไปตามธรรมชาติ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้้นทำการเปลี่ยนแปลงสุรา

มาตรา ๓๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท จากพระราชบัญญัตินี้^{๓๘} นั้น ต้องการกำหนดขอบเขตของการผลิตสุราทั้งการขอใบอนุญาตผลิต การขอนำเข้า การจำหน่าย ต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐก่อน ดังความในมาตรา ๑๕ ว่า ใบอนุญาตขายสุรา มี ๗ ประเภท คือ ประเภทที่ ๑ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป ประเภทที่ ๒ สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป ประเภทที่ ๓ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร ประเภทที่ ๔ สำหรับการขายสุราที่ทำใน

^{๓๖} หอสมุดแห่งชาติ, กรมศิลปากร, สมุดภาพไตรภูมิฉบับอักษรขอม ภาษาไทย, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๒), หน้า ๒.

^{๓๗} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๔๕๓/๑๖/๓๔๖/๒๑ มีนาคม ๒๔๕๓.

ราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร ประเภทที่ ๕ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน ประเภทที่ ๖ สำหรับการขายที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน ประเภทที่ ๗ สำหรับการขายสุรา ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เพื่อดื่มภายในสมาคมหรือสโมสร

และมีบทกำหนดโทษตามความในมาตรา ๔๐ ทวิ ว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ทำการขายสุราไม่ตรงตามประเภทใบอนุญาตที่เจ้าพนักงานออกให้ตามมาตรา ๑๕ หรือผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ซื้อสุราจากผู้ไม่มีสิทธิขายได้โดยชอบด้วยกฎหมาย มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

พระราชบัญญัติสุราฉบับ พ.ศ.๒๔๕๓ นี้ มีขอบข่ายเพื่อต้องการควบคุม หรือจัดระบบการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสุราให้เป็นมาตรฐานสากล หรือเป็นระบบทั้งการผลิต การนำเข้า และการส่งออก โดยมีการกำหนดประเภทของการดำเนินการเกี่ยวกับการซื้อขายสุรา ทั้งการผลิตเองและนำเข้า โดยมีปริมาณของสุรานั้นเป็นตัวกำหนดว่าผู้ผลิตหรือนำเข้าเพื่อจำหน่ายนั้นมีกำลังความสามารถเพียงแค่ไหน และต้องขอใบอนุญาตตามปริมาณนั้น และดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสุราที่จะต้องจ่ายเข้ารัฐ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำรายได้ไปพัฒนาประเทศ ซึ่งดำเนินการจัดเก็บภาษีด้วยสรรพสามิต

๒.๑.๔.๒ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗^{๑๕}

มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดนำสุราเกินกว่าหนึ่งลิตรเข้ามาในราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ฯลฯ” และ มาตรา ๘ บัญญัติว่า “ผู้ได้รับใบอนุญาตนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องเสียภาษี สุราโดยปิดแสตมป์สุรา... ฯลฯ” ซึ่งความในมาตรา ๘ นี้ เมื่อพิจารณาแล้วก็น่าจะตีความได้ว่า ผู้ที่จะต้องเสียภาษีสุราที่นำเข้ามาก็คือ “ผู้ได้รับใบอนุญาต” (นำเข้าเกินกว่าหนึ่งลิตร) โดยเฉพาะเท่านั้น ฉะนั้น ผู้ที่ไม่ต้องขอรับใบอนุญาต (นำเข้าไม่เกินหนึ่งลิตร) ก็ไม่ต้องเสียภาษี ซึ่งเมื่อตีความได้เช่นนี้แล้วก็นับว่ายังไม่ถูกต้องกับเจตนารมณ์และความมุ่งหมายเกี่ยวกับการควบคุมในทางภาษีสุรา เพราะทางการมีความมุ่งหมายจะให้สุราทุกขวดที่นำเข้า

^{๑๕} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๔๕๗/๑๔/๓๔๑/๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๗.

มาในราชอาณาจักร หรือที่ทำขึ้นภายในเพื่อจำหน่ายก็ตาม มีแสดมปีสุราปิดอยู่เพื่อเป็นเครื่องหมายว่าได้ผ่านการเสียภาษี หรือการอนุญาตของเจ้าพนักงานมาแล้ว แต่ที่ใช้คำว่า “ไม่เกินหนึ่งลิตร” ในมาตรา ๖ นั้นเป็นการยกเว้นสำหรับผู้ที่น่าคิดตัวเข้ามาเพียงจำนวนเล็กน้อย ให้ได้รับความสะดวกไม่ต้องยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตนำเข้าเท่านั้น มิได้มุ่งหมายจะยกเว้นภาษีให้ เพราะถ้ายกเว้นภาษีให้แล้วก็มีสุราที่ไม่ต้องปิดแสดมปี อยู่ในความครอบครองของบุคคลต่าง ๆ ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

เนื่องจากพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มิได้มีบทลงโทษผู้รับอนุญาตจำหน่ายสุราที่ซื้อสุราจากบุคคลอื่นซึ่งมิได้รับอนุญาตขายสุรามาไว้ในร้าน เมื่อถูกจับกุมฐานมีสุรามิชอบด้วยกฎหมาย ก็ใช้กรณีดังกล่าวยกขึ้นเป็นข้ออ้าง ทำให้พ้นผิดทางอาญาไปได้ และอีกกรณีหนึ่งก็คือทำการขายสุราไม่ตรงกับประเภทใบอนุญาตที่ได้รับ เช่น ได้รับอนุญาตขายปลีกแต่ทำการขายในจำนวนของร้านขายส่ง หรือเป็นร้านขายปลีกเฉพาะสุราภายในประเทศ (ประเภทที่ ๔) แต่ขายสุราหรือเบียร์ต่างประเทศ (ประเภทที่ ๓) ดังนี้เป็นต้น การกระทำดังกล่าวเป็นการหลีกเลี่ยงค่าธรรมเนียมใบอนุญาต เพราะมีจำนวนสูงต่ำแตกต่างกัน และการกระทำทั้งสองประการนี้มีได้มี บทลงโทษไว้ ฉะนั้น จึงควรกำหนดบทลงโทษไว้เสียด้วย เนื่องจากพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มิได้มีบทบัญญัติลงโทษผู้มีแสดมปีสุราปลอมหรือแสดมปีสุราที่ใช้แล้วไว้ในครอบครองโดยเจตนาทุจริต เหมือนดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร คงมีแต่โทษฐานนำแสดมปีสุราที่ใช้แล้วมาใช้อีก (มาตรา ๔๔) ประการเดียวเท่านั้น เนื่องจากขณะนี้มีการกระทำผิดเกี่ยวกับแสดมปีสุราปลอมและแสดมปีสุราที่ใช้แล้วมากขึ้น จึงสมควรเพิ่มบทลงโทษโดยรวมไว้ในมาตรา ๔๔ นี้อีกด้วย และการกระทำผิดดังกล่าวตรวจตราจับกุมได้ยาก ฉะนั้นจึงควรกำหนดบทลงโทษให้หนักกว่าเดิม

๒.๑.๔.๓ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๐^{๔๐}

เพื่อกำหนดเงื่อนไขและวิธีการว่าด้วยกรรมวิธีเกี่ยวกับการทำสุรา การใช้วัดดูดิบระยะเวลาและวิธีการเก็บสุรา ชนิดของสุราและแรงแอลกอฮอล์ จำนวนสุราที่ให้ทำและขายให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราปฏิบัติและลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติด้วย กำหนดการออกใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๔ สำหรับการขายเร่ กำหนดการผ่อนผันสำหรับผู้ที่น่าสุราเกินกว่าหนึ่งลิตรเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่เพื่อการค้า แก่ไข่อตราภาษีสุรากลั่นแห่ง

^{๔๐} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๕๑๐/๓๖ ___/๒๐๔/๒๕ เมษายน ๒๕๑๐.

แอลกอฮอล์บริสุทธิ์ ลดหย่อนหรืองดเว้นไม่เรียกเก็บภาษีสุราสำหรับแอลกอฮอล์ที่นำไปใช้ในการอุตสาหกรรม ตลอดจนกำหนดความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้อธิบดีกรมสรรพสามิต หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจเปรียบเทียบได้

๒.๑.๔.๔ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๓ พ.ศ. ๒๕๑๕^{๔๑}

ข้อ ๒ ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๓ ถึงประเภทที่ ๖ ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา และตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่น ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง การจำหน่ายสุราและดื่มสุราในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้เปิดทำการได้เกินเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองได้เฉพาะหลังจากเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา จนถึงเวลาปิดทำการหลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือวิธีการเกี่ยวกับการขออนุญาต การอนุญาต การออกใบอนุญาต การแสดงใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมการออกและการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ ๓ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ (๑) ดำเนินกิจการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น(๒) ขอมให้ผู้มีอำนาจมาสุราจนประพฤตินุญาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ขายสุราระหว่างเวลาเปิดทำการ (๓) จำหน่ายสุราให้แก่ลูกค้าที่มีอาการมาสุราจนประพฤตินุญาย หรือครองสติไม่ได้แล้ว (๔) จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนดในใบอนุญาต (๕) ผ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตได้การสั่งพักใช้ใบอนุญาต ให้สั่งพักใช้ได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

^{๔๑} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๕๑๕/๑๗๔/๑๐พ/๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕.

ข้อ ๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๒ วรรคหนึ่ง หรือจำหน่ายสุราในเวลาห้ามจำหน่ายระหว่าง ถูกพักใช้ใบอนุญาตตามข้อ ๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๕ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๒ วรรคสอง หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในประกาศ ของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๑.๔.๕ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๓ พ.ศ. ๒๕๑๕^{๔๒}

ข้อ ๒ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราและภาษีเครื่องค้ำตาม กฎหมายว่าด้วยภาษีเครื่องค้ำ เสียภาษีสุราและภาษีเครื่องค้ำเพิ่มขึ้นร้อยละสิบของภาษี ประเภทนั้นๆ ภาษีสุราและภาษีเครื่องค้ำที่เสียเพิ่มขึ้นตามความในวรรคหนึ่ง เศษของหนึ่ง สตางค์ให้ ปัดทิ้ง

ข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และภาษี เครื่องค้ำตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเครื่องค้ำ ส่งมอบเงินภาษีที่เพิ่มขึ้นร้อยละสิบตามข้อ ๒ ให้แก่กระทรวงมหาดไทยโดยหักค่าใช้จ่ายไว้ร้อยละห้าของเงินที่เก็บได้

ข้อ ๔ ให้กระทรวงมหาดไทยจัดสรรเงินที่ได้รับตามข้อ ๓ ให้แก่ราชการส่วน ท้องถิ่นทุกแห่ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้มีอำนาจ ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวแก่การดำเนินการ เพื่อให้ราชการส่วนท้องถิ่นได้รับเงินรายได้จากค่าภาษี สุราและภาษีเครื่องค้ำ

๒.๑.๔.๖ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔^{๔๓}

มาตรา ๖ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ก่อนการแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ และอัตราภาษีสุราที่กำหนดโดยกฎกระทรวงว่าด้วยการ ลดหย่อนหรือการเรียกเก็บภาษีสุราที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้คงกล่าวก่อนการแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปสำหรับผู้ซื้อสุราหรือผู้ได้รับใบอนุญาต ทำสุรา ที่มีสัญญาผูกพันกับกรมสรรพสามิตหรือกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ก่อนวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕ และในสัญญาดังกล่าวผู้ซื้อสุราหรือผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราต้อง

^{๔๒} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๕๑๕/๑๕๐/๑๓๓พ/๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕.

^{๔๓} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๕๓๔/๒๐๑/๑๘๓พ/๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๔.

ชำระเงินแก่รัฐบาลเป็นการhemจ่าย โดยรวมค่าภาษีสุราและค่าผลประโยชน์ หรือรวมค่าภาษีสุราและค่าสิทธิ หรือรวมค่าภาษีสุราและค่าธรรมเนียมพิเศษและค่าทดแทนโรงงานสุราเข้าด้วยกัน แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ จนกว่าสัญญาดังกล่าวจะสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยเหตุเลิกสัญญาหรือสิ้นสุดอายุสัญญา

มาตรา ๗ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไป สำหรับกรณีดังต่อไปนี้ (๑) สุราที่การปฏิบัติจัดเก็บภาษียังค้างอยู่ หรือที่ถึงกำหนดชำระก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (๒) สุราที่ทำในราชอาณาจักรและได้เสียภาษีสุราครบถ้วนแล้วโดยการปิดแสตมป์สุราหรือโดยวิธีอื่น แต่ยังมีได้นอกออกจากโรงงานสุราก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (๓) สุราที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ที่ได้เสียภาษีสุราครบถ้วนแล้วโดยปิดแสตมป์สุรา แต่ยังมีได้นำออกจากอารักขาของศุลกากรเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราหรือผู้นำสุรามาในราชอาณาจักร ยื่นบัญชีรายละเอียดสุราตาม (๒) และ (๓) โดยแสดงรายการ ประเภทชนิด และปริมาณ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ พร้อมทั้งระบุสถานที่เก็บสุรานั้น และให้ยื่นบัญชีดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตแห่งท้องที่ที่โรงงานสุราตั้งอยู่ หรือต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตแห่งท้องที่ที่มีการนำเข้าสุราแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับผู้ได้รับใบอนุญาตทำสุราหรือผู้นำเข้าสุราใด ไม่ปฏิบัติตามวรรคสองต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากได้มีการปรับปรุงระบบภาษีอากรของประเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร(ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ.๒๕๓๔ ได้ยกเลิกภาษีการค้าและนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทน สมควรปรับปรุงภาษีสุราเพื่อให้มีความสอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรดังกล่าว อีกทั้งเพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บ

๒.๑.๔.๗ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง ให้เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่ควบคุมราคา^{๔๔}

^{๔๔} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๕๔๕/๑๒๓/๑๐๘๖/๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๕.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ เลขาธิการคณะกรรมการอาหาร และยา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาหาร ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามประกาศคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เรื่อง การมอบอำนาจในการคุ้มครองผู้บริโภคให้เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

ข้อ ๒ ในประกาศนี้ “เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์” หมายถึง ของเหลวเพื่อการบริโภคของมนุษย์ที่มีจำนวนเอทานอลเกินกว่า ๕ มิลลิลิตรต่อของเหลว ๑ ลิตร หรือเกินกว่า ๐.๕ ดีกรี ซึ่งได้แก่ เบียร์ ไวน์ สุรา หรือของเหลวที่มีชื่ออื่นๆ และให้หมายความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถบริโภคได้ โดยมีปริมาณเอทานอลเกินกว่า ๕ มิลลิลิตรต่อของเหลว ๑ ลิตร ทั้งนี้ไม่รวมถึงยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

๒.๑.๔.๘ พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐^{๔๕}

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันการโดยสารรถจักรยานยนต์เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย และจำนวนอุบัติเหตุอันเนื่องจากรถจักรยานยนต์ได้เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการเกิดอุบัติเหตุทางถนนอันเนื่องมาจากการขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น หรือเสพยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทได้เพิ่มสูงขึ้นด้วย สมควรกำหนดให้คนโดยสารรถจักรยานยนต์ต้องสวมหมวกที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อป้องกันอันตราย และกำหนดให้ความผิดของผู้ขับขี่ที่ได้ขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น เป็นความผิดที่ไม่อาจว่ากล่าวตักเตือนหรือทำการเปรียบเทียบได้ รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น หรือเสพยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ตลอดจนปรับปรุงประเภทของรถที่ใช้บรรทุกคน สัตว์ หรือสิ่งของให้ครอบคลุมถึงการบรรทุกของรถทุกประเภทด้วย

๒.๑.๔.๙ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑^{๔๖}

^{๔๕} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๕๕๐/๑๒๔/๑๐๑ก/๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐.

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศสมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

วิวัฒนาการของกฎหมายที่ภาครัฐออกมามีส่วนเกี่ยวข้องกับสุรานั้น แรกเริ่มเดิมทีนั้นเน้นความต้องการเพื่อกระตุ้นระบบทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ โดยมีมุ่งหมายเพื่อการจัดเก็บภาษีให้สมดุลกับรายรับที่บริษัทสุราต่างๆ ดำเนินการทางธุรกิจ ทั้งการผลิต การนำเข้า การส่งออก จนกระทั่งมีกลุ่มองค์กรภาคประชาชนบางกลุ่มออกมากกระตุ้นเตือนให้ภาครัฐเปรียบเทียบให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างรายได้จากภาษีสุรากับผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค อย่างไรก็ดีมีความสำคัญมากกว่ากัน ทำให้ภาครัฐมองเห็นความสำคัญของบุคลากรของประเทศ จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสุรารบับ พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้น เพื่อต้องการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันจะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านปัญหาสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ และอาชญากรรมต่างๆ รวมทั้งก่อปัญหาแก่ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ อันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนกฎบัญญัติของกระทรวงสาธารณสุขในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนให้มีคุณภาพ และยังมีกำหนดสถานที่ต้องห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุรา ดังความในมาตรา ๓๑ เช่น วัด สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะของทางราชการ และสถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของกรรมการ ซึ่งมีบทลงโทษตามความในมาตรา ๔๒ ว่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ^{๔๖}

^{๔๖} อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๕๕๑/๑๒๕/๓๓๓/๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

^{๔๗} ดูรายละเอียดใน มาตรา ๓๑ และ มาตรา ๔๒ , อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๕๕๑/๑๒๕/๓๓๓/๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

จะเห็นได้ว่าปัญหาของสุราเป็นปัญหาใหญ่ที่มีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ หากมองในภาคธุรกิจก็จะเห็นถึงรายได้มหาศาล แต่หากมองในด้านคุณธรรมจริยธรรม และผลกระทบในอนาคต จะเห็นได้ว่า สุราเป็นปัญหาร้ายแรงมากกว่าที่คิด เช่น สุราขาวขวดหนึ่งราคาต้นทุน ๔๐ – ๖๐ บาท แต่อนาคตต้องเสียค่ารักษาพยาบาล หากเกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษาอวัยวะทุกส่วนให้คงอยู่ในสภาพที่พอจะใช้งานได้ และยังต้องคอยรักษาโรคภัยที่ต้องติดตัวไปจนวันตายอันเกิดจากปัญหาของสุราเพียงน้อยนิด แต่ก่อให้เกิดโทษมหันต์ และยังส่งผลกระทบต่อปัญหาภายในครอบครัว และการเข้าสังคมด้วย เมื่อภาครัฐมองเห็นปัญหาดังกล่าว จึงพยายามที่จะระงับยับยั้งแรงเสียดทานจากสุราด้วยการออกเป็นกฎหมายในระดับต่าง ๆ โดยมีการเก็บภาษีที่สูงขึ้นทุกปี แต่ยังไม่สามารถต้านกระแสธุรกิจดังกล่าวได้นอกจากการออกไปกฎหมายที่มีการลงโทษต่อผู้ผลิตอย่างรุนแรงมากกว่าการออกกฎหมายมาใช้บังคับกับผู้บริโภคเท่านั้น

๒.๑.๕ โทษของสุรา

สุรา เป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุต่างๆ เช่น อุบัติเหตุจราจร ประมาณ ๕๐% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรม ประมาณ ๔๐% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุจมน้ำ ประมาณ ๓๘% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ประมาณ ๕๓ - ๖๔ % ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุตกจากที่สูง ประมาณ ๑๓ - ๓๕% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด สถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากสถิติที่ผ่านมาคนไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรเฉลี่ยถึง ๒ คน/ชั่วโมง และเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจสูงถึง ๑๐๖,๓๖๓ ล้านบาท ซึ่งนับวันแนวโน้มสถิติเกี่ยวกับเรื่องนี้จะสูงขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาอุบัติเหตุจราจรที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สาเหตุสำคัญซึ่งมากกว่าร้อยละ ๕๐ เกิดจากพฤติกรรมการขับขีรถขณะเมาสุรา ความสัมพันธ์ของระดับแอลกอฮอล์ในเลือดส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุทางจราจรได้ เมื่อเทียบระดับแอลกอฮอล์ในเลือดต่อมิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์กับคนปกติ โดยมูลนิธิเมาไม่ขับได้สรุปผลสำรวจไว้ว่า ผู้บริโภคมีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๒๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุใกล้เคียงกับคนที่ไม่ดื่มสุรา มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๒ เท่า มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๘๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๓ เท่า มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๑๐๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อ

เทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๖ เท่า มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๑๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๔๐ เท่า ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดมาตรการในการตรวจจับผู้ขับขี่ที่เมาสุราโดยถือเอาระดับแอลกอฮอล์ในเลือดที่เกิน ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์เป็นผู้ขับขี่ที่เมาสุรา และมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก มาตรา ๔๓ (๒) (ที่แก้ไขแล้ว) ผู้ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ^{๔๔}

หากว่าตามกฎหมายแล้ว พระราชบัญญัติสุราตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๕๓ จนกระทั่งพระราชบัญญัติสุรา ๒๕๕๑ เน้นไปที่การดำเนินการลงโทษการหลบเลี่ยงภาษีของผู้ผลิต ผู้ขาย หรือผู้ซื้อ และมีบทกำหนดโทษกับผู้ดื่มแล้วประพฤติดผลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุรา เช่น เมาแล้วขับ เมาแล้วก่อการทะเลาะวิวาทสร้างความรำคาญให้แก่บุคคลอื่น ซึ่งมีบทกำหนดลงโทษปรับเป็นส่วนใหญ่ (ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท)^{๔๕} มีโทษจำคุกไม่เกินปี ส่วนใหญ่จะเป็นการเปรียบเทียบปรับ ซึ่งนั่นต้องเป็นการกระทำในลักษณะจงใจหรือแกล้งหลบเลี่ยงภาษีอากรสุรา หรือไม่ได้ฝึกคำเตือนให้กับบรรจุกภัณฑ์ ไม่มีโทษร้ายแรงเหมือนยาเสพติดประเภทยาบ้า ซึ่งห้ามผู้ผลิตผลิตเพื่อทำลายทรัพยากรบุคคลของประเทศ สร้างความมอมเมาให้กับบุคคลให้เกิดความพินเพื่อนทางสติ และยังก่อให้เกิดปัญหาภัยกับสังคม ตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนกระทั่งถึงสังคมระดับประเทศ จัดว่าเป็นบ่อนทำลายประเทศชาติอีกทางหนึ่ง แต่รัฐกลับมองเห็นทางแก้ปัญหาคือการกำหนดเป็นบทลงโทษสำหรับผู้ดื่มเป็นส่วนใหญ่ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรทางบก เป็นต้น

มาตรา ๓๘ ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ ที่ว่าผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องจัดให้มีบรรจุกภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๔๔} <http://phanpatrol.spaces.live.com/blog/cns!A9A11B96FB116ACA112106.trak> อ้างถึง ThaiHealth.or.th เข้าถึงวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๒.

^{๔๕} มาตรา ๓๘ ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ, อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๕๕๑/๑๒๕/๑๓๓/๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

มาตรา ๓๕ ผู้ใดขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ ที่ว่าขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในวัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สถานศึกษา สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะของทางราชการ และสถานที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ หรือมาตรา ๒๘ ที่กล่าวถึงวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดมิให้ซื้อขาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๐ ผู้ใดขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ ว่าด้วยการขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และบุคคลซึ่งมีอาการมีเมมาไม่ได้สติ หรือมาตรา ๓๐ (๑) ขายโดยใช้เครื่องขายอัตโนมัติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ (๒) ว่าด้วยการขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์โดยการเร่งขาย (๓) ขายโดยลดราคาเพื่อส่งเสริมการขาย (๔) โดยเสนอผลตอบแทนในลักษณะชิงโชค (๕) ขายโดยลด แลก แจก แถม ในลักษณะจูงใจให้อยากดื่ม หรือ (๖) ขายโดยวิธีหรือลักษณะที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ ว่าด้วยการบริโภครีเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในวัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ สถานศึกษา สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะของทางราชการ และสถานที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ ว่าด้วยการโฆษณาในเชิงอวดอ้างสรรพคุณหรือจูงใจให้คนดื่มทั้งทางตรงและทางอ้อม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๔ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๔ (๑) ขัดขวางการเข้าไปตรวจสอบสินค้า หรือ (๒) ขัดขวางการยึดหรืออายัด

เครื่องมือแอลกอฮอล์ของผู้ผลิตที่ปฏิบัติผิดกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดไม่ยอมมาให้ถ้อยคำ หรือไม่ยอมให้ถ้อยคำโดยไม่มีเหตุอันสมควรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๔ (๓) หรือไม่ยอมส่งเอกสารหรือวัตถุอื่นใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อถูกเรียกให้ส่งตามมาตรา ๓๔ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท^{๕๐}

นั้นเป็นโทษที่บุคคลจะต้องได้รับ จากการปฏิบัติผิดพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.๒๕๕๑ แต่ผลที่จะได้รับจากการบริโภค หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมียาหลายมหาศาล เช่น ก่อให้เกิดการเมาสุรา การติดสุรา และผลของพิษจากแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดผลกระทบหลายประการ ได้แก่ โรคเรื้อรัง เช่น มะเร็งตับ ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เส้นเลือดในสมองแตก อุบัติเหตุ การบาดเจ็บ ปัญหาสังคมระยะสั้น เช่น อาชญากรรม ความรุนแรง ปัญหาการทำงาน ความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาสังคมระยะยาว เช่น มีหนี้สิน สูญเสียหน้าที่การงาน ครอบครัวแตกแยก คนจรจัด คนไร้ที่อยู่

ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงโทษของสุรา เมรัย นั้น ก่อให้เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่นหรือสังคม เช่น

ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็ไม่เคยเห็นไม่เคยได้ยิน ข้อที่ว่า บุคคลเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะการเสพของมีนเมา คือ สุรา เมรัย จะถูกพระราชอาญาจับฆ่าจองจำ เนรเทศ หรือลงโทษอย่างอื่นตามควรแก่กรรม เพราะเหตุตั้งใจเว้นจากที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะการเสพของมีนเมา คือสุรา เมรัย โดยที่แท้กรรมชั่วของเขาต่างหากที่ชี้ว่า เขาประกอบการเสพของมีนเมาคือ สุรา และเมรัย เนื่องๆ จึงฆ่าหญิงบ้าง ชายบ้าง จึงลักขโมยจากบ้านบ้าง จากป่าบ้าง จึงประพฤติผิดประเวณีในภรรยา หรือในบุตรของผู้อื่น จึงพูดเท็จหักราญประโยชน์ของผู้อื่น เขาย่อมถูกพระราชอาญา จับ ฆ่า จอง จำ

^{๕๐} ดูรายละเอียดใน พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก.๒๕๕๑/๑๒๕/๓๓๓/๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

หรือลงโทษอย่างอื่นตามสมควรแก่กรณี เพราะสาเหตุจากที่ตั้งแห่งความประมาทใน เพราะการเสพของมีนเมา...^{๕๑}

เมื่อปรากฏความประมาทในคนแล้ว ย่อมสามารถที่จะกระทำความผิดในส่วน อื่นๆ ได้ง่ายขึ้น เช่น ทะเลาะวิวาท เบียดเบียนผู้อื่น เบียดบังลักขโมยทรัพย์ของผู้อื่น ประพฤติ ผิดในกามหรือกล่าวคำเท็จได้ง่ายขึ้น เพราะได้ประมาทเสียแล้ว ด้วยเหตุจากการเสพสิ่งเสพ ติดเหล่านั้นเป็นเบื้องต้นนั่นเอง จึงส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคม และดึงความในสิ่งคาลก สุตที่พระพุทธองค์ตรัสถึงโทษของการเสพสุราเมรัยไว้ว่า

คหบดีบุตร โทษ ๖ อย่าง ต่อไปนี้ ผู้ที่ดื่มน้ำเมา คือ สุรา เมรัยเป็นประจำ จะได้เห็น ทันทตา คือ (๑) ความเสื่อมแห่งทรัพย์ อันผู้ดื่มพึงเห็นเอง (๒) ก่อการทะเลาะวิวาท (๓) เป็นบ่อเกิดแห่งโรค (๔) เป็นเหตุให้เสียชื่อเสียง (๕) เป็นเหตุให้ประพฤติมารยาทที่ ไม่น่าดู (๖) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา^{๕๒}

โทษ ของการเสพสุราเมรัยนั้น ย่อมส่งผลถึงการกระทำที่เกิดจากการดื่มสุราเมรัย และของเมา ให้เป็นไปในทางที่เป็นทุจริตกรรม ทั้งที่เกิดทางกายทุจริต วจีทุจริต และมโน ทุจริต เพราะเมื่อกิน ดื่ม หรือเสพมากๆ แล้ว ความละอายก็ไม่มี ความกลัวก็ไม่มี ความยังคิดก็ ไม่มี จะทำทุจริตกรรมต่างๆ นี้โดยฤทธิ์ของความมีนเมา อันเป็นกรรมฝ่ายอกุศลที่เป็นบาป เป็นความชั่ว เป็นความไม่ดี ด้วยอำนาจแห่งโลภะก็ดี โทสะก็ดี และโมหะก็ดี อันเป็นมูลเหตุ หลักที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดต่อตนเองและผู้อื่นตลอด อีกทั้งส่งผลให้ในปัจจุบัน ชาติคือ การถูกครหา นินทา ว่ากล่าวติเตียน แม้ในปรโลกเบื้องหน้า ก็ย่อมมีทุกคิดเป็นที่หวัง การกระทำเพราะการดื่มสุราเมรัย นี้เป็นเหตุแห่งความเมา ความเมาเป็นเหตุแห่งการกระทำ อกุศลกรรมบถ และอกุศลกรรมให้เกิดขึ้นนั้น ย่อมทำหน้าที่ให้สำเร็จกัมมกิจเป็นเพราะกรรม ที่ทำหน้าที่ให้ไปเกิดในนiryกุมิ ด้วยอำนาจการดื่มสุราเมรัยแล้วกระทำทุจริตกรรมลง แต่หาก มิกระทำทุจริตกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ไม่อาจนำสู่นรกรรมได้ และเพราะการทำทุจริตกรรม

^{๕๑} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๘/๒๓๕.

^{๕๒} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๗๕/๑๕๖.

ให้สำเร็จลงกล่าวคือ คัมสุราแล้วกระตุ้นใจกล้าสามารถกระทำทุจริตกรรมสำเร็จลง ย่อมไปเกิดในนรกภูมิ หลังตายแล้ว^{๕๓}

จะเห็นได้ว่า มีการกล่าวถึงอันตรายหรือโทษของการเสพยาเสพติดหรือสุราเมรัยเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ เมื่อคัมหรือเสพจนเมามายแล้ว ก็ทำให้ผู้คัมหรือเสพทำความชั่วได้ทุกอย่างเพราะขาดสติประมาทในการทั้งปวงนั่นเอง นอกจากนี้ในคัมภีร์ระดับอรรถกถาก็ยังกล่าวถึงโทษของการเสพยาเสพติดหรือ สุราเมรัยและมัชชะไว้มาก เช่น คนเมาสุรา ย่อมไม่รู้ อรรถไม่รู้ธรรม ย่อมทำอันตรายแม่แก่มารดาบิดา แม่แก่พระพุทธเจ้าและเหล่าพระอริยสาวก ย่อมถูกตำหนิในชาตินี้ แม้ตายไปแล้วก็ไปสู่ทุกคติ และถึงความเป็นคนวิกลจริตไปทุกๆ ชาติ^{๕๔}

อีกประเด็นหนึ่งในคัมภีร์ชาดกได้กล่าวถึงเหตุการณ์ครั้งที่ท้าวสักกะจอมเทพ ได้ทรงนิรมิตตนเป็นพราหมณ์สูงอายุ หาบหม้อบรรจุสุรามาจำหน่ายแก่พระเจ้ากรุงพาราณสี พลังกล่าวชักชวนให้ซื้อหม้อสุราของตนโดยกล่าวในเชิงทำทนายให้ซื้อดังนี้ว่า

(๑) เครื่องคัมชนิดใดแล ที่คนคัมแล้วกลิ้งพัดตกเหว ตกปล่อง ตกถ้ำ ตกบ่อน้ำคร่ำ ตกบ่อของสกปรก อีกทั้งกินของที่มิควรกินได้หลายอย่าง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องคัมชนิดนั้นไว้เถิด

(๒) เครื่องคัมชนิดใดแล ที่คนคัมแล้วไม่อาจควบคุมจิตใจไว้ได้ กินกากสุรา เตรีตเตรไปเหมือนวัวเที่ยวหาหญ้าเป็นอาหาร ร่วมขับร้องและเต้นรำกับเขาไปอย่างน่าอนาถ ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องคัมชนิดนั้นเถิด

(๓) เครื่องคัมชนิดใดแล ที่คนคัมแล้วเปลือยกายเหมือนนอเจลก เที่ยวไปตามตรอก ซอกซอยในหมู่บ้านนอนตื่นสาย จิตใจไหลหลง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องคัมชนิดนั้นเถิด

(๔) เครื่องคัมชนิดใดแล ที่คนคัมแล้วถูกไฟเผา หรือถูกฝูงสุนัขจิ้งจอกกินเนื้อ ก็ยังนอนอยู่อย่างเดิมจนตาย และถูกจองจำบ้าง ถูกฆ่าบ้าง ประสบความสูญเสียทรัพย์สินบ้าง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องคัมชนิดนั้นเถิด

^{๕๓} วรรณสิทธิ ไวทยะเสวี, คู่มือการศึกษาพระอภิธรรมมัตถสังคหะ ปริเฉทที่ ๕ วิถีมุตตสังคหวิภาค, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิแนบมหารานนท์,ม.ป.ป.), หน้า ๒๐๒.

^{๕๔} พ.ธ.อ.(ไทย) ๑/๑๒๔.

(๕) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้ว พุดคำที่ไม่ควรพุด นั่งอยู่ในที่ชุมชน ก็เปลื้องผ้าของตนออกได้ ร่างกายสกปรกสำรอกอาหาร(อาเจียน) ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๖) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่คนดื่มแล้ว มีตาขุ่น พุดจาอวดเบ่ง สำคัญตัวเองว่า เป็นใหญ่ในแผ่นดิน แม้พระเจ้าจักรพรรดิผู้มีอาณาเขตจรด ๔ มหาสมุทรก็ไม่เทียบเท่าตน ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๗) เครื่องดื่มที่ทำให้หยิ่งผยอง ก่อการวิวาท กล่าวคำต่อเสียด ทำให้ผิวพรรณหม่นหมองชอบเปลือยกาย ทำให้เป็นคนขลาด เป็นที่มาและช่องสุมพวกนักเลง ขอเชิญท่านซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๘) ตระกูลทั้งหลายที่มั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยสิ่งของ มีทรัพย์มากมายในโลก ก็ทำให้ขาดสูญหายาและไร้ทรัพย์ได้ เพราะอาศัยเครื่องดื่มชนิดใด ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๙) ข้าวเปลือก ทรัพย์สิน เงิน ทอง ไร่นา โค กระบือ ของตระกูลทั้งหลาย ที่มีทรัพย์ต้องพินาศขาดสูญไปเพราะเครื่องดื่มชนิดใด ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๐) เครื่องดื่มชนิดใด ที่คนมีสันดานชั่วดื่มแล้ว คำบิดามารดา อีกทั้งทำให้พ่อพี่จับมือ ถือแขนลูกสะใภ้ ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๑) เครื่องดื่มชนิดใด ที่สตรีที่มีสันดานชั่วอยู่แล้ว คำพ่อพี่และสามี กอดรัดทาส บ้างกอดกับคนรับใช้บ้าง ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๒) เครื่องดื่มชนิดใดที่คนดื่มแล้ว ฆ่าสมณะหรือพราหมณ์ผู้ตั้งอยู่ในธรรม ทั้งต้องไปสู่อบายภูมิ เพราะการกระทำนั้นเป็นเหตุ ขอท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๓) เครื่องดื่มชนิดใดที่คนดื่มแล้ว ประพฤติทุจริตด้วย กาย วาจา หรือด้วยใจ ครั้นประพฤติแล้วก็ไปนรก ขอท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๔) เครื่องดื่มชนิดใด ที่แม้จะเสียเงินเป็นอันมากแล้ววิงวอนขอร้องให้เขาพุดปิดก็ไม่เคยได้รับปากมาก่อน แต่เมื่อได้ดื่มเครื่องดื่มชนิดนั้นแล้ว ก็กล่าวคำเหลวไหล พุดปิดได้ ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๕) เครื่องดื่มชนิดใด ที่คนมีหน้าที่ส่งข่าวสารกำลังส่งข่าวสารอยู่ดื่มแล้ว เมื่อมีกิจที่ต้องทำรีบด่วน แม้จะบอกกล่าว เขาก็ฟังความไม่รู้เรื่อง ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๖) คนผู้มีจิตประกอบด้วยหิริ เมามายด้วยเครื่องดื่มอันเมาใด ทำความไม่มีหิริให้ปรากฏ อีกทั้งนักปราชญ์ผู้สงบเรียบร้อย(เมาแล้ว) ก็พุดมาก ขอท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๗) เครื่องดื่มชนิดใด ที่คนดื่มแล้ว อยู่ร่วมกันกับพวกคนเลว แม้ไม่กินอาหารก็ได้ นอนเป็นทุกข์อยู่บนพื้นดิน ถึงความเป็นผู้มีวิพวรรณธรรม และถูกตำหนิติเตียนด้วย ขอท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๘) เครื่องดื่มชนิดใด ที่คนดื่มแล้วนอนคอตกเหมือนโคที่เขาผูกคอกลากมา เพราะฤทธิ์ของสุราที่คนทนได้ไม่ง่าย ขอเชิญท่านจงซื้อเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๑๙) เครื่องดื่มชนิดใด ที่มนุษย์(ผู้ฉลาด)พากันหลีกเลี่ยงเหมือนหนีงูพิษร้าย แล้ววรชนใดเล่า ในโลกนี้ ที่กล้าพอจะดื่มเครื่องดื่มนั้นเสมอด้วยยาพิษ ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มไปด้วยเครื่องดื่มนั้นเถิด

(๒๐) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่พวกโอรสพี่น้องกันชาวอันธกะ ๑๐ องค์เสวยแล้วพากันไปปรับการบำเรออยู่ ณ ริมฝั่งมหาสมุทรแล้วประทัดประหารกันเองด้วยกระบอกจากและสาก ขอท่านจงซื้อหม้ออันเต็มด้วยเครื่องดื่มชนิดนั้นเถิด

(๒๑) เครื่องดื่มชนิดใดแล ที่พวกอสูรผู้เป็นเทวดามาก่อนดื่มแล้วเมามายจนต้องจูดิจจากดาวดึงส์สวรรค์ที่มีอายุยืน ลงมาเป็นอสูรผู้มีมายุ ข้ำแต่่มหาราชะ เมื่อพระองค์ทรงทราบว่ำน้าเมานี้ไม่มีประโยชน์ จะพึงเสวยน้ำเมานั้น อย่างไรเล่า^{๕๕}

สรุปได้ว่าโทษของสุรานั้นทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม มีนัยเป็นไปในทางเดียวกันคือก่อให้เกิดปัญหาทั้งแก่ตัวบุคคลผู้ดื่มเอง และเกิดผลกระทบต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะสังคมไทยในปัจจุบัน จะเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ปัญหาทางโรคภัย นานาประการอันเกิดจากการดื่มสุรา และผลกระทบจากการดื่มสุราทำให้ผู้ดื่มแล้วเมามายทำผิดกฎหมายทั้งการก่อการทะเลาะวิวาท การกระทำผิดกฎหมายจราจร การก่อคดีข่มขืน ลักทรัพย์ ปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัว และหนักสุดคือการก่อคดีทำร้ายชีวิตผู้อื่น ซึ่งถือว่าเป็น

^{๕๕} พ.ชา.ทก.(ไทย) ๒๗/๒๒๕๓/๓๖๔-๓๖๖.

โทษที่สังคมจะต้องร่วมกันเยียวยาทั้งระบบ เพื่อให้สังคมดำเนินไปได้อย่างมั่นคงและมีคุณภาพ

๒.๒ สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย

สถาบันครอบครัวของไทยนั้น เข้าสู่ภาวะที่เผชิญกับปัญหาที่รุนแรงที่สุด นับตั้งแต่มีสถาบันครอบครัวมา เหตุผลก็เพราะว่าเรื่องของโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวบีบรัดให้เกิดการแข่งขัน และเพิ่มภาระให้กับทั้งชายและหญิงที่จะต้องมีหน้าที่ในการดูแลสถาบันครอบครัวนั้น บีบรัดและกดดันให้สถาบันครอบครัวได้รับความสำคัญน้อยลงจากทุกๆ ฝ่าย ความอ่อนแอของโครงสร้างทางสังคมไทย ทำให้มีการปล่อยปละละเลยปัญหาที่เกิดจากการดื่มน้ำเมาแล้วก่อเหตุ กลายเป็นปัญหาลูกโซ่ที่เกี่ยวโยงกันไปหมดแทบทุกเรื่อง ทั้งความฟุ้งเฟ้อ ความยากจน ครอบครัวแตกแยกมีปัญหา ก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ อุบัติเหตุ โรคร้ายสารพัดรุนแรง การสูญเสียทรัพยากรบุคคล และสูญเสียทางเศรษฐกิจของสังคมไทยโดยรวม จากการสำรวจพบว่าคนในวัย ๔๑ - ๕๐ ปี ดื่มเป็นประจำมากที่สุด รองลงมาคือคนที่มีอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป แต่ที่น่าสนใจคือเยาวชนอายุ ๑๐ - ๒๐ ปี ดื่มเป็นประจำเป็นลำดับที่ ๓ และพบคนที่จบชั้นประถมศึกษาดื่มเป็นประจำมากที่สุดถึงร้อยละ ๓๕.๑๓ รองลงมาคือคนที่จบสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ ๑๔.๒๕ แสดงให้เห็นว่าแม้จะเรียนสูงก็ไม่ทำให้ดื่มน้อยลง พบว่าอาชีพเกษตรกรรมดื่มเป็นประจำที่สุดร้อยละ ๒๕.๖๕ ตามมาด้วยอาชีพรับจ้าง ข้าราชการ ค้าขาย ส่วนนักเรียนนักศึกษาอยู่ในลำดับที่ ๕ เมื่อจำแนกตามพื้นที่พบว่าคนต่างจังหวัดดื่มเป็นประจำมากกว่าคนในกรุงเทพมหานคร คือ ร้อยละ ๑๓.๕๒ และ ๕.๒๓ ตามลำดับ ปัญหาเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทยถูกทะเลยมานาน ทั้งๆ ที่เป็นสาเหตุความรุนแรงในสังคมทุกมิติ เช่น ความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้น ๔ เท่า เด็กที่ทำผิดถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจเกินร้อยละ ๕๐ ดื่มแอลกอฮอล์ก่อนกระทำความผิด ปัญหาอุบัติเหตุทำให้คนเสียชีวิตปีละ ๑๓,๐๐๐ ถึง ๑๔,๐๐๐ คน เฉลี่ยวันละ ๔๐ ถึง ๕๐ คน มากกว่าการเสียชีวิตเพราะไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๕ เสียอีก และครึ่งหนึ่งของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุก็มาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์^{๕๖}

^{๕๖} <http://www.ryt9.com/tag> สวนดุสิต โพลล์ : ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา”, เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒.

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้สำรวจเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกอบรม จำนวน ๑,๒๘๘ คน เป็นหญิง ๑๕๕ คน ชาย ๑,๑๓๓ คน พบว่า ปัจจัยที่กระตุ้นให้ดื่มแอลกอฮอล์คือเพื่อนและการรื่นเริงต่างๆ เด็กที่ทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุน้อยที่สุดเริ่มตั้งแต่ ๕ ขวบ และเด็กอายุ ๑๕ ปี เป็นกลุ่มเยาวชนที่ดื่มสุราครั้งแรกมากที่สุด สาเหตุที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนทดลองดื่มครั้งแรกเพราะอยากรอง คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๕ ที่ดื่มตามเพื่อน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๕ ที่ดื่มเพราะเบื่อบและเหงา คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘ และที่ดื่มเพราะความเครียด คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ และจากการสำรวจดังกล่าว ยังพบว่า เยาวชนที่ดื่มสุราร้อยละ ๓๔.๘ จะกระทำความผิดในระหว่างที่ดื่ม เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธและวัตถุระเบิด และกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน^{๕๗}

ในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ผู้วิจัยได้แยกประเด็นการศึกษาไว้ ๓ ประเด็นด้วยกันคือ

๒.๒.๑ ปัญหาบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล

๒.๒.๒ ปัญหาการรับผิดชอบต่อครอบครัว

๒.๒.๓ ปัญหาสังคมโดยรวม

๒.๒.๑ ปัญหาบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล

การดื่มสุราหรือเหล้าไม่เพียงแต่จะทำลายตัวเอง แต่ยังทำลายความสัมพันธ์ของครอบครัวด้วยการทดลองการดื่มเหล้าโดยเพิ่มปริมาณมากขึ้นๆ จะพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและพฤติกรรมต่างๆ เช่น ถ้าดื่ม ๑ แก้ว การตัดสินใจจะเสียไปเล็กน้อย ๒ แก้วดูเป็นคนร่าเริง แต่ไม่รู้จักระวังยังั้งใจ ๔ - ๕ แก้ว เริ่มรบกวนก่อกวนคนอื่น ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมตัวเองได้ ๖ - ๘ แก้ว เดินไม่ตรงทาง เห็นภาพซ้อน จำเรื่องราวไม่ค่อยได้ ๑๐ แก้วขึ้นไป อาจจะฟูบไปหรือบางรายอาจทำให้เสียชีวิตได้

นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยกลาสโกว์ (University of Glasgow) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ที่มีปริมาณของแอลกอฮอล์ระหว่าง ๘ ถึง ๑๔ หน่วย

^{๕๗} “เส้นทางการทำความผิดของเยาวชน”, จดหมายข่าวเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๐ : ๑๑.

ในเครื่องดื่มน้ำต่ออาทิตย์จะทำให้ระยะเวลาในการเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นตามไปกับปริมาณแอลกอฮอล์ที่ร่างกายรับเข้าไปด้วย สามารถแยกประเภทของปริมาณแอลกอฮอล์ที่มีในเครื่องดื่มไว้ดังนี้ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อยู่ ๑ - ๓ หน่วยในเครื่องดื่ม, ๔ - ๑๔ หน่วยในเครื่องดื่ม, ๑๕ - ๒๑ หน่วยในเครื่องดื่ม, ๒๒ - ๓๒ หน่วยในเครื่องดื่ม และ มากกว่า ๓๕ หน่วย ปริมาณแอลกอฮอล์ ๒๑ หน่วย เป็นปริมาณที่ทางรัฐบาลแนะนำว่า เป็นปริมาณที่มากที่สุดที่ควรบริโภคเกินในแต่ละอาทิตย์สำหรับผู้ชาย

นักวิจัยได้ทำการเฝ้าดู ตรวจสอบสภาพร่างกายของกลุ่มคนที่เข้ามาใช้บริการที่สถานพยาบาล โดยสนใจไปยังคนที่บริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ และมุ่งศึกษาเก็บข้อมูลของคนที่ป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ ความผิดปกติของการเต้นของหัวใจ รวมไปถึงถึงความผิดปกติและอาการป่วยอื่นๆ ที่มีสาเหตุมาจากแอลกอฮอล์ ซึ่งผลที่ได้จากข้อมูลพบว่า ผู้ชายที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ในปริมาณมากกว่า ๒๒ หน่วยของเครื่องดื่ม จะมีความเสี่ยงต่อการป่วยมากกว่าคนที่ไม่ดื่ม ๒๐% ซึ่งลักษณะการป่วยเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มเหล่านี้จะเป็นโรคเกี่ยวกับความผิดปกติของอัตราการเต้นของหัวใจที่จะเกิดมากกับคนที่ทานเครื่องดื่มเหล่านี้ และรับแอลกอฮอล์เข้าไป ๑๕ หน่วยของเครื่องดื่มในแต่ละอาทิตย์ และถ้ามีการบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ประมาณ ๒๒ หน่วยหรือมากกว่า ๒๒ หน่วยต่อสัปดาห์ก็จะทำให้เสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจมากกว่าปกติ แต่จะมีอัตราความเสี่ยงเป็นโรคเกี่ยวกับเส้นเลือดที่ดำเสี่ยงเลือดไปเลี้ยงหัวใจน้อยกว่าคนที่ไม่ดื่มเลย^{๕๘}

ในสังคมไทยปัจจุบัน จะเห็นได้บ่อยมากที่นักดื่มสุราหรือขี้เมาทั้งหลาย ได้เปลี่ยนพฤติกรรมตัวเองไปในทางลบหลังจากมาได้ทีแล้ว ซึ่งเปลี่ยนไปในทิศทางที่สังคมไม่ต้องการ เช่น บางคนได้ก่อเหตุทำร้ายตัวเอง หรือก่อให้เกิดการสะสมโรคภัยไข้เจ็บที่เรียกว่าเป็นการก่อสร้างรังแห่งโรค สารพัดโรคที่เกี่ยวกับสุรา เช่น มะเร็งตับ ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เส้นเลือดในสมองแตก เป็นเหตุก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่สุขภาพร่างกาย และยังก่อให้เกิดความเสื่อมทางสุขภาพจิต ดังกรณีหนุ่มในหมู่บ้านคำกลาง จ.อำนาจเจริญ กินเหล้าเมาแล้วเกิดอารมณ์ทางเพศ เมื่อเห็นเด็กหญิงเพราะอารมณ์ชั่ววูบจึงลงมือประทุษร้ายแล้วข่มขืนทั้งพี่สาวและน้องสาว เมื่อนึกถึงความผิดที่จนจะได้รับหลังเสร็จกิจแล้ว ก็ลงมือ

^{๕๘} <http://www.physorg.com/news165682624.html> เข้าถึงเมื่อ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒.

ทำลายหลักฐานด้วยการพยายามฆ่าให้ตาย แต่เด็กหญิงสาวผู้ที่สามารถรอดไปได้ด้วยอุบาย แต่ยังคงฝากรอยแผลในใจให้เด็กผู้หญิงตัวน้อยๆ ต้องทนทุกข์กับความเจ็บปวดในปัจจุบัน ทั้งคำพูดจากนางจากญาติผู้กระทำความผิดที่ยังคงคอยพูดให้จิตใจแค้นแค้น บางครั้งก็มีการพูดจา ข่มขู่ หรือพูดจากระทบกล่าวหาว่าเธอเป็นคนไปหาเรื่องหลอกให้ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ด้วย^{๕๕}

เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าปัญหาใหญ่ของผู้บริโภคสุราหรือเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์นั้น คือปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านสุขภาพ เพราะผู้บริโภคสุราจะต้องจ่าย ต้นทุนในการบริโภคด้วยสุขภาพของตน ถือได้ว่าเอาตัวเข้าไปแลกหรือไปเสี่ยงกับสิ่งที่ไม่คุ้มค่ากับสิ่งที่จะเสียไปในอนาคต การดื่มสุรานั้น ทำให้ระบบต่างๆ ในร่างกายแปรปรวน และนำไปสู่ความเสื่อม เช่น ลงพุง แก่เร็ว เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ไม่มีสง่าราศี ทำงานแค้น เจ็บป่วยบ่อย เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ตับแข็ง มะเร็งตับ เกิดอุบัติเหตุจนทำให้พิการ หรือ เสียชีวิต เป็นต้น^{๖๐} บางคนเมื่อร่างกายไม่สามารถรองรับการทำงาน ก็ไม่มีสมรรถภาพพอที่จะทำงานได้ ก็เกิดความท้อถอยและระบายอารมณ์ออกมาทางจิตภาวะ บางคนถึงขั้น ต้องจบชีวิตลงด้วยน้ำมือตนเอง นั่นจัดได้ว่าเป็นผู้อ่อนแอทางจิตใจ

จากบุคลิกภาพของผู้ที่เสพติดสุรามักจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะการปรับตัวไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ มีภาวะพึ่งพา ไม่สามารถต่อสู้กับความ ผิดหวัง รู้สึกบาป รู้สึกไร้ค่า การเสพสุราจึงทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และ ความรู้สึกขัดแย้งในใจ บางคนมีความรู้สึกเก็บกด ก็ใช้สุราเป็นหนทางในการลดความเครียด จากจิตใต้สำนึก ดังนั้นสาเหตุหนึ่งของการเสพสุราก็คือการเสพเพื่อลดความเครียดในการ ทำงาน หรือการดำรงชีวิตประจำวัน หรืออาจเกิดจากความต้องการลดภาวะทางอารมณ์ที่ไม่สามารถทนทานได้ เช่น ความก้าวร้าว ความรู้สึกดิ่งเครียด ความรู้สึกซึมเศร้า และเพื่อข่ม ใจให้เกิดความกล้า เพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง

^{๕๕} ดูรายละเอียดใน มุลนิธิเพื่อนหญิง, เลิกเหล้าชุมชนสร้างสุข, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดีการ พิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๔๒ - ๔๓.

^{๖๐} “เครียด กินเหล้า สอว์โมนไม่สมดุล ทำผู้ชายไทยอายุสั้น”, จดหมายข่าวเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, ปี ที่ ๔ ฉบับที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๐ : ๕.

๒.๒.๒ ปัญหาการรับผิดชอบต่อครอบครัว

การรับผิดชอบต่อครอบครัวถือว่าเป็นคุณธรรมของผู้นำครอบครัว เพราะสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท ต่างได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้ชายเป็นใหญ่หรือมีอำนาจมากที่สุดในบ้าน หากว่าผู้นำครอบครัวไร้คุณธรรมเสีย ใช้อำนาจมากกว่าเหตุผล ย่อมทำให้ความสุขในครอบครัวลดหายไปได้ โดยเฉพาะครอบครัวชนบทที่ย้ายเข้ามาทำงานในเมืองแล้วพักอาศัยอยู่ในบ้านเช่า ซึ่งปัญหาที่สำคัญนั้นก็มาจากสุรา เพราะในการบริโภคสุรา ผู้บริโภคก็ต้องใช้เวลาขลุกอยู่กับการบริโภคสุรา จนไปเบียดบังเวลาที่จะสามารถนำไปสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ทั้งแก่ตนเอง แก่ครอบครัว และแก่ชุมชนได้ การดื่มสุรานั้นยังก่อให้เกิดความไม่ปกติสุขในครอบครัว บางครั้งยังก่อให้เกิดปัญหาสังคมขึ้น ดังเช่นกรณีเด็กชายเกรส อายุเพียง ๕ ขวบที่ถูกพ่อเมาสุราแล้วทุบตีทุกวัน เขาต้องรองรับอารมณ์อันโหดร้ายของพ่อแทนแม่ที่ทนอารมณ์ร้ายไม่ไหวต้องหนีไปอยู่ที่อื่น ซึ่งได้รับความกระทบกระเทือนทั้งร่างกายและจิตใจ^{๖๐}

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เริ่มเสื่อมถอยลง ส่งผลให้เงื่อนไขการดื่มสุราแบบเดิมซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพิธีกรรมเท่านั้น หรือเป็นการดื่มเฉพาะเทศกาลสำคัญ^{๖๑} หดหายไป การดื่มสุรามีความหมายแบบใหม่คือการดื่มเพื่อการแสดงความเป็นผู้นำ เป็นผู้ชายมีความทันสมัย โดยคิดว่าสุราสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ สุราเป็นเครื่องประสานความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน หรือบางคนดื่มเพื่อให้ตนเองแสดงความกล้าออกมา ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้วัฒนธรรมการดื่มสุราเปลี่ยนแปลงไปจนเป็นปัญหาความรุนแรงในระดับครอบครัว ก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวมากมายทั้งการขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว บางคนมีอารมณ์รุนแรงจนขาดสติไม่สามารถควบคุมตนเองหรือยับยั้งความโกรธได้ และมักจะลงมือทำร้ายคนใกล้ชิดที่สุด คือภรรยาและลูกที่บ้าน รวมถึงการพุดจาด่าทอ^{๖๒}

^{๖๐} ดูรายละเอียดใน ศราวุธ ดีหมั่นไวซ์, “เงินค่าหัว – เรียน”, เดลินิวส์ ตายรายวัน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๕ – ๑๑.

^{๖๑} พระไพศาล วิสาโล, ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย, หน้า ๑๕.

^{๖๒} ดูรายละเอียดใน มูลนิธิเพื่อนหญิง, เลิกเหล้าชุมชนสร้างสุข, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๔๐ – ๕๑.

ปัญหาความระหองระแหงความทะเลาะเบาะแว้งของสามีภรรยาอันมีสุราเป็นต้นเหตุ นั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อลูกที่ต้องมารองรับปัญหาดังกล่าวอย่างกรณีชุมชนไทยเกรียง ซึ่งถูกเลิกจ้าง แรงงานหญิงส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาครอบครัว โดยเฉพาะปัญหาความรุนแรงที่มีสาเหตุหลายอย่าง เช่น สามีดื่มเหล้า เล่นการพนัน ไม่รับผิดชอบครอบครัว ทบตี ภรรยา ส่งผลต่อแรงงานหญิงคือทำให้เกิดปัญหาต่อร่างกาย จิตใจ และประสิทธิภาพการทำงานของแรงงาน^{๖๔} นั่นถือได้ว่า เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดกับใครหลายคน โดยเฉพาะตัวภรรยาที่สามีติดสุรา ที่ต้องแบกภาระในการต้องรับผิดชอบครอบครัวทุกวิถีทาง อันเป็นนิสัยของผู้หญิงที่ส่วนใหญ่จะมีมาก โดยเฉพาะการต้องรับภาระในการส่งเสริมให้ลูกได้มีการศึกษา และการเป็นอยู่ที่ดีให้ทัดเทียมกับคนอื่นเขา การดื่มสุราทำให้คนขาดความรู้สึกผูกพันในครอบครัวจากสภาพครอบครัวที่ไม่มีความสุข ขาดการสื่อสารที่เหมาะสมในครอบครัว ขาดการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคลในครอบครัว ขาดความรักความเข้าใจต่อกันในครอบครัว หรือบางรายที่ครอบครัวมีการเสพสุราและมีปัญหาการใช้ความรุนแรง หรือได้รับความบอบช้ำทางใจจากการถูกทารุณกรรมทางกาย และทางเพศ มีผลทำให้ลูกที่เป็นเยาวชนมีอารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวล มองโลกในแง่ร้าย คี้อดึง เกเร ขาดการควบคุมตนเอง มีบุคลิกต่อต้านสังคม ก้าวร้าว ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนหรือของสังคม^{๖๕} ปัญหาดังกล่าวหากขมวดปมลงแล้วก็อยู่ที่ผู้นำครอบครัวเป็นผู้สร้างเงื่อนไขขึ้นมา และสามารถที่จะขยายไปเป็นปัญหาสังคมระดับประเทศอย่างใหญ่หลวง

๒.๒.๓ ปัญหาสังคมโดยรวม

สังคมคือการรวมกลุ่มชนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เมื่อมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างแนวทางอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งคนที่อยู่ในสังคมยังเป็นสังคมใหญ่ก็มักมีปัญหามากมายที่จะกระทบกระทั่งกัน แต่ปัญหาทุกอย่างสามารถที่จะแก้ไขได้ด้วยหลักของเหตุและผล แต่หากว่าสังคมไทยมีสุราเข้าไปเป็นตัวเชื่อมประสานสังคมนั้นหรือกลุ่มชนนั้นมักจะมีแต่เรื่องทะเลาะเบาะแว้ง หรือมีแต่ปัญหาไม่รู้จักจบสิ้น ปัญหาที่สังคมต้องแบกรับจากการดื่มสุรานั้นคือ ปัญหาที่เกิดจากอิทธิพลของการดื่มสุราดัง

^{๖๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๑.

^{๖๕} สุন্নท ศิริวาท, “การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่” งานค้นคว้าอิสระ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พ.ศ. ๒๕๔๘), หน้า ๑๓.

กรณีปัญหาของวัยรุ่นที่มีสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยเนื่องจากครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่รอบข้างดื่มสุรา และอีกปัญหาคือปัญหาครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น ทำให้เยาวชนนั้นหันไปคบกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเหมือนกัน แล้วหาทางออกเพื่อระบายความทุกข์ในใจของตนเองด้วยการหาสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความแกร่งกล้าทางจิตใจ คือการหันหน้าเข้าหาสิ่งเสพติดที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดความกล้า ซึ่งนั่นเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในสังคมได้ ซึ่งการดื่มสุราได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมหลายประการ เช่น

๑. ก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในสังคม
๒. ก่อให้เกิดความหวาดระแวงต่อบุคคลคนในสังคม
๓. รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมหาศาล เพื่อรักษาโรคร้ายจากโรคพิษสุราเรื้อรัง อันเป็นการประกันสุขภาพแก่ประชาชนในประเทศโดยไม่คุ้มค่า
๔. รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อป้องกันภัยอันเกิดจากสุรา เช่น การป้องกันอุบัติเหตุอันเกิดการคนเมาแล้วขับ

ปัญหาการดื่มสุรานั้น หลายฝ่ายเห็นว่าหากจะให้ปัญหาหมดสิ้นไปหรืออยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย แนวทางที่ดีที่สุดคือ การป้องกันไม่ให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในโทษและพิษภัย สร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง โดยรัฐต้องประสานกับชุมชน โดยจะติดต่อผ่านทางอาสาสมัครป้องกันภัยหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพูดคุยหาแนวทางป้องกันและหากิจกรรมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมวางแนวทางแก้ปัญหา เสนอแนะวิธีดูแลชุมชน เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและก่อให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นในสังคมไทยในอนาคต

๒.๓ สรุป

สุรานั้นมีอยู่ ๒ ประเภทใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ สุราแท้ ได้แก่ สุราที่ไม่ได้กลั่นและมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรี ส่วนใหญ่จะเป็นสุราที่หมักด้วยธัญพืชต่างๆ เช่น ไรน์ผลไม้ อีกประเภทหนึ่งคือสุรากลั่น ได้แก่ สุราที่ได้กลั่นแล้ว และมีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรี เป็นสุราที่กลั่นมาจากสุราแท้ให้มีความเข้มข้นยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ดื่มแล้วมีความมึนเมามากกว่าประเภทแรก

ปัญหาของสุราเป็นปัญหาใหญ่ที่มีผลทั้งทางบวกและทางลบ หากมองในภาคธุรกิจก็จะเห็นถึงรายได้มหาศาล แต่หากมองในด้านคุณธรรมจริยธรรม และผลกระทบในอนาคต จะเห็นว่า สุราเป็นปัญหาร้ายแรงมากกว่าที่คิด เช่น สุราชาวขวดหนึ่งราคาต้นทุน ๔๐ – ๖๐ บาท แต่อนาคตต้องเสียค่ารักษาพยาบาล หากเกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษาอวัยวะทุกส่วนให้คงอยู่ในสภาพที่พอจะใช้งานได้ และยังต้องคอยรักษาโรคร้ายที่ต้องติดตัวไปจนวันตายอันเกิดจากปัญหาของสุราเพียงน้อยนิด แต่ก่อให้เกิดโทษมหันต์ และยังส่งผลกระทบต่อปัญหาภายในครอบครัว และการเข้าสังคมด้วย เมื่อภาครัฐมองเห็นปัญหาดังกล่าว จึงพยายามที่จะระงับยับยั้งแรงเสียดทานจากสุราด้วยการออกเป็นกฎหมายในระดับต่าง ๆ โดยมีการเก็บภาษีที่สูงขึ้นทุกปี แต่ยังไม่สามารถด้านกระแสธุรกิจดังกล่าวได้ นอกจากการออกไปกฎหมายที่มีการลงโทษต่อผู้ผลิตอย่างรุนแรงมากกว่าการออกกฎหมายมาใช้บังคับกับผู้บริโภคเท่านั้น

โทษของสุรานั้นทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรมมีนัยเป็นไปในทางเดียวกัน คือ ก่อให้เกิดปัญหาทั้งแก่ตัวบุคคลผู้ดื่มเอง และเกิดผลกระทบต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะสังคมไทยในปัจจุบัน ผู้ที่เสพติดสุรามักจะเป็นบุคคลที่มีลักษณะการปรับตัวไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ มีภาวะพึ่งพา ไม่สามารถต่อสู้กับความผิดหวัง รู้สึกบาป รู้สึกไร้ค่า การเสพสุราจึงทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และความรู้สึกขัดแย้งในใจ บางคนมีความรู้สึกเก็บกด ก็ใช้สุราเป็นหนทางในการลดความเครียดจากจิตใต้สำนึก การดื่มสุราทำให้คนขาดความรู้สึกลึกซึ้งในครอบครัวจากสภาพครอบครัวที่ไม่มีความสุข ขาดการสื่อสารที่เหมาะสมในครอบครัว ขาดการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคลในครอบครัว ขาดความรักความเข้าใจต่อกันในครอบครัว หรือบางรายที่ครอบครัวมีการเสพสุราและมีปัญหาการใช้ความรุนแรง หรือได้รับความบอบช้ำทางใจจากการถูกละเมิดกรรมทางกาย และทางเพศ มีผลทำให้ลูกที่เป็นเยาวชนมีอารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวล มองโลกในแง่ร้าย คือ ดิ่ง เกร ขาดการควบคุมตนเอง มีบุคลิกต่อต้านสังคม ก้าวร้าว ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ ทำให้รัฐต้องเสียบงบประมาณเพื่อการบริหารจัดการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากสุรา ทั้งการรักษาเยียวยา การป้องกันอุบัติเหตุอันจะเกิดจากการเมาสุราดังกล่าว

สภาพปัญหาที่เกิดจากการดื่มสุราในสังคมไทยนั้นเมื่อครั้งอดีตนั้น อาจกล่าวได้ว่า สุรานั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพิธีกรรมเท่านั้น แต่พอยุคต่อๆ มา การดื่มสุราได้เพิ่มเข้าไป

ในเทศกาลและโอกาสฉลองพิเศษต่างๆ เช่น งานสงกรานต์ งานปีใหม่ หรืองานเฉลิมฉลองต่างๆ และปัจจุบันสุราถูกนำมาใช้เป็นเครื่องดื่มได้ในทุกโอกาส ไม่ว่าจะเป็นงานเลี้ยงต้อนรับ การประชุม การพบปะสังสรรค์ การอวยพร การฉลองความสำเร็จ แม้แต่งานบุญในทางพระพุทธศาสนาก็ยังต้องมีสุราเป็นตัวชูโรง เช่น งานกฐิน การบุญผ้าป่า งานบวช หรืองานบุญมหาชาติ ซึ่งมองดูเหมือนเป็นปกติชีวิตของคนไทยที่จะต้องมีเหล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทุกกิจกรรม จนกลายเป็นสื่อกลางในการเข้าสังคมที่ได้รับความนิยมทั่วไป และสุรานั้นยังเป็นเครื่องแสดงถึงสถานภาพทางสังคม วิทยุบริโภคนิสัยเพื่อความบันเทิงและเพื่อความเป็นผู้ใหญ่ ส่วนคนทำงานก็ใช้สุราเป็นเครื่องส่งเสริมภาพลักษณ์และฐานะทางสังคม เช่นเดียวกับสตรีที่แสดงความเท่าเทียมกับผู้ชายด้วยการดื่มสุรา

สุรายังถือว่าเป็นเครื่องผ่อนคลายความเครียดและระงับความกดดันอย่างเป็นทางการที่ยอมรับทั่วไป การบริโภคสุราเป็นกิจกรรมที่จะทำคนเดียวหรือเป็นกลุ่มคนก็ได้ จนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ดื่มทั้งด้านสุขภาพร่างกาย ด้านเศรษฐกิจภายในครอบครัว ความปกติในครอบครัวก็พลอยเปลี่ยนไปเป็นความระหองระแหง เพราะสุรานั้นเป็นต้นเหตุ และยังส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านการที่ก่อความทุกข์ให้กับบ้านข้างเคียงในเมื่อเมาขึ้นมาส่งเสียงเอะอะโวยวายทะเลาะตบตีลูกเมีย สร้างความความรำคาญให้กับคนอื่น และเป็นที่ถูกเหยียดหยามของผู้อื่นที่มักมองผู้ดื่มสุราว่าจะเป็นภัยสังคม ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมที่เกิดจากการลักขโมย ฉกชิง วิ่งราว การเมาแล้วข่มขืน การก่อการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายคนอื่นโดยไม่มีเหตุผล การขับรถโดยประมาทเพราะความไม่มีสติทำให้บุคคลอื่นพลอยได้รับผลกระทบด้วย

ซึ่งหากจะสรุปเป็นปัญหาใหญ่ ๆ อันเกิดเพราะสุรานั้นก็จะได้แก่ปัญหาครอบครัว อันได้แก่การทะเลาะวิวาทและหย่าร้างสร้างผลกระทบต่อทายาทที่จะต้องรับผลแห่งปัญหานั้น และก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมมากมาย ความรุนแรงของปัญหาเหล่านี้เป็นเรื่องบ่งชี้ว่า การดื่มสุรานั้นกลายเป็นปัญหาใหญ่ เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งของสังคมไทยในปัจจุบันที่จะต้องหาทางหรือวิธีการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นอย่างจริงจัง และเป็นไปในทางที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดความสูญเสียมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

บทที่ ๓

ผลกระทบจากการต้มสุราต่อสังคมไทย

คำว่าผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มสุราทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงผลกระทบจากการต้มสุราต่อสังคมไทย ใน ๔ ประเด็นด้วยกันคือ

๓.๑ ผลกระทบด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคล

๓.๒ ผลกระทบด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัว

๓.๓ ผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

๓.๔ กรณีตัวอย่างจากสื่อสิ่งพิมพ์และการสัมภาษณ์

๓.๑ ผลกระทบด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคล

แอลกอฮอล์ที่ได้จากการหมักสาจะจะเป็นเอทิลแอลกอฮอล์ประมาณ ๕ - ๑๐% การกลั่นแยกแอลกอฮอล์จากสาทำได้โดยอาศัยความร้อนจากไอน้ำ เพื่อแยกเอาแอลกอฮอล์ซึ่งมีจุดเดือดต่ำกว่าน้ำให้ระเหยกลายเป็นไอ แล้วจึงนำไอแอลกอฮอล์ที่ได้ส่งเข้าเครื่องควบแน่นทำให้ไอเป็นของเหลว จุดเดือดของแอลกอฮอล์อยู่ที่ ๗๘.๓ °C. ส่วนจุดเดือดของน้ำเท่ากับ ๑๐๐°C. การให้ความร้อนแก่น้ำสาด้วยไอน้ำทำให้แอลกอฮอล์ในน้ำสาระเหยกลายเป็นไอ แต่ก็จะมึ่น้ำระเหยปนขึ้นมาพร้อมกับไอแอลกอฮอล์ด้วย ซึ่งความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ในไอจะเข้มข้นกว่าในของเหลว การที่จะกลั่นให้ได้แอลกอฮอล์เปอร์เซ็นต์สูงๆ นั้น ต้องทำให้แอลกอฮอล์ระเหยและควบแน่นหลายๆ ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งความเข้มข้นของแอลกอฮอล์จะสูงขึ้นเรื่อยๆ ภายในหอกลั่นจึงทำเป็นหลายชั้น แต่ละชั้นเหมือนกับการทำให้ระเหยและควบแน่นหนึ่งครั้ง การกลั่นโดยใช้หอกลั่นจึงทำให้ได้แอลกอฮอล์ความเข้มข้นสูงได้โดยกลั่นเพียงครั้งเดียว แต่ก็ไม่สามารถกลั่นให้ได้ความเข้มข้นถึง ๑๐๐% เพราะเมื่อกลั่นจนแอลกอฮอล์ประมาณ ๕๖% ความเข้มข้นของไอแอลกอฮอล์ที่ระเหยออกมาจากของเหลวจะเท่ากับความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ในของเหลว จึงทำให้ไม่สามารถกลั่นแยกแอลกอฮอล์ให้ได้ความเข้มข้นถึง ๑๐๐% ได้ สุราทำให้เกิดปัญหาต่างๆ แม้จะเป็นการต้มเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งจนเป็นเหตุทำให้ติดสุราเรื้อรังจนไม่สามารถที่จะหยุดดื่มได้ การต้มสุราก็ทำให้เกิด

ผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตส่วนบุคคลในหลายลักษณะด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปไว้เป็นประเด็นศึกษา ดังนี้

๓.๑.๑ ผลกระทบทางด้านร่างกายก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ

๓.๑.๒ ผลกระทบทางด้านอารมณ์

๓.๑.๓ ผลกระทบทางด้านบุคคลกับสังคม

๓.๑.๔ ผลกระทบทางด้านสติปัญญา

๓.๑.๑ ผลกระทบทางด้านร่างกายก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ

การดื่มเหล้าแดงจะมีโทษจากการที่ดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง เหล้าที่ใช้ในการคองยา คือเหล้าขาว เหล้าจีน ซึ่งมีปริมาณแอลกอฮอล์สูง ถ้าดื่มในปริมาณน้อยๆ จะให้เจริญอาหาร และช่วยให้ย่อยอาหารดีขึ้น ถ้าดื่มมากเกินไปจะระคายเคืองกระเพาะอาหาร และอาจเกิดกระเพาะอักเสบหรือเป็นแผลในกระเพาะ นอกจากนี้หญิงหลังคลอดจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงสภาพแอลกอฮอล์และขจัดแอลกอฮอล์ได้น้อยเพราะตับทำงานได้น้อยกว่าคนปกติ อาจเกิดอันตรายจากระดับแอลกอฮอล์ในเลือดที่สูงเกินไป และอาจเกิดการเสพติดทั้งทางร่างกายและจิตใจ อาจเกิดเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง นอกจากนั้นการใช้เหล้าแดงสมุนไพรนานๆ อาจสกัดเอาสารที่ไม่มีประโยชน์หรืออาจเป็นพิษออกมาด้วย ถ้าดื่มมากๆ จะกัดกระเพาะอาหารเกิดเป็นแผลในกระเพาะอาหาร ความรู้สึกนึกคิดผิดไป ควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่สามารถยับยั้งตนเอง จึงอาจแสดงอาการบางอย่างออกมา เช่น คูรัย ทะเลาะวิวาท พุดมาก นอกจากนี้ยังมีอาการหน้าแดง ตัวแดง ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นแรง ปัสสาวะบ่อย ถ้าดื่มมากขึ้นอีกจะทำให้การรับรส กลิ่น เสีย และสัมผัสลดลง คนที่เสพติดแอลกอฮอล์หรือคนที่เป็โรคพิษสุราเรื้อรัง จะมีใบหน้าบวมๆ หน้าแดง ตาแดง ผิวหนังคล้ำ มือสั่น ลมหายใจมีกลิ่นแอลกอฮอล์ โทษที่ได้รับจากการดื่มเป็นระยะเวลานานๆ จะทำให้เกิดโรคพิษสุราเรื้อรัง ทำลายตับและสมอง สติปัญญาเสื่อม ควบคุมตัวเองไม่ได้ จิตใจผิดปกติ กล้ามเนื้ออ่อนเปลี้ย เป็นตะคริว ปลายมือ ปลายเท้าชา กระเพาะอาหารอักเสบ เบื่ออาหาร ร่างกายซูบผอม และอาจเกิดโรคตับแข็ง ถ้าเสพติดมาก และไม่ได้เสพจะมีอาการกระวนกระวาย อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว อารมณ์ฉุนเฉียว อาจมีอาการชักประสาทหลอน เป็นโรคจิต

และถ้าดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับยาที่กดประสาท เช่น ยานอนหลับ ยาแก้ปวดประสาท จะเสริมฤทธิ์กันทำให้มีอันตรายมากขึ้นได้*

ปฏิกิริยาแรกที่เกิดขึ้นทันทีที่ดื่มสุราแล้วแอลกอฮอล์เข้าสู่ตับเอนไซม์ในตัวคนเราจะเปลี่ยนแอลกอฮอล์เป็นสารตัวใหม่ ชื่ออะเซตัลดีไฮด์ (acetaldehyde) แล้วเปลี่ยนต่อเป็นอะซิเตต (acetate) แล้วเคลื่อนตัวไปยังสมองของต่อมควบคุมระดับเกลือและน้ำตาลในร่างกาย รวมไปถึงอวัยวะต่างๆ อีกมากมายหลายส่วน ผลจากการเคลื่อนตัวไปยังส่วนต่างๆ นี้เองทำให้ร่างกายสำแดงอาการเริ่มตั้งแต่อาการสมองโปร่งโล่งสบายในระยะแรก แล้วค่อยๆ เปลี่ยนเป็นความรู้สึกคล้ายกับถูกบีบหนักร่างกายเริ่มผิ่คเพี้ยน เคลื่อนไหวโซซัดโซเซ ลื่นก๊ซักจะแข็งๆ พูดจาอ้อแอ้ หูอื้อตาตายและแดงกล้าไปด้วยฤทธิ์แอลกอฮอล์ บางคนถึงขนาดความจำเสื่อมไปชั่วขณะ ถ้าดื่มต่อไปอย่างยังไม่หยุดก็จะตามมาติดๆ ด้วยอาการคลื่นไส้อาเจียน และเกิดปฏิกิริยาผิ่คเพี้ยนอื่นๆ ตามมาอีกนับไม่ถ้วน ปฏิกิริยาต่อมาเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากปฏิกิริยาแรก ส่งผลให้สมองเกิดการเปลี่ยนแปลง ปกติเซลล์สมองจะมีกลไกป้องกันตัวเอง โดยการเปลี่ยนแปลงผนังเซลล์ให้หนาตากพอ ที่จะไม่ให้สิ่งแปลกปลอมเข้ามาทำลาย ดังนั้น เมื่อแอลกอฮอล์เดินทางมาสู่สมองเซลล์จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อป้องกันตัวเองอยู่ตลอดเวลา จนเกิดผลของอาการเมาค้างตามมาในที่สุด และปฏิกิริยาสุดท้ายเป็นกระบวนการแห่งเหือดของน้ำหรือของเหลวภายในร่างกาย เพราะแอลกอฮอล์เป็นสารที่ทำให้เกิดการปลดปล่อยของเหลวในร่างกาย โดยดูดซึมและขับถ่ายในรูปปัสสาวะและยังขับสารอาหารสำคัญๆ ออกมาอีกด้วย ในร่างกายเหล่านี้หลงเหลืออยู่ในปริมาณต่ำสุด เช่น แมกนีเซียม โปตัสเซียม รวมไปถึงวิตามินต่างๆ อีกหลายชนิด เช่น วิตามินบี ๑ วิตามินบี ๖ วิตามินซี เป็นต้น

สุราเมื่อดื่มให้ไหลผ่านจากปากลงสู่ลำคอ มันจะซึมเข้าไปสู่ร่างกายอย่างรวดเร็ว ส่วนใหญ่จะถูกดูดซึมเข้าไปในกระเพาะอาหารและกระจายเข้าสู่กระแสเลือดภายใน ๕ นาที ก่อนจะส่งต่อไปยังเซลล์เนื้อเยื่อของเหลวทุกแห่งในร่างกาย และอวัยวะต่างๆ ภายในเวลา ๑๐ – ๓๐ นาที ทั้งนี้ จะสามารถตรวจพบฤทธิ์ของสุราในเลือดได้ภายในเวลา ๕ นาทีหลังจากการดื่ม และเริ่มก่อให้เกิดผลต่ออวัยวะทั่วร่างกาย เช่น เกิดการระคายเคืองในช่องปากและลำคอ

* นายแพทย์วรวิทย์ เจริญศิริ, “แอลกอฮอล์”, ศูนย์ข้อมูลสุขภาพกรุงเทพ : มูลนิธิเมาไม่ขับ WWW.DDD.or.th เข้าถึงเมื่อ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒.

อย่างทีมนักดื่มเรียกว่า เหล้าบาดคอ ถัดไปฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ที่ส่งผลให้เห็นชัดเจนเริ่มได้ตั้งแต่ผิวหนัง หลอดเลือดที่ขยายตัวส่งผลให้หน้าแดง ตัวแดง ในทางตรงข้าม ผู้ดื่มบางรายอาจมีอาการเส้นโลหิตหดตัว ทำให้หน้าซีด ซึ่งจัดเป็นอันตรายต่อชีวิตมากกว่า เมื่อการหมุนเวียนของเลือดเร็วขึ้นไปยังส่วนต่างๆ ทั้งร่างกาย เซลล์ทุกเซลล์จะทำงานไวขึ้นกว่าปกติ จนเกินความจำเป็นในช่วงระยะสั้นๆ ทำให้การทำงานของอวัยวะแปรปรวนไปจากปกติในเวลาต่อมา และก่อกำเนิดการทำงานของเซลล์ให้ทำงานน้อยลง แล้วทำลายเซลล์ในที่สุด และแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อเซลล์สมอง ทำให้เกิดอาการสมองบวม นานเข้าจะเกิดการสูญเสียของเหลวในเซลล์สมอง เซลล์สมองลีบเหี่ยว เลื่อม และตายลง เป็นผลทำให้ระบบการทำงานของหัวใจสูบฉีดเลือดเร็วกว่าปกติ หัวใจทำงานมากยิ่งขึ้น ในระยะยาวจะทำให้การทำงานของกล้ามเนื้อหัวใจแปรปรวน สารที่มีหน้าที่สำคัญในการบีบตัวของกล้ามเนื้อหัวใจลดต่ำลง ทำให้หัวใจต้องทำงานหนักขึ้นเพื่อสูบฉีดโลหิต เมื่อหัวใจทำงานหนักขึ้น กล้ามเนื้อหัวใจจะเริ่มหนาขึ้น เกิดโรคหัวใจโต มีอาการหัวใจวายหรือหัวใจล้มเหลวในที่สุด อีกอย่างโรคที่พบบ่อยในหมู่นักดื่ม คือ โรคกระเพาะ แอลกอฮอล์ในระดับความเข้มข้นต่ำเพียงร้อยละ ๑๐ จะทำให้มีการกระตุ้นน้ำย่อยในกระเพาะอาหาร ส่งผลให้เกิดแผลทั้งในกระเพาะและลำไส้ ขณะที่แอลกอฮอล์ที่มีความเข้มข้นสูง จะทำให้เกิดอาการเยื่อในกระเพาะอาหารอักเสบเฉียบพลัน เมื่อดื่มจัดติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้มีเลือดออกในกระเพาะ อาเจียนเป็นสีดำ อุจจาระดำ อาการน่ากลัวที่อาจเกิดขึ้นได้ในผู้ดื่มบางรายก็คือ การฉีกขาดของหลอดเลือดอาหารอันเกิดจากการอาเจียนหรือขย้อนอย่างรุนแรง ผู้ป่วยจะอาเจียนมีเลือดปนออกมาบ่อยๆ อาจเสียเลือดมาก ต้องทำการรักษาโดยผ่าตัดเย็บรอยฉีกขาดของเยื่อบุดังกล่าว และสุรานั้นยังมีผลทำให้ตับถูกทำลาย เมื่อเซลล์ตับถูกทำลายจะมีไขมันเข้าไปแทนที่ ทำให้เกิดการกั่งของไขมันในตับซึ่งเป็นสาเหตุแรกๆ ของอาการตับอักเสบ ส่งผลให้เซลล์ตับถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น เมื่อเซลล์ตับตายลงถึงระดับหนึ่ง จะมีการสร้างพังผืดขึ้นที่บริเวณนั้น จนเกิดอาการตับแข็ง^๒

^๒ คุรยาละเอียดใน “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำลายอวัยวะที่ไหลผ่าน”, จดเกล้าเข้าพรรษา ทำความดีถวายในหลวง ปี ๒๕๕๑, สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, เอกสารข้อมูลเผยแพร่เพื่อร่วมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ทำความดีถวายในหลวง ปี ๒๕๕๑ : ๑๑.

ระดับความรุนแรงของผลกระทบจากการดื่มสุราทางด้านร่างกาย ขึ้นอยู่กับ ปริมาณของแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด (blood alcohol concentration) ที่คิดเป็นกรัมต่อ ๑๐๐ ซีซี ความถี่ และระยะเวลาของการดื่มแอลกอฮอล์ และผลที่เกิดขึ้นแบบเฉียบพลัน เมื่อบุคคล ดื่มอย่างรวดเร็วจะทำให้ลิ้นของหลอดอาหารปิด เกิดการหดเกร็งของหลอดอาหาร มีผล ทำให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ถ้าปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด ร้อยละ ๐.๑ – ๐.๒ จะ มีผลต่อการเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อเริ่มทำงานไม่ประสานกัน ทำให้เดินเซ หกล้มง่าย พูดไม่ ชัด หนังตากระตุก ถ้าปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดร้อยละ ๐.๓ จะมีผลต่อระดับความ รู้สึกตัว ทำให้สับสน ง่วงซึมไม่รู้สึกตัว และถ้าปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด ร้อยละ ๐.๔ – ๐.๕ จะมีผลทำให้หมดสติ การหายใจ และการเต้นของหัวใจถูกกด หยุดทำงาน ทำ ให้เสียชีวิตได้” หากดื่มสุราติดต่อกันเป็นเวลานาน จะเกิดผลกระทบต่อร่างกายแบบเรื้อรัง โดยมีผลต่อสมอง และประสาท พบการฝ่อลีบของสมองส่วนนอก และศูนย์ควบคุมระบบ การทำงานต่างๆ ของร่างกาย และระบบประสาทอัตโนมัติถูกกด ทำให้สมรรถภาพร่างกายมี ความบกพร่องทั้งการเคลื่อนไหว การมองเห็น การได้ยิน หรืออาจทำให้เกิดการชัก จาก ภาวะโซเดียมในเลือดต่ำได้ ผลต่อหัวใจและการไหลเวียนของเลือดทำให้เกิดภาวะหัวใจโต การเต้นของหัวใจผิดปกติ ผลต่อระบบทางเดินอาหาร ทำให้เกิดแผลในกระเพาะอาหาร ตับ อักเสบ ตับแข็ง และระบบต่อมไร้ท่อ เป็นต้นได้

ผลจากการดื่มสุราทำให้หัวใจเต้นแรง ทำให้เป็นโรคความดันสูง อาจทำให้หัวใจ เต้นผิดปกติหวัหระ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หัวใจวายตาย มีผลโดยตรงต่อกล้ามเนื้อหัวใจ ทำให้กล้ามเนื้อฝ่อ กล้ามเนื้อทำงานไม่ได้ หัวใจมีสิทธิ์จะวายตายได้ แต่เมื่อดื่มแต่น้อย ก็ อาจจะมีผลดีต่อหัวใจได้บ้าง ในระยะ ๑๐ ปีนี้ มีรายงานทางแพทย์สรุปได้ว่า ดื่มสุราแต่น้อย บำรุงหัวใจได้จริง เพราะสามารถป้องกันไม่ให้ไขมันไปอุดตันเส้นเลือดที่เลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจ โอกาสที่เส้นเลือดจะอุดตัน จึงมีน้อยลง เมื่อเส้นเลือดไม่อุดตัน โรคที่ทำให้หัวใจวายตาย เพราะสาเหตุนี้ย่อมมีน้อยลงไป โรคนี้ชาวบ้านเรียกว่าโรคลมปัจจุบันทันด่วน แต่ก็ต้องรักษา ตัว และทำสภาพจิตใจให้ถูกต้องด้วยจึงจะได้ผล คือ ต้องมีอารมณ์รื่นเริง จิตใจเยือกเย็น ไม่ หุนหันพลันแล่น ไม่โกรธง่าย หมั่นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ จะอ้วนลงพุงไม่ได้ ถ้าไม่

* สุนันทา ศิริวาจ, “การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่” งานค้นคว้าอิสระ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พ.ศ. ๒๕๔๘), หน้า ๑๕.

มีสภาพทางกายและจิตใจอย่างนี้ ถึงจะดื่มสุราแต่น้อย ก็ไม่ช่วยบำรุงหัวใจแต่อย่างใด อีกประการหนึ่ง ความเชื่อที่ว่า ดื่มสุราแต่น้อยจะป้องกันโรคหัวใจได้นั้น ก็มาจากข้อมูลที่ว่า สุราทำให้ปริมาณของ High Density Lipoprotein เรียกว่า เอชดีแอล (HDL) ซึ่งเป็นสารไขมันตัวหนึ่งสูงขึ้น สารไขมันนี้ทราบกันทางวงการแพทย์ว่าสามารถป้องกันโรคหัวใจได้ แต่ต้องทำความเข้าใจว่าสารไขมันมีที่ประเภทเสียก่อน คอเลสเตอรอล (Cholesterol) เป็นสารไขมันอย่างหนึ่ง มีทั้ง Low Density Lipoprotein เรียกย่อว่า แอลดีแอล (LDL) และ High Density Lipoprotein เรียกย่อว่า เอชดีแอล (HDL) แอลดีแอล (LDL) นั้น มาจากอาหารทั้งสิ้น เป็นไขมันที่ไม่ดี ถ้ามีมากเกินไปมันจะไปอุดตันเส้นเลือด แอลดีแอลตัวดี คือ กระจุก ส่วนเอชดีแอล (HDL) นั้น เป็นไขมันตัวพระเอก คือขยันไปล้างเส้นเลือด ทำให้เลือดไหลคล่องเรียกว่าท่อไม่ตัน การดื่มสุราน้อยๆ เพิ่ม HDL ได้จริงเป็นบางส่วน และยังกำจัด LDL ได้บ้างเป็นบางส่วน ตัวกำจัด LDL กลับไม่ใช่แอลกอฮอล์ แต่เป็นคอนจินเอร์ สารกลุ่มแอนตี้ออกซิแดนซ์ (Antioxidants) สารนี้พบในผักสดผลไม้ที่อุดมไปด้วยวิตามินซี และวิตามินอี และยังพบในวิตามินอีอีกด้วย การรับประทานผักสดและผลไม้ ช่วยป้องกันไม่ให้เป็นโรคหัวใจได้บ้าง คนฝรั่งเศส นักดื่มเหล้าไวน์แดง จะมี Antioxidants สูงมากจึงไม่แปลกที่มีรายงานว่า คนฝรั่งเศสที่ดื่มสุราอย่างพอเหมาะจะมีอัตราการเป็นโรคหัวใจต่ำกว่าปกติ การดื่มสุราแต่น้อยอาจมีผลต่อหัวใจได้บ้าง ถ้ามีองค์ประกอบที่ดีงามอยู่ด้วย แต่ถ้าเป็นโรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคลมบ้าหมู ถ้ารับประทานยาอย่างอื่นอยู่ ก็ต้องงดการดื่มสุราอย่างเด็ดขาด แต่ถ้าดื่มมากจะทำให้เกิดโรคหัวใจวายตาย เพราะมันมีผลกระทบต่อกล้ามเนื้อหัวใจโดยตรง ทำให้เป็นโรคความดันสูง หัวใจต้องฉีดเลือดด้วยความแรงสูง ทำให้เส้นเลือดในสมองแตก กลายเป็นอัมพฤกษ์อัมพาตได้ เมื่อดื่มสุราน้อยๆ จะมีความรู้สึกที่จิตใจสดชื่นเบิกบาน บางครั้งจะมีอารมณ์งดงามทางเพศ มีความต้องการทางเพศสูง แต่พอเอาเข้าจริงกลับกลายเป็นว่าไร้สมรรถภาพ เพราะสุรามีผลต่ออวัยวะเพศโดยตรง คือทำให้เจ้าโลกตื่นเร็วหลับเร็ว เหมือนนกเขาทำท่าจะขัน แต่ขันไม่ออกสักที เข้าลัษณะขันเร็วพิดเร็ว ความรื่นเริงบันเทิงใจแทนที่จะมีกลับไม่มี สำหรับฝ่ายหญิง สุราจะทำให้ไม่มีความรู้สึกชื่นมื่นทางเพศ ความสุขสุดยอดทางเพศจะหายไปหมด และสุรานั้นทำให้อุจจาระอ่อนเปลี้ยไปหมด ไม่แข็งแรง เชื่องช้า ไม่สามารถจะว่ายน้ำเข้าหารังไขของผู้หญิงได้เลย ดังนั้น ผู้ชายที่ดื่มสุรามักจะเป็นหมัน เพราะสุรายังทำให้ลูกอ้วนทะเฝือได้ แม้จะดื่มแต่พอประมาณนอกจากนั้น ผู้ชายที่ติดสุราสภาพทางร่างกายจะเปลี่ยนไป คือเต้านมจะโตขึ้น ขน

เพชรจะมีลักษณะเหมือนของผู้หญิง ที่เป็นเช่นนี้เพราะเกิดมีฮอร์โมนเพศหญิงเพิ่มปริมาณมากขึ้น ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า มนุษย์เรานั้นไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง จะมีทั้งฮอร์โมนชายและฮอร์โมนหญิงอยู่ในร่างเดียวกัน ดับมีหน้าที่ทำลายฮอร์โมนของเพศ ตรงกันข้าม เมื่อดับเสียดสมคูลแล้ว ดับจะไม่สามารถทำลายฮอร์โมนหญิงได้ ฮอร์โมนหญิงจึงออกฤทธิ์ ทำให้ผู้ติดสุราเพศชายมีลักษณะเป็นเพศหญิง ฮอร์โมนเพศหญิงนี้คือฮอร์โมนประเภทเอสโตรเจน (Estrogen) แน่นอน ถ้าดื่มสุราจัดๆ ดับเกิดเสีย ระดับเอสโตรเจนจะต้องสูงขึ้น แต่ก็มีโอกาสที่ลูกอ๊ณฑะจะฝ่อได้ด้วย แม้จะดื่มแต่พอประมาณ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสิ่งเจือปนในสุราบางตัวมีสารอนุพันธ์ของเอสโตรเจนผสมอยู่ สำหรับผู้หญิงถ้าดื่มสุรามากโอกาสจะเป็นโรคมะเร็งเต้านมก็มีมากขึ้นถึง ๓ เท่า^๔

ขณะนี้การใช้ชีวิตของประชาชนไทยโดยเฉพาะผู้ที่กำลังอยู่ในวัยแรงงานอายุ ๒๐ - ๒๖ ปี นำเป็นห่วงมาก ร้อยละ ๘๐ ขาดการออกกำลังกายอย่างเพียงพอ คืออย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ วัน วันละ ๓๐ นาที ทำให้มีน้ำหนักเกินพิกัด โดยพบผู้ชายอ้วนร้อยละ ๒๐.๘ ส่วนผู้หญิงพบร้อยละ ๓๗.๑ ต้นเหตุอ้วนยังเกี่ยวข้องกับอาหารการกิน โดยเฉพาะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าเบียร์ เหล้า ผลการวิจัยในต่างประเทศพบว่า เหล้า เบียร์ เป็นเครื่องดื่มที่ทำให้พลังงานสูงพอๆ กับกินอาหารมื้อใหญ่ เป็นสาเหตุทำให้อ้วนที่คนส่วนใหญ่คาดไม่ถึง โดยผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ จะทำให้มีไขมันในเลือดสูงขึ้นและเสี่ยงต่อหัวใจวาย โดยเฉพาะคนที่ดื่มเหล้าหรือเบียร์ทุกวัน จะมีพลังงานส่วนเกินจากเครื่องดื่มเหล่านี้สะสมในร่างกายวันละ ๕๐ - ๒๐๐ กิโลแคลอรี เหมือนกินไขมัน ๑ - ๔ ช้อนชา ทำให้มีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นอาจเดือนละ ๑ กิโลกรัม หรือมีไขมันในเส้นเลือดสูง ถึงแม้ไม่อ้วนก็ได้ ทั้งนี้ พบว่าเบียร์ ๑ กระป๋องขนาด ๑๒๐ ออนซ์ จะให้พลังงาน ๑๑๕ แคลอรี เทียบเท่ากับกินข้าวสวย ๑ ทัพพีครึ่ง การกินอาหารทั่วไป เช่น ข้าว เส้นก๋วยเตี๋ยว กับเนื้อสัตว์ต่างๆ น้ำหนักทุก ๑ กรัม ร่างกายจะได้พลังงาน ๔ กิโลแคลอรี ขณะที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้ำหนักทุก ๑ กรัม จะให้พลังงานมากถึง ๗ กิโลแคลอรี อีกทั้งแอลกอฮอล์เป็นตัวการขัดขวางการเผาผลาญพลังงานของร่างกาย ไม่ให้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์^๕ ฉะนั้น หากเลิกดื่มเครื่องดื่มประเภทนี้จะเป็นผลดีต่อสุขภาพการดูแล

^๔ ทรงเกียรติ ปิยะกะ และ เวทิน ศันสนีย์เวช, ยืมผู้เรียนรู่ยาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑ - ๑๓.

^๕ หนังสือพิมพ์ข่าวสด, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ : ๒.

สุขภาพ ไม่ให้น้ำหนักตัวมากหรือไม่ให้อ้วน จะต้องฝึกการออกกำลังกายให้ติดเป็นนิสัย ถึงขั้นว่าหากวันไหนไม่ได้ออกกำลังกายเหมือนชีวิตขาดอะไรไปอย่างหนึ่ง และต้องปรับพฤติกรรมการกิน โดยลดอาหารประเภทสหวานหรือมีไขมันมาก เพิ่มการกินผักและผลไม้สด หากกินทุกมื้อได้ยิ่งดีเพราะนอกจากจะให้พลังงานต่ำมากแล้ว ยังทำให้อิ่มเร็วเนื่องจากมีกากใยมาก

นอกจากนั้นผลจากการดื่มสุรายังส่งผลให้เกิดโรคมะเร็งต่างๆ ถึง ๑๔ แห่ง โดยผู้หญิงที่เป็นนักดื่มมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคมะเร็งตับถึง ๕.๑๕ เท่า ในขณะที่เพศชายมีความเสี่ยงเพียง ๑.๖๒ เท่า ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งในช่องปาก ๕.๖๕ เท่า รองลงมาคือ โรคมะเร็งหลอดอาหาร ๔.๒๓ เท่า นั่นถือว่าเป็นภัยที่น่ากลัว และอีกประการหนึ่งคือ ความเสี่ยงต่อความผิดปกติทางระบบประสาทและจิตใจ ที่พบมากที่สุดคือ ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคลมชักถึง ๗.๕๒ เท่า ความเสี่ยงต่อระบบหัวใจและหลอดเลือดที่พบมากที่สุดคือ ความเสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูงถึง ๔.๑๐ เท่า^๖

สรุปได้ว่าผลกระทบที่เกิดทางด้านร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรานั้น ก่อให้เกิดโรคภัยนานาประการ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อร่างกายของบุคคลผู้ดื่มสุรานั้น ความทรพลาทางทางด้านร่างกายอันเป็นผลพวงมาจากการดื่มสุรา ที่จะต้องคอยเยียวยาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ โดยเฉพาะโรคร้ายที่สำคัญคือโรคมะเร็งอันเกิดจากพิษของสุรา และโรคร้ายนานาชนิดถึง ๔๐ อย่าง และยังส่งผลให้ผู้ดื่มสุราป่วยทั้งร่างกายและจิตใจด้วย

๓.๑.๒ ผลกระทบทางด้านอารมณ์

สุราหรือน้ำเมานั้น เมื่อดื่มเข้าไปแล้วสามารถที่เปลี่ยนแปลงคนดีให้เป็นคนเลวได้ในพริบตา อย่างที่ว่าน้ำสุรานั้นเป็นน้ำเปลี่ยนนิสัย ปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดของผู้ดื่มสุรา เมื่ออยู่ในระดับร้อยละ ๐.๕ จะมีผลต่ออารมณ์ คือ ทำให้อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิด ฟุ้งซ่าน ขาดสมาธิ ฉุนเฉียว ก้าวร้าว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ส่งผลต่อความคิด และการตัดสินใจ ทำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจ ขาดสติจำอะไรไม่ได้^๗ ก่อให้เกิดภาวะ

^๖ ดูรายละเอียดใน จีรนนท์ แก้วกล้า, “การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์และผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์”, งานวิจัย, (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, ๒๕๔๘), หน้า บทคัดย่อ.

^๗ สุรนันทา ศิริวาจ, “การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่”, หน้า ๑๕.

ภาวะความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้าสูง ความรู้สึกเป็นสุขต่ำ มีความเครียด ไม่สบายใจ ระดับปานกลางถึงรุนแรง และยังก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลายอย่าง เช่น ปัญหาสุขภาพ พฤติกรรมรุนแรง ก้าวร้าว ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาการงาน ปัญหาการเงิน และปัญหาครอบครัว และยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อปัญหาทางสุขภาพจิตที่รุนแรงถึงกับเสียสติเลยก็มี ดังงานวิจัยที่พบว่า ผู้ป่วยพิษสุราในโรงพยาบาลสมเด็จพระยามีสภาพจิตอยู่ในระดับสุขภาพจิตไม่ดี ถึงร้อยละ ๖๕ มีปัญหาสุขภาพจิตเล็กน้อย ร้อยละ ๓๓.๐๐ และมีสุขภาพจิตดีเพียงร้อยละ ๒.๐๐^๕ เท่านั้น

การดื่มสุราของคนไทยแรกเริ่มเดิมทีนั้นจะมีสาเหตุมาจากอะไรก็ตาม เมื่อระดับแอลกอฮอล์เข้าไปสู่เส้นเลือดแล้ว ทำให้ความกดดันที่เคยมีอยู่ในภายในเหยือกออกมา บางคนอาจหาทางระบายอารมณ์กับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ บางคนก็ระบายอารมณ์กับผู้ที่อ่อนด้อยกว่าที่ถือว่าอยู่ในอาณาเขตของตนเอง เช่น ภรรยา และลูก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา จะเห็นได้ว่าประชาชนที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลทางสุขภาพจิต เช่น โรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลสมเด็จพระยามีสภาพจิต โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ หรือโรงพยาบาลจิตเวชต่างๆ หนึ่งในจำนวนนั้นมีสุราเป็นเหตุ โดยเฉพาะโรงพยาบาลศรีธัญญาจะพบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นชนระดับรากหญ้า รายได้เฉลี่ยประมาณ ๘,๐๐๖ บาทต่อเดือน โดยมีอาชีพรับจ้างที่ต้องใช้แรงงาน มีที่อยู่อาศัยในเขตเมือง อายุเริ่มดื่มและเริ่มป่วยเฉลี่ย ๒๒ ปี และ ๓๔ ปี มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา น้อย ส่วนใหญ่แต่งงานแล้วและอยู่ในครอบครัวเดี่ยว มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยประมาณ ๔.๕ คน^๖ ซึ่งบางกรณีการดื่มสุราก็ก่อให้เกิดความเครียดกับผู้ที่ดื่มถึงระดับพยายามที่จะฆ่าตัวตาย หรือคิดที่จะฆ่าผู้อื่น เพราะสภาพจิตหลอน นั้นเป็นผลมาจากการหาทางออกจากปัญหาต่างๆ ของชนชั้นกรรมาชีพในสังคมไทย ที่ต้องการหาทาง

^๕ นันทิกา ทิวาชาติ, “ความผิดปกติของการดื่มสุราในจังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า บทคัดย่อ.

^๖ คุรายละเอียดยใน จินตนา ศรีหาล้า, “สุขภาพจิตของผู้ป่วยโรคพิษสุราในโรงพยาบาลสมเด็จพระยามีสภาพจิต”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๗), หน้า บทคัดย่อ.

^๗ บารมี จรัสสิงห์, “การศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับผู้ป่วยโรคจิตจากพิษสุราในโรงพยาบาลศรีธัญญา”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑.

ระบายนามณ์ออกไปด้วยการดื่มสุรา แต่หารู้ไม่ว่าสุรานั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดภาวะผิดปกติทางจิต ซึ่งเป็นวิธีการจัดการกับปัญหาสุขภาพจิต ในลักษณะที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาอย่างอื่นตามมาในภายหลัง ที่จัดได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาแบบอัตโนมัติวิธีที่ไม่ถูกต้อง

ขณะนี้สังคมไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์เมือง โรคระบาด พิบัติภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปี ๒๕๕๒ ส่งผลให้หัวหน้าครอบครัวเครียด ในรายที่ประสบปัญหารุนแรง อาจเกิดอาการทางจิต รวมถึงการคิดฆ่าตัวตายได้ ทั้งนี้ จากการสำรวจอุณหภูมิใจของคนไทยของกรมสุขภาพจิต รอบเดือนเมษายนที่ผ่านมา พบคนไทยมีความเครียดมากถึงมากที่สุดร้อยละ ๑๒.๖ ในจำนวนนี้ มีความคิดทำร้ายตนเองสูงถึงร้อยละ ๑๖ และเคยทำร้ายตนเองแล้วร้อยละ ๕ สาเหตุสำคัญ ๔ อันดับคือ ปัญหาการเงิน ครอบครัว การเจ็บป่วยตนเองและปัญหาสังคม/สิ่งแวดล้อม ขณะที่ประชาชนจัดการกับปัญหาด้วยวิธีที่เพิ่มความเสี่ยง เช่น ดื่มสุราร้อยละ ๘ สูบบุหรี่ร้อยละ ๖ และเล่นการพนันร้อยละ ๑^{๑๑}

ดังนั้น ประเด็นเรื่องสุขภาพจิตถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะเป็นปัญหาที่กระทบทางด้านจิตใจของผู้บริโภคสุรา อันอาจเป็นสาเหตุให้ก่อความรุนแรงต่อตนเองและสังคมได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้บริโภคสุราจนคุมสติไม่อยู่ แล้วระบายนามณ์ที่ตนเก็บกตไว้ภายในให้ระเบิดปะทุออกมาเป็นชนวนก่อความไม่สงบในครอบครัว โดยเฉพาะการทำร้ายทู่ตีต่อคู่ครองหรือลูกๆ บางคนอาจทำร้ายบุพพการีคือพ่อและแม่ได้ เพราะขาดสติที่คอยยับยั้งความคิดนั้นๆ

๓.๑.๓ ผลกระทบทางด้านบุคคลกับสังคม

คำว่าบุคคลกับสังคมในที่นี้หมายถึง ตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดื่มสุราได้สร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย สุรานั้นได้ก่อให้เกิดผลกระทบระหว่างผู้ดื่มสุรากับสังคมมากมายหลายอย่าง สังคมโดยทั่วไปเริ่มรู้สึกว่าจะไม่ค่อยมีความปลอดภัยทั้งต่อร่างกายและทรัพย์สินของตนเอง^{๑๒} โดยเฉพาะในสังคมเมือง ที่สตรีออกไปทำงานในโรงงานและมีบ้าน

^{๑๑} “สุขภาพจิตคนไทยแย่ พบเครียดจัด ๑๒.๖๖%” <http://icare.kapook.com/index.php> เข้าถึงเมื่อ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒.

^{๑๒} จักรกฤษณ์ ฤกษ์ดี, “ผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนจากอุตสาหกรรมการผลิตเบียร์ในบ้านแม่ลาด หมู่ ๒ ตำบลแม่ลาด อำเภอลองขลุ้ง จังหวัดกำแพงเพชร”, งานวิจัย, (สำนักวิจัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า บทคัดย่อ.

หรือห้องเช่าอยู่ในซอยลึก เวลากลับบ้านคิดค้น ต้องเดินผ่านกลุ่มของนักดื่มสุราที่กำลังจับกลุ่มดื่มกันอยู่ ทำให้เกิดความระแวงกลัวจะเกิดเหตุการณ์ดังเห็นได้จากภาพเหตุการณ์คนเมาสุราข่มขืนแล้วฆ่าชิงทรัพย์ หรือ คนเมาคอยจี้ชิงทรัพย์ของเจ้าทุกข์ ซึ่งเป็นคดีที่เห็นกันอยู่บ่อยครั้งตามข่าวหนังสือพิมพ์ หรือสื่อโทรทัศน์ต่างๆ บางกรณีสุรานั้นได้เพิ่มพลังอีกคนองให้แก่วัยรุ่น เมื่อวัยรุ่นได้ดื่มสุราเข้าไปแล้วมักจะมีอารมณ์ก้าวร้าว มีการเที่ยวเตร่ ขับรถจักรยานยนต์ออกไปเที่ยวยามค่ำคืน สร้างความรำคาญให้เกิดแก่บุคคลทั่วไป และเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุตามท้องถนน บางครั้งก่อคดีขับรถชนคนอื่นถึงขั้นเสียชีวิตก็มี และมีเหตุการณ์จี้ดงแะลักขโมยมากขึ้น ความไม่ปลอดภัยย่อมเกิดแก่บุคคลที่อยู่ในสังคมต่างๆ ที่ไม่ต้องการ

อีกประเด็นหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคม คือ ผลจากการดื่มสุราของผู้ดื่มสุรานั้น เมื่อเกิดภัยต่างๆ ขึ้น มักจะผลักภาระให้กับสังคม ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมืองที่ดี หรือขาดหน้าที่ประชากรที่ควรทำต่อประเทศ หรือขาดหน้าที่ลูกบ้านที่พึงใส่ใจกับชุมชนของตนเอง อย่างเช่น เมื่อชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องการความร่วมมือร่วมใจสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ชุมชน ก็หวังพึ่งพาอาศัยไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการอาศัยด้านเรี่ยวแรงกำลังกาย หรือการสนับสนุนทางด้านแรงสติปัญญา หรือด้านแรงใจ เพราะสุรานั้นได้บั่นทอนกำลังเหล่านั้นแล้ว

๓.๑.๔ ผลกระทบทางด้านสติปัญญา

อานูภาพของแอลกอฮอล์ สามารถเล่นถึงสมองได้ ภายในเวลา ๖ นาที ดร.อามิน บิลเลอร์ หัวหน้านักวิจัยมหาวิทยาลัยไฮเคลเบิร์ก ทำการศึกษาจากอาสาสมัครชาย ๘ คน หญิง ๘ คน พบว่า หลังจากดื่มเบียร์ ๓ แก้ว หรือเหล้าไวน์ ๒ แก้ว ทำให้ปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๐.๐๕ เป็น ๐.๐๖ จะส่งผลให้เซลล์สมองเปลี่ยนแปลงไป แสดงว่า สมองมีปฏิกิริยาไวกับเหล้ามาก และแสดงว่าพิษของแอลกอฮอล์ก็ออกฤทธิ์เร็วเช่นกัน และยังพบว่า ความเข้มข้นของสารอย่างครีตินซึ่งมีส่วนปกป้องเซลล์ได้ลดลง ขณะที่ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น เมื่อศึกษาพบว่า ความผิดปกติของสมองในผู้ที่ดื่มสุราขนาดสัณฐาน

ประมาณ ได้กลับฟื้นคืนปกติได้ แต่ความสามารถของสมองที่จะกลับฟื้นคืนจากพิษแอลกอฮอล์จะต้องลดน้อยหรืออาจจะสิ้นลง หากว่าดื่มในปริมาณที่มากขึ้น^{๑๓}

ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาเกี่ยวกับโรคพิษสุราเรื้อรังในโรงพยาบาลแล้ว พยาบาลซึ่งดูแลผู้ป่วยตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีความจำเป็นต้องประเมินและให้การช่วยเหลือที่เร่งด่วนเกี่ยวกับพฤติกรรมนอนไม่หลับ เดินไปมา ระวัง เพื่อ สับสน (delirium) จากระดับสติสัมปชัญญะและความรู้สึกตัวเปลี่ยนแปลงไป และจากมีการทำงานของสมองที่เกี่ยวกับความคิด ความจำ การรับรู้เสียไป เช่น สับสนเรื่องวันเวลา สถานที่ ทำให้ผู้ป่วยอยู่ไม่นิ่ง เดินไปมา เสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่างๆ ได้ ฟอรัทแนซ และ โซโลเดย์ วอร์เรท กล่าวว่า บทบาทของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่มีอาการถอนพิษสุรา ส่วนหนึ่งคือ ต้องเข้าใจขั้นตอนของอาการถอนพิษสุราหรืออาการขาดสุราที่มีทั้งหมด ๔ ระยะ เพื่อการวางแผนให้การพยาบาลอย่างเหมาะสมดังนี้คือ ระยะที่ ๑ อาการเกิดขึ้นหลังจากหยุดดื่มสุรา ๘ ชั่วโมงหรือมากกว่า ผู้ป่วยจะมีอาการสั่นในระดับปานกลาง คลื่นไส้ วิดกกังวล หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง และเหงื่อออกมาก ในระยะที่ ๒ เป็นระยะที่มีอาการเกิดขึ้นมากกว่า ๘ ชั่วโมงแต่ไม่ถึง ๑๒ ชั่วโมง จะมีอาการสั่นมากขึ้น วิดกกังวล เคลื่อนไหวมากขึ้น นอนไม่หลับ สูญเสียการรับรู้เวลา สถานที่ บุคคล และมีอาการประสาทหลอนทางตาซึ่งพบมากที่สุด ระยะที่ ๓ หลังหยุดดื่มสุรา ๑๒ - ๔๘ ชั่วโมง จะเพิ่มความรุนแรงของอาการประสาทหลอนและการเกิดอาการชักแบบแกรนมาล (granmal seizures) หรือชักทั้งตัวซึ่งระยะที่ ๒ และ ๓ จะเรียกว่าอาการสับสนเพ้อคลั่ง (delirium tremens) ระยะที่ ๔ อาการเกิดขึ้นหลังจากหยุดดื่มสุรา ๓ - ๕ วัน โดยเริ่มมีอาการสับสน เพ้อคลั่ง และอาการนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่พบได้ชัดเจนคือ สับสน มีความผิดปกติในการเคลื่อนไหวอย่างรุนแรง อยู่ไม่นิ่ง ไม่หลับ ประสาทหลอน และ หัวใจเต้นเร็ว (tachycardia)^{๑๔}

สุรานั่นจัดได้ว่าเป็นตัวการที่บั่นทอนสติปัญญาของคนให้ถดถอย ทำให้เลอะเลือน ไม่ก่อให้เกิดความกระฉับกระเฉงทางสมองอย่างที่ใครคาดหมายไว้ เพราะสุรานั่นจะ

^{๑๓} หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, “อานุกาพของแอลกอฮอล์ สามารถเล่นถึงสมองได้ ภายในเวลา ๖ นาที”, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ : ๗

^{๑๔} เบญจวรรณ จอมอินตา, “การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการผูกมัดผู้ป่วย โรงพยาบาลเกาะคา จังหวัดลำปาง”, งานค้นคว้าอิสระ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พ.ศ. ๒๕๕๐), หน้า ๓.

ส่งผลทำให้ประสาทส่วนรับรู้ ตัวสั่งการทำงานช้าลง หรือหยุดทำงานในที่สุด อันเป็นเหตุแห่งโรคสมองฝ่อได้ในที่สุด

สรุปได้ว่า สุราน้ำนั้นเป็นเหตุก่อให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคลของผู้ดื่มสุรา แม้เพียงน้อยนิกก็ตาม เพราะการเริ่มต้นทุกอย่างย่อมมาจากครั้งแรกเสมอ และเมื่อมีครั้งแรกแล้วก็ย่อมมีครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ ต่อไปเรื่อยๆ สุดท้ายก็ทำให้ผู้นั้นเป็นนักดื่มสุราในที่สุด และสุราที่ดื่มไปนั้นยังส่งผลเสียหายให้เกิดขึ้นแก่ผู้ดื่มทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะโรคร้ายสารพัดอย่างที่มีความทุกข์ทรมานเป็นเครื่องการันตี แล้วยังทำให้ผู้ดื่มสุราน้ำมีจิตใจโหดร้ายทารุณเพื่อพิษของสุราน้ำนั้นด้วย

๓.๒ ผลกระทบด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัว

คำว่าผลกระทบด้านสุขภาพจิตและชีวิตของบุคคลในครอบครัว หมายถึง คุณภาพชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ดื่มสุราทั้งคู่ครอง บุตร และญาติมิตร ที่ได้รับผลกระทบจากผลการกระทำของบุคคลผู้ดื่มสุราทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย โดยเฉพาะการก่อความรุนแรงในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัว เป็นพฤติกรรมในเชิงล่วงละเมิด ชูเชิญ ทำร้ายคนในครอบครัว เช่น ใช้กำลังทำร้ายทุบตีภรรยา ทำร้ายจิตใจ เช่น การนอกใจภรรยา ค่าทอน คุกคามเหยียดหยาม ทำให้อับอาย เสรีเสียใจ มีนดิ่งไม่พุดด้วย ตลอดจนการปิดกั้นโอกาสทางสังคม ไม่ให้ติดต่อกับเพื่อน ญาติพี่น้อง หรือสังคมภายนอก รวมถึงการไม่รับผิดชอบครอบครัว ควบคุมทางการเงินเพื่อให้ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากอีกฝ่ายหนึ่ง มีการล่วงละเมิดทางเพศในรูปแบบต่างๆ เช่น การข่มขืน บังคับใจภรรยาให้มีเพศสัมพันธ์แบบฉ้อฉล และการขายลูกสาว เป็นต้น

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องสลับซับซ้อนหลายรูปแบบ ต่างมุมมอง ต่างสาเหตุและต่างปัจจัย ตั้งแต่ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยระดับชุมชน และปัจจัยระดับสังคม รวมทั้งความเชื่อ จารีตประเพณี และวัฒนธรรม ล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ความรุนแรงยังคงดำเนินต่อไป โดยเฉพาะบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้แยกเป็นประเด็นศึกษา ๓ กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุรา คือ

๓.๒.๑ ผลกระทบต่อคู่ครอง

๓.๒.๒ ผลกระทบต่อบุคคลผู้สืบสกุล

๓.๒.๓ ผลกระทบต่อญาติมิตร

๓.๒.๑ ผลกระทบต่อคู่ครอง

ครอบครัวไม่เป็นเพียงหน่วยสังคมหน่วยแรก ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นคนดีหรือไม่ดีเสมอ แต่ครอบครัวยังเป็นหน่วยสังคมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการดื่มของสมาชิกในครัวเรือน เช่น กรณีสามีภรรยาทะเลาะวิวาทจนเกิดอาการบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ สมาชิกในครอบครัวต้องแบกรับไว้ทั้งหมด โดยคนนอกไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องได้เลย ผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ ผู้หญิงที่เป็นคู่ชีวิต รองลงไปคือ เด็ก ซึ่งเมื่อเติบโตไปในวันข้างหน้าก็จะเกิดความเคยชินกับพฤติกรรมทำนองนี้ และดูดซับความรุนแรงเข้าไปในบุคลิกภาพของตนเอง บางครั้งความที่ผู้ดื่มสุราแล้วมากลายเป็นคนใจร้อนวู่วาม ทำอะไรโดยไม่ยั้งคิด ทำให้ภรรยารู้สึกเสียใจร้องไห้หรือมีอาการซึมเศร้า ความสุขในครอบครัวลดลง มีการทะเลาะเบาะแว้ง และยังส่งผลให้ภรรยาเกิดความเครียดได้มาก^{๑๕}

สังคมไทยปัจจุบัน แม้จะเป็นสังคมที่รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามากมาย และกฎหมายยังให้สิทธิแก่สตรีมีความเท่าเทียมกับผู้ชาย แต่ในทางปฏิบัติหรือจิตสำนึกโดยทั่วไปแล้ว ไม่ว่าจะหญิงหรือชายต่างก็ยังคงอยู่ในกฎกติกาของสังคมดั้งเดิม คือความเป็นสังคมปิตาธิปไตย โดยถือเอาชายเป็นใหญ่ ในเมื่อเป็นครอบครัวแล้วผู้ชายยังคงได้ถูกยอมรับให้เป็นผู้นำครอบครัว ซึ่งส่วนหนึ่งนั้นก็มาจากวัฒนธรรมไทย อันเป็นพื้นฐานที่ฝังรากลึกอยู่ในจิตใจของคนไทยทุกหมู่เหล่า เมื่อผู้นำครอบครัวเป็นคนดียอมทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุข หากครอบครัวมีผู้นำที่สร้างปัญหาโดยเฉพาะผู้นำที่หมกมุ่นอยู่กับการดื่มสุรา ย่อมทำให้ครอบครัวพลอยได้รับผลกระทบไปด้วย

^{๑๕} คุราวยละเอียดใน จุณินทรีย์ จันทร์ชมภู, “ปัญหาจากการดื่มสุราของผู้ป่วยโรคพิษสุราเรื้อรังตามการรับรู้ของตนเองและภรรยา”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๖), หน้า บทคัดย่อ.

ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของผู้นำครอบครัว ที่มีผลกระทบต่อ คู่ครองนั้น มีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ครอบครัว และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่ก็นั้นมาจากการตีม สู่ราแล้วสร้างปัญหา ซึ่งมีผลสรุปเป็น ๒ ประเด็นด้วยกัน ดังนี้

ผลกระทบทางกาย เช่น การถูกฆาตกรรมเป็นผลกระทบจากการกระทำที่รุนแรง ที่สุด อันเนื่องมาจากการทะเลาะวิวาทกันแล้ว และจบลงด้วยการถูกฆาตกรรมเพราะความหึง หวงด้วยฤทธิ์สู่รา หรืออาจบาดเจ็บหรือพิการจากการถูกทารุณกรรมด้วยกรรมวิธีต่างๆ ทั้ง อาวุธอันเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือส่วนนอกร่างกาย หรือไม่ก็ตั้งครุภักในขณะที่ยังไม่พร้อม โดยเฉพาะพ่อแม่วัยรุ่นที่ยังไม่พร้อมจะมีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ ภรรยาต้องถูกบังคับให้ไป ทำแท้งเป็นการข่มเหงน้ำใจสตรีที่อดทนด้วยความขมขื่น หรือบางกรณีก็พลอยรับโรคติดต่อ ร้ายแรงจากเพศสัมพันธ์ ที่สามีนำมาจากการไปใช้บริการหญิงขายบริการหรือหญิงที่ติดโรค ร้ายแรงอยู่แล้ว นั่นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สตรีเกิดความเครียดและก่อให้เกิดผลกระทบ ทางด้านจิตใจต่อมา

ผลกระทบทางด้านจิตใจ เช่น ฆ่าตัวตาย ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายในลักษณะต่างๆ ได้รับความกดดัน มีความเครียดกังวล ที่บางครั้งแสดงอาการโดยไม่รู้สาเหตุ เช่น ปวด ศีรษะ นอนไม่หลับ หรืออาจมีอาการซึมเศร้า โดยเฉพาะในผู้หญิงที่ถูกข่มขืนกระทำชำเรา และกระทำทารุณกรรมทางเพศจากสามี จะมีความกดดันทางร่างกายและอารมณ์อย่างมาก จนอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตาย และยังก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตขั้นรุนแรง เมื่อผู้หญิงที่ถูก กระทำรุนแรง แม้จะไม่มีร่องรอยบาดแผล หรือร่องรอยที่เกิดขึ้นตามร่างกายในกรณีที่ไม่ รุนแรงจะเลือนหายไป แต่บาดแผลภายในจิตใจนั้น ถือว่าไม่อาจลบเลือนไปได้ง่ายๆ และ อาจอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ ผลกระทบนี้ส่งผลต่อบุคลิกภาพของผู้ถูกกระทำที่ต้องการเยียวยา บางรายอาจมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ หรือการทำหน้าที่ การงานด้วย^{๑๖}

ผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงจำนวนมากจะซึมเศร้าหรือกระวนกระวาย มีผล ให้จิตใจแปรปรวน ขณะที่บางคนมีอาการเครียด ท้อแท้เรื้อรัง ผู้หญิงจำนวนมากสูญเสีย ความมั่นคงในตนเอง กลัวสังคมไม่ยอมรับ อับอาย คิดว่าตนเองไร้ค่า บางรายมีอาการทาง

^{๑๖} มุลนิธิเพื่อนหญิง, วัตรกรรมผู้ชายเลิกเหล้า ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒ - ๑๓.

จิตมากขึ้นเมื่อถูกกระทำซ้ำๆ บางรายมีอาการหวาดกลัว หวาดผวา แม้เหตุการณ์สิ้นสุดมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่สภาพจิตใจยังได้รับผลกระทบอยู่

บางคนก็หาทางออกด้วยการหันหน้าเข้าหาสุราเหมือนกับผู้ชาย แม้ในผลการวิจัยจะพบว่าผู้หญิงเป็นโรคติดสุราน้อยกว่าผู้ชายถึง ๓ เท่า แต่จะไม่ติดสุราในเยาว์วัย ครั้นอายุมากขึ้น มีเรื่องกระทบจิตใจมาก หรือเป็นโรคซึมเศร้ามักจะใช้เหล้าเป็นเครื่องชโลมใจ จึงมีโอกาสติดสุราได้มาก ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้หญิงจะยอมรับว่าตนเองมีปัญหาในการดื่มสุรา และจะไม่ค่อยถกเถียงในการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล โอกาสที่จะหายจากโรคติดสุราจึงมีมากกว่าผู้ชาย แต่ก่อนผู้หญิงจะติดสุราน้อยกว่าผู้ชาย พอมาสมัยนี้ผู้หญิงชักจะดีขึ้น โดยเฉพาะวัยรุ่น ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย จะดื่มสุราเท่ากันหมด จึงเป็นที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง เพราะนักดื่มสุราผู้หญิงนั้น ถ้าดื่มจัดมากมักมีปัญหากระทบต่อร่างกายและจิตใจมากกว่าผู้ชาย ปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงหันมาดื่มสุรานั้น ขึ้นอยู่กับสถานะทางสังคม โดยเฉพาะมีการเปลี่ยนแปลงสถานะทางการสมรส เช่น มีการหย่าร้าง หรือตกงาน หรือถูกพลัดพรากจากผู้เป็นที่รัก แต่สำหรับหญิงม่ายเพราะสามีตาย ส่วนใหญ่กลับไม่หันมาดื่มสุราเพื่อดับความเศร้าโศก^{๑๑}

นั่นเป็นผลกระทบจากการเมาสุรา แล้วแสดงอารมณ์ข่มเหงน้ำใจคู่ครองของบุรุษเพศที่ยังยึดติดกับค่านิยมสังคมแบบชายเป็นใหญ่ ที่มีความเชื่อว่าผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว สามีเป็นเจ้าของชีวิตภรรยา จึงมีสิทธิคว่ำ ทูตตำราญ หรือบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ตามความต้องการได้ และเนื่องจากเรื่องดังกล่าวถือว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว ถูกสังคมจัดวางให้เป็นเรื่องส่วนตัว แม้แต่กลไกของรัฐ กระทั่งญาติพี่น้องและผู้ที่อยู่ใกล้ชิดก็ไม่อยากเข้าไปข้องเกี่ยว หรือไม่กล้าเข้าไปช่วยเหลือผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในภาวะยากลำบาก ต้องจำยอมและจำนน ไม่กล้าบอกเล่าให้ใครฟัง เพราะทัศนคติที่ถูกสั่งสอนมาว่าเรื่องภายในครอบครัวเป็นเรื่องน่าอาย น่าขายหน้า เป็นเรื่องที่ไม่ควรจะไปเล่าให้คนอื่นฟัง และปัญหาที่เกิดขึ้นก็เป็นความบกพร่องของฝ่ายหญิงเอง

^{๑๑} ทรงเกียรติ ปิยะกะ และ เวทิน ศันสนีย์เวทย์, ยืมผู้เรียนรู้อาเสพติด, หน้า ๔.

๓.๒.๒ ผลกระทบต่อบุคคลผู้สืบสกุล

สภาพปัญหาเกี่ยวกับพ่อในสังคมปัจจุบันนั้น ได้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะปัญหาระหว่างพ่อกับลูกของตน ซึ่งมีข่าวออกมาให้เรารับรู้เรื่อยมา ทั้งทางด้านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อต่างๆ ในปัจจุบัน เช่นข่าวในหนังสือพิมพ์ที่ลงไว้ว่า “ลูก ๒ ขวบร้องให้ พ่อโมโหกระหน่ำไม้ตีสลบเหมือน”^{๘๔} เด็กไทยประมาณ ๑ ใน ๔ เคยเห็นการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์เงินเมาของสมาชิกในครอบครัว และส่วนใหญ่มีประสบการณ์นี้ก่อนอายุ ๑๘ ปี^{๘๕} ซึ่งสภาพเช่นนี้ก่อผลกระทบต่อเด็กหลายด้าน ทั้งความกระทบกระเทือนทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุต่างๆ เนื่องจากฤทธิ์แอลกอฮอล์ รวมทั้งเกิดปัญหาพฤติกรรมเพราะขาดต้นแบบที่ดีในการดำเนินชีวิต และมีแนวโน้มที่จะถูกกลโกงต่อร่างกายอย่างรุนแรง โดยเฉพาะเวลาที่พ่อแม่เมาจนขาดสติ การเผชิญหน้ากันการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างพ่อแม่จากการมีเงินมา ทำให้เด็กเกิดความตึงเครียดด้านอารมณ์ หวาดกลัว ตกใจ โดดเดี่ยว ซึมเศร้า ไม่สบายใจ ขณะเดียวกัน พ่อแม่ที่มีอารมณ์ตึงเครียดก็ไม่สามารถตอบสนองด้านอารมณ์ให้กับเด็กได้ นอกจากนี้ กรณีที่หัวหน้าครอบครัวดื่มสุรา แม่ยังมีโอกาสดื่มเพิ่มขึ้น หรือมีความกดดันจากปัญหาชีวิตสมรส จนไม่สามารถทำหน้าที่แม่ที่ดีได้นอกจากนั้น ยังทำให้เด็กมีพัฒนาการเรียนรู้ได้ช้า มีปัญหาด้านการเรียนรู้ด้วย

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อลูกไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจของพ่อแม่ผู้ปกครอง หากพ่อแม่เจียดเงินที่ควรเป็นค่าขนมค่าเล่าเรียนของลูกๆ ไปทุ่มให้กับการดื่มสุรา และไม่ได้ใส่ใจกับความเป็นอยู่ของเด็ก ย่อมก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เมื่อพ่อแม่ออกไปเที่ยวตามอำเภอใจ พลอยทำให้เด็กรับเอาพฤติกรรมดังกล่าว หนีเที่ยวหมกมุ่นกับสุรายาเสพติด กลายเป็นเด็กมีปัญหา โดยเฉพาะในงานวิจัยที่พบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาสุขภาพจิต มาจากครอบครัวที่บิดาเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง(๕๐%) มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่บิดาไม่ได้เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง (๘%) และยังพบว่า

^{๘๔} หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๐ : ๑.

^{๘๕} “เครื่องตีแอลกอฮอล์ทำลายครอบครัว”, งดเหล้าเข้าพรรษา ทำความดีถวายในหลวง ปี ๒๕๕๑, สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, เอกสารข้อมูลเผยแพร่เพื่อร่วมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ทำความดีถวายในหลวง ปี ๒๕๕๑ : ๑๑.

วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่บิดาเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าวัยรุ่นที่บิดาไม่ได้เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ๑๑.๕ เท่า^{๒๐}

มีปัจจัยบ่งชี้หลายอย่างก่อนจะเกิดว่าบุคคลใดจะติดสุราหรือไม่ จากการศึกษาบางครอบครัว พบว่า ถ้าคนในครอบครัวดื่มสุราจนติด ลูกหลานจะพลอยติดสุราไปด้วย ถ้าพ่อหรือแม่ หรือพี่หรือน้อง คนใดคนหนึ่งติดสุรา คนอื่นในครอบครัวมีสิทธิ์ติดสุราได้ถึง ๒๕ เปอร์เซ็นต์ คือสูงกว่าอัตราการติดสุราในพลเมืองทั่วไป ๕ เท่า ถ้าทั้งพ่อทั้งแม่ติดสุราทั้งคู่ อัตราการติดสุราของลูกจะถีบตัวสูงขึ้นไปถึง ๕๐-๖๐ เปอร์เซ็นต์ทีเดียว มีการศึกษาจากคูแฟลคในประเทศสวีเดน ประเทศเดนมาร์ก และที่รัฐไอโอวา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ถ้าฝาแฝดคนหนึ่งติดสุราโอกาสที่คูแฟลคอีกคนจะติดสุราสูงมาก หากเป็นแฝดที่เกิดจากไข่คนละใบ อัตราการติดสุราของคูแฟลคจะมี ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ถ้าเป็นแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน คูแฟลคจะติดสุรา ๖๕ - ๘๐ เปอร์เซ็นต์ นี่ก็แสดงว่า พันธุกรรมเป็นข้อบ่งชี้ถึงอิทธิพลของการติดสุราด้วย แต่ถ้าเป็นฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน ฝาแฝดคนหนึ่งติดสุรา ส่วนคูแฟลคอีกคนกลับติดสุราไม่ถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ก็แสดงว่าต้องมีสาเหตุอื่นๆ เป็นตัวบ่งชี้อีกด้วย การศึกษาวิจัยโดยการแยกเด็กไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม ได้ข้อสรุปเป็นที่แน่ชัดว่า เมื่อแยกเด็กจากพ่อแม่เดิมที่ติดสุราตั้งแต่วัยแรกเกิด เอาไปเลี้ยงในครอบครัวใหม่ที่ไม่ติดสุรา เด็กนั้นก็ติดสุราอยู่ดี ผู้หญิงเมื่อตั้งครรภ์ต้องระวังรักษาตัวให้ดี ยุติการดื่มสุราให้ได้ เพราะสุราจะมีผลกระทบต่อทารกในครรภ์ มีการค้นพบว่า ทารกในครรภ์ของผู้หญิงที่เป็นนักดื่มสุรา จะพิการตามอวัยวะต่างๆ ที่สำคัญ คือ ทารกที่เกิดมาจะเป็นโรคปัญญาอ่อน ศีรษะเล็กสมองเล็ก เชื่องช้า^{๒๑}

ภูมิหลังของครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กก่อคดีรุนแรง อันเป็นผลมาจากการดื่มสุราของพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่ดื่มสุราแล้วไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนลูกทั้งทางด้านสังคมและศีลธรรม เป็นการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือการถูกทำทารุณกรรมจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้เด็กรู้สึกเก็บกด มีความรู้สึกไม่ชอบพ่อแม่ และเป็นปรีภัยต่อพ่อแม่ การ

^{๒๐} ปณินันท์ สกุลทอง, “สัมพันธภาพในครอบครัว และสุขภาพจิตของวัยรุ่นที่บิดาเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ศึกษาเฉพาะกรณีบุตรทหารในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๑), หน้า ๑.

^{๒๑} ทรงเกียรติ ปิยะกะ และ เวทิน ศันสนีย์เวทย์, ยืมผู้เรียนรู้ยาเสพติด, หน้า ๔.

ไม่ลงรอยทะเลาะวิวาทกับพี่น้องเพศชาย การเอาเปรียบพี่น้องเพศหญิง การคบเพื่อนที่ไม่ดี เป็นเหตุจูงใจในการก่อคดีข่มขืนแก่ลูกได้ บางคนหันหน้าเข้าหายาเสพติดประเภทอื่น ด้วยความคิดว่า พ่อแม่ไม่เข้าใจ บ้านไม่มีความอบอุ่น บางกรณีเมื่อเกิดปัญหาภายในครอบครัว เกิดความแตกแยกภายในครอบครัว ทำให้เด็กหญิงต้องหาทางเลี้ยงตัวด้วยการเป็นโสเภณีเด็ก ด้วยความจำเป็น^{๒๒}

การดื่มสุราของผู้ปกครองได้สืบทอดไปถึงลูกทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสภาพจิตใจ คือทำให้ลูกบางคนเป็นที่รองรับอารมณ์ชั่ววูบของผู้เป็นพ่อที่เมาสุรา ทั้งการทุบตีทำร้ายร่างกายให้เกิดความบาดเจ็บทั่วทั้งกาย ลูกสาวบางรายอาจถูกพ่อบังเกิดเกล้าลงมือข่มขืนในขณะที่เมาจนถึงครรภ์ แม้ตัวเองก็ไม่กล้าที่จะเอ่ยปากบอกกับสังคมรอบข้าง เพราะความกลัวพ่อ และเพราะความอายที่ตนถูกพ่อข่มเหงน้ำใจ เด็กผู้ชายบางคนก็พลอยซึมซับเอาพฤติกรรมดังกล่าวของพ่อที่ว่าผู้ชายตัวจริงต้องดื่มสุรา เพื่อแสดงออกถึงความเป็นชายชาติวีร และสร้างความสนิทสนมกับเพื่อนฝูง แต่ความเป็นจริงแล้ว การดื่มสุราหรือเหล้านี้กลับทำให้ผู้ดื่มขาดสติ ขาดความยับยั้งชั่งใจ และกระทำความรุนแรงหรือเป็นเหตุก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทในกลุ่มวัยรุ่น

๓.๒.๓ ผลกระทบต่อญาติมิตร

ญาติและมิตร คือผู้ที่คอยช่วยเหลือหรือดูแล หรือช่วยประคับประคอง ใ้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง รวมถึงพ่อแม่พี่น้องที่คอยให้ความรักความอบอุ่น หากว่าบุคคลใดก็ตามได้ติดหล่มแห่งสุรา ทำตัวให้เมาเกินพิกัดข่มนามาซึ่งความรังเกียจต่อบุคคลที่หวังดี หวังความเจริญต่อตัวผู้นั้น โดยปกติแล้วญาติมิตรมักจะเป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบน้อยกว่าภรรยา และลูก เพราะญาติหรือมิตรนั้นไม่ได้อยู่ใกล้ชิดหรืออยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ส่วนใหญ่ที่คนเมาแล้วก่อความรำคาญให้เกิดแก่ญาติมักจะเป็นปัญหาที่ตามมาจากการดื่มสุรา คือการสร้างความปลอดภัยว่าเป็นคนรู้จักกันกับคนเมา หรือเป็นญาติกับจ๊เมา มีบางกรณีที่ญาติมิตรต้องได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรง ถึงขั้นเสียชีวิตคือการเดินทางไปกับคนเมา ที่ขับรถด้วยความประมาทจนถึงกับชนคนตาย หรือประสบอุบัติเหตุร้ายแรง

^{๒๒} จักร จุกะรัตน์, “ปัจจัยที่ทำให้เด็กหญิงเป็นโสเภณี : ศึกษากรณีสถานบันเทิงย่านรอยัล ซิตี อเวนิว กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า บทคัดย่อ.

บางกรณีก็พาญาติที่เป็นวัยรุ่นไปเที่ยวหาเรื่องก่อการทะเลาะวิวาทกับวัยรุ่นบ้านอื่น ถึงขั้นทำร้ายร่างกายกันและกันและอาจเป็นเหตุให้เกิดการสูญเสียต่อมาด้วย และเมื่อคนดื่มสุราป่วยเพราะพิษจากสุรานอนอยู่ในโรงพยาบาล ยังต้องก่อความลำบากให้กับญาติมิตรที่ต้องไปคอยดูแลกัน

สถานการณ์ที่ญาติหรือมิตรที่เฝ้าดูแลผู้ป่วยทางจิตอันเกิดจากพิษของสุรา ที่ก่อให้เกิดความเครียดมากที่สุด คือ สถานการณ์การจัดการเมื่อผู้ป่วยมีการทำร้ายผู้อื่น ทำร้ายตนเอง และสถานการณ์การจัดการต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศของผู้ป่วย ซึ่งลักษณะความเครียดที่ปรากฏ พบได้ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ กระบวนการคิด พฤติกรรมทางสังคม และจิตวิญญาณ^{๒๓}

เพราะความสับสนทางภาวะจิตอันเกิดจากพิษสุราเรื้อรัง ทำให้ผู้ที่ติดสุราลงมือทำร้ายตนเอง ตลอดจนพยายามฆ่าตัวตาย การทำหน้าที่การงานบกพร่อง การสูญเสียทรัพย์สินเงินทองและมีภาระหนี้สิน การมีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้าน การมีปัญหาเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส และการมีความรู้สึกต่อตนเองในทางลบ ทำให้เกิดภาวะเครียดนอกจากจะสร้างความกดดันและความเครียดให้เกิดขึ้นกับตนแล้ว ยังสร้างบาดแผลในใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งคู่ครอง ลูกรัก และญาติมิตร เป็นต้น

๓.๓ ผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

คำว่า ผลกระทบต่อสังคมโดยรวม หมายถึง ผลที่สังคมจะได้รับแรงผลักดันจากการดื่มสุราของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบนั้นๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อันเป็นส่วนหนึ่งที่ว่าได้ว่าเป็นผลกระทบอันสำคัญของสังคมไทยที่พึงตระหนักไว้ คนไทยมีการดื่มสุรามาช้านานแล้ว โดยมักดื่มในเทศกาลต่างๆ เช่น งานเลี้ยงขึ้นบ้านใหม่ งานเลี้ยงสังสรรค์ งานฉลองตามประเพณีต่างๆ เป็นต้น และมีความเชื่อว่าเรื่องการดื่มสุรามีผลดีต่อสุขภาพ เช่น การดื่มยาแดงเพื่อสุขภาพ การดื่มยาแดงเพื่อรักษาโรคบางชนิดและการดื่มยาแดงเป็นยาอายุวัฒนะ เป็นต้น โดยชาวบ้านจะทำยาแดงเองจากการเอาสมุนไพร รากไม้ หรือสัตว์บางชนิดมาคองกับสุราเก็บไว้ตามเวลาที่กำหนดแล้วนำมาดื่มโดย

^{๒๓} สายพิน ลิขิตเลิศล้ำ “ความเครียดและการเผชิญความเครียดของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคพิษสุราเรื้อรัง”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

เชื่อว่ายาของแต่ละสูตรจะมีสรรพคุณต่างๆ กัน เช่น ยาของบางสูตรบำรุงร่างกาย บำรุงโลหิต คลายอาการปวดเมื่อยทำให้เจริญอาหาร อายุยืน และสามารถปฏิบัติกรทางเพศได้ดี ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินผลกระทบจากการดื่มสุราในสังคมไทยไว้ ๓ ส่วนด้วยกัน คือ

๓.๓.๑ ผลกระทบจากตัวบุคคลผู้ดื่มสุรา

๓.๓.๒ ผลกระทบจากระบบของสังคม

๓.๓.๓ ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ

๓.๓.๑ ผลกระทบจากตัวบุคคลผู้ดื่มสุรา

คำว่าผลกระทบจากตัวบุคคลผู้ดื่มสุรา หมายความว่า ผู้ดื่มสุราเป็นผู้ก่อเหตุ หรือเป็นผู้ฝ่าฝืนระบบของสังคม อย่างเช่นสถานการณ์อุบัติเหตุจราจรในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากสถิติที่ผ่านมาคนไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรเฉลี่ยถึง ๒ คน/ชั่วโมง และเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจสูงถึง ๑๐๖,๓๖๗ ล้านบาท ซึ่งนับวันแนวโน้มสถิติเกี่ยวกับเรื่องนี้จะสูงขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาอุบัติเหตุจราจรที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สาเหตุสำคัญซึ่งมากกว่าร้อยละ ๕๐ เกิดจากพฤติกรรมกำขี้รถขณะเมาสุรา^{๒๔}

จากกรณีดังกล่าวทำให้มองเห็นได้ว่า ตัวบุคคลผู้ดื่มสุรานั่นเป็นตัวจักรที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อสังคมในทางดีหรือไม่ดี การสูญเสียสภาพะปกคิของตนเพราะฤทธิ์แอลกอฮอล์นั้นทำให้เกิดภัยอันไม่สามารถที่จะย้อนกลับมาแก้ตัวใหม่ได้ บางกรณีผู้กระทำความผิดขับรถชนคนอื่นจนถึงกับเสียชีวิต กลับบอกว่าตนเองยังคงมีสติอยู่พร้อมไม่ได้มาเพียงแค่ระดับแอลกอฮอล์โดยขีดกำหนด ๕๐ มิลลิกรัมไปนิดหน่อยเอง เพราะเหตุเพียงแค่ว่าตนไม่ได้เมานั้น ยังส่งผลให้เขาต้องชดใช้ค่าเสียหายหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นค่าทำศพให้แก่ผู้เสียชีวิต ค่าต่อสู้ทางคดี และที่สำคัญที่สุดที่ไม่สามารถซื้อด้วยเงินตราได้นั้น คือค่าเสียความรู้สึกดีๆ ที่เคยคิดว่าตนเป็นคนมีสติอยู่กับตัวตลอด

บางคนยังอยู่ในวัยกำลังศึกษาเล่าเรียน เพราะความคะนองพากันดื่มสุราแล้วขับรถซึ่งจนเกิดอุบัติเหตุเสียชีวิต ตัวเขาอาจไม่มีโอกาสที่จะรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากผลงาน

^{๒๔} http://phanpatrol.spaces.live.com/?_c11_BlogPart_BlogPart=blogview&_c=BlogPart เข้าถึงเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๒.

ของตัวเอง แต่ผู้อยู่เบื้องหลังที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นจะมีความปวดร้าวแค่ไหน โดยเฉพาะพ่อแม่ที่ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจจนขวนขวายทำงาน กะเบียดกระเสียนเก็บหอมรอมริบทรัพย์สินเงินทอง ด้วยหวังส่งเสียให้ลูกได้ศึกษาจนมีโอกาสทำงานหาเลี้ยงชีวิตได้ สุดท้ายลูกต้องมาตายจาก จะนำความทุกข์ใจมาให้พ่อแม่มากแค่ไหน แม้ที่ไม่ตายหากร่างกายพิการต้องมาเป็นภาระของพ่อแม่อีก

สุราไม่เคยให้คุณแก่ใครทั้งนั้น ควรที่จะตระหนักว่าเราดื่มแล้วได้อะไร เพื่ออะไร ต้องมองหาให้เห็นถึงประโยชน์ของสุราที่จะดื่มั้น ดังนั้น คนที่ดื่มสุรานั่นจัดได้ว่าเป็นผู้สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นแก่สังคม เป็นผู้สร้างปรากฏการณ์ให้เกิดแก่สังคมอีกมิติหนึ่ง เป็นภาพสื่อให้สังคมรู้ว่าไม่มีความปลอดภัยเมื่ออยู่ใกล้คนดื่มสุรา

๓.๓.๒ ผลกระทบจากระบบของสังคม

คำว่าระบบของสังคม หมายถึง โครงสร้างทางสังคมไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุรา อันเป็นเหตุทำให้ระบบของสังคมเปลี่ยนทิศทางไปในทางบวกหรือทางลบ สังคมชนบทไทยในปัจจุบัน ได้ยกย่องสุราว่าเป็นเครื่องดื่มเกียรติยศจะต้องมีไว้รับรองแขก มีไว้เป็นสื่อในการเข้าสังคมในการสังสรรค์ การรับรู้ผลกระทบต่อสุขภาพชาวบ้านส่วนใหญ่รับรู้เรื่อง แต่คิดว่าสิ้นเปลืองหรือมีผลกระทบน้อยกว่าบุหรี่ เพราะไม่ได้กินทุกวัน บทบาททางสถาบันการศึกษามีน้อย เพราะครูก็กินเหล้า เด็กที่เรียนจบมาก็กินเหล้าเลียนแบบผู้ใหญ่ สถาบันศาสนายังมีบทบาทน้อยต่อการแก้ไขปัญหาคาการดื่มสุรา มีเฉพาะมิติของพิธีกรรมและมิติทางสังคมอื่นๆ ในส่วนของสถาบันครอบครัว ผู้หญิงในครอบครัวยังมีบทบาทน้อยแม้จะไม่เห็นด้วยกับการดื่มสุราก็ตาม^{๒๕} หากจะนำสถิติของถิ่นที่มีผลกระทบต่อคาการดื่มสุราในประเทศไทยมาดู จะพบว่า จังหวัดที่มีอัตราการติดสุราสูงสุดคือบุรีรัมย์ (๑๓.๗%) ต่ำสุดคืออุบลราชธานี (๒.๘%) ภาคที่ติดสุราสูงสุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๑๓.๗%) ต่ำสุดคือภาคใต้ (๕.๒%) ส่วนระดับอารมณ์ของผู้ดื่มสุรานั่น พบว่า ๓๘.๒% มีความเครียดอยู่ในระดับรุนแรง, ๓๘.๑% มีอาการซึมเศร้าอยู่ในระดับที่ถือว่าควรจะไปพบแพทย์, ๗.๖% มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย, ๕.๔% มีความคิดอยากฆ่าผู้อื่น โดยเมื่อมองเฉพาะ

^{๒๕} พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข และคณะ, “ลักษณะทางสังคมของสุรา และผลกระทบต่อสุขภาพในชนบท”, รายงานการศึกษาวิจัย, (คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๖), หน้า ๑.

กลุ่มคนที่อยู่ในเกณฑ์ติดสุราแล้ว ๕๑.๒% ของคนที่ติดสุราจะมีความเครียดอยู่ในระดับที่รุนแรง, ๔๘.๖ % มีอาการซึมเศร้าในระดับที่จะต้องไปพบแพทย์หรือผู้รู้, ๑๑.๕% จะมีความคิดอยากฆ่าตัวตาย, ๑๑.๓% จะมีความคิดอยากฆ่าผู้อื่น เห็นได้ว่าอัตราการติดสุรามีความสัมพันธ์กับภาวะเครียดและอาการซึมเศร้าสูงมาก อาจเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนหนึ่งมีปัญหาทางจิตใจขึ้นแล้วใช้การดื่มสุราเป็นทางออก ซึ่งเป็นวิธีการจัดการกับปัญหาสุขภาพจิตในลักษณะที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาอย่างอื่นตามมาในภายหลัง^{๒๖}

สุราหรือเหล้ามีผลกระทบต่อสังคมอยู่มาก มีการวิจัยพบว่า เมื่อเกิดเหตุฆาตกรรมแล้ว เจ้าหน้าที่ได้ทำการผ่าศพพิสูจน์และนำเอาคนที่มึนเรื่องทะเลาะวิวาทกันมาตรวจหาสารพิษ พบว่าในร่างกายจะมีสารสุราอยู่เสมอ เพราะเกือบ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ของกรณีฆาตกรรม สุราจะเป็นตัวประกอบที่สำคัญอยู่ด้วย ตำรวจอเมริกันไม่ชอบเข้าเวรกินวันศุกร์และกินวันเสาร์ เพราะคนหยุดงานมักจะพักผ่อนด้วยการดื่มสุรา แล้วก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกันเป็นประจำ เมื่อมีเหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นอยู่เสมอ ตำรวจก็ต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น สุรามีผลกระทบต่อสมองส่วนหน้า ซึ่งเป็นส่วนที่ควบคุมสติปัญญาและการตัดสินใจ และยังควบคุมความฉับไวในการปฏิบัติการในช่วงกะทันหันด้วย สุรามีบทบาทต่อการก่อให้เกิดอุบัติเหตุ เพราะคนเมาสุราที่ขับรถก็เหมือนคนบ้าคลั่งที่มีอาวุธร้ายอยู่ในมือ สามารถจะฆ่าชีวิตอันบริสุทธิ์ของผู้คนได้ง่าย ในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีหน่วยประชาชนตั้งขึ้นเป็นกลุ่ม สำหรับคอยรายงานรถที่ขับโดยคนเมาสุราให้ตำรวจจับ นับว่าเป็นการช่วยกันลดอุบัติเหตุลงไปด้วย บางครั้งเราอาจจะนึกไม่ถึงว่า สุรามีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัว คือไม่จำเป็นจะต้องดื่มสุราจนติด เพียงแค่ชอบใช้เวลาให้กับการดื่มสุรา ก็หมายถึงว่าใช้เวลาให้กับครอบครัวน้อยลง ความอบอุ่นในชีวิตครอบครัวก็จะไม่มี ถึงมีก็น้อยมาก แต่ถ้าดื่มสุรามากขึ้น ศูนย์บังคับจิตใจอาจจะเสียไป จะทำให้เกิดความก้าวร้าวถึงกับทุบตีลูกเมียได้ พบว่า ผู้ที่ฆ่าตัวตายนั้น ครึ่งต่อครึ่งฆ่าตัวตายไม่สำเร็จถ้าไม่ได้ดื่มสุราให้เกิดความกล้า นักวิทยาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเยลและมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนียได้ค้นพบวงจรของการติดสุราสำเร็จ นั่นคือ เมื่อสุราเข้าสู่สมองส่วนกลางแล้ว มันจะออกฤทธิ์ ทำให้เกิดมีอาการ

^{๒๖} ปรีทรรศ ศิลปะกิจ, “ความชุกและภาวะสุขภาพจิตของคนไทยที่ติดสุรา”, งานวิจัย, (โรงพยาบาลสวนปรุง จ.เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๒), หน้า บทคัดย่อ.

เบิกบานใจ คลายความทุกข์ร้อนใจ มีความกล้าเพิ่มขึ้น เมื่อร่างกายขาดสุรา ทำให้เกิดความ
กระหายอยากจืดมึนสุราขึ้นมาทันที^{๒๖}

แม้สังคมปัจจุบัน ที่เน้นความเสรีภาพระหว่างเพศ ทำให้ช่องว่างระหว่างเพศชาย
เพศหญิงกระชับเข้าไป จะเห็นได้ว่าทุกวันนี้สตรีมีความรู้ความสามารถที่จะทำอะไรได้เทียบ
เท่าบุรุษเพศ แม้แต่เรื่องความเป็นอยู่อย่างผู้ชาย เช่น การจืดมึนสุรา ที่โบราณถือว่าเป็นสิ่ง
ต้องห้ามสำหรับสตรี แม้แต่ผู้ชายยังไม่สมควรจะจืดมึน แต่ปัจจุบันความเท่าเทียมกันทางสังคม
ทำให้สตรีโหยหาสิทธิความเท่าเทียมทุกอย่างที่บุรุษเพศทำได้ ตนมีสิทธิที่จะทำได้ ซึ่งปัจจัย
ที่ทำให้สตรีเสพติดสุราเพราะขาดความอบอุ่นจากครอบครัวในวัยเด็ก และการมีแบบอย่าง
บุคคลในครอบครัวติดสุรา สตรีผู้เสพติดสุราส่วนใหญ่ประสบกับภาวะวิกฤติในชีวิต
สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยให้จืดมึนสุรา ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว และความต้องการแสดง
ถึงความเท่าเทียมบุรุษของสตรี ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมาคือ ปัญหาสุขภาพ การทำร้าย
ตนเอง ตลอดจนการพยายามฆ่าตัวตาย การทำหน้าที่การงานบกพร่อง การสูญเสียเงินทอง
ทรัพย์สินและมีภาระหนี้สิน การมีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัวและเพื่อน
บ้าน การมีปัญหาเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส และการมีความรู้สึกต่อตนเองในทางลบ^{๒๗} หากจะ
มองโดยภาพรวมแล้ว แม้สตรีจะจืดมึนสุราจนเมามาแต่ส่วนใหญ่จะไม่ก่อความรุนแรงทำร้าย
ผู้อื่นเหมือนบุรุษ และสตรีนั้นสามารถที่จะยับยั้งการจืดมึนได้เมื่อมีเหตุจำเป็น เช่น การขอร้อง
จากแพทย์ นี้จัดเป็นระบบทางสังคมประการหนึ่งที่ทำให้มีสตรีเมา เพราะความต้องการสิทธิ
เท่าเทียมทางเพศ

สังคมไทยถูกทำให้เชื่อว่าการจืดมึนเครื่องจืดแอลกอฮอล์ เป็นส่วนหนึ่งของ
วัฒนธรรมไทย หรือเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทย เป็นธรรมเนียม
ปฏิบัติที่แทรกซึมอยู่ในทัศนคติ จนทำให้ผู้คนในสังคมมองว่าการจืดมึนเป็นเรื่องปกติ ทัศนคติ
แบบนี้ส่งผลทำให้เกิดแบบแผนในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่ต้องมีเครื่องจืดแอลกอฮอล์เข้ามามี
ส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของวิถีชีวิตของผู้คน เช่น งานบุญประเพณี งานแต่งงาน งานบวช งาน
ศพ งานวันเกิด เป็นต้น รวมถึงทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

^{๒๖} ทรงเกียรติ ปิยะกะ และ เวทิน ศันสนีย์เวช, หน้า ๕.

^{๒๗} อวิศา จันทรแสนตอ, “ปัจจัยส่งเสริมและผลกระทบจากการเสพติดสุราของสตรี”, วิทยานิพนธ์
สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑), หน้า ๑.

เช่น ภาวะความกดดัน ความเครียด ความเสียใจ ความดีใจ ที่ต้องมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสมอมา

วัฒนธรรม ความเชื่อ และทัศนคติเหล่านี้ ส่วนหนึ่งได้ถูกสร้างขึ้นจากธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นส่งเสริมให้มีการบริโภคจำนวนมาก เพื่อนำมาสู่การมีกำไรสูงสุด โดยธุรกิจแอลกอฮอล์ได้มีความพยายามในการขยายช่องทางการขายสินค้า เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม รวมถึงด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ธุรกิจดังกล่าวมีการโหมใช้สื่อการตลาดอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่การโฆษณาผ่านวิทยุ โทรทัศน์ เพลง หนังสือ ละคร เป็นต้น รวมถึงมีการส่งเสริมการขาย การใช้พนักงานขาย การตลาดขายตรง และการจัดกิจกรรมการตลาด ทำให้คนในสังคมยังมองว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมานาน และเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต นำมาซึ่งผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคนทุกกลุ่มในสังคมไทย โดยเฉพาะผลกระทบในด้านต่างๆ เช่น ปัญหาอุบัติเหตุ สุขภาพ ความรุนแรงทางเพศ และปัญหาภายในครอบครัว อาชญากรรม การสูญเสียด้านเศรษฐกิจ การทะเลาะวิวาท การตั้งครุฑไม่พึงประสงค์ ปัญหาการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ เช่น โรคเอดส์ เป็นต้น

๓.๓.๓ ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ

ความเสียหายที่เกิดจากพิษของสุรามีมากมาย เฉพาะที่มีการคำนวณเป็นตัวเงินทางเศรษฐกิจ มีมูลค่าประมาณ ๓๓,๖๕๒.๕ ล้านบาท^{๒๕} ซึ่งการคำนวณครั้งนี้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการบำบัดรักษาโรค ต้นทุนเวลาในการบำบัดโรค ต้นทุนเวลาในการขาดงาน มูลค่าการสูญเสียชีวิตจากการเจ็บป่วย มูลค่าการสูญเสียชีวิตและการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ มูลค่าการรักษาอุบัติเหตุ มูลค่าการสูญเสียรายได้จากการรักษาอุบัติเหตุ และที่ยังไม่ได้คำนวณเป็นตัวเงินมีอีกมากมาย ได้แก่ ความเสียหายที่เกิดกับครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับหัวหน้าครอบครัว ความรุนแรงทางสังคม (อาชญากรรม) ความสูญเสียอนาคต (รายได้) จากการพิการ ความเสียหายทรัพย์สินต่างๆ และอื่นๆ อีกมากมาย

^{๒๕} นิพนธ์ พัวพงศกร (TDR), โครงการวิจัยพัฒนารูปแบบเพื่อการป้องกันการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์”, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

จากการศึกษาของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา พบว่า ต้นทุนที่เกิดจากการสูญเสียด้านเศรษฐกิจในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ปี ๒๕๔๕ มีมูลค่า ๑๕๖,๑๐๕ ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ ๑.๕๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) หรือประมาณ ๒,๓๕๑ บาทต่อคน ทั้งนี้พบว่าต้นทุนทางอ้อมเป็นต้นทุนมูลค่ามากที่สุด คิดเป็นประมาณร้อยละ ๕๕.๘ ของต้นทุนทั้งหมด ต้นทุนที่มีมูลค่าสูงสุดได้แก่ ต้นทุนจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร(๑๐๔,๑๒๘ ล้านบาท) ต้นทุนการสูญเสียประสิทธิภาพในการทำงานจากการขาดงาน และสูญเสียประสิทธิภาพขณะทำงาน(๔๕,๔๖๔.๖ ล้านบาท) ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล (๕,๔๕๑ ล้านบาท) ต้นทุนทรัพย์สินที่เสียหายจากอุบัติเหตุจากรถทางบก(๗๗๕ ล้านบาท) ต้นทุนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย และฟ้องร้องคดี(๒๔๒ ล้านบาท) ต้นทุนที่เกิดขึ้นที่ศาล (๑๕๕ ล้านบาท) สถานีตำรวจ (๘๖ ล้านบาท)

พบว่าในปี ๒๕๔๕ มีผู้ป่วยด้วยโรคที่มีสาเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น ๓,๐๒๕,๔๒๗ คน โรคที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล คือ อุบัติเหตุจากการจากรถทางบก(๑,๒๓๒ ล้านบาท) โรคเอดส์(๑,๐๘๘ ล้านบาท) การใช้แอลกอฮอล์ในทางที่ผิด(๕๗๔ ล้านบาท) ลมชัก(๕๓๗ ล้านบาท) ภาวะติดสุรา(๔๓๐ ล้านบาท) เมื่อเทียบกับการเก็บภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากกรมสรรพสามิตในปี ๒๕๔๕ พบว่า เก็บภาษีได้เพียง ๗๒,๘๗๑ ล้านบาท หากเปรียบเทียบต้นทุนการสูญเสียด้านเศรษฐกิจกับภาษีที่เก็บได้มานับว่าไม่คุ้มค่ากับสิ่งที่สังคมไทยได้สูญเสียไป ซึ่งต้นทุนการสูญเสียด้านต่างๆรัฐบาลเป็นผู้จ่ายจากการเก็บภาษีของประชาชน แต่ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ต้องรับผิดชอบผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้น^{๓๐}

จากการศึกษาค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพ ซึ่งประเมินจาก ๑๗ โรคที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ พบว่า ค่าใช้จ่ายในผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน มีมูลค่า ๗๘๔,๓๑๗,๖๒๔ บาท และ ๑,๐๘๐,๓๘๕,๕๒๒ ตามลำดับ โดยค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ๑,๘๖๔,๗๐๓,๕๔๖ บาท ทั้งนี้ พบว่าสัดส่วนค่าใช้จ่ายในงานบริการผู้ป่วยในคิดเป็นร้อยละ ๕๘ ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการดื่ม

^{๓๐} หนังสือพิมพ์แนวหน้า, “โลกสดใส-กายสุขสันต์”, ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒ : ๗.

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพอย่างมหาศาล^{๓๑} ส่วนสิ่งที่หลงเหลือกับครอบครัว สังคม และประเทศชาติ คือ การเจ็บป่วยและ/หรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาท โรคต่างๆ การสูญเสียการผลิต และภาระการดูแลผู้เจ็บป่วยของครอบครัว^{๓๒}

ปัจจุบันสุราจัดได้ว่าเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของค่านิยมที่ผิดในสังคมไทย แม้รัฐจะออกมาตรการป้องกันการดื่มหลากหลายวิธีการ แต่ยังไม่สามารถที่จะต้านทานต่อกระแสความต้องการในการดื่มของผู้เสพสุรา สุราที่ดื่มเข้าไปแล้วนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้ดื่มแล้วยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อกฎระเบียบของสังคม อันเป็นเหตุทำลายความปกติสุขของสังคม และเพราะวิวัฒนาการแห่งยุคเปลี่ยนไป วัฒนธรรมที่ดั่งงาก็พลอยได้รับผลกระทบไปด้วย เป็นระบบสังคมใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานแห่งความพึงตัวใครตัวมัน ความเอื้ออาทรที่เคยมีเหือดหายไป ก่อให้เกิดภาวะเครียดทางสังคมต้องหันหน้าไปพึ่งสุรา ซึ่งต้องเสี่ยงต่อการใช้จ่ายอย่างมหาศาลต่อผลรับที่จะตามมาทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เช่น การจ่ายค่ารักษาโรคนานาชนิดที่จะเกิดเพราะพิษสุราเรื้อรัง การป้องกันภัยอันอาจเกิดเพราะอุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับเป็นต้น นั่นยังไม่รวมถึงรัฐที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยใช่เหตุเพื่อเสริมสุขภาพที่ดีแก่สังคมไทยทั้งหมดด้วย

๓.๔ กรณีตัวอย่างจากสื่อสิ่งพิมพ์และการสัมภาษณ์

๓.๔.๑ กรณีตัวอย่างจากสื่อสิ่งพิมพ์

สุราหรือเหล้าเป็นสิ่งที่เราทำกินเองโดยภาวะปกติไม่ได้ ไม่เหมือนการทำข้าวปลาอาหารอย่างอื่น ถ้าใครซึ้นหมักหรือต้มเหล้าเองก็ผิดกฎหมาย เมื่อทำเองไม่ได้ก็จำเป็นต้องซื้อเขากินนี้แหละทางเสียทรัพย์ บางคนอ้างว่า เรากินเหล้าที่คนอื่นเลี้ยง ก็ไม่เห็นจะต้องเสียเงินเสียทอง ถูกแล้ว ที่เขาดื่มเหล้าส่วนมาก หรือแทบทุกคน ก็มักจะเริ่มต้นด้วยการกินเหล้าฟรี

^{๓๑} ประพัตร์ เนรมิตพิทักษ์กุล และคณะ, “ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรไทย”, งานวิจัย, (โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๕), หน้า บทคัดย่อ.

^{๓๒} ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.), **ธุรกิจสุรากับตลาดหลักทรัพย์**, เอกสารนำเสนอเวทีวิชาการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ, ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, ๒๕๔๕), หน้า ๐๕.

ทั้งนั้น คือถูกคนอื่นเขายัดเยียดให้ดื่ม จึงดื่ม แต่ครั้งฟรีไปๆ ไม่เท่าไร ก็ต้องซื้อดื่มเอง และนานเข้า ก็ต้องซื้อเลี้ยงคนอื่นด้วย เพื่อใช้หนี้เหล่าที่เขาได้ซื้อเลี้ยงเรามา และก็เป็นการลงทุนไว้สำหรับวันหน้าด้วย เขาจะได้เลี้ยงเราบ้าง นอกจากนั้น บางคนยังอ้างว่า เราดื่มแต่น้อยพอเจริญอาหาร ไม่เห็นจะทำให้ลุ่มจมอะไร นี่ก็ถูกอีก แต่อย่าลืมว่ามากย่อมจะมาจากน้อย

ปัญหาสำคัญของการดื่มสุราก็ความต้องการมีค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซึ่งจากการศึกษาทางสถิติ โดยใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยเท่ากับ ๒,๐๗๗ บาทต่อเดือนต่อหนึ่งครัวเรือนโดยประมาณ เมื่อนำค่าใช้จ่ายดังกล่าวมาคูณด้วย ๑๒ เดือน จะได้รวม ๒๔,๙๒๔ บาท ต่อปีต่อครัวเรือน หากคิดคำนวณครัวเรือนที่ดื่มแอลกอฮอล์จำนวน ๑๗.๕ ล้านครัวเรือนจะต้องสูญเสียเงินไปประมาณ ๔๔๖,๑๓๘.๖ ล้านบาทต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนเงินมหาศาลทีเดียว^{๓๓}

แม้กลุ่มชนเล็กๆ ก็ยังก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว เพราะสุราเป็นต้นเหตุ ดังกรณีนายถวย ชินเกตุ อายุ ๔๑ ปี ซึ่งเริ่มกินสุรามาดังแต่อายุ ๑๕ ปี จนถึงอายุ ๓๗ ปีจึงเลิกกินเหล้า ซึ่งเขาให้เหตุผลที่กินว่าส่วนหนึ่งเพราะสูญเสียเงินไปกับค่าสุรามากมาย อย่างวันหนึ่งรับจ้างเขาได้มา ๕๐ บาท แต่ต้องเสียค่าสุราอย่างน้อยวันละ ๒๐ บาท หรือถ้าเจอเพื่อนร่วมก๊งก็หมดเลย หรือต้องซื้อร้านค้าไว้อีกก็มี ทำให้ส่งผลกระทบต่อปัญหาครอบครัว พ่อตาแม่ยายก็คอยดูถูกดูแคลน ภรรยาที่ก่อการทะเลาะเบาะแว้งกัน และส่งผลกระทบต่อความสุขในครอบครัว เพราะไม่มีค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในครอบครัว^{๓๔}

สุราที่ดื่มแล้วส่วนใหญ่มักทำให้คนดื่มนิสัยเสีย คือเมื่อดื่มไปแล้วชอบชวนทะเลาะไม่เลือกหน้า เม้าเหล่าแล้วตะโกนคำใครๆ ตามตรอกตามซอย เม้าเหล่าแล้วเอานายมาตำว่าสาตเสียดเสียด เม้าเหล่าแล้วพูดลวนลามผู้หญิง ไม่ว่าลูกเขามียุไร เม้าเหล่าแล้วทำชกทำต่อย แม้กับเด็กๆคราวลูกคราวหลาน หรือเม้าเหล่าอวดดี ทำดีกับพระทั้งวัด แล้วก็มิบางคน

^{๓๓} บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ และคณะ, ทิศทางการณรงค์ขับเคลื่อนสู่สังคมปลอดเหล้า : บทสังเคราะห์จากปฏิบัติการเครือข่ายศาสนาและชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สุพีเรีย พรินติ้งเฮ้า จำกัด, ๒๕๕๑), ๑๔๖ - ๑๔๗.

^{๓๔} คูรายละเอียดใน เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา, หมู่บ้านปลอดเหล้า, (กาฬสินธุ์ : จำปาทอง พรินติ้ง, ๒๕๕๘), หน้า ๒๕ - ๓๑.

พลอยเห็นว่า เป็นของวิเศษ ทำให้คนกล้า ที่ว่าทำให้คนกล้า นั้นเป็นความจริง พระพุทธเจ้าก็ไม่ได้ตรัสว่า สุราทำให้คนขลาด แต่ตรัสว่า สุราเป็นเหตุก่อวิวาท แต่ว่าเมื่อเรามีความกล้าแล้ว จะต้องมีสิ่งหนึ่งคอยกำกับ หรือควบคุม เพื่อให้ความกล้า นั้น แสดงออกในทางที่ไม่เป็นโทษ เหมือนดาบคมก็ต้องมีฝัก จึงจะไม่มีอันตราย สิ่งกำกับความกล้า ได้แก่คุณธรรมที่เรียกว่า สติ ความระลึกได้ กล้า - มีสติ จึงเรียกว่า กล้าหาญ ถ้ากล้าโดยไม่มีสติกำกับ เขาเรียกว่า ความบ้าบิ่น ไม่ใช่ความกล้า คนเรามักจะเข้าใจผิด เอาความบ้าบิ่นมาเป็นความกล้า คือเห็นใครทำอะไรได้เกินกว่าคนสามัญก็ยกกันว่ากล้า ความจริง การทำอะไรผิดจากคนสามัญนี้ อาจทำไปโดยฤทธิ์อย่างอื่นก็ได้ คนที่ทำอะไรแปลกๆเลยขีดคนสามัญ เราก็เห็นกันทั่วไป และก็รู้จักกันอยู่แล้วว่าไม่ใช่คนดีวิเศษเสมอไป ที่นี้ เหล้าที่คนดื่มเข้าไปนั้น เป็นเครื่องทำลายสติ คือทำให้สติฟุ้งเฟือน ลืมตัว และหมดสภาพ ที่เป็นตัวของตัวเอง คนเราพอสติฟุ้งเฟื่องไปแล้ว ก็ทำอะไรแปลกๆ ได้ทุกคน ถ้าเราจะถือว่า การทำเช่นนั้น เป็นความกล้าที่ดีแล้ว ก็นับว่าเป็นการเข้าใจผิด เพราะความกล้าเช่นนั้น ไม่มีประโยชน์อะไรเลยแก่ชีวิตของเราและแก่ใครๆ นอกจากเป็นทางนำความร้าวรานมาสู่สังคมเท่านั้น รวมความแล้วสุราแทนที่จะทำให้ผู้ดื่มเป็นคนกล้า ดังที่บางคนชอบอ้าง แต่กลับทำให้ ผู้ดื่มจนเมาแล้ว ชอบพูดพาล่อกวนใจคนอื่น และเข้าใจผิดในตัวเองว่า เป็นผู้มึนฤทธิ์ศักดิ์ดาเหนือมนุษย์ทั้งหลาย กลายเป็นคนชอบก่อการทะเลาะวิวาท

ปัญหาการก่อการทะเลาะวิวาทเพราะสุราเป็นเหตุ ทำให้เกิดผลเสียหายทั้งผู้ดื่มและผู้ไม่ดื่ม บางครั้งต้องหมดอนาคตไปก็มี ดังจะเห็นได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐว่า เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ นายอคม กรุงพลี อายุ ๑๗ ปี นักเรียนชั้น ม.๕ โรงเรียนชำสูงพิทยาคม อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๘ หมู่ ๔ บ้านอ้อคำ ต.กระนวน อ.ชำสูง จ.ขอนแก่น ถูกฟันด้วยของมีคมที่กลางศิระชะจนกะโหลก เปิดหลุคออกไปครั้งหนึ่งเป็นที่น่าสยดสยอง และตามร่างกายถูกฟันแทงอีกหลายแผล ท่ามกลางกองเลือดและมันสมองไหลทะลักเต็มพื้นถนนห่างไปเล็กน้อยพบรถจักรยานยนต์ล้มอยู่ ๕ คัน นอกจากนี้มีผู้ได้รับบาดเจ็บอีก ๗ คนเป็นเพื่อนของผู้ตายถูกช่วยเหลือนำส่ง รพ.ศูนย์ขอนแก่น ทราบชื่อนายสุขสันต์ ผลกาล อายุ ๑๖ ปี นายวัชระ คำมูล อายุ ๑๘ ปี นายโกสิน สุขสวัสดิ์ อายุ ๑๘ ปี นายธีระวัชร ปัทธรรม อายุ ๑๘ ปี นายวัชระ จำปาทุม อายุ ๑๘ ปี นายบุญหลาย โพธิ์ศรี อายุ ๑๘ ปี และนายนิวัฒน์ โพธิ์ศรี อายุ ๒๕ ปี ทั้งหมดถูกมีดฟันและปืนยิงตามร่างกายหลายแห่งอาการสาหัส จากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ทราบว่า ผู้ตายและกลุ่มเพื่อนอีกหลายสิบคนพากันขี่รถจักรยานยนต์

มาชมการแสดงหมอลำในหมู่บ้าน ขณะเดียวกันมีกลุ่มวัยรุ่นเจ้าถิ่นส่วนใหญ่ อยู่ในอาการเมาสุราพากันออกไปเดินรำน้าเวทีแล้วเกิดมีเรื่องเขม่นกันขึ้น กระทั่งเวลาประมาณตี ๒ การแสดงจบ ชาวบ้านต่างทยอยกลับ กลุ่มวัยรุ่นเจ้าถิ่นหลายสิบคนจึงรถจักรยานยนต์ ไล่ตามกลุ่มผู้ตายมาถึงที่เกิดเหตุยกพวกตะลุมบอนกันชุลมุนทั้งใช้มีดไล่ฟันแทง และใช้ปืนยิงทำให้มีการตายและบาดเจ็บ^{๓๕}

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้เยาวชนที่ก่อการทะเลาะวิวาทต้องหมดอนาคตทั้งผู้ก่อเหตุต้องหลบหนีคดีอาญาอยู่ไม่เป็นสุข ส่วนนายอาคมต้องมาตายขณะที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ย่อมนำมาซึ่งความเสียหายกับครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ที่ทนลำบากหาเงินส่งเสียให้ลูกเรียนหนังสือหวังพึ่งน้ำพักน้ำแรงของลูก แต่ลูกต้องมาจากไปเพราะเหตุการณ์อันเกิดจากการทะเลาะวิวาทกัน ถือได้ว่าปัญหาจากการเมาสุราแล้วก่อการทะเลาะวิวาทส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งตัวผู้มาเองคือทำร้ายคนอื่นแล้วหลบหนีความผิดอยู่ไม่เป็นสุข ส่วนปัญหาที่เกิดกับครอบครัวคือทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเสียเงินต่อสู้อุบัติ หรือเสียค่าชดเชยให้กับผู้ที่เสียชีวิต และยังก่อให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นมาคือก่อให้เกิดความบาดหมางใจกันระหว่างคนใน ๒ หมู่บ้าน

การดื่มเหล้าทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บหลายอย่างด้วยกัน เช่น (๑) ทางเดินอาหาร เหล้าทำให้กระเพาะอาหารและลำไส้อักเสบ (๒) ทางระบบประสาท เหล้าทำให้มือสั่น ตามัวทำให้เกิดวิกลจริต ที่เรียกว่า บ้าพิษสุรา (๓) ระบบทางเดินโลหิต เหล้าถ้าดื่มพอสมควร ทำให้ชีพจรเต้นเร็ว ถ้าดื่มมากทำให้ชีพจรอ่อนลง เต้นระยะไม่เท่ากัน และสุดท้ายหมดสติ (๔) ต่อมไม่มีสาย เหล้าทำให้เกิดอักเสบเรื้อรัง ทำให้เกิดโรคเบาหวาน ปวดข้อ และเป็นโรคตับแข็ง (๕) ระบบการหายใจ เหล้าทำให้ผู้ดื่มหายใจช้าลง ระยะไม่เท่ากัน^{๓๖}

สมาคมเลิกเหล้าของอเมริกา (Alcoholics anomymhus)สรุปว่าโรคติดสุราหรือติดเหล้า มีอยู่ ๔ ประเภท คือ (๑) Pathological คือโรคเมาเหล้า (๒) Pelirium Tremens คือโรคไข้เหล้า อาการสั่นตัว ผวาง่าย มีไข้สูง ๓ - ๑๐ วัน ระแวงมองเห็นภาพลวงตา แล้วหวาดกลัว

^{๓๕} <http://www.khonkaenlink.info/news/imag/newspaper/thairath.jpg> และ <http://www.thairath.co.th/> เข้าถึงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๒.

^{๓๖} “เหล้าหรือไวน์ อันตรายไม่แตกต่าง”, จดหมายข่าวเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ : ๕.

รู้สึกแปลกๆ คล้ายแมลงตอมใต้ผิวหนัง อัตราการตายสูงถึง ๑๐ % (๓) Korsakoff's Syndrome คือโรคเหล้าละลายประสาท ไม่อยากกินอาหาร เห็นชาลิมตัวง่ายพูดพล่อย (๔) Acutchallucinosiis คือโรคเหล้าละลายจิต มีอาการเหมือนโรคจิต มีความระแวงและสำคัญผิด เห็นและได้ยินสิ่งลวงตา ลวงหู บางครั้งทนไม่ได้ ต้องดำ หรือออกท่าทางประกอบ นอกจากนี้ ท่านได้กล่าวถึงสถิติในอเมริกา มีคนคิดเหล้าประมาณ ๕ - ๗ ล้านคน คนเหล่านั้นทำให้เกิดผลเสียแก่ทางเศรษฐกิจของชาติ ๘,๐๐๐ ล้านเหรียญต่อปีในบูดาเปสต์ มีหลักฐานแน่นอนว่า คนที่ฆ่าตัวตายนั่น เป็นพวกคิดเหล้าเสีย ๘๐ % ดร.เฟอร์เร ได้ทำการสำรวจ ในประเทศสวิส พบว่า ๓ ใน ๔ ของพวกอาชญากร ปรากฏว่าเป็นพวกคิดเหล้า และ ๑ ใน ๓ ของคนที่ต้องไปรักษาตัวในโรงพยาบาลโรคจิตนั้น มีเหล้าเป็นต้นเหตุรวมอยู่ด้วยเสมอ^{๓๓}

ชื่อเสียงย่อมไม่มีแก่คนสติฟั่นเฟือน ซึ่งอาจทำความผิดได้ตลอดเวลา บางคนอ้างว่า คืมเพื่อสังคม คล้ายๆ กับว่า การสังคมคบหากัน จำเป็นต้องคืมเหล้า ไม่คืมไม่ได้ ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด หรือเป็นการแก้ตัว ซึ่งการคืมเพื่อสังคมดังกล่าว ย่อมนำมาซึ่งความหุดหู่ใจแก่บุคคลที่รักศรัทธา แม้นักปราชญ์ผู้ทรงความรู้เมื่อคืมเหล้าเข้าไปย่อมทำให้คนอื่นดูถูกดูหมิ่นได้ หรือแม้กระทั่งพระภิกษุสามเณรหากพลาดพลั้งคืมเข้าไปก็ทำให้เสียภาพลักษณ์ได้อย่างเช่น

๑. สามเณร ๑๐ รูปตั้งวงคืมเหล้าในกุฏิ

ตำรวจหนองคายได้รับแจ้งว่าที่วัดศรีคุณเมือง เขตเทศบาลเมืองหนองคาย มีเสียงผู้ชายและผู้หญิงเอะอะดังลั่นจากห้องบนกุฏิ เมื่อตำรวจไปถึงพบสามเณรประมาณ ๒๐ รูป และนักเรียนหญิง ๔ คน ตั้งวงคืมสุรากันอยู่ เมื่อเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างก็พากันวิ่งหนีกระเจิดกระเจิง ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถติดตามจับกุมสามเณรได้ ๖ รูป ซึ่งอยู่ในอาการเมาสุรา และนักเรียนหญิงชั้นมัธยมหนึ่งอีก ๔ คน พร้อมของกลางคือเหล้าขาว ๔ ขวด^{๓๔}

จากภาพข่าวดังกล่าว แม้การกระทำของสามเณรกลุ่มดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงตามนัยแห่งศีลของพระภิกษุสามเณร แต่หากมองตามความรู้สึกของพุทธศาสนิกชนทั่วไปถือว่าเป็นโลกวิฆชะ ที่ชาวโลกติเตียนว่ากริยาดังกล่าวร้ายแรง เพราะ

^{๓๓} “เครื่องคืมแอลกอฮอล์และบุหรี เลวร้ายยิ่งกว่ากัญชา”, จดหมายข่าวเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๗ มีนาคม - เมษายน ๒๕๕๐ : ๗.

^{๓๔} หนังสือพิมพ์ข่าวสด, ๕ กันยายน ๒๕๕๐ : ๑๖.

เป็นบ่อเกิดแห่งความเสื่อมศรัทธา แม้ตัวของสามเณรผู้ที่ดื่มเองก็ไม่มี ความอาจหาญที่จะมอง หน้าญาติโยมที่ใส่บาตรให้ฉัน หรือเด็กนักเรียนหญิงที่มาร่วมดื่มสุรากับสามเณรก็พลอย ได้รับการดูถูกจากสังคมภายนอกด้วย แม้ผู้ปกครองโดยตรงของสามเณรคือเจ้าอาวาสและ ทางวัดเองก็พลอยได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียงในความไม่เข้มงวดในระเบียบวินัย และคณะ สงฆ์ก็พลอยได้รับผลกระทบในลักษณะถูกติเรอทั้งไกลน ถือว่าพระสงฆ์ไม่มีความเข้มแข็ง ในการบังคับบัญชาบุคคลในปกครอง และส่งผลกระทบต่อสังคมสงฆ์โดยรวมและยังส่งผล ถึงปัญหาสังคมในอนาคตที่ว่า ใครจะรองรับสถานภาพของสามเณรดังกล่าวว่าจะเป็นคนดี ได้ หรือจะพากันดำเนินอย่างเช่นพระจักขุบาลที่คืนายปาละว่า กฤหัสถ์ชั่วก็ดี สมณะชั่วก็ดี ถือว่าชั่วทั้งนั้น^{๓๕}

๒. ลูกตลกขี้ใจสาว

เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ นายอัสนัย เทศทวงศ์ อายุ ๒๕ ปี ลูกชายนาย ประสิทธิ์ เทศทวงศ์ (หม่อมเหยิน) มอมเหล้า น.ส.เจี๊ยบ (นามสมมติ) อายุ ๒๓ ปี นักศึกษา ปี ๑ แลวงบางเขน ซึ่งเป็นแฟนเพื่อน จนเมามายแล้วหลอกพาเข้าไปข่มขืนในห้องเช่ารายวัน และถูกฟ้องร้องคดีความทางศาล สร้างความอับอายแก่วงศ์ตระกูล^{๓๖}

สาเหตุ จากกรณีดังกล่าวทำให้มองเห็นได้ว่าสุรานั้นเป็นสิ่งที่ทำให้สติปัญญาเพื่อน ทำให้นายอัสนัยหลงผิดคิดชั่วร้ายที่จะทำลายแฟนเพื่อน โดยการมอมเหล้าจนเมามาย ส่วน น.ส.เจี๊ยบ ก็ชะล่าใจที่ถือว่าเพื่อนของแฟนชวนดื่มคงไม่มีอะไร จึงเกิดความไว้วางใจเกิน ประมาท ทำให้ประมาทไม่รักตัวเองหลงไปกับการดื่มกินสุราซึ่งก่อให้เกิด

ผลกระทบ เมื่อต่างคนต่างไม่มีสติยังคิด คุณธรรมความดีที่เคยมีก็หมดไป ไม่มี ความละเอียดใจที่จะทำบาปกรรมต่างๆ ในส่วนนายอัสนัยถือว่าเป็นตัวการที่สำคัญเพราะ วางแผนที่จะทำประทุษกรรมดังกล่าว เมื่อกระทำแล้วข่มขืนทำให้ตนเองต้องเสียชื่อเสียงใน สังคม ไม่กล้าที่จะสูหน้าต่อสังคมไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง ส่วน น.ส.เจี๊ยบ ก็ได้รับการครหาว่า เป็นผู้หญิงใจง่ายที่ยอมกระทำตามความต้องการของผู้ชาย แม้จะรู้ว่าสุราไม่เคยให้คุณต่อใคร แม้จะบอกว่าที่ดื่มเพราะความไว้วางใจเพื่อนของแฟน แต่สถานท่โจจรดังกล่าวก็ไม่ใช่ว่า

^{๓๕} พ.ร.อ.(บาลี), ๒/๑๕. คิหิปาโปปิ สมณปาโปปิ ปาโปเยว ตฺว สมณภาเว จตฺวาปิ สิลมคฺคฺติ ปุเรตุ นาสกฺขิ คิหิ หุตฺวา กิณฺณาม กถฺยาณํ กริสฺสสฺสึ.

^{๓๖} หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ : ๑๕.

สถานที่น่าชื่นชมของสังคมไทย นอกจากส่งผลต่อตัวเธอเองที่จะต้องถูกสังคมประณามว่าเป็นคนใจง่ายแล้ว ยังส่งผลต่อครอบครัวที่ถูกมองว่าไม่อบรมสั่งสอนลูกให้มีมารยาทของผู้หญิงไทย และเธออาจไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้หญิงที่ดีระยะหนึ่งจนกว่าคนจะลืมได้ ส่วนแฟนเธอนั้นจะยอมรับได้หรือไม่ที่จะให้เธอมาเป็นคูครองหรือเป็นภรรยาที่ดี เพราะคนไทยส่วนมากแล้วยอมรับไม่ได้กับข่าวที่ผู้หญิงไปมีอะไรกับผู้ชายคนอื่นก่อนตนแล้วยังจะมาเสนอหน้าเป็นภรรยาอีก นั่นถือว่าเป็นปัญหาหนักอกของสตรีที่ขาดความขังคิดในสภาวะสังคมที่ถือว่าชายเป็นใหญ่ หรือสังคมปิตาธิปไตย

คนเราเวลาปกติก็เรียบร้อย จะออกจากบ้านแต่ละที ต้องกวาดขั้นเสื่อกางเกง กลีบไม้กระดิก จะพูดจากรู้จักรักษารูปร่าง เว้นเสียแต่ใครสักคนไม่ให้ใครดูถูก แต่ครั้งเมาแล้ว กลายเป็นคนละคน ความคิดที่จะถนอมเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง ไม่รู้หายไปไหน เลยทำอะไรได้ทุกอย่างที่คนไม่เมาแล้วทำไม่ได้ ที่ว่าทำน่าอดสู ก็คือทำสิ่งน่าอับอาย เช่น นอนกลางถนน นั่งลงบนที่โสโครก ถ่ายอุจจาระปีศาจ และโค้งคอบาเจียน ในที่ทุกหนทุกแห่ง ปล่อยปละกับการแต่งเนื้อแต่งตัว ดังเช่นกรณีพ่อเมาสุราแล้วข่มขืนลูกสาวแท้ๆ ของตนเอง โดยยอมรับว่ามาแล้วมีความต้องการทางเพศ และไม่ใช่ว่าการกระทำเพียงครั้งเดียวกันทำมาติดต่อกันเป็นปีจนลูกตั้งครรภ์ ซึ่งจะเห็นภาพดังกล่าวบอ่ยในหน้าหนังสือพิมพ์ นั่นถือได้ว่าเป็นภาพที่ก่อให้เกิดความสลดหดหู่กับบุคคลที่ได้รับทราบข่าว และผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวถือว่าได้ทำสิ่งที่น่าละอายใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะสังคมไทยถือว่า พ่อลูกคือสายสัมพันธ์ทางเลือดที่ใกล้ชิดมากกว่าญาติโดยปกติ จะไม่มีทางกระทำสิ่งที่สังคมประณามว่าเป็นสิ่งที่ควรรังเกียจ ผู้ที่ทำได้เช่นนั้นถือว่ากระทำไปเพราะน้ำเมา ทำให้สติฟั่นเฟือนหลงผิดเป็นชอบ แม้กระนั้นสังคมยังคงตราหน้าว่าเป็นคนเลวอยู่ดี ซึ่งเป็นกรณีที่น่าละอายยิ่งกว่าการเปิดเผยอวัยวะเพศไปในเวลาเมาทีเดียว

๑. เมาถูกขังเลยแขวนคอตาย

นายเดช อ่อนสมสวย อายุ ๒๘ ปี เดิมเป็นชาวอำเภอขามเฒ่า รักษาดิเรก จัหวัดกำแพงเพชร ได้ถูกตำรวจ สน. โครคราม แขวงจรเข้บัว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ ควบคุมตัวเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ด้วยสาเหตุที่นายเดชดื่มสุราจนเมาแล้วป็นกำแพงขึ้นไปเอาไม้ทูปหน้าต่าบ้านเลขที่ ๘๘/๕๓ หมู่บ้านเฉลิมสุข ๔ ขณะที่ถูกขังอยู่ในโรงพัก นายเดชได้

ผูกคอตายเมื่อเที่ยงคืนของวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ซึ่งคงมาจากสาเหตุที่อับอายเพราะถูกตำรวจจับ^{๔๑}

สาเหตุ สุราที่นายเดช ดื่มเข้าไปจนเมามาแล้วทำกรรมอันน่าอับอายได้ทุกกรณี แม้แต่การปิ่นบ้านคนอื่นเพื่อทำลายข้าวของ อาจเป็นไปได้เพราะการดื่มสุราเพื่อข่มใจก่อนทำลายข้าวของด้วยความแค้นเคืองบางประการ แต่เมื่อค่อยสร้างเมาแล้วก็เกิดความละอายในความผิดของตนเองจึงลงมือทำอัตวินิบาตกรรมดังกล่าว

ผลกระทบ การกระทำของนายเดชที่ทำลายชีวิตของตนเองจนสิ้นชีวิตในโรงพัก ดังกล่าว ทำให้เห็นถึงภาวะจิตของคนในสังคมไทยที่มีความอ่อนไหวต่อพฤติกรรมของตนเอง เมื่อกระทำความผิดแล้วมักจะหาทางออกไปในทางที่สิ้นคิด หรือไม่ทันได้คิด เป็นพฤติกรรมหนึ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นเพราะฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ ซึ่งคนส่วนมากที่สามารถฆ่าตัวตายสำเร็จนั้นมักจะมีฤทธิ์ของแอลกอฮอล์อยู่ในร่างกายเป็นจำนวนมากพอสมควร นั่นเป็นหนทางหนึ่งที่จะหาทางแก้ไขที่จะทำอย่างไรไม่ให้คนหาทางออกให้กับชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายเพราะฤทธิ์ของสุรา

๒. ตายคาหาด

เมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ สภ. แหลมจบัง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ได้รับแจ้งว่ามีคนพบศพนายพรวน เอกาชัย อายุ ๓๘ ปี อาชีพรับจ้างทั่วไป นอนคว่ำหน้าอยู่ที่ชายหาดอ่าวอุดม ในสภาพสวมกางเกงในตัวเดียว จากการสอบสวนสันนิษฐานว่า นายพรวนหลังจากดื่มเหล้าจนเมามาแล้ว จึงเดินเล่นไปตามชายหาดแล้วหน้ามืดล้มคว่ำหน้าเสียชีวิตดังกล่าว^{๔๒}

สาเหตุ ฤทธิ์ของนายพรวนนี้นั้น ถือได้ว่าเป็นนักดื่มสุราเป็นอาจิม คือโดยปกติแล้วเขาก็มักจะดื่มทุกวัน ที่สาเหตุที่ดื่มน่าจะมาจากความชอบดื่ม ไม่มีอะไรที่ดื่มจนเป็นนิสัยและไม่สนใจกับความเป็นอยู่อะไรทั้งสิ้น

ผลกระทบ การดื่มของนายพรวนนั้น เมื่อมีการดื่มทุกวันสภาพร่างกายก็ไม่สามารถที่จะรองรับได้สุดท้ายต้องแพ้ภัยสุรา และต้องมาตายด้วยสภาพที่ไม่น่าดู คือสวมเพียงกางเกงในตัวเอง แม้ตัวผู้ตายจะไม่รับรู้ถึงความละอายอันเกิดจากสภาพของตนเอง แต่

^{๔๑} หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ : ๑๕.

^{๔๒} หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ : ๑๕.

ญาติพี่น้องนั้นย่อมได้รับความละอาย เพราะนายพรวนนั้นมาตายในวัยที่ยังฉกรรจ์อยู่ เป็นวัยที่ควรจะเจริญในหน้าที่การงาน แต่ต้องมามียันเป็นไปเพราะฤทธิ์ของสุรา และยังตายอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสมคือชายทะเลในอาการเปลือย

การดื่มสุราเป็นเหตุให้สติปัญญาตกลงก่อให้เกิดปัญหาในสังคมได้ เพราะขาดความยับยั้งคิด หน้าทีของสมองที่สูญหายไปด้วยสาเหตุของแอลกอฮอล์ คือความสามารถในการบังคับ การพิจารณาวิเคราะห์ และการคิดใคร่ครวญที่ต้องการความละเอียดอ่อน ซึ่งเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่มนุษย์ได้มาจากการอบรมสั่งสอน และการเรียนรู้ที่อยู่ในสมองและสติปัญญาของมนุษย์^{๕๓} เมื่อมีการดื่มแอลกอฮอล์ เราจะพบว่าผู้พูดจะพูดออกมาโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาจากคำพูดของตน และไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง ความสามารถทางสมองและร่างกายจะลดลงเพราะได้รับแอลกอฮอล์ แม้ปริมาณที่รับเข้าไปจะเพียงน้อยนิดก็ตาม การดื่มเครื่องดื่มสุราแล้วขับรถ ทำให้เสี่ยงที่จะบาดเจ็บจากอุบัติเหตุถึงขั้นเสียชีวิต หากในเลือดมีระดับแอลกอฮอล์เกิน ๕๐ มิลลิกรัม ก็ยิ่งเสี่ยงที่จะบาดเจ็บสาหัสมากกว่าผู้ที่มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดต่ำกว่านั้นถึง ๑๖ เท่า^{๕๔} ดังกรณีข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ที่ว่าคนเมาสุราแล้วขับรถแหกด่านชนคนตาย ๕ ราย และบาดเจ็บอีก ๗ ราย^{๕๕} หรืออย่างกรณีคนเมาแล้วไล่เอามิดฟีนมือญาติเพราะขาดสติ ข่าว่า

เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ เวลา ๒๒.๑๐ น. นางน้ำอ้อย ประดิษฐ์ศิลป์ อายุ ๓๓ ปี ชาวอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ถูกนายสุชาติ ภูบ่าเพ็ญ อายุ ๔๓ ปี ซึ่งมีศักดิ์เป็นน้าชาย ที่ดื่มสุราจนเมามาแล้วเดินถือมิดเข้ามาต่อว่าต่อขาน ว่านางน้ำอ้อยไม่ให้ความเคารพผู้ใหญ่ จนเกิดมีปากเสียงทะเลาะวิวาทกัน นายสุชาติเห็นว่าตนเถียงสู้ไม่ได้ จึงเอามิดดาบที่ถือมาด้วยฟันนางน้ำอ้อยจนมือขาด และมีแผลหวอะหวะอีกนับสิบแผล แล้วหลบหนีไปตำรวจสามารถตามจับกุมได้ที่บ้านเลขที่ ๔ ม.๔ ต.คำหยาด อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง ในสภาพเมามาแล้วไร้สติ^{๕๖}

^{๕๓} มุฮัมมัด อาลี อัลบารู, แปลโดย อิมบรอนเฮง อาลฮูเซน, สุราในทัศนะทางวิชาการแพทย์และวิชาการพิษวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๘๒.

^{๕๔} “ดื่มแล้วขับ เสี่ยงเกิดอุบัติเหตุสูง ๑๔ เท่า”, จดหมายข่าวเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๐ : ๕.

^{๕๕} หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๒ : ๑.

^{๕๖} หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, ๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ : ๑๕.

สาเหตุ ความเจ็บแค้นฝังใจบางอย่างซึ่งน่าจะมาจากการที่นายสุชาติไม่พอใจนางน้ำอ้อยที่ไม่ให้เกียรติตนในฐานะผู้ใหญ่ อาจมีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ จนทำให้นายสุชาติฝังใจและคิดหาทางที่จะยุติความแค้นส่วนตัวดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา ตอนแรกอาจเป็นเพียงการข่มขู่ แต่เพราะความเมมาयीไว้สติผสมด้วยความโมโหจึงทำให้ผลกรรมดังกล่าว

ผลกระทบ จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เห็นผลเสียหายอันเกิดจากความขาดสติยั้งคิดจนทำให้เกิดผลเสียต่อเครือญาติดังกล่าว สายสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติที่เคยถ้อยทีถ้อยอาศัยกันก็พลันล่มสลายลงเพราะเหตุการณ์ดังกล่าว นางน้ำอ้อยยอมเสียอวัยวะส่วนที่ถูกฟันต้องเสียค่ารักษาพยาบาลบาดแผลที่ได้รับจากคมมีด และยังคงเสียค่าพยาบาลใจคือฟื้นฟูใจให้กลับเข้าสู่สภาวะปกติ ซึ่งต้องใช้เวลาอีกนาน ส่วนนายสุชาติต้องได้รับผลกระทบจากการทำร้ายผู้อื่นนอกจากจะได้รับผลในทางธรรมแล้ว ยังต้องได้รับผลตามกฎหมายคือการถูกจองจำในโทษฐานเมมาयीไว้สติก่อความเสียหายให้เกิดขึ้นกับผู้อื่นด้วยความประมาท และมีความจงใจหรือมีการวางแผนอย่างดีที่จะทำร้ายผู้อื่นถึงขั้นบาดเจ็บสาหัส

๓.๔.๒ กรณีตัวอย่างจากการสัมภาษณ์

๑. สุราเป็นรังแห่งโรคและความสูญสิ้นแห่งทรัพย์

เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ นายสวัสดิ์ เสนแสนยา ลูกจ้างบริษัทในเครือ ข. การช่าง ซึ่งพักอยู่ในแคมป์คนงาน แถวจังหวัดนครปฐม เดิมเป็นคนอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เกิดวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๑๕ อายุ ๓๗ ปี ได้ดื่มเหล้าขาว ๔๐ ดีกรีขวดใหญ่ คนเดียว ๒ ขวดจนเมมาयीทุบขวดเหล้าและข้าวของในห้องของตัวเอง แล้วยังได้ชวนเพื่อนคนงานในแคมป์ร่วมดื่มเพื่อเป็นการฉลองวันออกพรรษา

นายสวัสดิ์ดื่มมากจนอาเจียนออกมาเป็นเลือดและได้ล้มฟุบหมดสติไป เพื่อนคนงานจึงนำตัวส่งโรงพยาบาลหลวงพ่อบึง ทางโรงพยาบาลตรวจแล้วเห็นว่าอาการน่าเป็นห่วงจึงส่งต่อไปที่โรงพยาบาลศูนย์นครปฐม คณะแพทย์ได้ตรวจพบสารพัดโรคในร่างกาย เช่น โรคหัวใจล้มเหลว โรคความดันต่ำ โรคเบาหวาน โรคไตวาย โรคตับ เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ญาติพี่น้องต้องว่าจ้างรถจากบ้านเพื่อมาดูแลอาการเป็นเงิน ๖,๓๐๐ บาท และพี่น้องต้องหยุดงานขาดรายได้มาเฝ้าดูแล ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการ

กินอยู่วันละประมาณ ๑๐๐ บาท (๓ คน) ญาติต้องนำที่นาไปจำนองเพื่อหาเงินรักษาเป็นเงินสองหมื่นบาท เป็นเบื้องต้น จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๒ คณะแพทย์แม้จะพยายามช่วยชีวิตจนสุดความสามารถก็ไม่สามารถช่วยให้ฟื้นได้ นายสวัสดิ์จึงหมดลมหายใจไปในเวลา ๒๑.๐๐ น. ญาติพี่น้องได้นำศพออกจากโรงพยาบาลกลับบ้าน ต้องหมดเงินค่ารถนำศพกลับบ้านจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท และได้จัดการพิธีศพตามธรรมเนียมชาวบ้าน หมดเงินค่าใช้จ่ายไปมากกว่าสองแสนบาท แม้จะได้เงินฌาปนกิจหมู่บ้าน เงินฌาปนกิจรวมญาติ และเงินทำบุญอื่นๆ อีกประมาณ ๒ แสน เมื่อรวมเบ็ดเสร็จแล้ว ญาติพี่น้องก็ต้องหาเงินมาใช้เพิ่มอีกร่วม ๒ หมื่นบาท^{๔๗}

สาเหตุ การเสียชีวิตของนายสวัสดิ์ จะบอกว่าเป็นเพราะสาเหตุแห่งโรคอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น หัวใจวายเฉียบพลัน หรือไตวายคงบอกอย่างชัดเจนไม่ได้ เพราะโรคเหล่านั้นล้วนมีสาเหตุหลักมาจากสุราที่นายสวัสดิ์เริ่มดื่มมาตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี จนกระทั่งอายุ ๓๗ ปี ก็มาเสียชีวิต ซึ่งถือว่าเสียชีวิตในเวลายังไม่สมควร เพราะยังไม่มีครอบครัวเป็นหลักเป็นฐานมั่นคง

ผลกระทบ การล้มป่วยของนายสวัสดิ์ตั้งแต่เบื้องต้นแรกจนเข้าโรงพยาบาลต้องสร้างความลำบากให้กับญาติพี่น้องที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการมาเฝ้าดูแลอาการป่วยจนกระทั่งเสียชีวิตลงไป แม้จะเสียชีวิตแล้วญาติยังต้องเสียค่าใช้จ่ายอีกในการจัดงานศพ ทั้งค่านำศพกลับบ้าน การจัดงานศพตามประเพณีที่บ้านที่เอามติของหมู่บ้านเป็นเกณฑ์ตัดสิน จำต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างมากมาในการจัดงานศพ เช่น ค่าโรงศพ ค่าเครื่องประดับศพ ค่าสุราอาหารเลี้ยงคนมาร่วมงานศพ เป็นเงินร่วม ๒ แสนบาทบาท และสิ่งสุดท้ายที่ฝากไว้จากงานศพดังกล่าว คือ หนี้สินที่ผู้ย่ำแย่หลังต้องหาทางชดใช้ต่อไป

๒. ความสุขในครอบครัวพินาศเพราะพิษของสุรา

ยายน้อยอายุ ๗๕ ปี เป็นชาวสมุทรปราการ โดยกำเนิด เมื่อแรกชีวิตเกิดมาขาดความอบอุ่นเพราะไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่ ต้องอาศัยญาติอยู่ประกอบอาชีพรับจ้างทำนาตามพื้นที่ดั้งเดิม เพราะความที่เป็นคนขาดความอบอุ่นเมื่อมีครอบครัวแล้วก็มักทำตัวเรื่อย ๆ เล่นการพนัน ไม่เว้นแต่ละวัน ถึงขั้นเลิกกับสามีแล้วก็ไปได้สามีใหม่และมีลูกอีก ๔ คน แต่เพราะ

^{๔๗} นายสุนา เสนแสนยา (ญาติ). สัมภาษณ์ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๒, ณ โรงพยาบาลศูนย์นครปฐม จังหวัดนครปฐม.

ความที่ต้องการแสวงหาความอบอุ่นทางใจ จึงปล่อยชีวิตให้หมกมุ่นอยู่กับอบายมุข คือเล่นการพนันและดื่มสุราจนเมามายทำร้ายลูกๆ จนสามีต้องบอกเลิกทางเดินอีก เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงทำให้ยายน้อยกลุ้มใจเป็นอย่างมากเพราะไม่มีรายได้จากทางอื่น ต้องพึ่งแรงตนเองอย่างเดียว เมื่อหาทางออกไม่ได้สุราจึงเป็นเพื่อนใจที่ดีที่สุด ปล่อยชีวิตให้อยู่กับวงการพนันและสุราแทบจะไม่สนใจใยดีลูกเต้าเลย บ้านที่เคยมีต้องขายเพื่อไปซื้อสุราและใช้หนี้การพนันจนหมด แม้จะอยู่ในวัยเกือบบั้นปลายชีวิตแล้ว ยายน้อยก็ยังไม่เคยคิดที่จะเลิกดื่มเหล้าและเล่นการพนัน แต่ดีที่มีลูกๆ คอยช่วยเหลือด้านการเงินอยู่ห่างๆ ไม่ว่าจะเป็ค่าเช่าบ้าน ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าใช้จ่ายจิปาถะ ลูกๆ พยายามทนกล้ำกลืนขมขื่นใจที่เห็นสภาพของแม่เวลาเมามายแล้วส่งเสียงดังอะอะรบกวนชาวบ้าน ทำดีทำต่อกับคนทุกหมู่เหล่า บางคราวเมมาแล้วก็นั่งร้องไห้บนเพดานเพื่อถึงอดีตที่ผ่านมาเป็นที่สลดใจสำหรับคนที่เดินผ่านไปผ่านมา บางคนมองด้วยสายตาเหยียดหยามว่าแก่จนปุนนี้แล้วยังทำตัวหมดคุณค่า เป็นคนแก่ที่ไม่คิดจะหาความสุขที่แท้จริงให้กับตัวเองและครอบครัว บางที่ยายน้อยก็เดินกลับบ้านตีสองตีสาม หรือสว่างก็เคยมี พอสร้างเมาที่ก็ปล่อยกระเสาะกระแสะร้องครางฮือๆ เป็นที่น่าเวทนาเป็นอย่างยิ่ง ลูกๆ แม้จะมีหลายคนก็ไม่ค่อยมีใครเข้ามาหา เพราะมาหาที่ไรก็จะโดนแกล้วว่าด้วยความน้อยใจ ทำให้ลูกหลานต้องคอยประคับประคองชีวิตของแกอยู่ด้านนอกเท่านั้น^{๔๔}

สาเหตุ การขาดความอบอุ่นในอดีต และการใช้ชีวิตหมกมุ่นในเรื่องอบายมุขจนเกิดความชิน ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ และการไม่ยอมรับความเป็นจริงแห่งชีวิตที่สังคมจะต้องได้รับจากสภาพสังคมปัจจุบัน และการหาทางออกที่ผิดทำให้ชีวิตความสุขในชีวิตยามชราต้องไร้ค่า เป็นความสุขเพียงชั่วประเดี๋ยวประด๋าวซึ่งเกิดจากฤทธิ์ของสุราเท่านั้น แต่หารู้ไม่ว่าความสุขนั้นไม่เกิดผลต่อความสุขในครอบครัวเลย

ผลกระทบ การดื่มสุราของยายน้อยนั้นย่อมทำให้สุขภาพของยายน้อยเสื่อมเร็วกว่าปกติ เกิดโรคภัยกลุ้มรุมอยู่ตลอดเวลาอันเกิดจากโรคพิษสุราเรื้อรัง อันเป็นเหตุให้ต้องพกพายาคิดตัวอยู่เป็นประจำทั้งยาแก้ปวด แก้วิงเวียนศีรษะเป็นต้น ต่อมาคือทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายอันมีผลจากสุรา นอกจากจะต้องจ่ายค่าสุราแล้ว ยังต้องเสียค่าพนันการเล่นไพ่เพราะใครๆ ก็รู้ว่าเมื่อยายน้อยเมาแล้วชอบเล่นไพ่และเป็นประเภทไก่อรงบ่นอยู่เสมอมา มี

^{๔๔} นางเดือน มะลิวัลย์ (ลูกสาว), สัมภาษณ์ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒, ณ เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.

เท่าไรเสียหมดตัวและยังเคยถูกจับปรับเพราะการพนันก็เคย แล้วยังต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ตั้งแต่ป่วยเล็กๆ น้อยๆ จนกระทั่งเข้าไปนอนพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล แต่ก็ไม่เคยอินังขงชอบเพราะนั่นไม่ใช่เงินของແຕ່เป็นของลูกหลานเขา สิ่งสำคัญคือความสุขภายในครอบครัวหายไป เมื่อลูกทำงานเหนื่อยๆ กลับมาบ้านแทนที่จะได้พักผ่อนกลับต้องเจอสภาพเมามายไร้สติเสียงดังโวยวายหรือไม่กี่ป่วยจนต้องกู่กู่จ้อหายมารักษา แล้วจากสภาพการเมาแล้วโวยวายยังนำความอับอายมาให้แก่ลูกหลานวงศ์ตระกูล นอกจากตนเองไม่มีความสุขแล้วยังนำความทุกข์ใจมาแก่ลูกหลานอีกด้วย

๓. หนี้สินเป็นทุกข์ในโลก

นายเสริม เด่นล่อ อายุ ๕๐ ปี เล่าให้ฟังว่า เดิมที่เป็นชาวจังหวัดหนองคาย เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ติดตามญาติพี่น้องเข้ามาทำงานในเมืองกรุง ซึ่งญาตินั้นมีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง เมื่อทำงานคลุกคลีอยู่กับคนงานวัยรุ่นอยู่นานวันเข้าถูกชักชวนให้ดื่มสุราและสูบบุหรี่เบื่องต้นก็แค่ลองๆ ดู ซึ่งตอนนั้นอายุก็ประมาณ ๑๕ ปีกว่าๆ จากลองไปลองมาก็เลยทำให้ดื่มประจำวันหลังเลิกงานแต่ยังไม่ถือว่าสุรุษุร้าย เพราะตอนนั้นเริ่มมีแฟนเลยมีเวลาให้แฟนส่วนหนึ่ง เรื่องสุราก็พอเพลาๆ แต่ไม่เคยคิดที่จะเลิกดื่ม

จนกระทั่งเมื่อประมาณอายุ ๓๕ ปี ตอนนั้นมีลูก ๒ คน จึงได้แยกตัวออกมารับเหมาก่อสร้างเอง ด้วยคิดว่าเรามีครอบครัวแล้วควรที่จะสร้างหลักปักฐานให้มั่นคงด้วยตนเอง คิดว่าอยู่ในภายใต้ร่มเงาของบุคคลอื่น ตอนนั้นอาชีพก่อก่อสร้างถือว่ากำลังมาแรง งานเข้ามามาก เงินก็เข้ามามาก ทำให้เห็นผิดเป็นชอบ และการทำงานแต่คราวต้องเดินทางไปจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศตามที่ได้รับงานมาจากบริษัทแม่ จึงนำเมียและลูกไปฝากไว้ต่างจังหวัดกับพ่อแม่ ส่วนตัวเองอยู่คุมงานตามไซต์งานต่างๆ แรกๆ ก็ส่งเงินไปทางบ้านเป็นประจำทุกเดือน อยู่ต่อมาเมื่อไม่มีใครคอยควบคุมพฤติกรรมจึงเปลี่ยนไป เงินที่ได้มาก็หมดไปกับสุราและนารี และใช้จ่ายไปอย่างไม่บันยะบันยัง บางที่ถึงขั้นยืมลูกน้องก่อนก็เคยมีบางคนก็ใช้คืน บางคนก็ลืมใช้คืนเพราะขี้มในขณะที่มา

แล้วมาวันหนึ่งเหมือนฟ้าจะแกล้ง วันนั้นหลังจากตรวจตราอาคารองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในทางภาคเหนือที่ก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว เก็บวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างกันแล้วก็มาดื่มฉลองความสำเร็จเพื่อที่รอรับเงินค่าจ้างในวันรุ่งขึ้น คืนนั้นเกิดฟ้าฝนตกลงมาอย่างหนัก และแล้วอาคารที่สร้างแล้วเสร็จก็พังลงมาเฉชะบุญที่ไม่มีใครได้รับอันตราย แต่มัน

เหมือนจะทำให้ใจของเสริมสลายลง เพราะเงินที่จะเห็นอยู่ใรรู้ว่าต้องมลายหายไปทันที เมื่อคณะกรรมการมาตรวจสอบแล้วก็ระบุว่าอาคารก่อสร้างไม่ได้มาตรฐาน ใช้อุปกรณ์ไม่ได้คุณภาพทำให้เกิดความเสียหายต่างๆ ที่ก่อนหน้านี้ก็คณะกรรมการชุดนี้แหละที่อนุมัติให้อุปกรณ์ก่อสร้างมาตรฐานดังกล่าว สุดท้ายเสริมต้องถูกปรับให้ก่อสร้างใหม่ เขาต้องวิ่งหาเงินมาอุดรอยรั่วดังกล่าวหลายแสนบาท เพื่อต้องการแสดงให้เห็นเครดิตที่ดีของตนเอง

แม้จะเห็นบทเรียนดังกล่าวแล้วเสริมยังมองไม่เห็นความผิดพลาดของตนเองว่าเกิดเพราะสาเหตุอะไร เขายังคงทำงานไปเมามาไปได้ทุกวันและเกือบทุกเวลาที่นี้ก็ขึ้นได้ ซึ่งเขารู้ดีว่าเขาดื่มเพื่อต้องการกลบปัญหาอันเกิดจากการทำงานผิดพลาดของตนเอง และสุดท้ายเขาก็ไม่มีใครว่าจ้างให้ทำงานอีกต้องกลับมาพักผ่อนอยู่ที่บ้านด้วยอาการเมามาทุกวันเช้าเย็นก็ต้องโวยวายหาเรื่องจะกินแต่สุรา ก่อเหตุทะเลาะกับภรรยาจนภรรยาต้องหนีกลับไปอยู่บ้านตนเอง ส่วนนายเสริมยังคงดื่มเหล้าที่ร้านค้ายางร้านทุกร้านเล็กให้เชื่อไว้เพราะเขาไม่มีจะจ่ายและยังถูกค่าว่าเขาเย้ย เมื่องานการไม่มีทำ เงินไม่มีใช้ เหล้าไม่มีจะให้ดื่ม นายเสริมจึงบากหน้าไปหาญาติที่เคยทำงานก่อสร้างด้วยและกลับมาทำงานในฐานะลูกจ้างคนหนึ่งของงานก่อสร้างเหมือนเดิมในปัจจุบัน^{๕๕}

สาเหตุ การดื่มสุราของนายเสริม เพราะความประมาทเลินเล่อในชีวิตจึงทำให้เขาหลงไปกับน้ำเมา เมื่อดื่มมากก็ทำให้ความคิดอ่านในการทำงานเสื่อมถอยลงและทำให้ทำงานผิดพลาดจนกระทั่งต้องมาเป็นหนี้หลายแสนบาท แม้กระนั้นยังมาสร้างหนี้สินเล็กๆ น้อยๆ ตามร้านค้าในหมู่บ้าน จนทำให้ร้านค้าต่างๆ หมดความไว้เนื้อเชื่อใจ

ผลกระทบ ครอบครัวแตกร้างเกิดการระหองระแหงถึงขั้นเลิกกรากันไปเพราะพิษของสุรา หนี้สินที่เกิดจากการดื่มสุราทำให้ถูกขู่อาฆาตและคุกคามทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้ชีวิตหมดความภูมิใจในตนเอง และต้องดิ้นรนเพื่อหาทางใช้หนี้ด้วยความทุกข์ยากลำบากทั้งกายและใจ

^{๕๕} นายเสริม เค้นลออ , สัมภาษณ์ ๓ มกราคม ๒๕๕๓, ณ เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.

๔. เสือไร้สาย (การทะเลาะวิวาท)

นพศักดิ์ นาเหล่าหลวง แห่งอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในวัย ๑๕ ปี เป็นหนุ่มคะนองพอดตกตอนเย็นก็ตั้งวงกินเหล้ากินเบียร์และแต่งรถจักรยานยนต์ ตามประสาวัยรุ่น และทำตัวเป็นภัยรบกวนชาวบ้านทั้งการส่งเสียงดังโวยวายร้องรำทำเพลงไม่เกรงใจใคร ไม่เคยมีวันเว้นไม่ว่าจะเป็นวันโกนหรือวันพระ เมื่อมาได้ทีแล้วก็พากันขับส่งเสียงดังหนวกหูชาวบ้าน แม้จะถูกก่นด่าถึงโคตรเหง้าเหล่ากอก็ไม่เคยหวั่นไหว บางทีก็พากันขับรถไปดักตีวัยรุ่นบ้านอื่นเป็นที่สนุกสนานประเภทพวกมากลากไป และที่เลวร้ายที่สุดก็คือการไปดักจูดสาววัยรุ่นบ้านอื่นไปขู่ขู่ข่มขู่ทั้งสมยอมและข่มขืน แต่ไม่เคยมีใครแจ้งความเพราะความอับอายและเพราะกลัวอิทธิพลของลูกกำนันด้วย เมื่อบ้านไหนมีงานไม่ว่าจะมีมหรสพเล็กหรือน้อยก็ตามที่ พวกเขาก็จะหาทางก่อความวุ่นวายและมีเรื่องต้องให้ครอบครัวปวดหัวอยู่ตลอดเวลา

จนเมื่ออายุย่างเข้า ๑๕ ปี ศักดิ์เริ่มมีหัวใจเป็นสีชมพู เพราะความรักที่มีให้แก่สาวอีกหมู่บ้านหนึ่ง เขาจะเที่ยวไปเที่ยวมาจีบสาวเป็นประจำ แต่ความอับอายก็ยังไม่เคยสร้างไปจากสามัญสำนึก และเหมือนผลผลิตที่รอเก็บเกี่ยวจะมาถึง วันนี้เป็นงานบุญประจำปีของหมู่บ้านสาวเจ้า ศักดิ์พร้อมเพื่อนก็พากันไปเที่ยวตามปกติและก็เมาหยาไปตามปกติ แต่วันนี้เหมือนพวกเขาไม่มีความระแวงว่าจะมีภัยมาถึงตัว เพราะความที่เที่ยวมาประจำแล้วไม่มีอันตราย จึงทำให้เกิดความวางใจไม่มีอาวุธอะไรติดตัวมาเหมือนทุกครั้งที่ได้ไปเที่ยวงานประมาณเกือบตีสอง ขณะที่ศักดิ์พร้อมเพื่อนพากันขับรถกลับบ้านขณะกำลังจะพ้นเขตหมู่บ้าน ก็เห็นคนกลุ่มใหญ่พากันกรูออกมาจากสองข้างทาง ทั้งก้อนทั้งมืดฟันฟาดฟันโดยเขาไม่ทันได้ตั้งตัว และเขาก็หลบหลับตาปกป้องตนเองจนหมดความรู้สึกลึก

เมื่อลืมตาอีกทีก็เห็นแต่หน้าแม่ยืนร้องไห้อยู่หัวเตียง และรู้ว่าตัวเองต้องนอนที่โรงพยาบาลได้สองคืนแล้ว และสภาพร่างกายที่มีแต่แผลเต็มตัวแขนข้างขวาขาดคงเพราะเขายกขึ้นมาป้องกันเลยถูกฟัน เขาก็ถูกตีจนกระดูกแตกต้องเข้าเฝือก นั่นเป็นฝันร้ายที่เขาต้องได้รับ ทุกวันนี้เขาต้องนั่งรถเข็นแทนรถจักรยานยนต์ ที่ซักร้ายคือแฟนที่เคยคบหาไม่เคยถ้ามข่าวถึงเขาเลยตั้งแต่วันนั้นจนวันนี้ นี่หรือคือกรรมของเสือร้าย^{๕๐}

^{๕๐} นางบุญตา นาเหล่าหลวง .(แม่), สัมภาษณ์ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๓, ณ โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์.

สาเหตุ สักคี่ต้องมาเป็นคนพิการก็เพราะดื่มเหล้ามามากแล้วชอบทะเลาะวิวาท และก่อความรำคาญให้กับคนอื่น และถูกแรงสาปแช่งจากชาวบ้านทำให้ต้องรับผลกระทบอันน่ากลัว

ผลกระทบ สักคี่ต้องมาเป็นภาระของครอบครัวทั้งการเป็นอยู่ เช่น การกิน การหลับนอน ต้องอาศัยพ่อแม่คอยป้อนข้าวป้อนน้ำ อาบน้ำ แต่งตัว พาดูการร่างกาย สิ่งสำคัญคือจิตใจของสักคี่ที่เคยกล้าแข็งต้องอ่อนแอเพราะสภาพร่างกายที่ไม่สามารถทำอะไรด้วยตนเองได้ นี่ก็เพราะผลการกระทำของตนเอง ไม่มีใครบังคับให้ทำ และนอกจากเป็นภาระครอบครัวแล้วยังต้องเป็นภาระสังคมที่จะต้องได้รับการเยียวยาในรักษาทั้งสภาพร่างกายและจิตใจอีกด้วย

๓.๔ สรุป

สุรานั้นเป็นเหตุก่อให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคลของผู้ดื่มสุรา แม้เพียงน้อยนิดก็ตาม เพราะการเริ่มต้นทุกอย่างย่อมมาจากครั้งแรกเสมอ และเมื่อมีครั้งแรกแล้วก็ย่อมมีครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ ต่อไปเรื่อยๆ สุดท้ายก็ทำให้ผู้นั้นเป็นนักดื่มสุราในที่สุด และสุราที่ดื่มไปนั้นยังส่งผลเสียหายให้เกิดขึ้นแก่ผู้ดื่มทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นโรคร้ายสารพัดอย่างที่มีความทุกข์ทรมานเป็นเครื่องการันตี แล้วยังทำให้ผู้ดื่มสุรานั้นมีจิตใจโหดร้ายทารุณเพื่อพิษของสุรานั้นด้วย

เพราะความสับสนทางภาวะจิตอันเกิดจากพิษสุราเรื้อรัง ทำให้ผู้ที่ติดสุราลงมือทำร้ายตนเอง ตลอดจนพยายามฆ่าตัวตาย การทำหน้าที่การงานบกพร่อง การสูญเสียทรัพย์สินเงินทองและมีภาระหนี้สิน การมีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้าน การมีปัญหาเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส และการมีความรู้สึกต่อตนเองในทางลบ ทำให้เกิดภาวะเครียดนอกจากจะสร้างความกดดันและความเครียดให้เกิดขึ้นกับตนแล้ว ยังสร้างบาดแผลในใจแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งคู่ครอง ลูกรัก และญาติมิตร เป็นต้น

สังคมไทยถูกทำให้เชื่อว่าวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ที่แทรกซึมอยู่ในทัศนคติ จนทำให้ผู้คนในสังคมมองว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติ ทัศนคติแบบนี้ส่งผลทำให้เกิดแบบแผนในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่ต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของวิถีชีวิตของผู้คน เช่น งานบุญ ประเพณี งานแต่งงาน งานบวช งานศพ งานวันเกิด เป็นต้น รวมถึงทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับ

ภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ภาวะความกดดัน ความเครียด ความเสียใจ ความดีใจ ที่ต้องมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสมอมา ซึ่งต้องเสี่ยงต่อการใช้จ่ายอย่างมหาศาลต่อผลที่จะตามมาทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เช่น การจ่ายค่ารักษาโรคนานาชนิดที่จะเกิดเพราะพิษสุราเรื้อรัง การป้องกันภัยอันอาจเกิดเพราะอุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับเป็นต้น นั้นยังไม่รวมถึงรัฐที่จะต้องจ่ายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพที่ดีแก่สังคมไทยทั้งหมดด้วย

บทที่ ๔

แนวทางในการแก้ปัญหาตามหลักพระพุทธศาสนา

ปัญหาการดื่มสุรามีผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างร้ายแรง ซึ่งหลายฝ่ายต่างก็มุ่งหวังที่จะขจัดปัญหาดังกล่าวให้หมดไป โดยทุกภาคส่วนต่างรณรงค์ให้ประชาชนเห็นประโยชน์จากการงดดื่มสุรา และหาแนวทางหรือกลยุทธ์ที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาคดื่มสุราตามหลักของพุทธธรรม เพื่อหาทางออกจากปัญหาดังกล่าวในเชิงรูปธรรมต่อไป โดยตั้งเป็นแนวทางแก้ปัญหาไว้ ๓ ประเด็นด้วยกัน คือ

๔.๑ การแก้ปัญหาด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคล

๔.๒ การแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัว

๔.๓ การแก้ปัญหาคดื่มสุราผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

๔.๑ การแก้ปัญหาด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคคล

การดื่มสุราจัดได้ว่ามีผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทั้งผลกระทบต่อบุคคลผู้ดื่ม ครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ ดังกล่าวแล้วในบทที่ผ่านมา ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาอันส่งผลต่อผู้ดื่มสุรานั้นมีมากมายหลายประการ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้วางหลักการที่จะขจัดปัญหาดังกล่าวได้ ด้วยการนำหลักพุทธธรรมเข้าไปเยียวยา ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมที่ถือว่าเป็นบทพื้นฐานแห่งชีวิตที่สามารถลดระดับปัญหา และสามารถนำไปเป็นทางออกจากปัญหาการดื่มสุราของปัจเจกบุคคลกลายเป็นบุคคลต้นแบบ เป็นตัวอย่างของคนอื่น ด้วยหลัก ๓ ประการ คือ

๔.๑.๑ หลักอบายมุข

๔.๑.๒ เบนัญศีล

๔.๑.๓ สติ สัมปชัญญะ

๔.๑.๑ หลักอบายมุข

อบายมุข ๖ ประการ อันเป็นหนทางเสื่อมแห่งตน^๑ อบายมุข คือ ทางแห่งความเสื่อม ทางแห่งความพินาศ เหตุย่อยับแห่งโลกทรัพย์อันเป็นเหตุนำมาซึ่งความหายนะ^๒ นั้น คนที่จมปลักอยู่ในอบายมุขนี้ เป็นฆราวาสพวกที่จมปลัก มีความยากจน มีความเสื่อมสุขภาพอนามัย แล้วก็ยังเบียดเบียนกันอีก เพราะความหลงใหลในสิ่งที่เป็นอบายมุข^๓ ได้แก่

๑. การหมกมุ่นในการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัย อันเป็นเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ซึ่งมีโทษ ๖ ประการ คือ (๑) เสียทรัพย์ทันตาเห็น (๒) ก่อการทะเลาะวิวาท (๓) เป็นบ่อเกิดแห่งโรคภัยต่างๆ (๔) เป็นเหตุเสียชื่อเสียง (๕) เป็นเหตุให้ไม่รู้จักราย (๖) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา^๔

๒. การหมกมุ่นในการเที่ยวเตร่ตามตรอกชอกชอยในเวลากลางคืน มีโทษ ๖ ประการคือ (๑) ชื่อว่าไม่คุ้มครองไม่รักษาตัวเอง (๒) ชื่อว่าไม่คุ้มครองไม่รักษาบุตรภรรยา (๓) ชื่อว่าไม่คุ้มครองทรัพย์สมบัติ (๔) เป็นที่สงสัยของคนอื่นด้วยเหตุต่างๆ เช่นว่าจะเป็นขโมย (๕) มักถูกใส่ร้ายป้ายสีด้วยเรื่องไม่เป็นความจริง (๖) ทำให้เกิดความลำบากมากมายหลายอย่าง^๕

๓. การเที่ยวดูมหรสพ มีโทษตามสถานที่ไปเที่ยวทำให้ไม่เป็นอันประกอบอาชีพการงาน มีโทษ ๖ ประการ คือ (๑) มีการรำที่ไหนไปทีนั้น (๒) มีการขับร้องที่ไหนไปทีนั้น (๓) มีการประโคมที่ไหนไปทีนั้น (๔) มีเสภาที่ไหนไปทีนั้น (๕) มีการบรรเลงที่ไหนไปทีนั้น (๖) มีเถิดเทิงที่ไหนไปทีนั้น^๖

๔. การหมกมุ่นในการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาท มีโทษ ๖ ประการ คือ (๑) ผู้ชนะยอมก่อเวร (๒) ผู้แพ้ย่อมเสียทรัพย์ที่เสียไป (๓) เสียทรัพย์

^๑ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๗/๒๐๒.

^๒ พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๑๗๖.

^๓ พุทธศาสนิกขุ, หลักธรรมของผู้ครองเรือน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, มปป.), หน้า ๗.

^๔ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๒ - ๒๐๓.

^๕ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๕/๒๐๓.

^๖ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๕๐/๒๐๓ - ๒๐๔.

ทันตาเห็น (๔) ถ้อยคำที่เป็นพยานในศาลก็เชื่อถือไม่ได้ (๕) ถูกมิตรอำมาตย์หมิ่นประมาท (๖) ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย^๓

๕. การหมกมุ่นในการคบคนชั่วเป็นมิตร มีโทษตามลักษณะเพื่อนที่คบด้วย ดังคำที่กล่าวไว้ว่า เข้าฝูงกาเป็นกาเข้าฝูงหงส์เป็นหงส์ มีโทษ ๖ สถาน คือ (๑) เขามีนักเลง การพนันเป็นเพื่อน (๒) เขามีนักเลงเจ้าชู้เป็นเพื่อน (๓) เขามีนักเลงสุราเป็นเพื่อน (๔) เขามีคนลวงโลกเป็นเพื่อน (๕) เขามีคนโกงเป็นเพื่อน (๖) เขามีโจรเป็นเพื่อน^๔

๖. การหมกมุ่นในความเกียจคร้าน มีโทษตามอาการ ๖ ประการ คือ (๑) มักอ้างว่าหนาวเกินไป แล้วไม่ทำงาน (๒) มักอ้างว่าร้อนเกินไป แล้วไม่ทำงาน (๓) มักอ้างว่าเย็นเกินไป แล้วไม่ทำงาน (๔) มักอ้างว่ายังเช้ายู่ แล้วไม่ทำงาน (๕) มักอ้างว่าหิวเกินไป แล้วไม่ทำงาน (๖) มักอ้างว่ากระหายเกินไป แล้วไม่ทำงาน เมื่อเขาหาทางผลิตเพิ่มการทำงานอยู่อย่างนี้ โภคะที่ยังไม่เกิดก็ไม่เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วก็นับวันแต่จะหมดสิ้นลงไปเรื่อย ๆ^๕

หลักอบายมุข ๖ คือ การดื่มน้ำเมา การเที่ยวกลางคืน การเที่ยวดูมหรสพ การเล่นเกม การพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และความเกียจคร้านในการทำงาน หลักทั้ง ๖ ประการนี้เป็นทางออกเบื้องต้นจากปัญหาการดื่มสุราดังกล่าว โดยพิจารณาให้เห็นคุณและโทษของสิ่งเหล่านั้น แม้การเที่ยวกลางคืน การเที่ยวดูมหรสพการเล่นต่างๆ การเล่นเกมการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และความเกียจคร้านในการทำงาน จะไม่ใช่ประเด็นที่เกี่ยวกับสุรา แต่เป็นส่วนหนึ่งที่เอื้อให้คนดื่มสุราและติดสุราในที่สุด ซึ่งการจะนำหลักธรรมดังกล่าวไปปฏิบัติในเชิงรูปธรรมนั้น ผู้ที่ดื่มสุรานั้นเมื่อรู้โทษของสุราดังกล่าวแล้วต้องมีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ โดยคิดเสมอว่าหนทางดังกล่าวเป็นความเลื่อมที่จะเกิดขึ้นทั้งแก่ตนและแก่บุคคลที่อยู่ร่วมกัน เมื่อสามารถกระทำได้ดีดั่งนั้น โรคภัยไข้เจ็บก็จะทุเลาเบาบางลงไป และสามารถหายได้ในที่สุด สำหรับผู้ที่มีผลกระทบไม่มาก โดยสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

๑. พิจารณาให้เห็นโทษของการดื่มสุรา ที่มีผลกระทบต่อตนเองอันมีความเสื่อมทรัพย์ มีการทะเลาะวิวาท เป็นต้น

^๓ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๕๑/๒๐๔.

^๔ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๕๒/๒๐๔ - ๒๐๕.

^๕ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๕๓/๒๐๕.

๒. พิจารณาให้เห็นโทษของอบายมุขที่เหลืออีก ๕ ประการ ว่ามีส่วนสนับสนุนให้บุคคลเข้าไปพัวพันหรือเกี่ยวข้องกับการดื่มสุรารอย่างไร

๓. กำหนดระดับใจของตนให้เห็นคุณประโยชน์ของการละเว้นจากอบายมุขทั้ง ๖ ประการนั้น อันมีความเป็นผู้ไม่มีโรคภัย และตั้งคมยอมรับ เป็นต้น

๔. ตั้งใจสมาทานงดเว้นจากอบายมุขทั้ง ๖ อย่างเด็ดขาด โดยคิดหวังถึงความเจริญของตนและครอบครัวเป็นสำคัญ

หากบุคคลสามารถปฏิบัติตนได้ตามวิธีการดังกล่าว ย่อมสามารถที่จะเป็นผู้ทำตนให้ห่างไกลจากการหมกมุ่นในการดื่มสุราได้เป็นเบื้องต้น

๔.๑.๒ เบญจศีล

มนุษย์เกิดมาย่อมมีรูปพรรณสัณฐานต่างกัน สุดแต่แต่เหตุแต่งมา ทำให้บางคนมีรูปร่าง บางคนมีรูปทราม ผู้มีรูปร่างย่อมเป็นที่ชอบของผู้พบเห็น ตรงกันข้ามกับผู้มีรูปทราม ย่อมไม่เป็นที่ชอบใจ เหมือนดอกไม้ที่ทั้งสวยและยังมีกลิ่นหอม และที่ไม่สวยซ้ำยังมีกลิ่นเหม็น ถ้าเป็นดอกไม้สวย มีกลิ่นหอม ก็ย่อมเป็นที่ชอบใจของคนทั้งหลาย แต่ถ้าเป็นดอกไม้ที่มีรูปและมีสีอันไม่สวยงาม ซ้ำยังมีกลิ่นเหม็นแล้วย่อมไม่มีใครปรารถนาเลย เช่นเดียวกับคนที่มีรูปร่างน่าใจดี ย่อมเป็นที่รักใคร่นับถือของคนทั่วไป ถึงมีรูปร่างถ้าไม่มีคุณธรรมประจำใจ ก็ผู้คนที่รูปชั่วตัวดำแต่มีคุณธรรมประจำใจไม่ได้ และถ้ายังเป็นคนรูปชั่วแล้วยังใจร้ายใจดำด้วย ก็จะหาคนคบค้าสมาคมด้วยไม่ได้เลย

ส่วนใจนั้นก็มักเป็นไปตามพื้นเดิม แต่ก็ยังมีทางแก้ไขให้ดีขึ้นได้ด้วยการตั้งใจดี เช่นเดียวกับของที่ไม่หอมมาแต่เดิม เขายังอบให้หอมได้ พระพุทธองค์ได้ทรงกำหนดวางแบบแผนแห่งความประพฤติไว้เป็นหลักฐาน การตั้งใจประพฤติตามบทบัญญัตินั้นชื่อว่า ศีล เมื่อบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์แล้ว ก็จะพบแนวทางสำหรับประพฤติกุศล และสามารถปฏิบัติตามคุณธรรมอย่างอื่นได้ยิ่งขึ้น ไม่แปรผัน ศีลนั้นมี ๕ ประการ

๑. เว้นจากการฆ่าสัตว์มีชีวิต

๒. เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการเป็นโจร

๓. เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

๔. เว้นจากการกล่าวคำเท็จ

๕. เว้นจากการค้ำน้ำเมา คือสุราและเมรัย^{๑๑}

๑. เว้นจากการฆ่าสัตว์มีชีวิต หมายถึงมนุษย์และสัตว์ดิรัจฉาน ที่ยังมีชีวิตอยู่ แม้ที่สุดซึ่งยังอยู่ในครรภ์ทุกประเภทไม่มีกำหนด สัตว์ข้อยัญญัตติขึ้นเพื่อหวังจะให้รู้จักปลุกเมตตาคิดในสัตว์ทุกจำพวก เพราะเมตตาคิดนี้เป็นความดี สามารถมีทั่วไปทั้งในหมู่มนุษย์และสัตว์ดิรัจฉาน เช่น การเลี้ยงดูลูกของตัวเองด้วยความรัก แต่เมตตาคิดใจในหมู่มนุษย์สามารถขยายไปถึงหมู่สัตว์ด้วยกันอื่นๆ อีกมากมายไม่จำกัด และตลอดถึงสัตว์ดิรัจฉานด้วยการอบรมให้เมตตาคิดเกิดขึ้น เมื่อขยายออกไปมากเพียงใด ก็จะแผ่ความสุขให้เกิดมีแก่สรรพสัตว์มากเพียงนั้น เรายังร่างกายรักชีวิตและกลัวภัยต่างๆ อันจะทำอันตรายแก่ร่างกายและชีวิตต้องคอยระวังหลบหลีกอยู่เสมอฉันใด มนุษย์และสัตว์ดิรัจฉานอื่นๆ ก็ฉันนั้น ผู้ที่เล็งเห็นแต่ความสุขของตัวเองอย่างเดียว ไม่แลเหลียวถึงสุขของผู้อื่นบ้าง ขาดเมตตาคิดคิดดีดีสุขของผู้อื่นเสียสิ้นบ้าง ผู้นั้นเชื่อว่าประพฤติดิฉินจากคลองธรรม มิใช่จะห้ามแต่เพียงการฆ่ามนุษย์อื่นเท่านั้น แม้การฆ่าตัวเองก็ไม่สมควร ผู้ฆ่าตัวตายถือว่าเป็นผู้สิ้นคิดแล้วเป็นที่ดูหมิ่นของคนทั้งปวง ทำให้เกิดความอับอายขายหน้าแก่วงศ์ตระกูลและพวกพ้องของตน เกิดมาเป็นคนแล้วถึงจะตกทุกข์ได้ยากเพียงใด ก็ไม่ควรทำเช่นนั้น เพราะการเกิดเป็นมนุษย์ เป็นสมบัติที่ได้โดยยากเมื่อได้แล้ว ก็ไม่ควรปล่อยให้เสียเปล่าจากประโยชน์ ถึงชีวิตจะสิ้นไป ก็ให้สิ้นไปด้วยดีในทางนักรบราชนักรัษฎรเสริญ

๒. เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการเป็นโจร กิริยาที่ถือเอา หมายถึง การถือเอาด้วยอาการเป็นโจร สิ่งของที่เขาไม่ได้ให้ หมายถึง สิ่งของที่มีเจ้าของ ทั้งที่มีวิญญูณและไม่มีวิญญูณอันเจ้าของไม่ได้ยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ และสิ่งของที่ไม่ใช่ของใคร แต่มีผู้รักษาหวงแหน ได้แก่ สิ่งของที่อุทิศบูชาปูชนียวัตถุในศาสนานั้นๆ และสิ่งของที่เป็นของกลางในหมู่ชนอันไม่พึงแบ่งกัน ทรัพย์ที่ได้มาด้วยโจรกรรมเช่นนี้ไม่ทำความสุขให้เกิดแก่ผู้ใด เหมือนทรัพย์ที่หามาได้ในทางสุจริต ผู้ที่หาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบได้ทรัพย์มา ทรัพย์นั้นย่อมทำความอิมใจให้เกิดแก่ผู้ได้ในเบื้องต้น ต่อมาก็ให้ความสุข เพราะไม่ต้องเป็นหนี้ท่าน ไม่ต้องกลัวว่าเขาจะมารบกวนทวงถามให้เกิดความรำคาญ ไม่ต้องกลัวต่อการจับกุมไปลงโทษ ส่วนผู้ที่หาเลี้ยงชีพด้วยการโจรกรรม หาทรัพย์ได้มาในเบื้องต้น พอได้มาก็ทำให้เกิดความร้อใจ เพราะต้องซ่อนเร้นไว้ ต้องหลบหน้าซ่อนตัวกลัวเขาจะจับได้

^{๑๑} อัง.ปญจก.(บาลี) ๒๒/๑๗๘/๒๓๒, ขุ.อิติ.อ.(บาลี) ๒๕๕ - ๓๐๔., มงคลคฤ.(บาลี) ๑/๒๑๐ - ๒๑๕.

ต้องระวังไม่ให้ใครรู้ใครเห็น ในที่สุดก็ไม่เป็นปัจจัยให้กลับตั้งตัวได้ เพราะจะต้องทำ
 โครงการเช่นนั้นต่อไปอีก จนกว่าจะได้เสวยผลของโครงการสักคราวหนึ่งหรือหลายคราว ผู้
 หวังความเจริญแก่ตน ต้องเว้นให้ขาดจากการหาเลี้ยงชีพด้วยโครงการเสีย

๓. เว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม คำว่า กาม ในที่นี้ ได้แก่ กิริยาที่รัก
 ใครกันในประเวณี ศีลข้อนี้บัญญัติขึ้นด้วยหวังจะป้องกันความแตกร้างในสังคม ทำให้คนที่
 อยู่ในสังคมไว้วางใจกันและกันได้ เพราะความประพฤติดิฉันในทางประเวณีนั้น เป็นชนวนที่
 จะให้เกิดความแตกร้างในระหว่างสามีภรรยาได้ ทั้งสามีและภรรยาคุณั้นยังจะผูกใจเป็นศัตรู
 ต่อชายหญิงที่เป็นชู้กันอีก ในที่สุดสามีภรรยาคุณั้น ก็จะไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพราะบุรุษ
 หรือสตรีที่มีคู่ครองแล้วควรยินดีด้วยคู่ครองของตน ส่วนผู้ที่ยังไม่มีถ้าจะเลือกหาคู่ครอง ก็
 ควรเลือกคนที่ไม่มีเจ้าของมาเป็นคู่ เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ผู้รักสงบ รักชื่อเสียง อย่าได้
 ประพฤติล่วงละเมิดข้อนี้เป็นอันขาด ความลู่อ่านาจแก่ราคะอย่างใดอย่างหนึ่งอันมิได้เป็นไป
 ตามธรรมดาในทางที่ชอบ ถูกห้ามด้วยศีลข้อนี้ทุกประการ

๔. เว้นจากการกล่าวคำเท็จ ศีลข้อนี้ บัญญัติขึ้นด้วยหวังจะห้ามการพูดจา
 เหลาะแหละ ทุกคนย่อมชอบและนับถือความจริงด้วยกันทั้งนั้น ผู้ที่พูดด้วยถ้อยคำที่ไม่เป็น
 จริงย่อมจะทำให้ผู้ฟังไม่เชื่อถือในคำพูดของตน บางทีอาจทำประโยชน์ของผู้อื่นให้เสียไปก็
 ได้ การแสดงมุสา นี้ มิใช่เฉพาะแต่ทางวาจาอย่างเดียว แม้ทางกายก็อาจเป็นได้ เช่น เขียน
 หนังสือมุสาเขา หรือสันศิระษะที่ทำให้เขาเข้าใจว่าเป็นการปฏิเสธในข้อที่ไม่ควรปฏิเสธ มุสา
 จึงเป็นได้ทั้งกายและทางวาจา ถึงไม่พูดด้วยปาก แต่ทำด้วยกายเพื่อจะ让他เข้าใจผิด ก็
 จัดเป็นมุสาวาทเหมือนกัน

๕. เว้นจากการค้ำน้ำเมา คือสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท
 น้ำเมาที่เป็นแต่เพียงของคอง เช่น เมรัย คือ น้ำตาลเมาที่ยังไม่ได้กลั่น ส่วนสุรา คือ เมรัยที่ถูก
 กลั่นเพื่อให้มีรสชาติเข้มข้นขึ้น สุราเมรัยนี้ เป็นเครื่องทำให้ผู้ค้ำเมาแล้วครองสติไม่อยู่
 อารมณ์แปรปรวนขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตัวเองไว้ได้
 ประกติเป็นคนดี ก็กลายเป็นคนชั่วไปได้ แม้กิริยาใดที่ไม่เหมาะ ในเวลาประกติเขาทำไม่ได้ กิริยา
 นั้นในเวลาที่เขาเมาแล้วเขาทำได้ทุกอย่าง ดังนั้น สุราและเมรัย จึงได้ชื่อว่าเป็นที่ตั้งแห่งความ
 ประมาท เหตุที่บัญญัติศีลข้อนี้ขึ้นมา ก็เพื่อป้องกันมิให้ละเมิดข้อห้าม ๔ ข้อข้างต้น เพราะ

ผู้ดื่มน้ำเมา เมาแล้วยอมเป็นผู้เสียสติ สามารถทำสิ่งที่ไม่เคยทำ พูดสิ่งที่ไม่เคยพูดได้ ดังนั้น ผู้หวังยึดมั่นในทางที่ดี จำต้องมีสติสัมปชัญญะครองตนอยู่เสมอ ซึ่งมีโทษมี ๖ ประการ^{๑๑} คือ

(๑) เป็นเหตุให้เสียทรัพย์ คือ ผู้ดื่มสุราเป็นประจำจะทำให้คิดและละทิ้งได้ยาก จำเป็นต้องจ่ายทรัพย์เพื่อซื้อสุราเป็นนิสัย อีกอย่างหนึ่ง ชนชั้นกรรมาชีพ ต้องใช้แรงงาน จึงได้ทรัพย์มาเพื่อดื่มสุราจนเมาเกะกะระราน สร้างความรำคาญให้เกิดแก่ผู้อื่น เสียมารยาท อันเรียบร้อย มีสติพินเพื่อน เสียการเสีงาน ในที่สุดก็กลายเป็นคนหย่อนสมรรถภาพ ตกงาน ทำให้ขาดหนทางที่จะหาทรัพย์ได้ แม้ไม่ถึงขั้นนั้น เมื่อดื่มสุราจนเมา มีสติพินเพื่อนก็ควบคุมการงานผิดพลาด จนเกิดความเสียหาย ไม่เป็นทางเกิดทรัพย์กลับจะทำให้หน่วยงานนั้นๆขาดทุน เสียคุณประโยชน์ไป

(๒) เป็นเหตุก่อการทะเลาะวิวาท ในเวลาปรกติคนเราทุกคนรักความสงบ ไม่ชอบก่อการทะเลาะวิวาทกับใคร หากจะมีผู้หนึ่งผู้ใดมาก่อนเหตุ ชวนวิวาทขึ้นก่อนพอดทนได้ ก็จะอดทนไม่ได้ตอบ เว้นแต่บันดาลโทสะขึ้นมาถึงขั้นรุนแรงอดคลื่นไว้ไม่อยู่ น้ำเมายอมเป็นเหตุบันดาลให้เกิดโทสะได้ง่าย ได้ยินใครพูดอะไรไม่พอที่จะทำให้โกรธ ก็เกิดโทสะขึ้นมา ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับเขาง่ายๆ บางคราวหาสาเหตุมิได้ถึงกับทำร้ายเขาก่อนก็มี ทั้งนี้ก็เป็นเพราะเสียสติ อยู่ดีๆ ก็ทำคนทั้งหลายให้กลายเป็นศัตรูของตน

(๓) เป็นเหตุเกิดโรค คนติดสุรามักจะเป็นโรคต่างๆ เช่น โรคตับ เมื่อยขบ แน่นเสียด รับประทานอาหารไม่ได้ มักจะอาเจียน อ่อนเพลียไม่มีเรี่ยวแรง นอนไม่หลับ เป็นต้นบรรดาสิ่งๆที่ซึมเข้าเส้นโลหิตมากก็ตามน้อยก็ตาม มักจะทำให้เสียความสำราญ หรือทำลายความสุขในชีวิตเป็นที่สุด จึงได้ชื่อว่ายาพิษ น้ำเมาก็เป็นยาพิษเช่นเดียวกัน จึงทำความเข้าใจว่าความสุขที่เกิดแก่ผู้ดื่มมากบ้างน้อยบ้างตามฤทธิ์ของมัน

(๔) เป็นเหตุเสียชื่อเสียง ชื่อเสียงที่ดีจัดว่าเป็นศักดิ์ศรีของคน ทำให้เป็นที่นิยมนับถือของประชุมชน เป็นเหตุส่งเสริมการประกอบอาชีพของเขาให้เป็นที่ไปโดยสะดวก ชื่อเสียงที่ดีนั้นกว่าจะอบรมขึ้นมาได้ ก็ต้องประพฤติความดีมาช้านานจนคนทั้งหลายเห็นว่า ความประพฤติเช่นนั้นเป็นปกติมารยาทของเขา ไม่ใช่เสแสร้งทำความดีไประยะหนึ่ง เขาจะสรรเสริญก็หาไม่ และชื่อเสียงที่ดีเมื่อมีแล้วจะเสียหายนั้นง่ายนัก เช่น คนผู้เคยทำความดีมีผู้นิยมนับถือ ไม่รักษาชื่อเสียงและเกิดประพฤติไม่ดีเข้า มีผู้รู้เห็นแม้เพียงครั้งเดียว ก็จะได้รับ

^{๑๑} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๑๒ - ๒๐๓.

การนินทา ทำให้เสียชื่อเสียง คนทั้งหลายก็สิ้นความนับถือ ดังคำว่า ความดีทำยาก ความชั่วทำง่าย คนที่เมาสุราจะไม่มีสติคอยยับยั้งระวังความประพฤติของตัว จนเกิดมีความประพฤติเสียหายในที่สุด

(๕) เป็นเหตุประพาศิมารยาทน่าอดสู ตามปรกติใจของคนเรา ย่อมมีสติเป็นผู้ควบคุมจึงรู้ว่าสิ่งที่ทำลงไปนั้นถูกหรือผิด ควรหรือไม่ประคับประคองความประพฤติให้ดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้อง ผู้ดื่มสุราจนเมาแล้วย่อมทำให้สติฟั่นเฟือน กำลังสติหย่อนสมรรถภาพใช้การไม่ได้ดีเท่าที่ควร ไม่สามารถควบคุมความประพฤติของตัวเองได้ จึงทำให้แสดงมารยาทที่น่าอดสูออกมาในลักษณะต่างๆ ที่คนปรกติจะไม่ประพฤติก้น

(๖) ทอนกำลังปัญญา เข้าวคือความนึกคิดที่แล่นไป บางคนก็ว่องไว บางคนก็เนือยคือเชื่องช้า ทั้งนี้เป็นสิ่งที่เป็นอย่างแต่กำเนิด แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีอุบายวิธีที่จะพัฒนาให้ดีขึ้นได้โดยหมั่นใช้ความคิดหาเหตุผลในสิ่งต่างๆ จนเกิดความแตกฉาน จะทำให้เข้าวของผู้ที่เชื่องช้า ถ้าไม่หมั่นตรึงตรองในสิ่งต่างๆ เข้าวก็เนือยลง ยิ่งไปกว่านั้น ถ้ามีสิ่งอะไรมาทำมันสมองให้พิการ ก็ยิ่งทำให้เข้าวเนือยได้เร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะคนดื่มสุรา เมื่อมันสมองถูกฤทธิ์ของสุราครอบครองจนมีเมาแล้ว พอโลหิตอ่อนลง เข้าวก็อ่อนลงไปตามกัน เขาจึงมีความคิดฟั่นเฟือนไปจากเดิม ถ้าจะถามว่าเป็นเพราะอะไร คงได้คำตอบว่าเพราะสุราเป็นเหตุทอนกำลังปัญญา

ศีล ๕ ประการดังกล่าว จัดเป็นข้อปฏิบัติของชาวพุทธ ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ต้องรักษาให้ได้ ยิ่งบั้งหย่อนบั้งตามภูมิความสามารถของตน ข้อที่สำคัญที่สุดคือข้อที่ ๕ การงดเว้นจากการดื่มสุราเมรัยอันทำให้ประมาท ส่วนศีลอีก ๔ ข้อนั้น เป็นผลกระทบต่อเนื่องจากการประพฤติดีศีลข้อที่ ๕ นั้น ซึ่งการจะงดเว้นจากการดื่มสุราได้นั้นพึงปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

๑. สมาทานวิริติ ตั้งใจว่าจะงดเว้น ไม่ประพฤติด่างละเมิดศีลทั้ง ๕ ข้อตลอดชีวิต

๒. ลงมือปฏิบัติตามด้วยความมีสติทุกลมหายใจเข้าออก ว่าเราทำเพื่อสร้างประโยชน์แก่ตน และสังคม

๓. คิดถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามศีลตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่ว่า ศีลทำให้สวย ศีลทำให้รวย และศีลช่วยให้รอด

๔. นึกถึงประโยชน์ที่แท้จริงของศีล คือ ความสงบสุขแห่งใจของตน

เมื่อสามารถกำหนดได้ดังนี้แล้ว ย่อมสามารถหาหนทางระงับจากเหตุอันจะเกิดแก่ตนได้ ทั้งความเป็นภัยทางร่างกายและภัยอันเกิดแก่จิตใจของตนเอง ไม่ว่าจะป็นโรคร้ายไข้เจ็บร้ายแรงอันเป็นผลพวงจากสุรา เช่น โรคตับ โรคทางเดินหายใจ และความเครียดถึงขั้นทำให้เป็นโรคจิตภาวะเสื่อมได้ สติจัดว่าเป็นปฐมบทที่จะกำหนดแนวทางให้คนละ เว้น จากสุราด้วยการงดเว้นอย่างเด็ดขาด ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ศีลสังกมเท่านั้น

๔.๑.๓ สติ สัมปชัญญะ

สติสัมปชัญญะ เป็นธรรมที่มีอุปการะมาก^{๑๒} เกื้อกูลในการทำความดีทุกอย่าง พระธรรมทั้งมวลสรุปลงที่สติสัมปชัญญะตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ก็ต้องอาศัยสติสัมปชัญญะ ทั้งนี้สติ หมายถึง ความระลึกได้ มีความรอบคอบ ไม่ลืม ไม่ผลอ ไม่ประมาทเป็นพื้นฐาน สัมปชัญญะ หมายถึง ความรู้สึกตัวไม่หลงลืม รู้สึกตัวอยู่เสมอทุกขณะ จิตที่กำลังทำอะไรอยู่ที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบัน ไม่ส่งใจไปในอดีตหรืออนาคต สติสัมปชัญญะเป็นสติที่มีปัญญาสนับสนุน ให้น้อมนำเข้ามาดูจิตใจตัวเอง มองตัวเองในการกระทำ การพูด การคิด เป็นสภาวะที่รู้เท่าทัน ไม่หลงผิดไปตามกิเลส ตัณหาและอารมณ์ที่มากระทบ เมื่อมีสมาธิสมบูรณ์แล้ว จึงจะเกิดสติสัมปชัญญะขึ้นได้ สติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะ คือการรู้ตัวหลักธรรมข้อนี้ ทำให้บุคคลรู้จักตนเองว่าเป็นใคร กำลังทำอะไรอยู่ และรู้ว่าทำอะไรสามารถครองตนระงับอารมณ์ต่างๆ ได้

ธรรมข้อนี้สามารถที่จะแก้ปัญหาคาถิม์สุราในประเด็นสุขภาพชีวิตส่วนบุคคลได้ โดยผู้นั้นต้องมีความพร้อมที่จะละ เลิก และข้องเกี่ยวกับสุราเมรัยโดยเด็ดขาดโดยกำหนดใจว่า

๑. มีความระลึกอยู่เสมอถึงพิษภัยของสุรานี้ ว่าเป็นเหตุให้สุขภาพของผู้ดื่มต้องทรุดโทรม และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาอย่างมากมาย

๒. พิจารณาให้เห็นคุณค่าแท้ และโทษที่แท้จริงของสุราที่มีผลกระทบต่อร่างกาย

๓. มีความรู้สึกตัวอยู่เสมอ และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มคือสุรานี้

ในการหาทางออกจากปัญหาคาถิม์สุราเพื่อแก้ปัญหสุขภาพส่วนบุคคลนั้น เป็นการรู้จักใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหอันเกิดขึ้นแก่ตัวบุคคลผู้ดื่มสุรา

^{๑๒} อัง.ทุก. (ไทย) ๒๐/๑๘๐/๑๒๕.

เป็นเครื่องย้ำเตือนว่า ไม่มีใครเตือนสติเราได้มากกว่าเรา ตนเตือนตนให้พ้นผิด เป็นหลักการที่จริงแท้ ซึ่งการณดังกล่าวนี้ ผู้หวังความสุขความเจริญแก่ตนควรพิจารณาให้เห็นถึงประโยชน์ และส่วนได้ส่วนเสียของสุราเสียก่อนแล้วกำหนดละเว้น ด้วยอาศัยหลักกรรมทั้ง ๓ ประการ คือ อบายมุข ๖ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นโทษทัณฑ์ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุราว่ามีผลเป็นอย่างไร เช่น เสียวทรัพย์ทันตา หรือเกิดโรคร้ายต่างๆ เป็นต้น และมีรูปแบบอย่างไรที่จะเอื้อให้เข้าไปคลุกคลีกับการดื่มสุรา เช่น การคบคนชั่วเป็นมิตรซึ่งจะชักนำไปในทางฉิบหายต่างๆ อันมีการเที่ยวกลางคืน และตกผลึกที่การดื่มสุราแล้วเมาในที่สุด ส่วนเบญจศีลเป็นเสมือนตะปุกที่ตอกย้ำให้รู้ว่าเมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดเสียแล้วด้วยหลักการที่มีอยู่ เป็นการงดเว้นจากการดื่มสุรานี้กันอย่างเด็ดขาด และสติสัมปชัญญะเป็นเสมือนยามรักษาการณ์ ที่คอยระแวดระวังภัยต่างๆ รอบตัวเรา ไม่ให้ผิดพลาดพลั้งอีกครึ่งหนึ่ง

สรุปได้ว่า พุทธธรรมทั้ง ๓ ประการ เป็นเครื่องช่วยสนับสนุนกันและกัน ในอันที่จะดีกรอบให้กับผู้ดื่มสุราหาทางออกจากเหตุอันได้ และระงับเหตุอันอย่างยั่งยืน โดยทั้งนี้ผู้ที่ดื่มสุราต้องมีจิตใจที่หนักแน่น คิดถึงประโยชน์อันเกิดจากการงดดื่มสุรานี้ ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพของผู้นั่นเองทีเดียว

๔.๒ การแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัว

ในการหาทางออก หรือการแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัว โดยมีสุราเป็นโจทย์ใหญ่นั้น เพราะชีวิตของครอบครัวถือว่าเป็นหน่วยแรกของสังคมที่มีบทบาทสนับสนุน ส่งเสริม หรือก่อปัญหาให้เกิดแก่สังคมใหญ่ระดับชาติได้ จากการทำกลุ่มสนทนาเห็นชัดว่า การดื่มสุรานี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อคนในครอบครัว ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว มูลนิธิเพื่อนหญิง โดยการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) จึงร่วมกับผู้นำในชุมชนจัดทำโครงการเลิกเหล้า : ลดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กในพื้นที่ ๔ พื้นที่ คือ

- ๑.ชุมชนบ้านคำกลาง ตำบลโนนหนามแท่ง จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๒.ชุมชน ๕ ชันวา-ฟ้าใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- ๓.ชุมชนไทยเกียง จังหวัดสมุทรปราการ
- ๔.ชุมชนจังหวัดชุมพร

จากการทำกิจกรรมนำร่องดังกล่าวเริ่มขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน ผลจากการดำเนินงานทำให้ลดความรุนแรงในครอบครัวลดลงบางชุมชนสามารถลดความรุนแรงได้เกือบทั้งหมด บางชุมชนสามารถลดได้ถึงร้อยละ ๗๐ โดยปัญหาความรุนแรงของแต่ละชุมชนลดได้มากน้อยต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมต่างกัน^{๑๓} โดยทำครอบครัวให้มีความสุขอบอุ่น และเข้มแข็ง สร้างเป็นครอบครัวต้นแบบ ในการแก้ไขปัญหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีแก้ปัญหา โดยนำหลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหา ดังกล่าว โดยได้ศึกษาในหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของชาวพุทธ ๒ ประการ ดังนี้

๔.๒.๑ หลักฃรวาสาธรรม

๔.๒.๒ หลักสังคาลกสูตร (ทศ ๖)

๔.๒.๑ หลักฃรวาสาธรรม

ฃรวาสาธรรม คือธรรมที่เป็นเครื่องมือให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในเพศของปกติชนได้อย่างราบรื่น โดยไม่ทำตัวให้เป็นภัยต่อสังคม และยังเป็นเครื่องขโลมใจระหว่งบุคคลภายในครอบครัวให้อยู่กันอย่างมีความสุขได้ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งจะช่วยส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตครอบครัวดีขึ้น มีอยู่ ๔ ประการ คือ

๑. สัจจะ ความซื่อสัตย์
๒. ทมะ ความข่มใจ
๓. ขันติ ความอดทน
๔. จาคะ ความเสียสละ^{๑๔}

๑. สัจจะ ความซื่อสัตย์ หมายถึง การรักษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดคดทรยศ หักหลัง ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์ต่อกันและมีความจริงใจต่อกัน ไม่มีความลับระหว่งสามีภรรยา ก่อนชีวิตแต่งงานอยู่ด้วยกัน มีความจริงใจต่อกันอย่างไร ฟังหันหน้าเข้าหากันแสดงความคิดเห็นต่อกันด้วยเหตุด้วยผล ไม่คิดนอกใจไปมีหญิงคนอื่นประพฤตินอกใจภรรยาตน

๒. ทมะ รู้จักข่มใจตนเอง หมายความว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตน ไม่ให้เกิดความหวั่นไหว เป็นเหตุให้แสดงกิริยาหรือวาจาอันไม่สมควรออกมา ในขณะที่

^{๑๓} มูลนิธิเพื่อนหญิง, นวัตกรรมผู้ชายเลิกเหยียดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก, กรุงเทพมหานคร : 21
เช่นจรี, ๒๕๕๑, หน้า ๓๐-๓๑.

^{๑๔} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๔๖/๓๕๔.

ประสบเหตุการณ์นำหวาดหวั่นต่างๆ รู้จักห้ามใจไม่ให้หลงไปในอารมณ์ใฝ่ต่ำ ไม่คิดที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสุรา โดยคิดถึงครอบครัวเป็นสำคัญ

๓. ขันติ ความอดทนอดกลั้น จัดเป็นอดทนต่อความลำบากตรากตรำ อดทนต่อความเจ็บช้ำน้ำใจเมื่อถูกข่มขู่หรือถูกบิภายจากบุคคลอื่น โดยสามารถควบคุมอารมณ์ของตน ให้มีสติยังคิดได้ มีความบากบั่นพยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ เพื่ออนาคตของลูก

๔. จาคะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การสละเวลา เงินทอง สิ่งของและความสุขของตน เพื่อผู้อื่นมีความสุขและพ้นทุกข์ได้นั้น เป็นการทำให้ครอบครัว ใช้เวลาที่เสียไปเพื่อการดื่มสุรามาเป็นเวลาที่ควรอยู่กับครอบครัว ปันเวลาในการอบรมสั่งสอนลูก ให้ความรู้สึที่ดีต่อภรรยาและลูก ทำให้ครอบครัวไม่ว้าเหว สามารถลดช่องว่างระหว่างคนในครอบครัวได้^{๑๕}

ในครอบครัวพ่อถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ที่จะชักนำลูก ๆ ในการพัฒนาจิตใจ มีจิตใจดี มีคุณธรรม จริยธรรมสูง มีความเสียสละ ให้ความรัก ความยกย่องซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและศรัทธาซึ่งกันและกัน มีพฤติกรรมที่แสดงต่อกันด้วยความรัก ไม่ใช่อารมณ์ในการตัดสินปัญหา ควรเป็นผู้มีเหตุผล เข้าใจปัญหา รับสภาพความจริง และหาวิธีแก้ปัญหา แก้ข้อขัดแย้งในครอบครัวให้ได้ถ้ามีปัญหา แต่ควรจะไม่ให้มีปัญหาเลยดียิ่งดี

คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นเสมือนกาวที่ช่วยประสานความเป็นครอบครัวให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยพ่อซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวนั้น ต้องมีความตั้งใจจริง มีความอดทน อดกลั้น และสละคราบแห่งความเม่ออกไป โดยคิดถึงประโยชน์อันจะเกิดแก่ครอบครัว ทั้งความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และอนาคตของลูกๆ นั้นเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยทำให้สุขภาพจิต และสุขภาพกายของบุคคลในครอบครัวมีความสุข เป็นครอบครัวที่อบอุ่นได้

๔.๒.๒ สิงคาลกสูตร (ทศ ๖)

บุคคลที่เราจะต้องติดต่อสัมพันธ์ด้วยกันนอกจากบุคคลในครอบครัวญาติพี่น้องแล้ว ยังมีผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา บุคคลเหล่านั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันจะต้องคบหาสมาคมกัน โดยเริ่มจากจุดเล็กๆ ที่บ้าน ถ้าความสัมพันธ์หรือมนุษยสัมพันธ์ในบ้านดีแล้ว มนุษย์สัมพันธ์นอกบ้านมักจะดีไปด้วย หลักธรรมเรื่องทศ ๖ ในพระพุทธศาสนา เป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ที่มีชีวิต

^{๑๕} คู่มือบายความละเอียดใน ปีน มุทุกันต์, พันเอก, แนวสอนธรรมตามหลักสูตรนักธรรมตรี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, ๒๕๑๔) หน้า ๔๕๘ - ๔๖๕.

ร่วมกันอยู่ในสังคม มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในชีวิตประจำวัน มีความสัมพันธ์กันในหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มนุษย์เป็นสัตว์สังคมติดต่อกันสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตั้งแต่สถาบันเล็กสุดของสังคมคือครอบครัว จนถึงใหญ่สุดคือสถาบันชาติ

หลักธรรมในเรื่องทิส ๖ ในสังคาลสูตรนี้ จัดได้ว่าเป็นธรรมที่เป็นพื้นฐานในการรู้จักคน คำว่ารู้จักคน คือรู้จักตัวตนของคนที่เราคบด้วย และรู้จักหน้าที่ที่เราจะต้องกระทำต่อบุคคลนั้นๆ ด้วย เป็นการกระทำหน้าที่ตามหลักของพระพุทธศาสนาอันสามารถทำให้ครอบครัว และบุคคลใกล้ชิดมีความสุขได้ ซึ่งหลักการในเรื่องทิส ๖ นั้นเป็นการรู้จักทำหน้าที่ของแต่ละบุคคลระหว่างบิดามารดากับบุตร ครูอาจารย์กับศิษย์ สามีกับภรรยา มิตรกับมิตร เจ้านายกับลูกน้อง และภคฤหัสถ์กับพระสงฆ์

๔.๒.๒.๑ บิดามารดา เป็นทิสเบื้องต้น

ทิสเบื้องต้น คือ บิดามารดา ที่ท่านจัดว่าเป็นทิสเบื้องต้นนั้นด้วยเหตุผลที่ว่าท่านเป็นผู้มีอุปการะมาก่อน ให้การเลี้ยงดูบุตรธิดามาก่อน ให้การศึกษา ให้ที่อยู่อาศัย ให้การอบรมบ่มนิสัยให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันงาม ซึ่งท่านมีหน้าที่จะต้องทำ^{๑๖} ดังนี้

๑. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว
๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. ให้ศึกษาศิลปวิทยา
๔. หาภรรยา (สามี) ที่สมควรให้
๕. มอบทรัพย์สมบัติให้ในเวลาอันสมควร^{๑๗}

พระพุทธเจ้าตรัสถึงความหวังหรือความปรารถนาของมารดาบิดาที่จะได้รับจากบุตร จึงปรารถนาที่จะมีบุตรไว้ในปุตตสูตรว่า

มารดาบิดาผู้ฉลาดเมื่อเห็นฐานะ ๕ ประการ จึงปรารถนาบุตร ด้วยหวังว่า บุตรที่เราเลี้ยงแล้วจักเลี้ยงเรา จักช่วยทำกิจของเรา วงศ์ตระกูลจักดำรงอยู่ได้นาน จักปฏิบัติตนให้สมควรแก่การรับทรัพย์มรดก และเมื่อเราทั้งสองตายแล้วจักทำบุญอุทิศให้ มารดาบิดาผู้ฉลาด เมื่อเห็นฐานะเหล่านี้ จึงปรารถนาบุตร^{๑๘}

^{๑๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๗/๒๑๒.

^{๑๗} ที.ปา. (บาลี) ๑๑/๒๖๗/๑๖๔., ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๗/๒๑๓.

^{๑๘} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๓๕/๖๑.

ดังนั้น คุณธรรมที่สำคัญหรือหน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่บิดามารดาพึงกระทำต่อบุตร
๕ ประการนั้น มีหลักปฏิบัติดังนี้

๑. ห้ามบุตรจากความชั่ว บิดามารดาห้ามปรามหรือชี้โทษชั่วให้ลูกได้ทราบ
และห้ามมิให้กระทำความชั่วเหล่านั้น เช่น

๑.๑. ชี้ให้เห็นโทษของอบายมุข ๖ ประการ คือ คีมน้ำเมา เทียว
กลางคืน เทียวคูการละเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร^{๑๕} ห้ามลูกของตนมิให้ประพฤติ
เพราะทางเหล่านี้เป็นทางแห่งความวิบัติ พาตนให้เป็นทุกข์ โดยชี้ให้เห็นโทษและคุณ

๑.๒ ให้รู้จักมิตรปฏิรูป หรือมิตรเทียม เป็นบุคคลที่พึงเว้นให้ไกลเสีย
มี ๔ ประเภท คือ (๑) คนที่ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว (๒) คนคิดแต่พุด (๓) คน
หัวประจบ (๔) คนชักนำเพื่อนไปในทางเสื่อมเสีย^{๑๖}

๑.๓ ให้รู้จักมิตรแท้ คือมิตรที่มีใจดีมี ๔ จำพวก คือ (๑) มิตรมี
อุปการะ (๒) มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ (๓) มิตรแนะนำประโยชน์ (๔) มิตรมีความรักใคร่^{๑๗}

๒. แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี นอกจากห้ามมิให้กระทำความชั่วแล้ว ต้อง
หมั่นพร่ำสอนให้กระทำความดี ตั้งอยู่ในความดีความชอบ เช่น สอนให้ลูกรู้จักประกอบ
กิจการงานที่เป็นประโยชน์ หมั่นชวนขวยในการหาทรัพย์ รู้จักรักษาทรัพย์ที่หามาได้ แล้ว
ไม่ให้เสื่อมไปโดยไม่จำเป็น ให้รู้จักประมาณในการใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงชีวิตตามฐานะกำลังทรัพย์
ของตน ไม่ให้ฟุ่มเฟือยจนเกินไป หรือฝืดเคืองจนเกินไป สอนให้ลูกรู้จักเสียดสละความสุข
ของตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ของชาติ

๓. ให้ศึกษาศิลปวิทยา เมื่อบุตรมีอายุครบตามกฎหมาย จะต้องศึกษาเล่า
เรียนแล้ว ก็ชวนขวยหาที่ศึกษาให้ แล้วส่งเสริมให้มีการศึกษาดี ๆ ในวิชาการที่ลูกถนัดเพื่อ
เป็นวิชาเลี้ยงชีพต่อไป

๔. หากคู่ครองที่สมควรให้ เมื่อบุตรเจริญเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาว ควรแก่
การครองเรือนแล้ว ก็เลือกหาหรือช่วยพิจารณาคู่ครองที่มีความประพฤติดี ทำหน้าที่ของ
ความเป็นสามีภรรยาด้วยความเหมาะสมกับชาติสกุล เพราะคู่ครองถือว่ามีสำคัญสำหรับ
ชีวิตของลูก เพื่อที่ลูกจะได้อยู่ครองเรือนครองรักกันอย่างมีความสุขตลอดไป

^{๑๕} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๔๘๗/๒๐๒.

^{๑๖} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๕๔/๒๐๗.

^{๑๗} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๖๐/๒๐๕.

๕. มอบทรัพย์สินให้ในสมัย เมื่อลูกมีครอบครัวเป็นฝั่งเป็นฝาแล้ว ควรแบ่งทรัพย์สินมรดกให้เพื่อเป็นทุนในการประกอบกิจการให้มีฐานะมั่นคง การแบ่งทรัพย์สินให้ลูกนั้นควรทำเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่น การแบ่งให้ลูกไปลงทุนประกอบอาชีพ ระยะที่สอง เมื่อบิดามารดาแก่เฒ่าเห็นว่าใกล้ต่อความตายแล้ว ก็จัดแบ่งทรัพย์สินมรดกให้แก่ลูกๆ ด้วยความเรียบร้อย อย่าให้ลูกต้องมาฟ้องสิทธิ์ต่อมรดกเมื่อภายหลัง อันจะทำให้เสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

นอกจากหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบต่อบุตรแล้ว การที่จะพาตนเองและครอบครัวดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่นนั้น มนุษย์ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันกับบุคคลอื่น มารดาบิดาประกอบอาชีพซึ่งเป็นสัมมาอาชีพะ ก็เพื่อความมั่นคงของครอบครัว ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีไม่เพียงจะเป็นเสน่ห์อย่างเดียวกัน แต่เป็นความประทับใจของผู้ได้คบหาสมาคมด้วย เพราะคนมีมนุษยสัมพันธ์ดีจะเป็นคนสบาย ไม่ถือตัว ร่าเริง คบแล้วสบายใจ ใครๆ จึงชอบ คนมีมนุษยสัมพันธ์ดีจึงมีเพื่อน มีคนอยากคบค้าสมาคมด้วย เราสามารถสร้างและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้ เช่น การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีด้วยหลักธรรมประจำใจคือ พรหมวิหารธรรม อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และ อุเบกขา^{๒๒}

เมื่อบุตรธิดาได้รับการอนุเคราะห์มาตั้งแต่กำเนิดแล้ว ควรเป็นผู้มีกตัญญูกตเวที รู้จักหลักปฏิบัติที่บุตรพึงกระทำตอบสนองต่อบิดามารดา ๕ ประการ^{๒๓} คือ

๑. ด้วยตั้งใจไว้ว่าท่านเลี้ยงเรามาเราจักเลี้ยงท่านตอบ ลูกทุกคนต้องระลึกนึกถึงบุญคุณที่บิดามารดาได้เลี้ยงเรามาจนกว่าจะเจริญเติบโตต้องลำบากมาก่อน คอยประคบประหงม อาบน้ำชำระกาย ยามป่วยไข้ต้องอดหลับอดนอน ยุงไม่ให้ไต่ไรไม่ให้ตอม คอยเฝ้าดูแลให้การศึกษา เมื่อลูกโตขึ้น สามารถทำกิจการต่างๆ ได้แล้ว ท่านแก่เฒ่าลงต้องเลี้ยงดูท่านให้เป็นสุข อย่าให้ท่านต้องทนทุกข์เดือดร้อนในการหาเลี้ยงชีพ เมื่อท่านเจ็บป่วยต้องพยาบาล ป้อนข้าว ป้อนน้ำ นวดพื้น ประนนิบัติท่าน ดังที่ท่านเคยปฏิบัติต่อเรามาก่อน เพื่อให้ท่านเป็นสุขในบั้นปลายชีวิต

๒. จักรับทำกิจของท่าน บิดามารดาท่านมีกิจอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งภายใน

^{๒๒} ไชย ฌ พล อัครศุกเศรษฐ์, การสร้างเสน่ห์และความประทับใจ, (กรุงเทพมหานคร : พลัสเพลส, ม.ป.ป.), หน้า ๑๒๖.

^{๒๓} ที.ป. (ไทย) ๑๑/๒๖๗/๒๑๒.

บ้านและนอกบ้าน เราควรช่วยทำกิจของท่านให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย โดยไม่ทำให้ท่านหนักใจหรือเป็นห่วงกังวลในกิจการนั้นๆ เป็นต้นว่า การทำไร่นา การประกอบธุรกิจห้างร้านต่างๆ อันเป็นกิจการส่วนของครอบครัว

๓. จักดำรงวงศ์สกุล จะต้องปฏิบัติตนดำรงวงศ์ตระกูลให้ยั่งยืนถาวร สร้างความเจริญให้แก่วงศ์ตระกูลด้วยคุณสมบัติและวัตถุสมบัติ เป็นที่นิยมนับถือของคนทั่วไป อย่าให้ตระกูลของตนเสื่อม หรือถูกดิฉินนินทาในทางร้าย ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของวงศ์ตระกูล รักษาทรัพย์สินมรดกของท่านให้คงอยู่ และอีกประการหนึ่งคือจักษรักษาไว้ซึ่งนามสกุลของตระกูลไม่ให้เสื่อมเสีย อย่าให้เขาพูดคำว่า คนนามสกุลนี้เป็นโจร ถูกตำรวจจับกุมคุมขัง เป็นต้น ซึ่งเป็นบ่อนทำลายชื่อเสียงของตระกูล ลูกคนใดทำดั่งกล่าวถือว่าลูกคนนั้น เป็นผู้อกตัญญูต่อวงศ์ตระกูล ทำให้ชื่อเสียงวงศ์ตระกูลเสื่อมเสียหาย

๔. จักปฏิบัติตนให้เป็นผู้สมควรรับทรัพย์มรดก ผู้ที่ควรแก่การเป็นทายาทสืบวงศ์ตระกูลนั้น ประพฤติตนดี สุภาพเรียบร้อย ไม่เป็นคนหมกมุ่นอยู่ในอบายมุข อันเป็นทางผลาญทรัพย์สมบัติของท่านให้หมดไป ประพฤติตนให้ท่านมองเห็นว่าสามารถที่จักษรับภาระครอบครัว หรือรับกิจการต่างๆ ของท่านได้ โดยที่จะไม่นำพากิจการของท่านนั้นไปสู่ออบาย คือทำให้กิจการล่มสลาย เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ยังไม่มีภาวะที่จะรักษามรดกไว้ได้ ซึ่งทั้งนี้ต้องดูจากพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้ ลูกจะต้องตั้งตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม ทำตัวเองให้เป็นที่ไว้วางใจ ทำตนให้เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย อย่าทำหน้าที่ให้หลังหลอก

๕. เมื่อท่านตายไปแล้ว ทำบุญอุทิศไปให้ บุตรธิดาจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า ท่านเป็นผู้ให้เรามาก่อน ตั้งแต่เลือดเนื้อ ชีวิต ความรู้ ทรัพย์สิน มรดก อุปการคุณเหล่านี้ บุตรธิดาจะต้องระลึกถึงอยู่เสมอ เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วจึงต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ท่าน เพื่อแสดงความกตัญญูตเวทีตามกำลังของเรา

เมื่อลูกเห็นตัวอย่างที่ดีๆ จากพ่อแม่ ก็จะนำเอารูปแบบดีๆ วิธีการพูดคุย ให้ความรัก ให้เกียรติ ความเสียสละ การยกย่อง การพัฒนาจิตใจ ไปใช้พัฒนาตนเองด้วยรูปแบบดีๆ ทั้งหลายก็จะหลอมเป็นพฤติกรรมดีๆ ของลูกๆ และสามารถนำไปสู่ทุกแห่งไกลจากสิ่งเสพติดให้โทษได้ เป็นการยกตัวอย่างจากตัวเอง เพราะการสื่อการสอนที่ดีที่สุด คือ

การกระทำให้ดู ไม่ใช่การสอนด้วยปาก^{๒๔} ครอบครัวมีความมั่นคง บุตรได้แสดงออกถึงความกตัญญูทวดที่ต่อบิดามารดาผู้ซึ่งเป็นบุพพการี บิดามารดาได้ทำหน้าที่ของตน ในฐานะผู้นำของครอบครัวอย่างสมบูรณ์ บุตรและธิดาได้รับการปลูกฝังความประพฤติที่ดีงามเกี่ยวกับกิริยามารยาท จริยธรรม คุณธรรม ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา และใจ เป็นผู้ตั้งอยู่ในสัมมาทิฐิ ด้วยการปฏิบัติตามหน้าที่ของบุตรธิดา เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อบุพพการี ทำให้เกิดความปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งต่างฝ่ายก็ได้ปฏิบัติตนต่อกันด้วยจิตสำนึกในความผูกพันของตน และความสุกก็จะเกิดขึ้นภายในครอบครัว

สุขภาพจิตสุขภาพกายของบุคคลในครอบครัวทั้งมารดา และบุตร รวมถึงญาติผู้ใหญ่ จะมีคุณภาพหรือมีความสงบได้ก็เพราะผู้นำครอบครัวรู้จักหน้าที่ของตน ทำหน้าที่ของตนแต่ละคนนั้น ต้องเป็นหน้าที่ที่ประกอบด้วยคุณธรรมตามหลักของทศเบื่องหน้า โดยใส่ใจอยู่ว่า

๑. ครอบครัวจะดำเนินไปสู่ทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับหัวหน้าครอบครัว หรือผู้นำครอบครัว ที่จะบริหารดำเนินการให้เป็นไป โดยรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ปรีกษาหรือแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

๒. ผู้นำครอบครัวต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากในฐานะความเป็นพ่อแล้ว ต้องทำตัวให้เป็นในสถานะที่เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกๆ

๓. เมื่อผู้นำสร้างความอบอุ่นแก่ครอบครัว ครอบครัวก็จะเป็นสุขห่างไกลจากสุรา ยาเสพติดได้ หมดก้วลกับอนาคตของลูกๆได้

พ่อจะต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีของลูก โดยไม่ทำทุจริตผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม ตั้งตนอยู่ในกรอบของความดีตามหลักของสัมมาอาชีพะและสัมมากรรมันตะหรือหลักศีลธรรม ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามและสร้างความรักความอบอุ่นให้แก่ครอบครัวให้มาก เพื่อให้ลูกมีความอบอุ่น คอยสั่งสอนอบรมให้รู้จักพูด รู้จักคิด และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม โดยยึดหลักของพรหมวิหารธรรม^{๒๕}

^{๒๔} จุฑา นูริภักดี, มนุษย์สัมพันธ์สำหรับครู.(พิมพ์อัดสำเนา) (กรุงเทพมหานคร : Smile Print, ๒๕๕๗), หน้า ๒๖.

^{๒๕} ธีร โชติ เกิดแก้ว, พระพุทธศาสนาแก้ปัญหาสังคม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สื่อตะวัน, ๒๕๕๗), หน้า ๑๒๗.

๔.๒.๒.๒ ครูอาจารย์ เป็นทิศเบื้องขวา

ครูอาจารย์ คือผู้ที่มอบวิชาความรู้ให้กับศิษย์ เป็นอีกผู้หนึ่งที่ต้องแนะนำความดี ซึ่งพระพุทธองค์ได้กำหนดหน้าที่ของครูไว้ในสังคาลกสูตร^{๒๖} ดังนี้

๑. แนะนำดี อาจารย์ที่ดีจะต้องคอยแนะนำตักเตือนศิษย์ของตนอยู่เสมอ เป็นต้นว่า แนะนำให้รู้จักสิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ ตักเตือนเมื่อศิษย์ทำผิดหรือ ตั้งอยู่ในความประมาท แม้บางครั้งจะต้องลงโทษให้เจ็บหลายก็จะต้องทำ ไม่ตามใจศิษย์ในทางที่ผิด ๆ

๒. ให้เรียนดี อาจารย์ที่ดีจะต้องเอาใจใส่ในการศึกษาของศิษย์ ให้ศิษย์ได้ ศึกษาศิลปวิทยาการต่าง ๆ ตามกำลังสติปัญญาของศิษย์

๓. บอกศิษย์ด้วยดีในศิลปวิทยาทั้งหมด อาจารย์ที่ดีจะต้องประกอบด้วย เมตตาปรารถนาให้ศิษย์ของตนเจริญด้วยความรู้ มีความสามารถ สอนวิชาการต่างๆ ไม่ปิดบังอำพรางวิชาความรู้ของตน หรือหวงแหนความรู้ต่อศิษย์

๔. ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง อาจารย์ที่ดีจะต้องยกย่อง เพื่อให้ศิษย์ ของตนแสดงความรู้ความสามารถให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูงและประชาชน

๕. ทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย อาจารย์ที่ดีจะต้องให้ความคุ้มครอง ป้องกันศิษย์ของตน บอกทิศทางแห่งความเจริญให้ศิษย์ แนะนำในการประกอบสัมมาอาชีพ แก่ศิษย์

เมื่อศิษย์ได้รับความเอ็นดูอนุเคราะห์จากครูอาจารย์ดังกล่าวมานี้แล้ว ควรทำ หน้าที่ของศิษย์ที่ดีตอบแทนคุณครูอาจารย์^{๒๗} ดังนี้

๑. ด้วยลูกขึ้นยืนรับ เมื่อศิษย์เห็นครูอาจารย์ของตนเดินมา ต้องมีความชื่นชม ยินดีรับลูกขึ้นทำการปฏิสันถาร รับของจากมือมาถือไว้ แล้วนำไปวางไว้ในที่ควร ทำความ เคารพ ไม่ควรนั่งหรือยืนในที่สูงกว่าอาจารย์หรือเสมอกัน ควรนั่งในที่ต่ำกว่าเป็นการให้ เกียรติท่าน

๒. ด้วยเข้าไปยืนคอยรับใช้ ในธุระต่างๆ ที่ท่านต้องการให้ช่วยเหลือทำ ธุระอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อท่านใช้ก็ควรทำให้ด้วยความเต็มใจ ไม่ใช่ทำด้วยเสียมไม่ได้ หรือไม่

^{๒๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๘/๒๑๓.

^{๒๗} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๘/๒๑๓.

เต็มใจ

๓. ด้วยการเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ เพราะอาจารย์จะสอนในสิ่งที่ดีสิ่ง ที่ควรและไม่ควร การฝ่าฝืนคำสั่งสอนย่อมไม่ได้คุณความดี เราต้องการความรู้ความดีจาก อาจารย์ จึงควรเชื่อฟังอาจารย์

๔. ด้วยการปรนนิบัติ ศิษย์ควรมีความรักและเคารพในอาจารย์ ดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักความเคารพท่าน

๕. ด้วยการเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ ศิษย์จะต้องเอาใจใส่ ตั้งใจฟัง จดจำไว้ เมื่อเลิกเรียนแล้วก็ตั้งใจทบทวนคำสอนวิชาการนั้น ๆ ให้แตกฉาน

สถาบันทางการศึกษาได้บุคลากรที่มีคุณภาพ สถาบันการศึกษาที่ประกอบด้วยครู อาจารย์ ผู้มีคุณธรรม มีจริยธรรม เป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับนักเรียน นิสิตนักศึกษา ครูอาจารย์ ย่อมนำศิษย์สู่ผลสำเร็จได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า นอกจากบิดามารดาที่เป็นครูคนแรกและเป็น แบบอย่างของบุตรธิดาแล้ว ครูอาจารย์คือแบบอย่างที่ดีที่สุดของศิษย์ ครูอาจารย์ผู้ประกอบด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู ย่อมนำพาศิษย์ไปในทางที่ถูกต้อง การพัฒนาเด็กเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นเรื่องสำคัญ การปลูกฝังให้ศิษย์ ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน

การนำเอาคำสั่งสอนของครูอาจารย์มาเป็นบรรทัดฐานในการหยุดคัมสุรา ก็เป็น แนวทางหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขได้ ครอบครัวมีความอบอุ่น เพราะผู้จะยุติความเครียดหรือเลิกพฤติกรรมที่ประพฤตินาชาตินมาแล้วนั้น จำเป็นต้องได้ กัลยาณมิตรที่เป็นครูอาจารย์คอยแนะนำแนวทางให้ โดยมีวิธีการดังนี้

๑. ระลึกรู้ถึงคำสั่งแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์ที่แนะนำให้เลิกเกี่ยวข้องกับ สุรายาเสพติด

๒. นำพฤติกรรมและวิถีชีวิตของครูอาจารย์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสุรายาเสพติดมา เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๓. ลงมือปฏิบัติตามเพื่อการละได้อย่างเด็ดขาด

๔.๒.๒.๓ บุตรและภรรยา เป็นทิศเบื้องหลัง

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดของสังคม ซึ่งสมาชิกในครอบครัว ประกอบด้วย สามี ภรรยา และบุตรธิดา แต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ต่อ

ตนเองในระหว่างอยู่ร่วมกัน การที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนั้น ต้องมีการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบด้านที่ตนสัมพันธ์อยู่ด้วย การสำรวจตนเอง การมองตนเอง หาข้อบกพร่องของตนแล้วแก้ไข เป็นสิ่งที่มองข้ามไม่ได้สำหรับการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ความสัมพันธ์ความราบรื่นในครอบครัวเป็นความสำคัญในการครองเรือน ภรรยา แปลว่าหญิงที่บุรุษเลี้ยง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้หญิงทุกคนบุรุษควรเลี้ยง หญิงที่บุรุษเลี้ยงมาเป็นภรรยา จะต้องมีความสัมพันธ์พร้อมที่จะเป็นภรรยา บุรุษจะต้องศึกษาให้เข้าใจในเรื่องการมีภรรยา เพราะเป็นเรื่องสำคัญในชีวิต อาจทำให้ชีวิตของบุรุษเจริญก็ได้ วิบัติก็ได้ มีความสุขก็ได้ ประสบกับความระทมทุกข์ตลอดชีวิตก็ได้ เมื่อรับไว้เป็นภรรยาแล้ว สามียะต้องปฏิบัติตนให้สมกับเป็นสามี เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ราบรื่นภายในครอบครัว

สามีที่ดีควรจะสงเคราะห์ อนุเคราะห์ภริยาด้วยฐานะ ๕ ประการ คือ^{๒๘}

๑. ด้วยยกย่องว่าเป็นภรรยา ให้เกียรติต่อภรรยา นับเป็นคุณธรรมประการหนึ่ง สามีที่ดีจะต้องใช้คำพูดที่ดี อ่อนหวาน ตามความนิยมต่อภรรยาของตน ไม่ใช่วาจาหยาบคายกระโชกโฮกฮากคำทอภรรยา เหมือนเวลาเมาสุราเพราะไม่มีสติ กล่าวยกย่องภรรยาให้ปรากฏในหมู่ญาติมิตรสหาย รับรองเปิดเผยว่าเป็นภรรยาของตนในโอกาสที่สมควร

๒. ด้วยไม่ดูหมิ่น สามีที่ดีต้องไม่ดูหมิ่นภรรยาของตน เช่น การไม่รับรองว่าเป็นภรรยา ทำให้ภรรยาได้รับความอับยศอดสู เป็นต้น การทุบตีกดขี่ คำว่าด้วยวาจาหยาบคาย เป็นการดูหมิ่นภรรยา

๓. ด้วยไม่ประพฤตินอกใจ สามีที่ดีต้องไม่ประพฤตินอกใจภรรยาของตน คือไม่ไปทำชู้ด้วยหญิงอื่น เพราะเป็นการฝ่าฝืนใจภรรยา ขาดความซื่อตรงต่อกัน ทำให้ภรรยาได้รับความทุกข์โทมนัส เป็นเหตุให้ครอบครัวขาดปกติสุข จึงควรยินดีพอใจในภรรยาของตนเท่านั้น

๔. ด้วยมอบความเป็นใหญ่ให้ สามีที่ดีต้องยกย่องความเป็นใหญ่ในเรือน มอบหมายภาระกิจการภายในบ้านเรือน การครัว การเก็บหอมรอมริบเงินทอง โดยให้อำนาจแก่ภรรยาจัดแทนตน ให้สมกับคำว่า แม่ศรีเรือน เพราะผู้หญิงชอบความเป็นใหญ่

๕. ด้วยให้เครื่องแต่งตัว เครื่องนุ่งห่ม ธรรมชาติของผู้หญิง ย่อมรักสวยรักงาม ชอบเครื่องประดับตกแต่งร่างกาย สามีจึงควรให้เครื่องแต่งตัวแก่ภรรยาของตนตาม

^{๒๘} ที.ป. (ไทย) ๑๑/๒๖๕/๒๑๒.

ฐานะตามกาลเวลา

คนโบราณถือคติว่าผู้เป็นภรรยาคือช่างเท้าหลัง หมายความว่า คอยช่วยเหลือสามี คอยเอาใจใส่กิจการต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ดูแลกิจการภายในบ้าน ภรรยาที่ดีควรปฏิบัติตามหลัก ๕ ประการ^{๒๕} ดังนี้

๑. จัดการงานดี ภรรยาที่ดีต้องเป็นผู้ขยันในการกระทำกิจการบ้านเรือน งานครัวให้เรียบร้อย ปัดกวาดบ้านเรือนให้สะอาดหมดจด จัดวัสดุสิ่งของให้เป็นระเบียบ ไม่ปล่อยให้รกรุงรัง

๒. สงเคราะห์คนข้างเคียงของสามีดี ภรรยาที่ดีจะต้องรู้จักเอาใจสงเคราะห์ คนข้างเคียงสามี เช่น ญาติพี่น้อง มารดาบิดา มิตรสหายของสามี การสงเคราะห์ ได้แก่ การต้อนรับเอาใจใส่ช่วยเหลือกิจการต่างๆ ตลอดจนการให้ปันสิ่งของต่างๆ อันเป็นการสงเคราะห์ด้วยอามิส

๓. ไม่ประพฤตินอกใจสามี ภรรยาที่ดีต้องเป็นผู้ซื่อสัตย์ต่อสามี ไม่ประพฤติ ล่วงใจ หรือประพฤติตนให้เป็นที่ระแวงสงสัย เช่นการไปเที่ยวกับบุรุษอื่น การลักลอบคบหาสมาคมกับบุรุษอื่นในทางซู้สาว อันเป็นเหตุให้สามีต้องเสื่อมเสียเกียรติยศ แม้สามีจะยากจนตกทุกข์ได้ยากด้วยประการใดๆ ก็ไม่ควรเอาใจออกห่าง การคิดที่จะละทิ้งสามีตนและพอใจในบุรุษอื่นก็เป็นการนอกใจแล้ว

๔. รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ ภรรยาที่ดีจะต้องเป็นผู้รู้จักรักษาทรัพย์สมบัติที่สามีหามาไว้ได้ ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย หรือนำไปล้างผลาญด้วยการเล่นการพนัน เที่ยวเตร่เป็นต้น ต้องรู้จักประหยัดทรัพย์ รู้จักรักษาจับจ่ายในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น

๕. ขยันไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง ภรรยาที่ดีต้องเป็นคนขยัน ไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง แม้จะเหนื่อยยากปานใดก็ช่วยทำกิจของสามีด้วยความอดทน ไม่ท้อแท้ใจ ถึงกับละทิ้งหน้าที่ของตนไป

การปฏิบัติหน้าที่ต่อกันอย่างถูกต้องของสามีภรรยา เป็นการสร้างสายใยความรักให้มั่นคง อันเอื้อให้ชีวิตคู่มีความมั่นคงปราศจากความแตกแยก^{๒๖} ครอบครัวมีความสุข สามีและภรรยาที่มีความเข้าใจในเรื่องการครองเรือน ครอบครัวย่อมมีความสุข สมาชิกใน

^{๒๕} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๕/๒๑๒.

^{๒๖} วีร โขติ เกิดแก้ว, พระพุทธศาสนากับปัญหาสังคม, หน้า ๑๒๖.

ครอบครัวที่มีความรักความสามัคคี ย่อมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น ซึ่งเป็นหลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ญาติมิตรก็ปรารถนาที่จะคบหาสมาคมด้วย สามีภรรยาที่ปฏิบัติตนเข้าใจในหน้าที่ต่อกันย่อมดำรงชีวิตคู่ได้อย่างมีความสุข ดังคำพังเพยที่ว่า “ผัวแก้ว เมียขวัญ”

วิชัย เทียนถาวร และทัศนากรณ์ ขำปัญญา ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครอบครัวที่พึงต้องการไว้ ๘ ประการ คือ

๑. สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่กลมเกลียว สนิทสนมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร มีการพุดจาให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการแก้ปัญหา ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

๒. สมาชิกในครอบครัว มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

๓. พ่อ แม่ และสมาชิกในครอบครัวมีความรับผิดชอบ ประกอบอาชีพสุจริต รู้จักประหยัด และร่วมกันเสริมสร้างฐานะของครอบครัวให้มั่นคง

๔. พ่อ แม่ หรือหัวหน้าครอบครัวต้องทำตนเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม ไม่เลือกปฏิบัติไม่ทำร้ายกันและกัน อบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดี และมีประโยชน์ต่อสังคมปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของศาสนา

๕. พ่อ แม่ หัวหน้าครอบครัว หรือผู้ใหญ่ในครอบครัว ถ่ายทอดการเรียนรู้ และภูมิปัญญาแก่สมาชิก และส่งเสริมให้ได้รับการศึกษา มีความสนใจใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักให้เหตุผล

๖. สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพดี รู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง สถานที่อยู่อาศัยให้สะอาดถูกสุขลักษณะ และเป็นระเบียบเรียบร้อย

๗. สมาชิกในครอบครัวบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีส่วนร่วมในการทะนุบำรุงสิ่งแวดล้อม ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

๘. สมาชิกปฏิบัติตามครรลองประชาธิปไตยในครอบครัว เคารพกฎหมาย รู้จักใช้สิทธิ และปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดี มีความเชื่อมั่นและปฏิบัติตนส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข^{๓๓}

^{๓๓} คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล, เอกสารการประชุม TOT, เมษายน ๒๕๓๘, (อ้างอิง : วิชัย เทียนถาวร และทัศนากรณ์ ขำปัญญา, การ

การรู้จักสงเคราะห์อ่อนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน ระหว่างสามีกับภรรยาตามหลักของ ทิศ ๖ ข้อนี้ เป็นหลักการที่สามารถล้อมกรอบคร่าวให้เกิดความรักได้ โดยการพัฒนาตนให้ เป็นคนที่มีคุณค่าในสังคม ด้วยการรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพ่อ ต้องเลี้ยงบุตรและภรรยา ต้องเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็น สิทธิทางร่างกายหรือจิตใจของบุตรและภรรยา และปรับปรุงคุณภาพของตนเองให้มี ประโยชน์ต่อครอบครัว มิใช่ปล่อยให้ตนเป็นกาฝากของครอบครัวและสังคม โดยต้อง ปรับปรุงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงสติปัญญาและความสามารถ^{๑๒}

ความรักนั้น เป็นแรงสนับสนุนอันสำคัญที่ครอบครัวจะดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน หมายถึง ทุกคนที่เป็นสมาชิกภายในครอบครัว ต่างก็ถือรักต่อกันและกันอย่างไม่รู้ลืม และ ไม่ลืมที่จะแสดงความรักกันอยู่เสมอ เช่น ความรักระหว่างพ่อกับแม่ ความรักระหว่างพ่อแม่ กับลูก ความรักของลูกที่มีต่อพ่อแม่ ซึ่งความรักนั้นจะเป็นสายสัมพันธ์เชื่อมโยงร้อยรัด ครอบครัวไว้ด้วยกันอย่างเหนียวแน่น ซึ่งความรักที่वानั้น เป็นความรักด้วยความหวังดี ซึ่ง ถือว่าเป็นหลักการอย่างหนึ่งที่พ่อพึงประกอบให้มีอยู่อย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้ครอบครัวอยู่ เป็นสุข สภาวะแห่งปัญหาความรุนแรงทางอารมณ์ในบ้านจะไม่เกิดขึ้นได้เลย

๔.๒.๒.๔ มิตรและอำมาตย์ เป็นทิศเบื้องซ้าย

คนเราทุกคนมีพรรคพวกหรือมิตรสหาย การคบค้าสมาคมกันเป็นเรื่องปกติของ คนในสังคม แต่การคบกันนั้นจะอยู่ในระดับใด อาจเป็นเพื่อนแท้หรืออาจเป็นเพื่อนเทียม แล้วค่อยพัฒนาศึกษาคุณพฤติกรรมซึ่งกันและกันเรื่อย ๆ จนเป็นเพื่อนสนิท โดยภาพรวม มิตร มีหลักปฏิบัติต่อมิตร ๕ ประการ^{๑๓} คือ

๑. ด้วยการให้ปัน บุคคลควรประพฤติดต่อมิตรด้วยการให้ปัน เพราะการ ให้ปันนั้น เป็นการยึดเหนี่ยวน้ำใจของมิตรไว้ได้ ถ้าไม่มีการให้ปันย่อมไม่อาจยึดเหนี่ยว น้ำใจของมิตรไว้ได้ การให้ปันนั้นมิใช่แต่จะยึดเหนี่ยวน้ำใจมิตรภายนอกเท่านั้น แม้มิตร

พัฒนาครอบครัว (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๓๕), หน้า ๖๕ – ๖๖.

^{๑๒} พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, มนุษย์สัมพันธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๕ – ๑๒๖.

^{๑๓} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๐/๒๑๕.

ภายใน เช่น ภรรยา มารดา บิดา พี่น้อง ก็ต้องให้ปันแก่กันและกันอยู่เสมอ จึงยึดเหนี่ยว
น้ำใจของกันและกันไว้ได้อย่างถาวร

๒. ด้วยเจรจาถ้อยคำอันเป็นที่รัก บุคคลที่มีความรักในมิตรสหาย ควร
กล่าวแต่วาจาที่อ่อนหวานไพเราะแก่กัน ไม่ควรใช้คำหยาบคาย เมื่อพบกันก็ทักทายด้วย
คำพูดที่ไพเราะสุภาพ

๓. ด้วยประพฤตินุเคราะห์ คือการช่วยขวนขวาย ช่วยกิจการของมิตร
หรือแนะนำการทำงาน คำขายให้มิตร แม้การช่วยตักเตือน แนะนำมิตรให้ตั้งอยู่ในความดี
ไม่ให้ทำความชั่วก็เป็นการทำประโยชน์แก่มิตรเหมือนกัน

๔. ด้วยความเป็นผู้มีตนเสมอ วางตนเสมอกับมิตรนั้น ท่านหมายเฉพาะ
ในด้านความดีเท่านั้น มิใช่เพื่อนทำความชั่วอย่างไรก็ทำบ้างให้เท่าเทียมกัน ความเป็นผู้ไม่ถือ
ตัว ไม่ยกตนข่มผู้อื่น รู้จักเคารพบนอบต่อผู้ที่เจริญโดยชาติ โดยวัย โดยคุณสมบัติ ก็เป็น
การมีตนเสมอเหมือนกัน

๕. ด้วยไม่แก้งกล่าวให้คลาดจากความจริง ความซื่อสัตย์สุจริตต่อกันเป็น
สิ่งสำคัญมากของการคบมิตร ดังนั้น จึงต้องกล่าวคำจริงต่อมิตรเท่านั้น ไม่ควรกล่าวให้
คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่เป็นคนเหลวไหล

เมื่อมิตรได้รับการปฏิบัติดังกล่าวจากมิตรแล้ว ก็อนุเคราะห์ด้วยหน้าที่ที่เพื่อนควร
ทำต่อเพื่อน^{๓๔} ดังนี้

๑. ป้องกันป้อมป้อมและรักษามิตรผู้ประมาทแล้ว
๒. ป้องกันรักษาทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว
๓. เมื่อมิตรมีภัยเอาเป็นที่พึ่งพำนักได้
๔. ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ
๕. นับถือตลอดถึงวงศ์ตระกูลของมิตร

บุคคลผู้ที่จะทำหน้าที่มิตรสหายให้มีความสนิทสนม มีคนอยากคบหา อยากเข้า
ใกล้ อยากมีปฏิสัมพันธ์ด้วยนั้น ต้องประกอบด้วยองค์ธรรมเหล่านี้ คือ (๑) ให้สิ่งที่ให้ได้
ยาก (๒) ทำสิ่งที่ทำได้ยาก (๓) อดทนถ้อยคำที่อดทนได้ยาก (๔) เปิดเผยความลับของตน
แก่เพื่อน (๕) ปิดความลับของเพื่อนไม่ให้แพร่งพรายออกไปภายนอก (๖) ไม่ทอดทิ้งใน

^{๓๔} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๐/๒๑๕.

ยามวิบัติตราเพื่อนประสพทุกข์ยากไว้ (๙) เมื่อเพื่อนสิ้นโภคทรัพย์ก็ไม่ดูหมิ่น (๑๐) เป็นที่รักที่พอใจของเพื่อน (๑๑) ทำตัวให้เป็นทีเคารพนับถือ (๑๒) ทำตัวให้มีเกียรติคุณเป็นที่ควรแก่การยกย่อง (๑๓) เป็นนักพูดรู้หลักการ และวิธีการพูดโน้มน้าวให้เพื่อนเห็นหลักแห่งการละชั่วทำความดี (๑๔) เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ อดทนต่อการพยายามที่จะชักจูงให้เพื่อนเป็นคนดี (๑๕) เป็นผู้พูดถ้อยคำลึกซึ้ง เป็นคำพูดที่จับใจให้เพื่อนหวนคิดหน้าคิดหลังได้ (๑๖) ไม่ชักนำหรือชักนำเพื่อนไปในฐานะที่ไม่สมควรต่าง ๆ เช่น เรื่องของอบายมุข อันเป็นปากทางแห่งความเสื่อมเสียต่าง ๆ ^{๓๕}

การสร้างสามัคคีระหว่างมิตรสหาย เป็นเรื่องสำคัญของผู้อยู่ร่วมกัน มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจำเป็นต้องมีการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น การคบหาที่มีความจริงใจต่อกันเรียกว่า มิตรแท้ มนุษย์ที่คบหากันเป็นมิตรแท้ต่อกัน ย่อมมีความสามัคคี รักและกลมเกลียวกัน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ของมิตรได้อย่างสมบูรณ์ย่อมเป็นที่รักของมิตรสหายทั้งหลาย พลังแห่งความสามัคคีย่อมเป็นพลังที่มหาศาล กิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นองค์การของรัฐหรือเอกชน ที่ทำร่วมกันย่อมสำเร็จ การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นคณะ ก็อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และมีความมั่นคงตลอดไป

การจะเลิกดื่มสุราได้นั้น ต้องอาศัยเพื่อนที่ดีเป็นผู้คอยเกื้อหนุน หรือสนับสนุนชวนกันทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สังคม อย่างเช่น โครงการต่างๆ ของเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ มูลนิธิเมาไม่ขับ เป็นต้น ซึ่งการได้เห็นโทษและประโยชน์จากการดื่มสุราอย่างเป็นรูปธรรม จะทำให้คนนั้นเลิกได้อย่างเด็ดขาด และสามารถพัฒนาตนให้เป็นผู้มีคุณค่าได้

๔.๒.๒.๕ ทาส กรรมกร พนักงาน ลูกจ้าง เป็นทาสเบื้องต่ำ

ผู้บริหารต้องสนใจทั้งคน งาน และความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารบางคนอาจจะมุ่งเน้นให้คนทำงานมีความพึงพอใจและมีความสุขในการทำงาน แต่ไม่ได้ผลงาน ผู้บริหารบางคนก็มุ่งเน้นที่งาน และให้ความสนใจน้อยมากเกี่ยวกับสภาพสังคมและจิตใจของคนทำงาน ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นผู้บริหารที่สามารถทำให้เกิดความสมดุลระหว่างคนและงาน

^{๓๕} อัง.สตุตทก. (ไทย) ๒๓/๓๖ - ๓๗/๕๖ - ๕๗.

พระพุทธศาสนาได้กำหนดหน้าที่ของนายจ้าง หรือผู้บริหารผู้จัดการ ที่จะพึงสงเคราะห์ หรืออนุเคราะห์ ลูกจ้าง กรรมการ คนงาน พนักงาน ผู้เป็นเสมือนทิศเบื้องล่าง^{๓๖} ไว้ดังนี้

๑. ด้วยจัดการงานให้ทำตามสมควรแก่กำลัง การจัดงานให้พนักงานทำต้องคำนึงถึงกำลังกาย กำลังความสามารถ กำลังความรู้ด้วย งานจึงจะได้ผล เช่น พนักงานเป็นผู้หญิง ก็จัดงานที่ผู้หญิงทำได้ ถ้าเป็นชายก็คำนึงถึงกำลังกาย แล้วจัดงานที่พอแก่กำลังให้ทำ อย่าใช้งานเกินกำลังของเขาไป

๒. ด้วยให้อาหารและรางวัล ผู้บริหารที่ดี คือผู้ที่เห็นพนักงานของตนเป็นมนุษย์ มีจิตใจเหมือนๆ กันกับตน รู้จักหัว รู้จักร้อน รู้จักเหนื่อยเหมือนกัน จึงไม่ควรปล่อยให้อดอยากยากแค้น ควรให้รับประทานอาหารพอสมควร บางครั้งก็ให้รางวัลตามสมควร เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กำลังใจในกาลที่เห็นสมควร บางครั้งก็มอบเครื่องนุ่งห่มให้เป็นรางวัล

๓. ด้วยรักษาในคราวเจ็บไข้ เมื่อคราวพนักงานเจ็บป่วยลง ก็ควรพยายามรักษาให้หาย ไม่ใช่ “ยามดีไข้ ยามไข้ไม่รักษา” การรักษาในยามป่วยไข้เป็นสิ่งสำคัญทางจิตใจมาก ทำให้พนักงานรู้สึกจงรักภักดีมากขึ้น เพราะเห็นว่านายจ้างไม่ทิ้งตน

๔. ด้วยแจกของมีรสแปลกประหลาดให้กิน เมื่อนายจ้างมีอาหารสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีรสแปลกใหม่ ๆ ที่พนักงานไม่เคยรับประทาน ก็แบ่งให้เขารับประทานบ้าง การแบ่งนี้ต้องแบ่งโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เช่น เลี้ยงอาหารปีใหม่ งานวันเกิดของตน เป็นต้น

๕. ด้วยปล่อยในสมัย ต้องรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ต้องให้โอกาสแก่พนักงานได้พักผ่อนเที่ยวเตร่บ้างในบางโอกาส การปล่อยในสมัย หมายถึง กาลสมัยที่มีงานหนักขุดตัก เช่น หยุดพักในวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น

ลูกจ้าง กรรมการแรงงาน คนงาน คนรับใช้ พนักงาน ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา เมื่อได้รับการสงเคราะห์ หรือ อนุเคราะห์ดังกล่าว พึงปฏิบัติต่อเจ้านาย ผู้บริหารงาน ผู้ที่ทำหน้าที่สูงกว่าตามสายงานที่เป็นผู้บังคับบัญชา^{๓๗} ดังนี้

๑. ลูกขึ้นทำการงานก่อน ลูกจ้างที่ดีจะต้องเป็นคนขยันขันแข็งในการทำงาน ต้องทำหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายก่อนนายจ้าง ไม่ต้องให้นายจ้างสั่งซ้ำบ่อยๆ

๒. เลิกการงานทีหลัง ลูกจ้างที่ดีเมื่อถึงเวลาเลิกงานแล้วก็ตาม ถ้านายจ้าง

^{๓๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๑/๒๑๕.

^{๓๗} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๑/๒๑๕.

ยังไม่เลิกงานก็ต้องคอยจนกว่านายจ้างจะเลิกก่อน หรือรอจนกว่านายจ้างจะสั่งให้เลิก

๓. ถือเอาแต่ของที่นายจ้างให้ ลูกจ้างที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่นายจ้างไว้วางใจ จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่หลีกเลียงงาน พยายามปรับปรุงงานให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ

๔. ทำการงานให้ดีขึ้น เมื่อนายจ้างสั่งงานหรือมอบหมายงานให้ทำ จะต้องทำงานนั้นให้สำเร็จด้วยดีทันต่อระยะที่กำหนดไว้

๕. นำคุณของนายไปสรรเสริญ ต้องนำความดีงามของนายไปสรรเสริญในที่ต่างๆ ตลอดจนไม่นินทาว่าร้ายนายจ้าง จะต้องสรรเสริญในการทำงานของเจ้านายตน ต้องรู้จักรักษาความในไม่ให้ออก ความนอกไม่ให้เข้า

หลักการเกี่ยวพันกันระหว่างนายกับลูกน้องนี้นั้น สามารถสร้างครอบครัวให้มีสุขได้ เพราะส่วนใหญ่แล้วคนที่เมาสุรานั้นไม่สามารถที่จะทำงานได้ เพราะสภาพร่างกายไม่ไหวมักจะถูกนายจ้างตักเตือน ถึงขั้นปลดออกจากการเป็นพนักงาน หากพนักงานคนใดงดเว้นจากสุรา สมองในการทำงานก็สามารถพัฒนาการได้ สามารถที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพเกิดคุณประโยชน์ต่อสถานที่ทำงาน ทำให้นายจ้างประกาศคุณงามความดีและส่งเสริมให้มีเกียรติในหน้าที่การงาน เมื่อเขามีหน้าที่การงานที่ดีขึ้น เศรษฐกิจภายในครอบครัวก็ดีขึ้น ปัญหาภายในครอบครัวก็จะไม่เกิดมี เวลาที่เหลือจากการทำงานก็สามารถมอบให้กับเมียและลูก มีเวลาอบรมคุณธรรมความดีให้แก่ลูก เป็นครอบครัวที่อบอุ่นได้อย่างกรณีสุรียนต์ ศรีชื่น ซึ่งเริ่มดื่มสุราตั้งแต่อายุ ๒๑ ปี เพราะคิดว่าเป็นเครื่องประกอบทางสังคม และการทำงานมีหน้ามีตา ดื่มหนักจนเสียการเสีงาน ต้องถูกภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ตัดโบนัส จากนั้นนายจ้าง มีปัญหาครอบครัว ภายหลังเลิกดื่มสุราแล้วครอบครัวก็กลับมาอบอุ่น หน้าที่การงานก็ดีขึ้น ฐานะทางการเงินมั่นคง และได้เป็นแกนนำในการงดเหล้าในสภาอุตสาหกรรมด้วย^{๓๘}

๔.๒.๒.๖ สมณพราหมณ์ หรือ พระสงฆ์ เป็นทิศเบื้องบน

นักบวชหรือพระสงฆ์ถือว่าเป็นหลักใจสำคัญของศาสนิกชน ในสมัยโบราณองค์กรทางสังคมมีน้อย ไม่สลับซับซ้อนมากมายอย่างปัจจุบัน วัดจึงกลายเป็นสถาบันทาง

^{๓๘} “เลิกเหล้าเปลี่ยนชะตาชีวิต”, จดหมายข่าวเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ : ๑๔.

สังคม ที่มีความสำคัญที่ประชาชนให้การยอมรับและพึงพาอาศัยได้อย่างเต็มที่ ประชาชนแต่ละครอบครัวมีความผูกพันอย่างต่อเนื่องอยู่กับวัด วัดจึงเป็นศูนย์รวมชุมชนที่ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม สงเคราะห์ประชาชนในรูปแบบต่างๆ พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์รวมดังกล่าว จึงมีความสำคัญในการที่จะพัฒนาจิตใจของประชาชนให้มีคุณงามความดีอยู่ในใจเสมอ ซึ่งพระสงฆ์นั้นก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อประสานสัมพันธ์กับประชาชน^{๓๕} ดังนี้

๑. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว ท่านจะสอนบุคคลให้รู้จักอะไรดี อะไรชั่ว และสอนให้ละความชั่วอันนั้น

๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี สอนให้บุคคลรู้จักประโยชน์ในสิ่งที่ดี เช่น ความสุจริต เป็นเหตุให้เจริญ แล้วให้ตั้งมั่นอยู่ในความสุจริตนั้น

๓. อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม อนุเคราะห์ด้วยการแผ่เมตตาไปในบุคคล เพื่อให้เกิดสิริมงคล เป็นต้น

๔. ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง พรีาสอนด้วยอรรถธรรมต่างๆ ที่บุคคลยังไม่เคยฟัง

๕. ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง แม้บางเรื่องบุคคลจะเคยฟังมาแล้วแต่ยังไม่แจ่มแจ้งชัด ก็ขยายใจความให้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น

๖. บอกทางสวรรค์ให้ แนะนำให้บุคคลประพฤติกรรมดี เช่นทำอย่างไรจึงจะไปสวรรค์ แล้วสอนให้บุคคลตั้งตนในทางที่ชอบ คือ บำเพ็ญทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นต้น

เมื่อประชาชนได้รับเมตตาอนุเคราะห์จากสมณพราหมณ์หรือพระสงฆ์ดังกล่าวพึงทำปฏิสัมพันธ์ตอบด้วยหลักธรรมนี้^{๓๖}

๑. ด้วยกายกรรมประกอบด้วยเมตตา บุคคลต้องเป็นผู้ชวนชวยกระทำการทุกอย่างที่เป็นประโยชน์แก่สมณะผู้ประพฤติธรรม ด้วยความปรารถนาดีต่อสมณะผู้ประพฤติพรหมจรรย์

๒. ด้วยวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา บุคคลต้องใช้เวลาให้เป็นประโยชน์แก่กุลแก่สมณะ ดังคำที่ว่า การได้เจรจาเป็นบุญปาก คือ เมื่อมีโอกาสได้สนทนากับพระภิกษุแล้วมักจะได้อะไรดีๆ ตอบแทน หรือ ควรพูด ควรกล่าวถึงพระภิกษุด้วยจิตเป็นกุศล

^{๓๕} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๔/๒๐๖.

^{๓๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๔/๒๐๖.

๓. ด้วยมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา บุคคลต้องคิดช่วยเหลือทำประโยชน์แก่สมณะไม่คิดร้ายทำลายท่าน

๔. ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู บุคคลต้องรู้จักกล่าวเชื้อเชิญท่าน เมื่อท่านเข้าไปเยี่ยมถึงเรือนชานของตนด้วยความเลื่อมใสศรัทธา

๕. ด้วยให้อามิสทานเนื่อง ๆ บุคคลต้องบำรุงด้วยปัจจัยสี่ คือ ผ้าจีวร ภัตตาหาร ยารักษาโรค ที่ฟ้านักอาศัย

และพึงปฏิบัติตามหลักของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคฤหัสถ์กับพระสงฆ์ คือ (๑) ไม่ละเลยการเยี่ยมเยียนภิกษุ (๒) ไม่ทอดทิ้งการฟังธรรม (๓) ศึกษาในอริสัจ คือ ความเป็นผู้มีศีลอันบริสุทธิ์ยิ่ง (๔) มีความเลื่อมใสมากในภิกษุผู้เป็นเถระ ผู้เป็นนวกะ และผู้เป็นมัชฌิมะ (๕) ฟังธรรมอย่างไม่คอยคิดโต้แย้งเพ่งโทษ (๖) ไม่แสวงหาผู้รับทักษิณานอกศาสนา (๗) ทำอุปการบำรุงภิกษุเฉพาะในศาสนา^{๔๑} (๘) ไม่ชวนขวายเป็นมิใช่ลาภของภิกษุทั้งหลาย (๙) ไม่ชวนขวายเพื่อไม่ใช่ประโยชน์ของภิกษุทั้งหลาย (๑๐) ไม่ชวนขวายเพื่อความเป็นอยู่ไม่ได้ของภิกษุทั้งหลาย (๑๑) ไม่ด่าว่าร้ายไม่บริภาษภิกษุทั้งหลาย (๑๒) ไม่ยุยงภิกษุทั้งหลายให้แตกกัน (๑๓) กล่าวสรรเสริญพระพุทธเจ้า (๑๔) กล่าวสรรเสริญพระธรรม (๑๕) กล่าวสรรเสริญพระสงฆ์^{๔๒}

พระสงฆ์มีจุดแข็ง คือ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชน เป็นผู้ชี้ทางถูกแก่สังคม และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน และมีพระสงฆ์ไทยในปัจจุบันได้สร้างเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาขึ้นมา โดยมีบทบาทเพื่อเป็นที่พึ่งทางสังคมในการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชน และด้านคุณภาพชีวิต คุณภาพจิตใจ สร้างกระบวนการเรียนรู้ในแนวทางรู้จักพึ่งพาตนเองได้ของประชาชน^{๔๓} ดังกรณีตัวอย่างหลวงปู่บุญรอด อภิบุณโณ ที่สามารถยกระดับหมู่บ้านไทรทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เคยเป็นหมู่บ้านที่มีปัญหาครอบครัวอันเกิดจากการดื่มสุรารายอย่างหนัก ให้เป็นหมู่บ้านปลอดเหล้าและยาเสพติด

^{๔๑} อ.สุตตค. (ไทย) ๒๓/๓๑/๔๓ - ๔๘.

^{๔๒} อ.อุฎฺฐก. (ไทย) ๒๓/๘๓/๔๑๕.

^{๔๓} เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา, เอกสารคู่มือการดำเนินงาน โครงการงดเหล้าเข้าพรรษา ประจำปี ๒๕๕๐, (สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) และสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) : สำนักประสานงานเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา, ๒๕๕๐), หน้า ๒.(เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม)

ได้อย่างถาวร^{๔๔}

จากความเป็นสังคาลกสูตรอันว่าด้วยทิส ๖ นั้น ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมาตามแนวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน โดยอิงอาศัยหลักธรรมที่เรียกว่า สังคหัตถุ ธรรมเป็นเครื่องสังเคราะห์กันและกัน ที่ว่า

มารดาบิดาเป็นทิสเบื้องหน้า อาจารย์เป็นทิสเบื้องขวา บุตรภรรยาเป็นทิสเบื้องหลัง มิตรอำมาตย์เป็นทิสเบื้องซ้าย ทาสกรรมกรเป็นทิสเบื้องต่ำ สมณพราหมณ์เป็นทิสเบื้องบน คฤหัสถ์ในสกุลผู้สามารถ ครอบนอบน้อมทิสเหล่านี้ บัณฑิตผู้ถึงพร้อมด้วยศีลเป็นคนละเอียดและมีไหวพริบ มีความประพฤติเจียมตนไม่คือกระด้าง ผู้เช่นนั้นย่อมได้ยศ คนหมั่นไม่เกียจคร้านย่อมไม่หวั่นไหวในอันตรายทั้งหลาย คนมีความประพฤติไม่ขาดสายมีปัญหา ผู้เช่นนั้นย่อมได้ยศ คนผู้สงเคราะห์แสวงหามิตรที่ดี รู้เท่าถ้อยคำที่เขากล่าวปราศจากตระหนี่ เป็นผู้แนะนำแสดงเหตุผลต่างๆ หนึ่งๆ ผู้เช่นนั้น ย่อมได้ยศ การให้ ๑ เจริญไพบา ๑ การประพฤติให้เป็นประโยชน์ ๑ ความเป็นผู้มีตนเสมอในธรรมทั้งหลายในคนนั้นๆ ตามควร ๑ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจในโลกเหล่านี้แล เป็นเหมือนสลักกรถอันแล่นไปอยู่ ถ้าธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวเหล่านี้ไม่พึงมีไซ้ มารดาและบิดาไม่พึงได้ความนับถือหรือความบูชาเพราะเหตุแห่งบุตร เพราะบัณฑิตทั้งหลายพิจารณาเห็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวเหล่านี้โดยชอบ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความใหญ่และเป็นผู้อันหมั่นสรรเสริญทั่วหน้า^{๔๕}

จะเห็นได้ว่า หลักพุทธธรรมทั้ง ๒ ประการ คือ หลักมรณวาสธรรม และหลักทิส ๖ ในสังคาลกสูตรนั้น สามารถที่จะเป็นหลักธรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลในครอบครัว และบุคคลที่อยู่รอบข้างให้มีความสุขได้อย่างถาวร โดยเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้บำบัดอาการติดสุราของผู้นำครอบครัวได้แล้ว ทำให้ผู้นำครอบครัวนั้นหันมาใส่ใจกับครอบครัวมากยิ่งขึ้น เพราะเห็นคุณค่าของครอบครัว และบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นญาติมิตรที่อยู่ใกล้ชิด เมื่อหัวหน้าครอบครัวมีความสุข ครอบครัวก็จะเป็นสุข สังคมพลอยได้รับความสุขไปด้วย เมื่อเครือข่ายต่างทั้ง ๖ เครือข่าย อันได้แก่ ทิสทั้ง ๖ ประสานร่วมแรงแข่งขัน ทำตาม

^{๔๔} ดูรายละเอียดใน เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา, หมู่บ้านปลอดเหล้า, (กาฬสินธุ์ : จำปาทอง พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๕)

^{๔๕} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๕/๑๔๗.

หน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง สามารถที่จะลดปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยได้ เพราะคนไทย โดยส่วนใหญ่ในปัจจุบันเริ่มเห็นโทษของการดื่มสุรา และมองเห็นผลพลอยได้ที่แท้จริงจากการงดดื่มสุราคือความสุขทั้งกาย และสุขทั้งใจ

๔.๓ การแก้ปัญหาผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

สุรา จัดได้ว่าเป็นปัญหาเบื้องต้นที่ทำให้คนเริ่มลึ้มลองยาเสพติด โดยเฉพาะในกลุ่มสตรี ที่เริ่มจากการดื่มเบียร์ และไวน์ที่มีเชื้อแอลกอฮอล์เจือปนน้อย แต่เมื่อดื่มมากก็สามารถที่จะทำให้เกิดอาการเมาได้ การแก้ไขระดับสังคมหรือชุมชน มีจุดหมายให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมทางสังคม เช่น สักคี่ศรีของลูกผู้ชาย การดื่มสุราเป็นสื่อในการเข้าสังคม การแก้ไขโดยภาพรวมในระดับสังคม สามารถแก้ไขได้ด้วยการวางกรอบมาตรการทางสังคม ประกาศมหาเถรสมาคม หรือแม้แต่การสร้างเครือข่ายทางสังคม ดังจะเห็นได้จาก โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการงดเหล้าเข้าพรรษา โครงการให้เหล้าเท่ากับแข่ง ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ สนุกได้ไร้แอลกอฮอล์ จังหวัดสุโขทัย ประจำปี ๒๕๕๒ การดำเนินงานที่ผ่านมา ของเครือข่ายองค์กรงดเหล้า จังหวัดสุโขทัย มุ่งเน้นในด้านการณรงค์บุญประเพณีปลอดเหล้า โดยเฉพาะการจัดงาน “ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ สนุกได้ไร้แอลกอฮอล์ จังหวัดสุโขทัย ประจำปี ๒๕๕๒” ระหว่างวันที่ ๓+ ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ณ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัย (เมืองเก่า)ความคิดเห็นของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดงานประเพณีลอยกระทงไร้แอลกอฮอล์ ประจำปี ๒๕๕๒ พบว่า ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ ๘๕.๑๐ เห็นด้วยกับการจัดงานประเพณีลอยกระทงไร้แอลกอฮอล์ โดยจำแนกระดับ ดังนี้^{๔๖}

- เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๕๕.๔๐
- เห็นด้วยมาก ร้อยละ ๒๙.๓๐
- เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ ๑๖.๒๐
- เห็นด้วยน้อย ร้อยละ ๒.๙๐
- ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๔.๘๐

^{๔๖} เครือข่ายองค์กรงดเหล้า จังหวัดสุโขทัย, รายงานความก้าวหน้าโครงการนำร่องบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปี 2552 จังหวัดสุโขทัย

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยต้องการนำหลักพุทธธรรมที่ได้ศึกษามาแล้วมาใช้แก้ปัญหา
ดังกล่าว เพื่อหาทางออกอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ใน ๓ หลักธรรมด้วยกัน
คือ

๔.๓.๑ ชั้นดี โสรัจจะ

๔.๓.๒ เบญจธรรม

๔.๓.๓ ทิฏฐธัมมิกัตถธรรม

๔.๓.๑ ชั้นดี โสรัจจะ

๑. ชั้นดี ความอดทน

๒. โสรัจจะ ความเสถียร^{๔๗}

๑. ชั้นดี แปลว่า ความอดทน เป็นลักษณะของผู้มีมีน้ำใจเข้มแข็งหนัก
แน่น เป็นสมบัติของนักรบ เหมือนช้างที่ออกสู่สงครามจะต้องเป็นช้างที่อดทนต่อภัย
อันตรายจากข้าศึก ความอดทนเป็นคุณสมบัติของนักปกครองด้วย เป็นมงคลเหตุแห่งความ
เจริญด้วย ชั้นดี เป็นคำพ้องง่าย ๆ แต่แฝงไว้ซึ่งความหมายอย่างลึกซึ้ง เพราะมักจะได้ฟังและ
ใช้พูดกันอยู่เสมอว่า น้ำอด น้ำทน อดได้ ทนได้ หรือน้ำใจทรหดอดทน

ความอดทนในที่นี้ หมายถึงความอดทนในฝ่ายดีอย่างเดียว ซึ่งเป็นไป
ทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม ว่าโดยประเภทมี ๓ คือ

๑. อดทนต่อความลำบากตรากตรำ เช่น ทนหนาว ทนร้อนทนต่อ
คำสั่งสอน ทนในการศึกษาเล่าเรียน และทนในการประกอบกิจการอาชีพ ด้วยความซื่อ
สัตย์สุจริต

๒. อดทนต่อทุกขเวทนา เช่น เมื่อเวลาเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยภายใน หรือ
กายเป็นบาดแผลเป็นต้น ไม่แสดงอาการทรมานทรมายวุ่นวายจนเกินกว่าเหตุไป

๓. อดทนต่อความเจ็บใจ เช่น ในคราวที่ได้ประสบถ้อยคำด่าว่า
เสียดสี คำสาปแช่งของผู้อื่น เป็นต้น

ความอดทนนั้น ว่าโดยลักษณะมี ๓ คือ

๑. ตีติกาขันติ อดทนด้วยการกลั้นไว้ได้

^{๔๗} วิ.มหา.(บาลี) ๕/๓๓๕ อัง.ทุก.(บาลี) ๒๐/๑๑๘.

๒. ตปขันธ์ติ อคทนจนเป็นตบะเดชะ

๓. อธิวาสนขันธ์ติ การทนต์ได้^{๔๔}

ศีติกขาขันธ์ติ อคทนด้วยการกลั่นไว้ได้ นั้น ข้อนี้ต้องใช้สตินึกอยู่เสมอว่า คนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นคณะ ต้องกระทบกระทั่งกันบ้างเป็นธรรมดา ถ้าได้ยินได้ฟังเสียงที่ไม่เพราะหู ก็ต้องอดทน โดยนำเอาความดีเข้าต่อสู้เพื่อชนะความไม่ดีนั้น และไม่ก่อเหตุวิวาททู่เถียงกันขึ้นไม่ต้องทะเลาะวิวาทกันเพราะคำพูด

ตปขันธ์ติ อคทนจนเป็นตบะเดชะ นั้น ข้อนี้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นไปอีก คนที่อยู่ต่างๆ ง่ายๆ คอยระวังคำพูดของตนอยู่เสมอ โดยมากมักจะเป็นคนมีตบะทุกคน คนที่พูดมากจู้จี้ขี้นจนรำคาญ ว่าคนโน้นบ้าง คนนี้บ้าง มักจะเสียดบะเพราะจะทำให้คนอื่นขาดความเคารพเกรงกลัว ส่วนคนที่มีความระวังเคร่งขรึมไม่ค่อยจู้จี้กับใคร พูดบ้างเป็นครั้งคราว มักจะมีคนเกรงกลัว มีตบะเดชะอยู่ในตัว และอดทนเผาความชั่วในจิตใจให้หมดไป

อธิวาสนขันธ์ติ ได้แก่การทนต์ได้ ทรงไว้ได้เหมือนลักษณะของแผ่นดิน แม้ต้นไม้ ภูเขา และอื่นๆ แผ่นดินก็ยังทรงไว้ได้ อคทน จนเปลี่ยนเรื่องร้ายให้กลายเป็นเรื่องดี คือยอมรับความลำบากกายลำบากใจ ยอมรับด้วยใบหน้าชื่นบาน เขาจะตำหนิติเตียน คำว่า หยาบคาย เสียดสีให้เจ็บใจอย่างไรก็ทนต์ได้ ไม่แสดงการโต้ตอบ ในที่สุดเรื่องก็สงบไปเอง พระบรมศาสดาถูกพรรคพวกของนางมาคันทิยาใส่ความปรีภาย พระองค์ด้วยคำค่าต่างๆ นานา กล่าวหาว่าพระองค์เป็นอูฐ เป็นลา เป็นต้นถึง ๗ วัน พระองค์ก็ไม่หวั่นไหว พระอานนท์กราบทูลให้เสด็จหนีไปสู่เมืองอื่น พระองค์กลับตรัสถามว่า ถ้าถูกคนในเมืองนั้นคำอีกจะทำอย่างไร พระอานนท์ทูลว่า หนีไปเมืองอื่นอีก พระองค์ตรัสซักว่าถ้าถูกคนเมืองนั้นคำอีกจะทำอย่างไร พระอานนท์ก็ทูลว่า หนีไปเมืองอื่นๆ ต่อไป พระองค์ตรัสว่า อย่างนั้นไม่สมควร เรื่องเกิดที่ไหน ควรให้ระงับไปในที่นั้น^{๔๕}

๒. โสรัจจะ แปลว่า ความเสงี่ยม ได้แก่การรู้จักทำจิตใจให้เข้มแข็งผ่องใส เบิกบาน มีกายวาจาสงบเสงี่ยมเรียบร้อย เพราะเมื่ออดทนได้แล้วก็ไม่แสดงกิริยากาย วาจา

^{๔๔} ที.สี.อ.(บาลี) ๕/๒๑๒. ขนฺติ ปรมฺมิ ตโปติ อธิวาสนขนฺติ นาม ปรมฺมิ ตโป.

^{๔๕} พุ.ธ.อ.(บาลี) ๒/๔๕-๕๐.

ให้ผิดปกติ คนที่ถูกหมิ่นประมาทให้ได้รับความเจ็บใจ ไม่แสดงการโต้ตอบ เพราะอดทนได้ แต่ยังคงแสดงอาการผิดปกติ เช่น หน้าบูดบึ้งเมื่อเกิดความโกรธขึ้น หรือครวญครางเมื่อทุกข์เวทนาครอบงำเป็นต้น เพราะยังขาดธรรมะคือ โสรัจจะ แต่สำหรับผู้มีขันติ อดทนต่อความเจ็บใจได้แล้ว ยังรู้จักทำใจให้สงบเข้มแข็งเบิกบานอีกด้วย เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น เพราะมีธรรมะคือ โสรัจจะ ธรรมข้อนี้ย่อมเข้าสนับสนุนขันติให้สูงเด่นขึ้น

ขันติ และ โสรัจจะ ชื่อว่า ธรรมอันทำให้งาม คืองามภายนอก และงามภายใน ความสะอาดงดงามของรูปกายอันธรรมคาปรุ่งแต่งมาแต่กำเนิดและอาศัยการตกแต่งด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ต่างๆ ชื่อว่าความงามภายนอกอันความงามภายนอกนี้ ย่อมเป็นที่นิยมกันทั่วไป ซึ่งได้ในคำว่า “ไถ่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง” แต่ถึงดังนั้นก็ตาม บุคคลจะอาศัยแต่ความงามภายนอกอย่างเดียวนั้นไม่พอ ต้องอาศัยความงามภายในเข้าสนับสนุนด้วย จึงจะเป็นคนงามโดยสมบูรณ์ อาการที่ใจสงบ อดทนไว้ได้แม้ในขณะที่มีอารมณ์ชั่วร้ายมากระทบกระทั่งก็ไม่แสดงออกให้ปรากฏทางกายและวาจา ชื่อว่าความงามภายใน อันความงามภายในนั้น เป็นความงามที่นิยมกันยิ่งนัก เพราะผู้ที่สมบูรณ์ด้วยขันติและโสรัจจะย่อมมีใจหนักแน่น ไม่แสดงอาการสูงๆ ต่ำๆ แม้จะประสบความดีใจหรือเสียใจก็อดกลั้นได้ รักษากาย วาจา ใจ ให้สุภาพเรียบร้อยเป็นปกติ สมภาวะของตน นำเคารพนับถือ พระบรมศาสดาได้ตรัสแก่เหล่าภิกษุชาวเมืองโกสัมพี ผู้แตกความสามัคคีกันว่า “ข้อที่เรอทั้งหลายผู้บวชแล้วในพระธรรมวินัยที่เรากล่าวชอบแล้วอย่างนี้ ควรเป็นผู้อดกลั้นและเป็นผู้สงบเสงี่ยม จะพึงงามในพระธรรมวินัยนี้”^{๕๐}

พุทธธรรมคือ ขันติ โสรัจจะ นี้ สามารถที่จะสร้างสังคมปลอดเหล้า เป็นสังคมสงบสุขได้ ดังที่กล่าวไว้แล้วว่า การดื่มสุราทำสังคมเปลี่ยน วัฒนธรรมเปลี่ยน ค่านิยมเปลี่ยน ซึ่งเปลี่ยนในที่นี้ คือ การเปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี เช่น ค่านิยมที่ว่า การดื่มสุราเป็นการเข้าสังคม หรือเป็นความนิยมของสังคม แต่หากเราเปลี่ยนความคิดใหม่ว่า “ไม่” ไหลไปตามกระแสสังคม ดังกล่าว มีความอดทนอดกลั้น มองให้เห็นประโยชน์และโทษของสุราแล้วจึงค่อยตัดสินใจ เป็นการนำหลักประกอบการตัดสินใจ ไม่รีบด่วนในการตัดสินใจ นั้นเป็นทางที่ดี ดังคำกล่าวของพระอาจารย์มิตสุโอะ ที่ว่า แค่เพียงการดำรงชีวิตให้อยู่รอดในโลกนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ มีการพัฒนา ต้องใช้ความอดทนในการ

^{๕๐} อัง.ปญจก.(บาลี) ๒๒/๒๘๓

ดำรงชีวิต นับตั้งแต่เป็นเด็กแรกเกิดไปจนถึงวันสุดท้ายของชีวิต เด็กเล็กๆ ต้องมีความอดทน ชีวิตจึงจะพัฒนาได้ เริ่มตั้งแต่ การฝึกกิน ฝึกถ่าย ฝึกเข้านอนให้เป็นเวลา ไปจนถึงการค่อยๆ ฝึกให้มีระเบียบวินัยในชีวิต รู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสม^{๕๐}

๔.๓.๒ เบญจธรรม

คำว่า เบญจธรรม หรือ กัลยาณธรรม แปลว่า ธรรมอันงาม^{๕๑} คำว่า ธรรม หมายถึง สภาพที่ทรงหรือดำรงรักษาไว้ในที่นี้หมายถึงส่วนที่ดี มี ๕ ประการคู่กับศีล ๕ เรียกว่า กัลยาณธรรม จึงมีความหมายว่า ธรรมอันงามเป็นเครื่องบำรุงจิตใจให้งดงาม สร้างอหยาศัยนิสัยที่ดีและปรานีดี ศีลเป็นเหตุให้กังวลไม่ทำสิ่งที่เป็นโทษ ถ้ามีเพียงศีล ก็มีเพียงการงดเว้นจากโทษ แต่ยังไม่ได้ทำความดีอะไรให้กับตัวเอง ต่อเมื่อมีธรรมอยู่ด้วย จึงจะเป็นเหตุให้ทำความดี เช่น รักษาศีลไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เกิดไปพบคนนอนหลับอยู่บนทางรถไฟ มีรถไฟแล่นมาแต่ไกล ควรจะปลุกหรือบอกเขาได้ แต่ไม่ปลุก จนเขาถูกรถไฟทับตาย อย่างนี้ศีลไม่ขาด เพราะไม่ได้ฆ่าเขา แต่ขาดธรรมคือเมตตา ต่อเมื่อปลุกให้เขารีบหนีออกจากทางรถไฟด้วยเมตตาจิต จึงได้ชื่อว่า มีธรรม กัลยาณธรรม มี ๕ ประการ ๑. เมตตา กรุณา ๒. สัมมาอาชีวะ ๓. กามสังวร ๔. สัจจะ ๕. สติสัมปชัญญะ^{๕๒}

๔.๓.๒.๑ เมตตา กรุณา ความรัก ความสงสาร

เมตตา ความรัก ความปรารถนาให้เขามีความสุข แม้ไม่ตรีจิตคิดจะให้สัตว์ทั้งปวงเป็นสุขทั่วหน้า^{๕๓} คนที่มีจิตใจประกอบด้วยเมตตาคิดเกื้อกูลให้ผู้อื่นมีความสุขนั้น ถึงจะประพฤติดิพพลาดต่อกันบ้าง ก็ให้อภัยกันโดยไม่ถือโทษโกรธเคืองกัน เหมือนมารดา บิดา ผู้เปี่ยมด้วยเมตตา ไม่ถือโทษโกรธเคือง หรือพยาบาลในบุตร แต่ถ้าขาดเมตตาต่อกันแล้ว ก็ตรงกันข้าม เมตตา เป็นหน้าที่ของมนุษย์ทุกคนควรให้แก่กันและกัน คนเกิดมาแต่แรกต้อง

^{๕๐} พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก, มีขันติคือให้พรแก่ตัวเอง, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : หจก. สามลดา, ๒๕๕๑), หน้า ๑๘.

^{๕๑} พิสิฐ เจริญสุข, เบญจศีล-เบญจธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๕๒.

^{๕๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๔๐ – ๑๔๑.

^{๕๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๗.

อาศัยเมตตาของผู้อื่น จึงมีชีวิตยืนยาวมาได้ ชั้นแรกมารดา บิดาบำรุงเลี้ยงดูแลและฝึกปรือเรามาก่อน หรือตนกำพร้าขาดมารดาบิดา ก็ยังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้มีเมตตา ตั้งอยู่ในฐานะเป็นมารดาบิดาเช่นนั้นเหมือนกัน ต่อจากนั้นพอเติบโตไปอยู่ในสำนักครูอาจารย์ ท่านคอยดูแลเอาใจใส่ สั่งสอนให้รู้วิชา ฝึกหัดธรรมาศัยและกิริยามารยาทให้เรียบร้อย สอนให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ สิ่งที่เป็นประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ ต่อมาถึงวัยที่ต้องประกอบกิจการงาน ก็ยังได้รับเมตตาจากผู้บังคับบัญชาและมิตรสหาย เพื่อนร่วมงานที่ตนมีธุระเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ถ้าไม่ได้รับเมตตาจากท่านผู้อื่นมาโดยตลอด ไหนเลยจะสามารถตั้งตอยู่ได้ เมื่อตนเป็นผู้ใหญ่ขึ้นถึงเวลาที่ต้องแสดงเมตตาแก่ผู้อื่นบ้าง ก็ควรทำ โลกมนุษย์เป็นอยู่ได้ เพราะทุกคนปฏิบัติต่อกันอย่างนี้

กรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์, ความห่วงใย เมื่อเห็นผู้อื่นมีทุกข์ คิดหาทางช่วยเหลือปลดเปลื้องทุกข์ของเขา^{๕๕} คือ เมื่อเห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ ก็พลอยห่วงใยสงสาร เป็นเหตุให้คิดช่วยปลดเปลื้องทุกข์ภัยของกันและกัน

ความมีเมตตากรุณาแก่กันและกัน เป็นธรรมอันงามก็จริงอยู่ แต่จะแสดงออกมาต้องเป็นคนฉลาดและรู้วิธีที่จะแสดงออกจึงจะไม่มีโทษและเป็นประโยชน์ด้วย เหมือนกันการเดินทางไกลโดยทางเรือพบคนตกน้ำ ตัวเองว่ายน้ำไม่เป็นหรือเป็นคนแต่ไม่แข็งแรงพอที่จะช่วยผู้อื่นในน้ำได้ถ้ากระโดดลงไป ก็คงช่วยเขาไม่ได้หรือบางทีจะเอาตัวเองไม่รอด หรือเรือเล็กไม่พอจะรับผู้โดยสารขึ้นได้อีกคนหนึ่ง ถ้ารับขึ้นเรือ เรือก็ล่มจะเป็นอันตรายแก่ตนและคนอื่นในลำเรือ อย่างนี้พึงเข้าใจว่า ความสามารถไม่พอจะแสดงเมตตาในลักษณะนี้ต้องรู้จักผ่อนผันช่วยเขา ด้วยการเกาะเรือหรือไม้ช่วยนำให้ถึงฝั่ง หรือชวนขวายร้องเรียกให้ผู้อื่นช่วยอีกประการหนึ่ง ถ้าจะแสดงเมตตากรุณาแก่ผู้หนึ่ง แต่ทำลายประโยชน์ของคนทั้งหลาย เช่นเห็นเขาจับผู้ร้ายมา คิดจะช่วยให้ผู้ร้ายรอดพ้นจากอาญาแผ่นดินเข้าแย่งชิงให้หลุดรอดไปอย่างนี้ ถึงทำร้ายให้ปลอดภัยไปได้ชั่วคราว แต่ก็ได้ชื่อว่า ทำผู้ร้ายนั้นให้รอดพ้นกลับไปเบียดเบียนคนทั้งหลายอีก และกิริยาที่เข้าแย่งชิงผู้ร้ายจากเจ้าหน้าที่นั้น ก็เป็นการหมิ่นอาญาแผ่นดิน มีโทษตามกฎหมายอีกชั้นหนึ่ง อย่างนี้ควรเข้าใจว่า เป็นกิจไม่สมควร การแสดงเมตตากรุณานี้ ถ้าบุคคลประกอบให้ถูกที่แล้วย่อมอำนวยผลดีให้เกิดแก่ผู้ประกอบและผู้ได้รับ

^{๕๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

ในการนำหลักเมตตากรุณามาเป็นเครื่องมือบำบัดภัยจากสุรานั้น พึงตั้งจิตมองให้เห็นผลกระทบที่สังคมจะได้รับจากพิษภัยของสุรา แล้วมองให้เห็นถึงโทษภัยอันจะเกิดเพราะสุรา คิดง่ายเช่น หากประชากรคนหนึ่งดื่มสุราจนติดแล้วร่างกายไม่สามารถที่จะทำงานได้ กลายเป็นคนเสียนาคต หากว่าประชากรทั้งประเทศติดสุราแล้วสังคมจะเป็นอย่างไร สังคมก็จะกลายเป็นสังคมพิกار วัฒนธรรมอันงามก็พลอยเสื่อมสูญไป ดังนั้น การมีเมตตาให้ความรัก กรุณาให้ความสงสาร คิดถึงผลลัพธ์ที่สังคมจะต้องแบกภาระดังกล่าว ก็พลอยมีความต้องการที่จะร่วมกันขจัดปัญหาดังกล่าว ซึ่งมีวิธีการดังกล่าวคือ

๑. นึกถึงผลกระทบที่สังคมจะได้รับจากปัญหาการดื่มสุราของพลเมือง เช่น การก่ออาชญากรรมต่างๆ เช่น การทะเลาะวิวาทเพราะเมาสุราแล้วเกิดเหตุเสียชีวิต การลักขโมย ข่มขืนแล้วฆ่า เป็นต้น การเสียเงินเพื่อบำบัด รักษาผู้ที่มีโรคภัยอันเกิดจากสุรา และเสี่ยงงบประมาณเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาอันเกิดจากการเมาสุราแล้วขับ จนเกิดอุบัติเหตุ

๒. นึกถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ หากสามารถทำให้ประชากรไทยงดดื่มเหล้าได้อย่างเด็ดขาด เช่น ความสุขมวลรวมของประเทศดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้นเพราะประชาชนเมื่อละเลิกจากการดื่มสุราแล้ว ย่อมสามารถมีเงินเก็บสะสมมาก และขยันทำงานมากยิ่งขึ้น

๓. ดำเนินการส่งเสริม ให้โอกาส และให้กำลังใจบุคคลที่เคยดื่มสุราใน การที่เขาตั้งใจที่จะงดดื่มสุรา โดยชี้แนะให้เห็นประโยชน์และโทษของสุราด้วยความหวังดี ต่อเขา

๔.๑.๒.๒ สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ

สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ คือเว้นจากเลี้ยงชีวิตโดยทางที่ผิด เช่น โกงเขา หลอกหลวง สอพลอ บีบบังคับขู่เข็ญ ค้าคน ค้ายาเสพติด ค้ายาพิษ เป็นต้น^{๕๖} คุณธรรมข้อนี้ อุดหนุนผู้มีศีลให้สามารถรักษาศีลได้มั่นคง คนมีศีลแต่ยากจนขัดสน และเป็นโจรเป็นขโมย ก็เพราะขาดสัมมาอาชีวะ ถ้ามีสัมมาอาชีวะจะไม่ยากจนจะไม่เป็นขโมย อาชีพเป็นภาระหน้าที่ ที่จำเป็นสำหรับทุกคน เพราะทุกคนต้องกินต้องใช้เครื่องบริโภคที่จำเป็น ได้แก่ ปัจจัย ๔ คือ

^{๕๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓๑.

ผ่านงุ่มง่าม อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และทางประกอบอาชีพที่ชอบนั้น แม้เว้นมิฉฉาชีพแล้ว ก็ต้องประกอบด้วยกิริยาที่ประพฤตินิยมในการหาเลี้ยงชีพอีก ซึ่งมี ๓ อย่างคือ

๑. ประพฤติเป็นธรรมในหน้าที่การงาน ได้แก่ การทำกิจกรรมอะไรๆ ก็ทำโดยสุจริต ไม่บิดพลิ้วหลีกเลียงงานที่ทำนั้น เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

๒. ประพฤติเป็นธรรมในบุคคล คือ เป็นคนซื่อตรงไม่หลอกลวงเขา เช่น ผู้ขายของเราตั้งราคาสินค้าไว้แล้วผู้ซื้อจะเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์หรือสามัญชนก็ตาม คนก็ขายตามราคาที่ตั้งไว้นั้นเอง ไม่เห็นแก่ได้ เช่น พอเห็นเป็นคนแปลกหน้ามาก็ไม่ฉวยโอกาสขึ้นราคาแก่เขา เช่นนี้ ชื่อว่า ประพฤติเป็นธรรมในบุคคล

๓. ประพฤติเป็นธรรมในวัตถุ ได้แก่ เมื่อรู้ว่าเป็นของไม่จริง ก็ไม่หลอกลวงเขาว่าเป็นของจริง ต้องพูดตามที่เป็นจริง เช่น ผู้ขายของ เมื่อสิ่งใดเป็นของปลอมก็บอกเขาว่าปลอม สิ่งใดเป็นของจริงก็บอกว่าเป็นจริง ไม่เอาของปลอมมาลวงเขาว่าเป็นของจริง เช่นนี้ ชื่อว่า ประพฤติเป็นธรรมในวัตถุ

ผู้ที่จะเลือกหาการงานควรเว้นการงานที่มีโทษเสีย แม้จะทำให้ได้ทรัพย์มากก็ตาม ทรัพย์ที่เกิดจากการทำงานที่มีโทษ ไม่ทำให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่ การงานที่ต้องเสี่ยงโชค เช่น การพนัน ก็ไม่ควรจะเลือกเอา เพราะถ้าพลาดท่าก็มีแต่ความสูญเสีย ถ้าได้ทรัพย์ก็ไม่ถาวรเพราะ คนประกอบการงานควรมีอุตสาหกรรมอย่าทอดทิ้ง จงดูเยี่ยงแมลงผึ้งบินหาเกสรดอกไม้ นามาทิละน้อยๆ ยังสามารถทำน้ำผึ้ง เลี้ยงตัวและลูกน้อยได้ตลอดฤดูหนาวที่กั้นดรรดอกไม้ เมื่อเขาหมั่นทำการงาน ได้ทรัพย์มาจับจ่ายเลี้ยงตนและครอบครัวบ้าง เก็บไว้เพื่อเหตุการณ์ในวันข้างหน้าบ้าง ถึงไม่มากแต่เพียงคราวละน้อยๆ ก็พอจะทำให้มีความสุขได้แลไม่ประกอบทุจริต เพราะความเลียงชีพเข้าบิบบคั้นเป็นการรักษาศีลให้บริสุทธิ์

หลักเบญจธรรมข้อสามมาอาชีพะ คือการเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ เป็นหลักธรรมอีกข้อหนึ่งที่ส่งเสริมให้คนเลิกดื่มสุราไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม ดังผลการศึกษาในเรื่องผลกระทบที่ผ่านมาทำให้รู้ว่าสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้คนดื่มสุราคือความเครียดจากการงาน เพราะการงานบางอย่างไม่เอื้อต่อสภาวะของบุคคลนั้นๆ ทำให้เขาทำงานไปวันๆ และบางครั้งงานที่หาเงินง่ายคืองานประเภททุจริต ทำให้บางคนต้องเข้าไปสู่วังวนอาชญากรรม โดยไม่ได้ตั้งใจ และเมื่อเหตุดังกล่าวก่อให้เกิดความเครียดจึงต้องหาทางออกด้วยการดื่มสุรา ดังนั้น การที่รัฐน่านโยบายสร้างงานสร้างรายได้ในทางสุจริตแก่ประชาชน จึงเป็นโครงการที่ดี เพราะการจะให้คนดื่มสุรานั่น ต้องหางานที่เป็นรายได้เสริมให้กับเขาด้วย เช่น หลวงปู่

บุญรอด อภิบุณโย ดำเนินการส่งเสริมอาชีพต่างๆ แก่ชุมชนบ้านไทรทอง เช่น แปลง ทดลองทางการเกษตร ทำอิฐบล็อกเพื่องานทางฝีมือเสริมรายได้^{๕๗} และผู้ใหญ่อภัยวงศ์ หาดทรายการ ผู้ใหญ่บ้านบ้านนาคำไฮ จังหวัดสกลนคร ที่ส่งเสริมอาชีพในเชิงพัฒนาทั้งการทำนา ทำสวนพริก ปลูกถั่วลิสง โดยลดสารเคมี และมีโครงการให้เด็กๆ ทั้งหมดมาเรียนนวดแผนโบราณ^{๕๘}

๔.๑.๒.๓ กามสังวร ความสำรวมในกาม

กามสังวร คือ ความสำรวมในกาม, การรู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ไม่ให้หลงไหลหมกมุ่นใน รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส^{๕๙} ให้ประพฤติในทางที่ชอบ เมื่อเป็นเยาวชนก็ให้ระวังควบคุมใจและกายไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทางเว้น ความระมัดระวัง ไม่ประพฤติเป็นคนมักมากในกาม แสดงถึงความบริสุทธิ์ผ่องใสของชายหญิงให้กระจ่างแจ่มใส คุณธรรมข้อนี้ จำแนกตามเพศของบุคคลเป็น ๒ คือ

๑. สทาร์สันโดย ความยินดีเฉพาะภรรยาของตน เป็นคุณธรรมสำหรับระดับผู้ชาย

๒. ปติวัตร ความจงรักภักดีต่อสามีของตน เป็นคุณธรรมสำหรับระดับผู้หญิง

๑. สทาร์สันโดย ความพอใจด้วยภรรยาของตน^{๖๐} ไม่ผูกสมักรรักใคร่กับหญิงอื่น ช่วยกันหาเลี้ยงชีพไม่ละทิ้งกัน เลี้ยงดูกันเช่นนี้ได้ชื่อว่ายินดีเฉพาะภรรยาของตนอย่างอุกฤษฏ์(เคร่งครัด) ผู้ที่ไม่สัน โดยด้วยภรรยาของตน เทียวหญิงโสเภณี ไม่เป็นกามเมสุมิจจาจารแต่ก็ยอมให้โทษแก่ตน ๓ สถาน คือ (๑) ต้องเสียทรัพย์เป็นค่าบำเรอแก่หญิงนั้นทุกครั้งไป (๒) ย่อมเป็นบ่อเกิดของโรคร้ายต่างๆ เช่น โรคเอดส์ (๓) ย่อมเป็นผู้ใกล้ชิดต่ออันตราย เพราะหญิงแพศยา ย่อมสมักรรักใคร่อยู่กับชายหลายคน ทำให้เกิดการหึงหวงกันขึ้น เป็นเหตุให้ก่อการทะเลาะวิวาท ทำอันตรายแก่กันได้

^{๕๗} เครื่องข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา, หมู่บ้านปลอดเหล้า, หน้า ๒๕.

^{๕๘} “นาคำไฮ หมู่บ้านกลับใจ ล้มกองทุนเหล้า”, จดหมายข่าวเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๕ มิถุนายน – สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๐ :๑๔.

^{๕๙} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๑๓.

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗๗ – ๒๗๘.

๒. ปติวัตริ คือ ความจงรักในสามี, ความซื่อสัตย์และภักดีต่อสามี^{๖๐} และ ผูกสมักรรักใคร่กับสามีของตนเท่านั้น ไม่ควรมีใจไปคิดผูกพันกับชายที่ไม่ใช่สามีตน แม้สามีเสียชีวิตแล้ว ตนเองก็มีสิทธิ์ที่จะมีสามีใหม่ได้ แต่ยังมีความรักใคร่นับถือในสามีผู้ซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว ไม่ผูกสมักรรักใคร่ในชายอื่นด้วยปฏิพัทธ์ หญิงผู้นี้ชื่อว่า ปติวัตริ จงรักภักดีต่อสามี หญิงบางพวกเป็นผู้มักมากในกามหรือเห็นผิดเป็นชอบ ขอมทำตัวเป็นหญิงแพศยานับว่าเป็นที่บัดสีแก่เพื่อนฝูงและผู้ได้พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง คล้ายกับว่าหมดหนทางประกอบอาชีพอย่างอื่นแล้ว หญิงที่ประพฤติอย่างนี้ ย่อมขาดจากสมาคมด้วยสตรี มิได้ออกหน้าออกตา แม้เข้าสมาคม ณ ที่ใดๆ ต้องปลีกตัวอยู่เอกเทศหนึ่งต่างหาก เท่ากับว่าเป็นผู้อาภัพ ดังนั้นควรชวนขวยหาเลี้ยงชีพในทางอื่นที่สุจริตจนสุดกำลังความสามารถ ยังดีกว่าที่จะขอมตนเป็นหญิงแพศยาเช่นนั้น ความสำรวมในกามต่อความประพฤติดีงามของชายหญิงผู้มีศีลยิ่งขึ้น

หลักเบญจธรรมข้อกามสังวร ความสำรวมในกาม เป็นธรรมที่ช่วยจรโลงครอบครัวไว้ได้ และเป็นธรรมที่ไม่ให้คนไปเกี่ยวข้องกับสุราอันจะนำพาปัญหามาให้ครอบครัว จะเห็นได้ว่า สิ่งใดก็ตามหากมีสองมักมีปัญหาบ่อย แต่ถ้ามีมากกว่านั้นก็จะมีปัญหามากตามมา เช่น ชีวิตครอบครัว หากสามีภรรยาอยู่กันสองคน ก็เพราะอยู่ด้วยความรักมักมีแต่ความอบอุ่น แต่เมื่อมีบุคคลที่ ๓ ขึ้นมา ซึ่งมักจะถูกตีตราว่าเป็นชู้ แม้จะเป็นไปในเชิงชู้ทางกาย หรือความคะนองทางวาจา ยังเป็นเหตุให้ครอบครัวแตกร้าง ดังจะเห็นได้จากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ที่ฆ่ากันตายเพราะความหึงหวง ซึ่งการจะก่อคดีได้ก็มาจากสุราเป็นตัวกระตุ้นให้คนขาดความยั้งคิด

ดังนั้น การที่นำหลักพุทธธรรมดังกล่าวมาใช้แก้ปัญหาสังคมไทย ก็เป็นเครื่องช่วยประสานความรักระหว่างสังคมเล็กๆ อันเป็นหน่วยแรกของสังคมไทยให้เหนียวแน่น แล้วสามีหรือภรรยาก็จะไม่หาทางออกจากปัญหาเรื่องความหึงหวงด้วยสุรา แล้วก็คดีอาญาขึ้นมา

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๘.

๔.๓.๒.๔ ตัจจะ ความซื่อสัตย์

ความจริงใจ ได้แก่ ซื่อสัตย์ จริงวาจา ได้แก่ พุดจริง และจริงการ ได้แก่ ทำจริง^{๒๒} คนที่มีความจริง จะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม ย่อมเป็นคนซื่อตรงต่อมิตรสหาย จงรักภักดีในเจ้านายของตน มีความกตัญญูกตเวทีในท่านผู้มีพระคุณ มีความเที่ยงธรรม รู้จักรับผิดชอบชั่วดี และว่าไปตามผิดตามถูกในบุคคลในเรื่องทั่วไป กล่าวโดยลักษณะเฉพาะก็เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ เป็นที่เชื่อถือได้ ความประพฤติเป็นคนตรงมีลักษณะ ๔ ประการ คือ

๑. ความเที่ยงธรรม คือ ความประพฤติเป็นธรรมในกิจการอันเป็นที่หน้าที่ของตน ไม่ทำภารกิจให้ผิดพลาดด้วยอำนาจอคติ ๔ ประการ คือ ฉันทาคติ ความชอบพอกัน โทสาคติ ความเกลียดชัง โมหาคติ ความหลงไม่รู้จักรจริง ภยากติ ความกลัว^{๒๓} พึงเห็นตัวอย่างในผู้พิพากษา ผู้วินิจฉัยบรรดคดี ต้องเป็นผู้มีความยุติธรรมเป็นหลัก ไม่ถืออคติ ๔ เป็นเหตุทำลายความยุติธรรม ต้องพิจารณาวินิจฉัยด้วยเหตุผลเช่นนี้ชื่อว่า ผู้มีความเที่ยงธรรม

๒. ความซื่อตรง คือความเป็นผู้ประพฤติซื่อตรงต่อมิตร ไม่คิดร้ายต่อมิตรนั้น ควรละเว้นจากโทษ ๔ สถาน คือ ปอกลอกเพื่อน เกรงาปราศรัยไม่สงเคราะห์จริง ประจบสอพลอ ซักชวนในทางเสื่อมเสีย^{๒๔} และพึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ๔ สถาน คือ อุปการะเกื้อหนุนมิตร ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วย คอยดักเตือนให้สติแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีความรักใคร่กันจริง^{๒๕}

๓. สวามิภักดิ์ คือ ความจงรักภักดีในเจ้านายของตน เมื่อยอมยกบุคคลใดให้เป็นเจ้านายของตนแล้ว ก็ประพฤติซื่อสัตย์สุจริต จงรักภักดีในบุคคลนั้น แม้ชีวิตก็ยอมสละแทนได้ ถึงจะทำกิจการอะไรก็ทำโดยสุจริต เพื่อประโยชน์แก่เจ้านายของตนมีความสวามิภักดิ์ในเจ้านายของตน

๔. ความกตัญญู หมายความว่า การรู้จักระลึกนึกถึงในอุปการคุณ หรือบุญคุณที่ได้รับจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และหมายรวมเอาถึงจากสิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิตอื่นๆ ที่อยู่ในฐานะมีคุณแก่ตนจะมากจะน้อยก็ตาม แล้วหาโอกาสตอบแทนอุปการคุณนั้น

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑๘.

^{๒๓} อัง.จตุกก.(บาลี) ๒๑/๑๗/๒๓.

^{๒๔} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๕๔/๒๐๗.

^{๒๕} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๖๐/๒๐๘.

ตามกำลัง และความสามารถอย่างถึงที่สุด ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาถือว่ามีความสำคัญมาก ท่านสอนไม่ให้ละเลยโดยเด็ดขาด แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม ในบาลีบางแห่งถึงกับบอกว่า “บุรุษพึงพักอยู่ในเรือนของบุคคลใดตลอดราตรีหนึ่ง หรือพึงได้ข้าวน้ำในที่ใด ไม่ควรคิดชั่วต่อบุคคลนั้นแม้ด้วยใจ”^{๖๖} เพราะการทำเช่นนั้น เท่ากับเป็นการขัดกับหลัก “กตัญญู” ซึ่งท่านบอกว่าเป็นเรื่องที่ “น่าติเตียนคนที่ไม่รู้คุณที่เขาทำแล้ว ผู้ไม่ทำคุณให้ใคร และผู้ไม่ทำตอบแทนคุณที่เขาทำก่อน ความกตัญญูไม่มีในคนใด การคบคนนั้นย่อมไร้ประโยชน์”^{๖๗}

หลักเบญจธรรมข้อสี่จะนี้ เป็นการส่งเสริมความตั้งใจจริงในการกระทำการหักห้ามใจจากสุรา จะเห็นได้จากโครงการงดเหล้าแต่ละโครงการที่คณะสงฆ์กระทำอยู่นอกจากการให้ผู้เข้าร่วมโครงการตั้งสัจจะว่าจะไม่ขอยุ่งเกี่ยวกับสุรายาเสพติดทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการดื่ม การเสพ การค้าขาย เป็นต้น ยังมีการตั้งกลุ่มสัจจะอมทรัพย์ขึ้นด้วยหวังที่จะส่งเสริมให้คนที่มีสัจจะ ไม่เกี่ยวข้องกับสุรา ยาเสพติด มีทุนทำกิน และมีงานทำ^{๖๘}

๔.๑.๒.๕ สติสัมปชัญญะ ความระลึกได้ ความรู้ตัว^{๖๙}

ความมีสติรอบคอบ คือ ความมีสติตรวจตราไม่เลินเล่อ ตรงกันข้ามกับความประมาท สติคือความระลึกนึกคิดได้ประกอบกับสัมปชัญญะ ความรู้ตัว สติต้องมีสัมปชัญญะ กำกับอยู่ด้วยเสมอ จึงเป็นสติที่ถูกต้อง ความมีสติที่ถูกต้อง ความมีสติรอบคอบไม่เลินเล่อ รู้จักประมาณในอาหารที่จะพึงบริโภค อาหารโดยปรกติมีประโยชน์สำหรับบำรุงร่างกาย และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ แต่ถ้าบริโภคมากเกินไปจนเกินประมาณหรือบริโภคอาหารที่บูดเน่า ย่อมให้โทษแก่ร่างกายได้ หรือบริโภคน้อยเกินไป ไม่พอแก่ความต้องการของร่างกาย ความไม่เลินเล่อในการงาน คือ ไม่ทอดทิ้งธุระ เอาใจใส่หมั่นตรวจสอบประกอบให้ชอบแก่กาลเทศะ ไม่ปล่อยให้การทำงานค้างค้ำ เช่น ทำนาทำสวนก็ให้ทันฤดูกาล ขายของก็ต้องรู้จักคร่าว ทำราชการก็ต้องเข้าใจวิธีดำเนินและรักษาระเบียบผู้จักกาลเทศะ ไม่เลินเล่อเช่นนี้ จึงจะประกอบการทำงานให้มีผลไพบูลย์ มีสัมปชัญญะในการประพฤติ ความรอบคอบรู้จักระวัง

^{๖๖} จุ.เปต.อ. (บาลี) ๒/๒/๒๓๖.

^{๖๗} จุ.ชา.ทุก.อ. (บาลี) ๓/๔/๔๒๕.

^{๖๘} เครื่องข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา, หมู่บ้านปลอดเหล้า, หน้า ๔๕.

^{๖๙} อัง.ทุก. (ไทย) ๒๐/๑๘๐/๑๒๕.

ตริตรองให้เห็นเหตุผลเสียก่อนว่าจะมีคุณหรือโทษ มีประโยชน์หรือไม่ ควรทำหรือไม่ ควรพูดหรือไม่ เมื่อทราบว่ามีคุณประโยชน์แล้วจึงทำและพูด

กัลยาณธรรมทั้ง ๕ ประการนี้ เป็นธรรมที่ส่งเสริมให้หรือสนับสนุนให้สังคมได้ คนที่มีคุณภาพ ไม่เป็นคนไร้สมรรถภาพที่คลุกคลีอยู่กับสิ่งเสพติดให้โทษโดยเฉพาะสุรา ซึ่ง ธรรมทั้ง ๕ คือ เมตตากรุณา สัมมาอาชีพะ กามสังวร สัจจะ และสติสัมปชัญญะ เป็นหลักพุทธ ธรรมที่สามารถประสานสังคมระดับเล็กจนถึงสังคมระดับใหญ่ เป็นการล้อมรั้วให้แก่ ประชากร สิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญนั้นคือ การสร้างคนให้มีความรักความ เมตตาต่อกัน สนับสนุนอาชีพการงานที่สุจริต ส่งเสริมความรักในครอบครัว มีความจริงใจ ต่อกันและกัน และใช้สติสัมปชัญญะในการควบคุมตนทั้งในการทำงาน และการดำรงชีวิตอยู่ เมื่อมีหลักธรรมดังกล่าวอยู่แล้ว ย่อมสามารถที่จะสกัดวงจรของสุราได้

๔.๓.๓ ทิฏฐิธัมมิกัตถธรรม

นอกจากนี้พระพุทธเจ้าทรงสอนถึงปัจจัยพื้นฐานอันเป็นความจำเป็น (Need) ถ้า เป็นผู้ครองเรือนก็ทรงสอนต่อไปถึงการแสวงหาทรัพย์ การใช้จ่ายทรัพย์ เพื่อให้สามารถสร้าง ฐานะครอบครัวให้อยู่ดีกินดี มีความมั่นคง เริ่มด้วยหลักการสร้างความร่ำรวย เรียกว่า “ทิฏฐิธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม เรียกสั้นๆ ว่า ทิฏฐิธัมมิกัตถะ หรือเรียกติดปากอย่างไทยๆ ว่า ทิฏฐิธัมมิกัตถประโยชน์ หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน, หลักธรรมอัน อำนวยประโยชน์สุขเบื้องต้น”^{๑๐} พระพุทธเจ้าตรัสถึงหลักธรรมดังกล่าวในทิมขานสูตร โดยมี ใจความว่า ธรรม ๔ ประการนี้ย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูลในภพนี้ เพื่อสุขในภพนี้แก่กุลบุตร ธรรม ๔ ประการ คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น)
๒. อารักขสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา)
๓. กัลยาณมิตตตา (ความเป็นผู้มีมิตรดี)
๔. สมชีวิตา (ความเป็นอยู่เหมาะสม)^{๑๑}

^{๑๐} พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๑๖.

^{๑๑} อัง.อุฎฺฐก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๐.

๑. อดุลฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบ หาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี ความขยันเป็นอุปสรรคอันดับแรกและสำคัญที่สุดในการสร้างฐานะให้มั่นคง ไม่มีเศรษฐีคนใดสร้างความร่ำรวยขึ้นมาได้ด้วยความเกียจคร้าน ยิ่งรวยยิ่งขยันคนขยันเท่านั้นจึงจะสร้างตัวได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีความยากจนในหมู่ชนที่ขยัน” แต่ข้อที่ควรระวังก็คือ ต้องขยันในข้อที่ถูกที่ควร กล่าวคือการทำงานที่ทำนั้นต้องเป็นงานที่สุจริตปราศจากโทษ (อนวัชกรรม) ถ้าขยันในทางที่ผิดก็จะนำความเดือดร้อนมาให้ เช่น ขยันผลิตยาเสพติดขาย เป็นต้น

๒. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษา โภคทรัพย์ และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย เมื่อขยันทำงานที่ปราศจากโทษ มีรายได้ขึ้นมาแล้ว ต้องรู้จักประหยัด อดออม จัดสรรหารายได้ไว้เป็นสัดส่วน ส่วนใดควรใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงชีพ ส่วนใดควรเก็บออมไว้เพื่อทำทุนหรือใช้จ่ายในยามจำเป็น ไม่เป็นคนสุร่ยสุร่ายใช้จ่ายเกินตัว คนที่ไม่ประหยัดจะไม่มีโอกาสร่ำรวยหรือสร้างฐานะได้เลย มิแต่จะสร้างความตกต่ำและความเดือดร้อนให้แก่ตนและสังคม

๓. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี คือ รู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นที่อาศัย เลือกลงนามดำเนินการศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณ มีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา การร่วมงานกับคนดีจะช่วยทำให้เพิ่มพูนรายได้ได้เร็ว คนดีจะช่วยเป็นกำลังสนับสนุนการทำงานให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป สามารถขยายกิจการให้ใหญ่โตและกว้างไกลออกไป และคนดีจะช่วยเป็นหูเป็นตาแทน ธุรกิจใหญ่ๆ ไม่มีใครทำสำเร็จเพียงลำพังตัวคนเดียว ต่างก็ต้องอาศัยความรู้ความสามารถของคนอื่นช่วยทั้งนั้น การร่วมงานกับคนดีจึงเป็นวิธีการสร้างฐานะให้มั่นคงวิธีหนึ่ง

๔. สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดี มิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้อยู่เหนือรายจ่าย มีการประหยัดเก็บออมไว้เมื่อมีทรัพย์แล้ว ควรนำทรัพย์นั้นมาใช้จ่ายเลี้ยงชีพให้พอเหมาะพอดีแก่ฐานะ ไม่ให้อัดคัดฝืดเคืองจนเกินไป พักผ่อนให้เพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย บำรุงรักษาสุขภาพกาย

และใจ ให้แข็งแรง จะได้มีพลังทำงานไปได้อีกนาน หากสุขภาพทรุดโทรม ความหายนะอื่นๆ ก็จะมาตาม^{๑๒}

หลักการใช้ชีวิตทั้ง ๔ ประการนี้ เมื่อมีอยู่ในคนใด คนนั้นย่อมแก้ปัญหาความยากจนของตนได้อย่างแน่นอน บางคนนำเอาตัวอักษรตัวแรก ของหลักธรรมทั้ง ๔ คือ อุ อากะ สะ มาสอนว่านี่แหละ คือ หัวใจเศรษฐกิจ ก็อยากจะเน้นในที่นี้ว่าหัวใจเศรษฐกิจจะขลัง ทำให้คนร่ำรวยได้ด้วยการนำไปปฏิบัติ หากมันนำไปนั่งบริกรรมอยู่อย่างเดียว ก็อย่าหวังเลยว่า จะร่ำรวยมั่งคั่งขึ้นมาได้

การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์ที่เราหามาได้แล้ว ในทางพระพุทธศาสนายังสอนให้รู้จักการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านั้น ถ้าพูดให้เป็นภาษาทางวิชาการก็คือ รู้จักการบริหารการคลัง หรือการบริหารเงินนั่นเอง พระพุทธศาสนาใช้คำว่า โภควิภาค ๔ คือการแบ่งโภคะหรือหลักการแบ่งทรัพย์โดยจัดสรรออกเป็น ๔ ส่วนดังนี้

๑. เอน โภคะ ภูณเชยฺย จำนวน ๑ ส่วน เก็บไว้ใช้จ่ายเลี้ยงชีพสำหรับตน เลี้ยงคนที่ควรบำรุง กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบเลี้ยงดู และทำประโยชน์ต่าง ๆ

๒. ทวีหิ กมฺมํ ปโยชเย จำนวน ๒ ส่วน เก็บไว้ลงทุนในการประกอบกิจการหรือขยายงานให้ใหญ่และกว้างขวางยิ่งขึ้น

๓. จตุตถญฺจ นิชาเปยฺย จำนวนอีก ๑ ส่วน ซึ่งเป็นส่วนที่ ๔ นั้น ให้เก็บออมเอาไว้ใช้เมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วนจริง ๆ เท่านั้น^{๑๓}

จากโภควิภาคนี้ จะเห็นได้ว่าพระพุทธเจ้าทรงเน้นให้เป็นผู้มีวินัยในตัวเองเกี่ยวกับการจัดการรายได้ ไม่ต้องการให้เป็นคนสุรุษสุร่าย และถ้ากิจการที่ทำนั้นดี มีผลกำไรคุ้มค่า ก็ให้ขยายกิจการออกไปอีก ในส่วนนี้ให้แบ่งทรัพย์มาลงทุนสูงถึง ๒ ใน ๔ ของรายได้เลยทีเดียว

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ทั้ง ๓ กลุ่ม คือ ขันติ โสรัจจะ เบญจธรรม และ ทิฏฐธัมมิกัตถธรรม จัดว่าเป็นหลักธรรมที่ใช้ระงับป้องกัน และส่งเสริมหลักของการดำเนินเกี่ยวสุรา โดยสรุปได้เป็นประเด็นดังนี้

^{๑๒} พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๑๖.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๗ - ๑๒๘.

๑. ลักษณะที่ไ้ระงับ การดื่มสุรา คือ ขันติ โสรัจจะ เพราะธรรมดังกล่าวนี้ ไ้เป็นเครื่องมือในการควบคุมใจของคนที่เคยเกี่ยวข้องกับสุราแล้ว ให้ละความต้องการที่จะดื่มสุรา หรือเกี่ยวข้องกับสุราในเชิงธุรกิจ โดยคิดว่ากำไรจากการขายสุราเป็นการฆ่าคนทางอ้อม สามารถหักห้ามใจตนไม่ให้หลงไปกับคำโฆษณาป้ายของสื่อที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจน้ำเมาต่างๆ

๒. ลักษณะที่ไ้ป้องกัน ไม่ให้คนรุ่นใหม่ หรือคนที่ยังไม่เคยดื่มสุราเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรา คือ เบญจธรรม เพราะเบญจธรรมนั้นเป็นเสมือนรั้วที่ล้อมไว้ป้องกันภัยให้กับประชากรทุกวิถีทาง เริ่มตั้งแต่มีความรักความเมตตา มีงานทำ มีความรักความอบอุ่นในครอบครัว มีความสัจย์ซื่อจริงใจต่อกัน และสิ่งสำคัญคือการได้ปลูกฝังความมีสติสัมปชัญญะให้พร้อม เพื่อเป็นเครื่องมือในการคิดก่อนทำอย่างดีที่สุด

๓. ลักษณะที่ไ้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ประชากรในสังคม คือการส่งเสริมให้เขารู้จักที่จะอยู่รอดด้วยธรรม การจะให้คนกินปลา ไม่ใช่การหาปลามาให้เขากิน แต่สามารถสนับสนุนในการหาปลาด้วยการให้เบ็ด และแนะวิธีการจับปลาให้เขา เหมือนการจะส่งเสริมให้คนมีเงิน ไม่ใช่การนำเงินไปแจกให้คนไ้ เมื่อเขาไ้เงินหมดก็คงจนเหมือนเดิม เหมือนรัฐบาลบางรัฐบาลที่ แต่การที่จะให้เขามีเงินนั้น ต้องแนะวิธีการในการหาเงิน และให้เขาไ้เงินเพื่อไปทำงานนั้นไ้เสร็จสิ้น ไม่ใช่ให้เปล่า ลักษณะข้อนี้ เป็นการส่งเสริมให้คนมีอนาคตที่ดีด้วยการขยันหาทรัพย์สินเงินทองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาทรัพย์ที่หามาได้เพื่อไ้จ่ายในยามจำเป็น รู้จักคบคนดีเป็นเพื่อนเพื่อเขาจะไ้แนะนำในสิ่งที่ดีๆ และเลี้ยงชีวิตของตนไ้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ ไม่ให้ฟุ่มเฟือยจนเกินไป และไม่ไ้หอมช่อจนเกินงาม นั่นเป็นการที่จะทำให้สังคมเจริญปราศจากการดื่มสุราอย่างถาวร

๔.๔ สรุป

การนำหลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นปัญหาด้านสุขภาพส่วนบุคคลของผู้ดื่มสุรา สุขภาพจิตสุขภาพชีวิตสมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้อง ตลอดจนถึงปัญหาสังคม ได้สรุปผลการศึกษาดังนี้

๑. ในการหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุราเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้น เป็นการรู้จักใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นแก่ตัวบุคคลผู้ดื่มสุรา ด้วยอาศัยหลักธรรมทั้ง ๓ ประการ คือ (๑) อบายมุข ๖ เป็นเครื่องชี้แนะให้เห็นโทษทัณฑ์

ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุราว่ามีผลเป็นอย่างไร เช่น เสียทรัพย์สินทันตา หรือเกิดโรคร้ายต่างๆ เป็นต้น และมีรูปแบบอย่างไรที่จะเอื้อให้เข้าไปคลุกคลีกับการดื่มสุรา เช่น การคบคนชั่วเป็นมิตร ซึ่งจะชักนำไปในทางฉิบหายต่างๆ อันมีการเที่ยวกลางคืน และตกผลึกที่การดื่มสุราแล้วเมาในที่สุด (๒) ส่วนเบญจศีล เป็นเสมือนตะปูที่ตอกย้ำให้รู้ว่าเมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดเสียแล้วด้วยหลักการที่มีอยู่ เป็นการงดเว้นจากการดื่มสุรานั้นอย่างเด็ดขาด และ(๓) สติสัมปชัญญะเป็นเสมือนยามรักษาการณ์ ที่คอยระแวดระวังภัยต่างๆ รอบตัวเรา ไม่ให้ผิดพลาดพลั้งอีกครึ่งหนึ่ง

๒. หลักพุทธธรรมที่ใช้เพื่อแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัว มี ๒ ประการ คือ (๑) หลักฆราวาสธรรม เป็นการกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของครอบครัว คือการอยู่ร่วมกันระหว่างสามีภรรยา บุตรธิดา ญาติพี่น้อง เป็นธรรมที่ใช้ครอบครัวบำบัด ก่อนมองประโยชน์ตนให้คิดถึงประโยชน์ของคนอื่นเป็นอันดับแรก (๒) หลักทศ ๖ ในสังคาลกสูตร นั้น เป็นหลักธรรมที่กำหนดหน้าที่ของคน ให้คนรู้จักหน้าที่ของตนที่พึงทำต่อบุคคลอื่น และควรทำตามหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง หลักพุทธธรรมทั้ง ๒ ประการนี้สามารถประสานครอบครัวให้เกิดความอบอุ่น เมื่อสังคมระดับย่อยเป็นสุขย่อมอำนวยสุขสู่สังคมระดับใหญ่ต่อไป

๓. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องการแก้ปัญหาผลกระทบต่อสังคมโดยรวม มี ๓ กลุ่มคือ (๑) หลักธรรมที่ใช้ระงับ การดื่มสุรา คือ ขันติ โสรัจจะ เพราะธรรมดังกล่าวนี้ ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมใจของคนที่เคยเกี่ยวข้องกับสุราแล้ว ให้ละความต้องการที่จะดื่มสุรา (๒) หลักธรรมที่ใช้ป้องกัน ไม่ให้คนรุ่นใหม่ หรือคนที่ยังไม่เคยดื่มสุราเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรา คือ เบญจธรรม เพราะเบญจธรรมนั้นเป็นเสมือนรั้วที่ล้อมไว้ป้องกันภัยให้กับประชากรทุกวิถีทาง และ (๓) หลักธรรมที่ใช้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ประชากรในสังคม คือการส่งเสริมให้เขารู้จักที่จะอยู่รอดด้วยธรรม ได้แก่ ทิฏฐธรรมมิกัตถธรรม หลักธรรมข้อนี้ เป็นการส่งเสริมให้คนมีอนาคตที่ดี ด้วยการขยันหาทรัพย์สินเงินทองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาทรัพย์ที่หามาได้เพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็น รู้จักคบคนดีเป็นเพื่อนเพื่อเขาจะได้แนะนำในสิ่งที่ดีๆ และเลี้ยงชีวิตของตนให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ในงานวิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นการศึกษาไว้ ๓ ประเด็น คือ (๑) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย (๒) เพื่อศึกษาผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย และ (๓) เพื่อศึกษาการหาทางออกในการแก้ปัญหาการดื่มสุราตามหลักพุทธธรรม ได้สรุปเป็นประเด็นการศึกษาดังนี้

๑. สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ปัญหาเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราในประเทศไทย ถูกละเลยมานาน ทั้งๆ ที่เป็นสาเหตุความรุนแรงในสังคมทุกมิติ ผลการศึกษาในปี พ.ศ.๒๕๕๑ พบว่า ความรุนแรงในครอบครัวอันเกิดเพราะสุราเพิ่มขึ้น ๔ เท่า เด็กที่ทำผิดถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจเกินร้อยละ ๕๐ ดื่มแอลกอฮอล์ก่อนกระทำ ความผิด ปัญหาอุบัติเหตุทำให้คนเสียชีวิตปีละ ๑๓,๐๐๐ - ๑๔,๐๐๐ คน เฉลี่ยวันละ ๔๐ ถึง ๕๐ และที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งคือเยาวชนอายุ ๑๐ - ๒๐ ปีเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะดื่มสุราเพิ่มขึ้น สุราถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่มีผลทั้งทางบวกและทางลบ หากมองในภาครัฐกิจก็จะเห็นถึง รายได้มหาศาลที่รัฐจะได้จากภาษีสุรา แต่หากมองในด้านคุณธรรมจริยธรรม และผลกระทบ ในอนาคต จะเห็นว่า สุราเป็นปัญหาร้ายแรงมากกว่าที่คิด เช่น ปัญหาการทะเลาะวิวาท การ ก่อให้เกิดโรคภัยถึง ๔๐ ชนิด เป็นสาเหตุทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และ ความรู้สึกขัดแย้งในใจ บางคนมีความรู้สึกเก็บกด ก็ใช้สุราเป็นหนทางในการลดความเครียด จากจิตใต้สำนึก การดื่มสุราทำให้คนขาดความรู้สึกผูกพันในครอบครัวจากสภาพครอบครัวที่ ไม่มีความสุข ขาดการสื่อสารที่เหมาะสมในครอบครัว ขาดการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคลในครอบครัว ขาดความรักความเข้าใจต่อกันในครอบครัว หรือบางรายที่ ครอบครัวมีการเสพสุราและมีปัญหาการใช้ความรุนแรง หรือได้รับความบอบช้ำทางใจจาก การถูกทารุณกรรมทางกาย และทางเพศ มีผลทำให้ลูกที่เป็นเยาวชนมีอารมณ์ซึมเศร้า วิตก กังวล มองโลกในแง่ร้าย ดื้อดึง เกเร ขาดการควบคุมตนเอง มีบุคลิกต่อต้านสังคม ก้าวร้าว

ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ ทำให้รัฐต้องใช้งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากสุรา ทั้งการรักษาเยียวยา การป้องกันอุบัติเหตุอันจะเกิดจากการเมาสุราดังกล่าว

๒. ผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย สังคมไทยถูกทำให้เชื่อว่าวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ที่แทรกซึมอยู่ในทัศนคติ จนทำให้ผู้คนในสังคมมองว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติ ทัศนคติแบบนี้ส่งผลทำให้เกิดแบบแผนในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่ต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม เช่น งานบุญประเพณี งานแต่งงาน งานบวช งานศพ งานวันเกิด เป็นต้น รวมถึงทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ภาวะความกดดัน ความเครียด ความเสียใจ ความดีใจ ที่ต้องมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสมอมา ซึ่งต้องเสี่ยงต่อการใช้จ่ายอย่างมหาศาลต่อผลที่จะตามมาทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เช่น การจ่ายค่ารักษาโรคนานาชนิดที่จะเกิดเพราะพิษสุราเรื้อรัง ซึ่งพบว่าผลจากการดื่มสุราส่งผลให้เกิดโรคมะเร็งต่างๆ ถึง ๑๔ แห่ง โดยผู้หญิงที่เป็นนักดื่มมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคมะเร็งถึง ๕.๑๕ เท่า ในขณะที่เพศชายมีความเสี่ยงเพียง ๑.๖๒ เท่า ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งในช่องปาก ๕.๗๕ เท่า รองลงมาคือ โรคมะเร็งหลอดอาหาร ๔.๒๗ เท่า ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งถึง ๗.๕๒ เท่า ความเสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูงถึง ๔.๑๐ เท่า และที่น่าเป็นห่วงคือการหาทางออกปัญหาต่างๆ นั้นด้วยการดื่มสุรา

การดื่มสุราของผู้ปกครองได้สืบทอดไปถึงลูกทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสภาพจิตใจ คือทำให้บุตรบางคนเป็นที่รองรับอารมณ์ชั่ววูบของผู้เป็นบิดาที่เมาสุรา ทั้งการทุบตีทำร้ายร่างกายให้เกิดความบาดเจ็บทั่วทั้งกาย บุตรสาวบางรายอาจถูกบิดาบังคับก่อกวนข่มขืนในขณะที่เมานั่งตั้งครุฑ แม้ตัวเองก็ไม่กล้าที่จะเอ่ยปากบอกกับสังคมรอบข้าง เพราะความกลัวบิดา และเพราะความละอายที่ตนถูกบิดาข่มเหงน้ำใจ เด็กผู้ชายบางคนก็พลอยซึมซับเอาพฤติกรรมดังกล่าวของพ่อที่ว่าผู้ชายตัวจริงต้องดื่มสุรา เพื่อแสดงออกถึงความเป็นชายชาติตรี และสร้างความสนิทสนมกับเพื่อนฝูง แต่ความเป็นจริงแล้ว การดื่มสุรากลับทำให้ผู้ดื่มขาดสติ ขาดความยับยั้งชั่งใจ และกระทำความรุนแรง อันเป็นปัญหาของสังคมไทยในอนาคต

๓. การหาทางออกในการแก้ปัญหาการดื่มสุราตามหลักพุทธธรรม การนำหลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นปัญหาด้าน

สุขภาพส่วนบุคคลของผู้ดื่มสุรา สุขภาพจิตสุขภาพชีวิตสมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้อง ตลอดจนปัญหาสังคม ได้สรุปผลการศึกษาดังนี้

๓.๑ ในการหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุราเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้น เป็นการรู้จักใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นแก่ตัวบุคคลผู้ดื่มสุรา ด้วยอาศัยหลักธรรมทั้ง ๓ ประการ คือ (๑) อบายมุข ๖ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นโทษทัณฑ์ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรามีผลเป็นอย่างไร เช่น เสียวทรัพย์ทันตา หรือเกิดโรคร้ายต่างๆ เป็นต้น และมีรูปแบบอย่างไรที่จะเอื้อให้เข้าไปคลุกคลีกับการดื่มสุรา เช่น การคบคนชั่วเป็นมิตรซึ่งจะชักนำไปในทางวิบัติต่างๆ อันมีการเที่ยวกลางคืน และตกผลึกที่การดื่มสุราแล้วเมาในที่สุด (๒) ส่วนเบญจศีล เป็นเสมือนตะปูที่ตอกย้ำให้รู้ว่าเมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดเสียแล้วด้วยหลักการที่มีอยู่ เป็นการงดเว้นจากการดื่มสุรานั้นอย่างเด็ดขาด และ(๓) สติสัมปชัญญะเป็นเสมือนยามรักษาการณ์ ที่คอยระแวดระวังภัยต่างๆ รอบตัวเราไม่ให้ผิดพลาดพลั้งอีกครึ่งหนึ่ง

๓.๒ หลักพุทธธรรมที่ใช้เพื่อแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตบุคคลในครอบครัวมี ๒ ประการ คือ (๑) หลักภราวาสธรรม เป็นการกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของครอบครัว คือการอยู่ร่วมกันระหว่างสามีภรรยา บุตรธิดา ญาติพี่น้อง เป็นธรรมที่ใช้ครอบครัวบำบัด ก่อนมองประโยชน์ตนให้คิดถึงประโยชน์ของคนอื่นเป็นอันดับแรก (๒) หลักทศ ๖ ในสังคาลกสูตรนั้น เป็นหลักธรรมที่กำหนดหน้าที่ของคน ให้คนรู้จักหน้าที่ของตนที่พึงทำต่อบุคคลอื่น และควรทำตามหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง หลักพุทธธรรมทั้ง ๒ ประการนี้สามารถประสานครอบครัวให้เกิดความอบอุ่น เมื่อสังคมระดับย่อยเป็นสุขย่อมอำนวยสู่สังคมระดับใหญ่ต่อไป

๓.๓ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาลดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม มี ๓ กลุ่มคือ (๑) หลักธรรมที่ใช้ระงับ การดื่มสุรา คือ ขันติ โสรัจจะ เพราะธรรมดังกล่าวนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมใจของคนที่เกี่ยวข้องกับสุราแล้ว ให้ละความต้องการที่จะดื่มสุรา (๒) หลักธรรมที่ใช้ป้องกัน ไม่ให้คนรุ่นใหม่ หรือคนที่ยังไม่เคยดื่มสุราเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรา คือ เบญจธรรม เพราะเบญจธรรมนั้นเป็นเสมือนรั้วที่ล้อมไว้ป้องกันภัยให้กับประชากรทุกวิถีทาง และ (๓) หลักธรรมที่ใช้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ประชากรในสังคม คือการส่งเสริมให้เขารู้จักที่จะอยู่รอดด้วยธรรม ได้แก่ ทิฏฐธรรมมิกัตถธรรม หลักธรรมข้อนี้ เป็นการส่งเสริมให้คนมีอนาคตที่ดี ด้วยการขยันหาทรัพย์สินเงินทองด้วย

ความซื่อสัตย์สุจริต รักษาทรัพย์ที่หามาได้เพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็น รู้จักคบคนดีเป็นเพื่อนเพื่อ
เขาจะได้แนะนำในสิ่งที่ดีๆ และเลี้ยงชีวิตของตนให้เหมาะกับความเป็นอยู่

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ในงานวิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อ
สังคมไทยนี้ ผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ปัญหาหรือทางออกกับผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. รัฐควรดำเนินการตามตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. ๒๕๕๑ อย่างจริงจัง
๒. ควรออกกฎหมายที่คุ้มครองและป้องกันเยาวชนจากการดื่มสุรา และ
บังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวอย่างเข้มงวด
๓. พระสงฆ์พึงได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการวางนโยบายป้องกัน
และปราบปรามภัยอันเกิดจากการดื่มสุราอย่างชัดเจน

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการศึกษาเรื่อง ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อ
สังคมไทยนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป
ดังนี้

๑. จากการศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ยังมีหลักธรรมที่ควร
แก่การนำมาแก้ปัญหาผลกระทบจากการดื่มสุรา ที่พึงศึกษาในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์
๒. ศึกษาผลกระทบจากการใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อ
แก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนทั่วไปอย่างจริงจัง และกว้างขวางในเชิงปริมาณ
๓. ศึกษาผลกระทบจากการใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อ
แก้ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยในแง่มุมที่หลากหลายอย่างกว้างขวาง

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลกรณีศึกษา

รายชื่อบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์

นายสุนา เสนแสนยา. บ้านเลขที่ ๑๔๕ หมู่ ๓ ตำบลโนนเมือง อ.นากลาง จ.หนองบัวลำภู.
สัมภาษณ์ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๒. (สัมภาษณ์ ณ โรงพยาบาลศูนย์นครปฐม จังหวัด
นครปฐม)

นางเดือน มะลิวัลย์ (ลูกสาวบ้านเลขที่ ๘๗ หมู่ ๑๑ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.
สัมภาษณ์ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒. (สัมภาษณ์ ณ เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระ
ประแดง จังหวัดสมุทรปราการ)

นายเสริม เค่นล่อ , บ้านเลขที่ ๗๘ หมู่ ๕ อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์ ๓
มกราคม ๒๕๕๓. (สัมภาษณ์ ณ เทศบาลเมืองลัดหลวง อำเภอพระประแดง จังหวัด
สมุทรปราการ)

นางบุญตา นาเหล่าหลวง, บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ ๕ อำเภอห่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์
๑๒ มกราคม ๒๕๕๓, (สัมภาษณ์ ณ โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ- นามสกุล	: พระครูสุเมธธรรมธาดา จันทวิโส (สายัน บวบขม)
เกิด	: วันอังคารที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖
สถานที่เกิด	: เลขที่ ๓๔/๒ หมู่ ๑ ตำบลคลองกระเจง อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย
อุปสมบท	: ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๖ ณ วัดคลองกระเจง จังหวัดสุโขทัย มีพระครูสุธรรมนิเทศ เป็นพระอุปัชฌาย์
การศึกษา	: ประถมศึกษาปีที่ ๗ โรงเรียนวัดคลองกระเจง จังหวัดสุโขทัย : มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวรรคค่อนันต์วิทยา จังหวัดสุโขทัย : มัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยเกษตรกรรม จังหวัดสุโขทัย : ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (ปรัชญา) เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๕๑ จากวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่น ๕๔
หน้าที่การงาน	: พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นเจ้าคณะตำบลคลองกระเจง พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นเจ้าอาวาสวัดคลองกระเจง
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดคลองกระเจง ตำบลคลองกระเจง อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย ๖๔๑๑๐ โทร. ๐๘๔-๑๗๘ ๒๒๕๕
เข้าศึกษาชั้นปริญญาโทที่	: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑